

שורץ, לרנר, דובשני ושות'

רואי חשבון

SCHWARTZ, LERNER, DUVSHANI & Co.
Certified Public Accountants (Isr.)

היערכות לקראת סוף שנת המס 2023

ותחילת שנת המס 2024

שורץ, לרנר, דובשני ושות'

רואי חשבון

14 בדצמבר 2023

היערכות לקראת תום שנת המס 2023

רגע לפני שהשנה מסתיימת...

לקוחות יקרים,

הרינו מתכבדים להגיש לכם את עלון המידע בדבר היערכות לקראת תום שנת המס 2023. במסגרת עלון מידע זה, ריכזנו עבורכם את המידע שיאפשר לכם להיערך נכון על מנת לבצע את הפעולות ההכרחיות לסיום השנה ומעבר חלק לשנת 2024.

עוד שנה חלפה לה, שנה שבה קמה ממשלה חדשה, הועבר תקציב לשנים 2023-2024, שנה של עליית אינפלציה וריבית, שנה שהתאפיינה בתיקוני חקיקה והביאה עמה שינויים מהותיים בחוקי המס, בדרישות הגילוי ובהוראות המקצועיות של רשויות המס. בנוסף לדרישות הגילוי הקיימות, תחום חילופי המידע בין רשות המסים של ישראל למדינות העולם מגביר תאוצה מיום ליום ומחייב דרישות גילוי מחמירות נוספות. שינויים אלו, לרבות דרישות הגילוי הקיימות והצפויות להתרחב, מחייבים אותנו לכלכל את צעדינו ותכנון המס מקבל חשיבות יתרה.

ביום שבת 7 אוקטובר 2023 פרצה מלחמת חרבות ברזל בעוטף עזה והוכרז במדינה כולה על מצב חירום מיוחד בעקבות מתקפת פתע אכזרית של ארגון הטרור חמאס וארגונים נוספים. למלחמה זו השפעה רבה גם על הפעילות העסקית של החברות והעסקים בישראל, גם ביחס לתום שנת המס 2023 ותחילת שנת המס 2024.

בתקופה זו, המאופיינת באי וודאות לגבי חקיקות צפויות בנושאי מס, תכנון מס נכון מסייע לצפות שינויים ולהיערך מבעוד מועד לביצוע פעולות הכנה רבות לצורך הקטנת חבות המס.

במסגרת עלון מידע זה, תוכלו למצוא הארות, המלצות ודגשים הרלוונטיים לתום שנת המס 2023, כולל מידע ונתונים הנדרשים להיערכות לקראת מועד זה, את עיקרי ההתפתחויות והשינויים אשר חלו בשנה החולפת הכוללים נושאים רבים ומגוונים.

נבקש להסב את תשומת ליבכם לכך שישנם נושאים לגביהם יש לקבל החלטה ואף לבצע פעולות עוד לפני תום השנה.

אנו מקווים שתמצאו עניין במידע וכתמיד, נשמח לעמוד לרשותכם במתן הסברים והדרכה ככל שנדרש.

בברכה,

שורץ, לרנר, דובשני ושות'
רואי חשבון

אין להסתמך על תוכן חוברת זו ו/או לעשות בה שימוש כלשהו מבלי לקבל עצה מקצועית מתאימה שכן אין מטרת החוברת אלא להסב את תשומת לבכם לאמור.

תוכן עניינים

8	1. נושאים הקשורים עם מיסוי היחיד
8	1.1 שיעור המס השולי של יחידים
9	1.2 מס נוסף על הכנסות של יחידים מעל כ-698 אלפי ש"ח
9	1.3 נקודות זיכוי להורים לילדים עד גיל 6
10	1.4 נקודות זיכוי בגין ילדים לבני זוג מאותו מין
11	1.5 נקודות זיכוי משמורת משותפת מלאה של ההורים
11	1.6 נקודות זיכוי בגין ילד נטול יכולת
11	1.7 נקודות זיכוי בגין ילדי אלמן/אלמנה
12	1.8 פטור ממס על תגמול מיוחד בשל שירות מילואים
12	1.9 נקודות זיכוי ליחיד שסיים תואר אקדמי או לתעודת מקצוע סעיפים 40ג ו-40ד
13	1.10 הפטור ממס לעיוור או נכה 100%
14	1.11 זיכוי בעד הוצאות להחזקת קרוב נטול יכולת
14	1.12 בעל עסק זעיר- "עוסק זעיר" - תיקון בפקודת מס הכנסה
16	1.13 הכנסה מרבית לתשלום ביטוח לאומי
16	1.14 שיעורי ביטוח לאומי
17	1.15 שיעור המס על הכנסה מהימורים, הגרלות ופרסים
17	1.16 פנסיית חובה לעצמאים
18	1.17 השקעות בחברות ישראליות עתירות מו"פ - עדכון "חוק האנגלים"
21	1.18 שיעור המס של יחיד על רווחי הון, שבח מקרקעין, הכנסות משוק ההון, ריבית ודיבידנד
21	1.19 חובת דיווח ותשלום מקדמה בשל רווח הון מני"ע סחירים שלא נוכה בגינו מלוא מס במקור
22	1.20 אופן המיסוי של פעילות ב"מטבעות וירטואליים"
23	1.21 חישוב נפרד לבני הזוג העובדים יחד
25	1.22 הפרשות לקרן השתלמות בשנת המס 2023
26	1.23 מענק עקב פרישה או מוות
28	1.24 מענק עבודה לשכירים ועצמאים ("מס הכנסה שלילי")
29	1.25 תוכנית חסכון לכל ילד
30	1.26 נוהל גילוי מרצון הוראת שעה
30	1.27 הסדר מיסוי יהלומנים
31	1.28 הצהרות הון
31	1.29 חובת הגשת דוח שנתי
32	1.30 העלאת גיל פרישה לנשים בהיבטי הביטוח הלאומי
35	2. נושאים הקשורים למיסוי חברות
36	2.1 מס חברות
36	2.2 מיסוי רווחי הון והכנסות משוק ההון של חברות
37	2.3 בסיס דיווח על ההכנסה מזומן או מצטבר
39	2.4 בעלי שליטה
39	2.4.1 יתרת חובה של בעל מניות בחברה בשליטתו (סעיף 3(ט1) לפקודה
41	2.4.2 העמדת נכס לשימוש בעל המניות המהותי
42	2.4.3 משיכה שהושבה לחברה ונמשכה מחדש
42	2.4.4 ביטוח לאומי - בעל שליטה
43	2.4.5 ביטוח לאומי - שינוי מעמד מבעל שליטה בחברה לעצמאי
43	2.4.6 השקעות כספים ע"י בעלי שליטה
44	2.4.7 תשלום דמי ניהול

45	2.4.8	הקדמת/בחינת עיתויים של תשלומים לבעלי שליטה
45	2.5	הלואה בריבית נמוכה - יישום הוראות סעיפים 3(ט), 3(י) ו-85א לפקודה
45	2.5.1	סעיף 3ט'
47	2.5.2	סעיף 3י'
48	2.5.3	סעיף 85א לפקודה
48	2.6	אופציות לעובדים
49	2.7	הכנסה ממחילת חוב
49	2.8	הכנסה מעבודות בנייה ועבודות שמשך ביצוען עולה על שנה
50	2.9	חברה משפחתית
53	2.10	חברת בית
55	2.11	"חברות ארנק"
57	2.12	חלוקת רווחים צבורים בחברת מעטים - מתן סמכות לראות ברווחים שלא חולקו כאילו חולקו תיקון סעיף 77 - וביטול סעיף 81 לפקודה
58	2.13	תיקוני מס ביחס לביצוע שינויי מבנה
58	2.14	סיווג ההכנסה לצרכי מס של חלוקת דיבידנד לפי סעיף 303 לחוק החברות
59	2.15	רכישה עצמית של מניות בהתאם לחוק החברות
61	2.16	דוחות חברות שהוגשו לצרכי מס ללא חוות דעת או עם חוות דעת הסוטה מהנוסח האחיד של רואה החשבון (חוות דעת לא "חלקה")
61	2.17	אופן הטיפול בבקשה לתיקון דו"ח על ההכנסות שהוגשו לפקיד השומה
62	2.18	פס"ד ארקין תקשורת בביהמ"ש העליון - ייחוס הוצ' מימון כנגד הכנסות מדיבידנד
63	2.19	חוזר מס הכנסה מספר 3/2018 בנושא: עסקת מיזוג משולש הפכי
64	2.20	חוזר מס הכנסה מספר 19/2018 עסקה למכירת זכויות בתאגיד הכוללת תמורות שיועברו למוכר במועדים עתידיים
65	2.21	מחירי העברה
65	2.22.1	כללי
65	2.22.2	כללי קביעת שיטת מחירי העברה המתאימה בפעילות הקשורה להפצה, שיווק ומכירות של קבוצה רב לאומית בשוק המקומי
66	2.22.3	מחירי העברה- טווחי רווחיות בעסקאות מסוימות
68	2.22.4	חוזר מס הכנסה 1/2020 נטל ההוכחה במחירי העברה
69	2.22.5	תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק) (תיקון), התשפ"ב-2022
70	2.22	רווחים ראויים לחלוקה לאור פס"ד בעניין אורן ז'ורבין
71	3.	חוקי עידוד השקעות הון
71	3.1	החוק לעידוד השקעות הון
73	3.2	תקנות עידוד השקעות הון (תנאים בהתקיימם יראו במפעל המוכר רכיב למפעל אחר, מפעל זכאי להטבה), (תיקון) התשע"ז-2017
74	3.3	החוק לעידוד בניית דירות להשכרה
76	3.4	מסלול הטבות מס חדש לעידוד בניית דירות מגורים להשכרה ארוכת טווח
78	3.5	שינויים בחוק עידוד השקעות הון לעניין רווחים כלואים
79	4.	קיצוז הפסדים
79	4.1	הפסדים מעסק
79	4.2	הפסדים מהכנסות פסיביות
81	4.3	עקרונות קיצוז הפסדים עסקיים ופאסיביים שנוצרו בחו"ל
83	5.	מוניטין
84	6.	חוק מיסוי מקרקעין
84	6.1	מס שבח

85	מס רכישה	6.2
85	מס רכישה בגין הקצאת מניות באיגוד מקרקעין	6.3
85	מס רכישה לגבי דירות מגורים	6.4
86	חבות במס שבח במכירת דירות מגורים	6.5
89	קיצור התקופה לשיחלוף דירת מגורים	6.6
90	חוק ההסדרים לשנים 2023-2024 - תיקונים בחוק מיסוי מקרקעין	6.7
92	מס ערך מוסף	7.
92	שיעור מס ערך מוסף	7.1
92	מועד החיוב במע"מ	7.2
95	מועד הוצאת חשבונית	7.3
95	חובת רישום "מספר הרישום במע"מ" של הלקוח	7.4
95	החובה לדרוש חשבונית מס ואי תשלום במזומן	7.5
96	האיסור לדרוש חשבונית מהספק בטרם שולמה התמורה	7.6
96	דיווח מקוון למע"מ בשנת 2023	7.7
97	מועדי הדיווח והתשלום למע"מ	7.8
97	עוסק פטור	7.9
97	יישום מודל הקצאת חשבוניות ע"י רשות המיסים	7.10
99	סכומים ושיעורים במע"מ	7.11
99	קבלן מבצע-מועד הוצאת חשבונית מס לפי חוק מע"מ	7.12
100	החלטת מיסוי 6637/14 - החבות במע"מ של רכישת דירת מגורים ע"י חברה שלא עוסקת בענף המקרקעין והשכרתה לבעל המניות החלטת מיסוי בהסכם	7.13
100	הקלות במע"מ לפרויקטים של תמ"א 38 ופינוי בינוי	7.14
101	החלטת מיסוי 6369/18 בדבר חשבונית מס מרוכזת בגין שירותים ונכסים בלתי מוחשיים המיובאים מתושב חוץ	7.15
103	נקודות לעיון ולביצוע עד תום שנת 2023	8.
103	דיווח מע"מ מפורט - היערכות	8.1
103	ביטוח לאומי - עצמאים	8.2
104	מלאי	8.3
104	התאמת המחזור	8.4
104	חובות מסופקים ואבודים	8.5
104	הפקדות לפיצויים	8.6
105	תזכורות מס	8.7
105	תזכורות מס - עד ליום 30/11/23	8.7.1.
105	תזכורות מס - עד ליום 31/12/23	8.7.2.
105	תזכורות מס - עד ליום 31/1/24	8.7.3.
106	תזכורות מס - עד ליום 28/2/24	8.7.4.
106	תזכורות מס - עד ליום 31/3/24	8.7.5.
107	תזכורות מס - עד ליום 30/4/24	8.7.6.
107	תזכורות מס - עד ליום 31/05/24	8.7.7.
107	תזכורות מס - עד ליום 31/07/24	8.7.8.
107	תזכורות מס - עד ליום 30/09/24	8.7.9.
108	מבנה משפטי של עסק - פעילות כיחיד לעומת פעילות כחברה	9.
111	החוק לצמצום השימוש במזומן	10.
113	השכרה למגורים - מסלולי מיסוי	11.
113	מסלול פטור ממס (מלא או חלקי)	11.1
114	שינויים במסלול הפטור ממס בהשכרת דירת מגורים	11.2

11.3	מסלול מס בשיעור 10%.....	115
11.4	קיצוז הוצ' דמי שכירות במסלול מס בשיעור 10%.....	116
11.5	מסלול חייב וניכוי הוצאות.....	116
11.6	בחירת שילוב בין המסלולים השונים.....	117
11.7	שילוב מסלול 10% עם מסלול חייב.....	117
11.8	כדאיות הבחירה בין המסלולים השונים.....	117
11.9	פטור מדמי שכירות שקיבל קשיש המתגורר בבית אבות-סעיף 9 (25) לפקודה.....	118
11.10	דמי שכירות מנכס מחוץ לישראל.....	118
11.11	כדאיות הבחירה בין המסלולים השונים.....	118
11.12	חבות בדמי ביטוח לאומי על הכנסות מהשכרה למגורים.....	118
11.13	ניכוי מס במקור.....	118
12.	מתווה מיסוי להכנסות ממתקנים להפקת חשמל.....	119
13.	שיפורים במושכר.....	120
14.	תקנות מס הכנסה (פחת מואץ בתקופת ההתמודדות עם נגיף הקורונה) (הוראת שעה).....	120
15.	הוראת ביצוע מס הכנסה מס' 11/2019 – תיק עיזבון במשרד השומה.....	121
16.	רפורמה במיסוי הכנסת עבודה של ישראלים העובדים בחו"ל תחת מעביד ישראלי.....	122
17.	הוראות הקשורות למערכת החשבונות.....	125
17.1	ניהול ספרי חשבונות.....	125
17.2	תוכנת הנה"ח.....	125
17.3	שמירת מערכת החשבונות.....	126
17.4	ניכוי מס במקור מנכסים ומשירותים.....	128
17.5	ניכוי מס במקור מהעברות לחו"ל.....	129
17.6	חובת ניכוי מס במקור מדמי שכירות לצורך ההכרה בהם כהוצאה מוכרת לצרכי מס.....	131
18.	הוצאות שאינן מוכרות לצרכי מס - "הוצאות עודפות".....	132
18.1	נסיעות לחו"ל.....	132
18.2	מתנות בשל קשר עסקי (ללקוחות וספקים) ולעובדים לרגל אירוע אישי.....	133
18.3	הוצאות ביגוד.....	134
18.4	אירוח, כיבודים ואש"ל.....	134
18.5	הוצאות רכב.....	135
18.5.1.	רישום רכב במשרד הרישוי.....	135
18.5.2.	ניכוי הוצאות רכב.....	136
18.5.3.	שווי שימוש ברכב צמוד - המודל הליניארי.....	137
18.5.4.	מיסוי שווי שימוש ברכבי מאגר/איגום.....	139
18.6	הוצאות טלפון.....	140
18.6.1.	טלפון סלולרי נייד.....	140
18.6.2.	טלפון בבית המגורים המשמש את העסק.....	140
18.7	זקיפת שווי הטבה בגין ימי גיבוש לעובדים.....	141
19.	נתונים לחישוב חבות המס ליחיד בשנת 2023.....	142
19.1	שיעורי המס ליחידים בשנת 2023 על הכנסה מיגיעה אישית.....	142
19.2	ריכוז הזיכויים, הפטורים, הניכויים וההיתאומים לשנת 2023 (בש"ח).....	144
19.2.1	פירוט הסכומים המתואמים לשנת 2023 - בש"ח:.....	144

148.....	19.2.2. מס שכר
148.....	19.2.3. ניכוי מס הכנסה מתשלומים שאינם משכורת או שכר עבודה
149.....	19.2.4. דוגמאות למתן נקודות זיכוי על פי מצב המשפחתי
150.....	19.3 תשלומים לקרן השתלמות
151.....	19.4 תרומות למוסדות מוכרים
151.....	19.5 הטבות מס בגין הפרשות לקופ"ג לקצבה ואובדן כושר עבודה
153.....	19.6 הפרשות סוציאליות בגין בעל שליטה
154.....	19.7 שיעור הפרשות לביטוח פנסיוני לפי צו הרחבה (חוק פנסיה חובה)
154.....	19.8 ריכוז תקרות וסכומים להפקדות לקרן פנסיה, ביטוח מנהלים, קופת גמל וקרן השתלמות בשנת 2023
157.....	20. החזר מס בלו ששולם על הסולר
160.....	21. סוגיות בדיני עבודה
160.....	21.1 ימי חופשה שנתיים
161.....	21.2 חישוב פידיון חופשה שנתיית לעובד בתום העסקתו בהתחשב בהתיישנות
162.....	21.3 דמי הבראה
164.....	21.4 שכר מינימום
165.....	21.5 צו הרחבה בדבר קיצור שבוע עבודה במשק ל-42 שעות שבועיות
166.....	21.6 התיקונים לחוק פיצויי פיטורים ולחוק קופות הגמל
167.....	21.7 חוק הודעה מוקדמת לפיטורים והתפטרות
168.....	21.8 טופס 161 החדש- הודעה על פרישה מעבודה
169.....	21.9 ימי מחלה
169.....	21.10 תשלום עבור ימי חג
169.....	21.11 אופן הדיווח הנדרש על פי חוק בנוגע להפקדות מעסיק לחסכון פנסיוני
170.....	21.12 הארכת חופשת הלידה בשבוע נוסף ושיפורים בתנאי זכאות לחופשת לידה לאב
171.....	21.13 ניהול פנקס שעות עבודה
172.....	21.14 החוק להגברת האכיפה של דיני עבודה, התשע"ב-2011
173.....	21.15 הודעת מעסיק לעובד על תנאי עבודתו
174.....	22. הגשת דיווח מקוון של המעסיק למוסד לביטוח לאומי
175.....	23 יתרות הצבורות בקופה המרכזית לפיצויים
178.....	24. תכנוני מס החייבים בדיווח למס הכנסה
180.....	25. חובת דיווח על חוות דעת ונקיטה בעמדה הסותרת עמדה של רשות המסים
182.....	26. דו"ח סיכום פעילות החטיבה המקצועית של רשות המסים
182.....	27. נספחים
182.....	27.1 מפקד מלאי
183.....	27.2 נוהל השמדת מלאי
185.....	27.3 ספירת קופה

1. נושאים הקשורים עם מיסוי היחיד

1.1 שיעור המס השולי של יחידים

להלן שיעורי המס המעודכנים מיגיעה אישית לשנת 2023:

מדרגות הכנסה שנתיות				
מס מצטבר (ש"ח)	הכנסה מצטברת (ש"ח)	מס בכל שלב (ש"ח)	שיעור המס (%)	הכנסה שנתית (ש"ח)
8,148	81,480	8,148	10%	על כל שקל מ-81,480 הראשונים
13,087	116,760	4,939	14%	על כל שקל מ-35,280 הבאים
27,223	187,440	14,136	20%	על כל שקל מ-70,680 הבאים
49,878	260,520	22,655	31%	על כל שקל מ-73,080 הבאים
148,452	542,160	98,574	35%	על כל שקל מ-281,640 הבאים
221,828	698,280	73,376	47%	על כל שקל מ-156,120 הבאים
			50%	על שקל נוסף מעל 698,280 ש"ח

נזכיר כי, יחיד אשר הכנסתו החייבת בשנת המס עלתה על 698,80 ש"ח (נכון לשנת 2023), יהיה חייב במס נוסף על חלק הכנסתו החייבת העולה על סכום זה בשיעור של 3% נוספים (סך שיעור המס 50%).

• עדכון מדרגות מס ונקודות זיכוי

ביום 1.1.2024 יתואמו תקרות ההכנסה וסכומי נקודות הזיכוי כפי שהיו ב-1 בינואר של שנת 2023 לפי שיעור עליית המדד בשנת המס 2023.

• להלן המדרגות החודשיות ושיעורי המס המעודכנים מיגיעה אישית לשנת 2023:

מדרגות הכנסה חודשיות				
מס מצטבר (ש"ח)	הכנסה מצטברת (ש"ח)	מס בכל שלב (ש"ח)	שיעור המס (%)	הכנסה חודשית (ש"ח)
679	6,790	679	10%	על כל שקל מ-6,790 הראשונים
1,091	9,730	412	14%	על כל שקל מ-2,940 הבאים
2,269	15,620	1,178	20%	על כל שקל מ-5,890 הבאים
4,157	21,710	1,888	31%	על כל שקל מ-6,090 הבאים
12,371	45,180	8,214	35%	על כל שקל מ-23,470 הבאים
18,486	58,190	6,115	47%	על כל שקל מ-13,010 הבאים
			50%	על שקל נוסף

השיעורים ההתחלתיים של 10%, 14% ו-20% חלים על הכנסה חייבת מיגיעה אישית כהגדרתה בפקודת מס הכנסה. (לגבי הכנסות אחרות שאינן הכנסות מועדפות, שנקבע להן שיעור מס מוגבל) תהיה מדרגת המס השנתית הראשונה עד לסכום של 260,520 ש"ח - 31%. שיעורים מופחתים אלו לא יחולו על הכנסה שחייבים לגביה בניהול פנקסי חשבונות ולא נוהלו לגביה פנקסים קבילים.

• **מדרגות מס על הכנסות שאינן מיגיעה אישית ב-ש"ח:**

שיעור המס	הכנסה שנתית (לא מיגיעה אישית)	שיעור המס	הכנסה חודשית (לא מיגיעה אישית)
31%	עד 260,520	31%	עד 21,710
35%	מ-260,521 עד 542,160	35%	מ-21,711 עד 45,180
47%	מ-542,161 עד 698,280	47%	מ-45,181 עד 58,190
50%	מכל שקל נוסף	50%	מכל שקל נוסף

לעניין זה נקבע כי:

- א. הכנסה מדמי שכירות בידי אדם או בידי מי שהיה בן זוגו בעת פטירתו, מהשכרת נכס ששימש בידיה להפקת הכנסה מיגיעה אישית מעסק או ממשלח יד, במשך 10 שנים לפני תחילת ההשכרה, תחשב כהכנסה מיגיעה אישית.
- ב. שיעורי המס ההתחלתיים של 10%, 14%, ו-20% יחולו גם על הכנסה חייבת מכל מקור (למעט הכנסה שנקבע לה שיעור מס מיוחד) בידי מי שמלאו לו שישים שנים בשנת המס.

1.2 מס נוסף על הכנסות של יחידים מעל כ-698 אלפי ש"ח

על פי סעיף 121ב לפקודה, יחיד אשר הכנסתו החייבת בשנת המס עלתה על 298,280 ש"ח (58,190 ש"ח לחודש) יהיה חייב במס נוסף על חלק הכנסתו החייבת העולה על הסכום הנ"ל בשיעור של 3%. "הכנסה חייבת" - כהגדרתה בסעיף 121ב לפקודה (מעסק, עבודה, ריבית דיבידנד, רווח הון וכד').
כלומר, לבעלי הכנסות חייבות מעל כ-698 אלפי ש"ח - שיעור המס השולי האפקטיבי בשנת 2023 יהיה 50%. שיעור המס האפקטיבי על הכנסות מדיבידנדים, ריבית ורווחי הון יעמוד על 28% ולבעלי מניות מהותיים - 33%.

לעניין חישוב גובה ה"הכנסה החייבת" להטלת המס הנוסף, יש לקחת את כל "הכנסתו החייבת" של הנישום כולל הכנסה משבח מקרקעין ולמעט:

1. "סכום אינפלציוני".
2. שבח מדירת מגורים שפטורה ממס.
3. שבח ממכירת דירת מגורים, במידה ו"שווי המכירה" הינו עד כ- 4.7 מיליון ש"ח.

1.3 נקודות זיכוי להורים לילדים עד גיל 6

בהתאם להוראות החוק יינתנו לכל אחד מההורים נקודות זיכוי בגין ילדיהם כמפורט להלן:
בשנת הלידה - 1.5 נקודות זיכוי.
בגילאים שנה עד חמש (ילד שטרם מלאו לו שש בשנת המס) - 2.5 נקודות זיכוי.
בנוסף, הוראת החוק נותנת לאם בלבד את האפשרות להעביר נקודת זיכוי אחת (מתוך 1.5 נקודות הזיכוי), בגין כל אחד מילדיה שנולד בשנת המס, משנת הלידה לשנה העוקבת.

להלן טבלה המסכמת את נקודות הזיכוי בגין הילדים:

גיל הילד בשנת המס	נקודות זיכוי עבור ילד עד גיל 18 (לאם/הורה המקבל את קצבת הילדים או שהילד בחזקתו)	נקודות זיכוי עבור ילד עד גיל 5 (לאב/להורה שאינו מקבל את קצבת הילדים או שהילד אינו בחזקתו)
שנת הלידה	1.5 (או חצי נקודה, אם ההורה בוחר לדחות נקודה לשנה הבאה)	1.5
השנה שבה ימלאו לילד שנה	2 (או 3.5 אם ההורה דחה את קבלה הנקודה משנה שעברה)	2.5
השנה שבה ימלאו לילד שנתיים	2.5	2.5
השנה שבה ימלאו לילד 3	2.5	2.5
השנה שבה ימלאו לילד 4	2.5	2.5
השנה שבה ימלאו לילד 5	2.5	2.5
כל אחת מהשנים שבהן ימלאו לילד 6 עד 17	1	--
השנה שבה ימלאו לילד 18	1/2	--

הורים לילדים בגילאים 6-12 יקבלו נקודת זיכוי נוספת עד סוף שנת 2023

הוארכה תוקפה של הטבת המס המעניקה נקודת זיכוי נוספת להורים לילדים בגילאים 6 – 12 עד סוף שנת 2023. לאורך שנת 2022, הורים לילדים בגילאים 6 – 12 היו זכאים לנקודת זיכוי נוספת במס, מכוח הוראת שעה שתוקפה הוארך עד סוף פברואר 2023, בעקבות הקדמת הבחירות. הצעת החוק שאושרה היום מאריכה את תוקף ההטבה עד סוף שנת 2023.

החקיקה שאושרה קובעת כי הורים לילדים שמלאו להם 6 שנים לפחות במהלך שנת המס 2023 אך לא מלאו להם 13 שנים במהלך שנת-מס זו ייהנו מנקודת זיכוי נוספת במס. אישורה יביא למצב שבו אישה תהיה זכאית ל-2 נקודות זיכוי במס בגין כל ילד בגילאים אלה וגבר יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת. הורה במשפחה חד הורית, שהילדים בחזקתו ומקבל את קצבת הילדים מביטוח לאומי, יהיה זכאי ל-2 נקודות זיכוי בגין כל ילד בגילאים האמורים והורה אשר הילדים אינם בחזקתו יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת לכל ילד בגילאים אלה. שווי נקודת זיכוי במס בשנת 2023 הוא 2,820 ש"ח.

1.4 נקודות זיכוי בגין ילדים לבני זוג מאותו מין

רשות המסים פרסמה הנחיה למתן נקודות זיכוי בגין ילדים, לבני זוג נשואים מאותו מין. בהתאם להנחיה:

1. בני זוג מאותו מין ייהנו מאותן נקודות זיכוי ממס המוענקות מכוח הפקודה ל"בני זוג" באותן הנסיבות.
2. במקרה של בני זוג נשואים מאותו מין, בן הזוג המקבל את קצבת ביטוח לאומי עבור ילדיו בהתאם לסעיף 40(א) לפקודה, הוא זה שיקבל גם את נקודות הזיכוי המוענקות מכוח הוראות סעיף 66(ג)(4) לפקודה (נקודות הזיכוי לאישה עבור ילדים) כנגד הכנסתו מיגיעה אישית, בן זוג האחר יקבל את נקודות הזיכוי המוענקות לפי הוראת סעיף 66(ג)(5) לפקודה (נקודות הזיכוי לגבר בעבור ילדים שטרם מלאו להם שלוש שנים בשנת המס) כנגד הכנסתו מיגיעה אישית.

1.5. נקודות זיכוי משמורת משותפת מלאה של ההורים

חוזר מס הכנסה מספר 2/2014 מיום 20/05/2014 מפרט את אופן הטיפול בהענקת נקודות זיכוי בגין ילדים שלהוריהם משמורת משותפת מלאה.

משמורת משותפת מלאה - מצב שבו הילדים נמצאים אצל כל אחד מההורים מחצית מהזמן, ובאותו הזמן כלכלתם המלאה של הילדים עליו (לא מדובר בהורה התומך כלכלית בילדיו שנמצאים אצל ההורה השני).

על פי החוזר, נקבע שכאשר יש משמורת מלאה ומתקיימים התנאים המפורטים בהמשך, תתקיים חלוקה שווה של נקודות הזיכוי המגיעים לכל אחד מבני הזוג בהיותם חד הורים.

על מנת שחלוקת הנקודות תבוצע בצורה שווה בין שני ההורים יש לקיים את התנאים הבאים:

1. על ההורה המבקש לצרף פס"ד המאשר כי ישנה משמורת משותפת מלאה.

2. על שני ההורים להגיש דוח על הכנסותיהם ולצרף את הסכמתם לחלוקת נקודות הזיכוי כאמור.

כאשר יש משמורת משותפת מלאה ומתבצעת חלוקה שווה בנקודות הזיכוי המגיעים לפי סעיפים 40(ב) ו-40(ב1), לא יהיו ההורים זכאים לנקודת הזיכוי בגין השתתפות בכלכלת הילדים ע"פ סעיף 40(ב2).

בהתאם להחלטה שניתנה ביום 7 ביוני 2015 בעתירת עמותת הורות משותפת, טובת הילד ואחרים, בבג"צ 7455/13, בעניין משמורת משותפת, מוקפאות הוראות חוזר זה, זאת עד לסיום עבודתן של הוועדות הציבוריות הבוחנות את נושא מזונות הילדים ואת האחריות ההורית בגירושין. לאור זאת, נקודות הזיכוי בעד ילדים לפי סעיף 40(ב1) לפקודה, יוענקו להורה במשפחה חד הורית המקבל נקודות קצבה על ידי המוסד לביטוח לאומי עבור ילדיו בהתאם לסעיף 40(א) לפקודה. ההורה השני במשפחה חד הורית, יהיה זכאי לנקודות הזיכוי עבור ילדיו בהתאם לסעיף 40(ב1) לפקודה.

1.6. נקודות זיכוי בגין ילד נטול יכולת

סעיף 45(א) לפקודה קובע כי יחיד, תושב ישראל, שהיו לו בשנת המס ילד משותק, עיוור, מפרג, בעל הפרעות קשב וריכוז או שהיה לבן-זוגו ילד כאמור, יובאו בחשבון בחישוב המס שלו, או של בן-זוגו שתי נקודות זיכוי בשל כל ילד, כאמור.

בחודש נובמבר 2017, תוקנו תקנות מס הכנסה (זיכוי בעד נטול יכולת וזיכוי בעד הוצאות בשל החזקת קרוב במוסד), התשנ"ו - 1996. בעקבות התיקון, יוכל הורה המקבל גמלת ילד נכה מהמוסד לביטוח לאומי, לקבל את ההטבה ללא צורך בהגשת תעודה רפואית (טופס 127). בעקבות התיקון, יוכלו מעסיקים לתת את ההטבה להורה לילד נכה(בגינו הם זכאים לגמלה מהמוסד לביטוח לאומי), ללא צורך באישור מפקיד השומה לצורך קבלת ההטבה.

1.7. נקודות זיכוי בגין ילדי אלמן /אלמנה

אישה שנישאה לאלמן תהיה זכאית לנקודות זיכוי בעד ילדיו וכן גבר שנישא לאלמנה זכאי יהיה לנקודות זיכוי בעד ילדיה שהם פעוטות.

1.8 פטור ממס על תגמול מיוחד בשל שירות מילואים

סעיף 18(א) לחוק שירות המילואים, קובע כי חייל מילואים יהיה זכאי לתגמול מיוחד בשל שירות המילואים שביצע, נוסף על תגמולים אחרים שלהם הוא זכאי על פי כל דין. במצב הנוכחי, הנהנים העיקריים מקבלת התגמול המיוחד הם מבצעי שירות מילואים במשך 32 ימים בשנה, או יותר, הזכאים לסכום של 100 שקלים חדשים לכל יום שירות, החל מהיום ה-32 ועד היום ה-60. עד כה נקבע הסדר מיוחד למיסוי התגמול המיוחד ולפיו יחויב מקבל התגמול המיוחד במס הכנסה בשיעור של 25%, בלא זכות לניכוי, לקיזוז, לפטור או להפחתה כלשהם.

התיקון פוטר לחלוטין את תשלום המס על התגמול המיוחד. יחד עם זאת, נותר המס המיוחד בשיעור 25% על תגמול נוסף לחייל מילואים לפי סעיף 19 לחוק שירות המילואים. התיקון יחול על תשלום תגמולים החל מיום פרסום החוק ואילך, בשל שירות מילואים שבוצע החל מיום 1.1.2017.

1.9 נקודות זיכוי ליחיד שסיים תואר אקדמי או לתעודת מקצוע סעיפים 40 ו-44

סעיף 40 מעניק נקודת זיכוי אחת בחישוב המס למי שזכאי לקבל תואר אקדמי ראשון ומחצית נקודת זיכוי למי שזכאי לתואר אקדמי שני. נקודות הזיכוי הנ"ל יינתנו למשך מספר שנות מס, שהן כמספר שנות לימודיו האקדמיות, ובלבד שנקודות הזיכוי לא יינתנו יותר משלוש שנות מס בגין תואר ראשון ובשתי שנות מס עבור תואר שני. נקודות הזיכוי מובאות בחשבון החל בשנת המס שלאחר שנת המס שבה הסתיימו לימודי התואר (פרט למי שנדרשת התמחות בתחום עיסוקו והשלמתו היא תנאי להתמחות, שיכול לבחור שתחילת הזכאות תחל רק בשנה שלאחר סיום ההתמחות). באופן דומה, בוגרי תואר אקדמי שלישי ברפואה או רפואת שיניים זכאים לנקודת זיכוי אחת במשך שלוש שנות מס ולחצי נקודת זיכוי במשך שתי שנות מס.

לפי סעיף 44 לפקודה תינתן הטבת מס ליחיד שסיים לימודי מקצוע בדמות מחצית נקודת זיכוי במס, כמספר שנות לימודיו, אך לא יותר משלוש שנות מס.

הוראת השעה לשנים 2014-2015 הוארכה עד תום שנת מס 2022:

על כן, סטודנטים שיסיימו את לימודיהם בשנים אלו ימשיכו לקבל נקודות זיכוי בהתאם להוראת השעה. על פי הוראת השעה, החל משנת המס 2015, יינתנו נקודות זיכוי על פי הכללים הבאים:

(א) מי שסיים לימודים לתואר אקדמי ראשון בשנים 2014-2022 יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת, בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו.

(ב) מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שני בשנים 2014-2022 יהיה זכאי למחצית נקודת זיכוי, בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו.

(ג) בתחומי עיסוק שנדרשת התמחות, היחיד רשאי לדחות את נקודת הזיכוי (או מחציתה, לפי העניין) לשנת המס שלאחר שנת סיום ההתמחות.

(ד) מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שלישי ברפואה בשנים 2014-2022 יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת, בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו, וכן למחצית נקודת זיכוי בשנה לאחר השנה שבה קיבל נקודת זיכוי אחת כאמור.

(ה) מי שסיים לימודים לתואר אקדמי שלישי במסלול ישיר בשנים 2014-2022 יהיה זכאי לנקודת זיכוי אחת, בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר הראשון או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו, וכן למחצית נקודת זיכוי בשנת המס שלאחר שנת סיום התואר השלישי או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו.

(ו) מי שסיים לימודי מקצוע בשנים 2014-2022 וזכאי לתעודת מקצוע, יהיה זכאי למחצית נקודת זיכוי (עד שנת 2016) או 3/4 נקודת זיכוי בשנת 2017 או נקודה אחת בשנת 2018, בשנת המס שלאחר סיום לימודי המקצוע או בשנת המס שלאחריה, לפי בחירתו.

1.10. הפטור ממס לעיוור או נכה 100%

עיוורים ונכים בשיעור של 100% הזכאים לתגמול חודשי לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) התשי"ט 1959- או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה התש"ל 1970-, אשר נקבעה להם נכות כאמור תקופה של מעל שנה, זכאים לפטור ממס על הכנסה שהושגה מיגיעה אישית עד לסכום של 661,200 ש"ח בשנת המס 2023. מקום בו ההכנסה מיגיעה אישית של עיוור או נכה כאמור נמוכה מ- 79,320 ש"ח או שלא הייתה לו כלל הכנסה מיגיעה אישית, תהא פטורה ממס גם הכנסתו שלא מיגיעה אישית עד לסכום כולל של 79,320 ש"ח.

נקבעה נכות כאמור לתקופה של 185-364 ימים, יהיה זכאי הנכה לפטור ממס על הכנסה מכל מקור עד לסך של 79,320 ש"ח.

עיוורים ונכים שאינם זכאים לתגמול חודשי לפי סעיף 9 (5) (1א) לפקודת מס הכנסה, אשר נקבעה להם נכות של 90% לפחות ובלבד שנקבעה להם נכות בשיעור של 40% לפחות בשל ליקוי אחד לתקופה של מעל שנה, זכאים לפטור ממס על הכנסה מיגיעה אישית עד לסכום של 430,800 ש"ח בשנת המס 2023. נקבעה נכות כאמור לתקופה של 185-364 ימים, יהיה זכאי הנכה לפטור ממס על הכנסה מכל מקור עד לסך של 79,320 ש"ח.

עיוורים ונכים בשיעור של 100% הזכאים לתגמול חודשי לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) התשי"ט

1959- או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה התש"ל 1970

הכנסה	נכות לתקופה של	שנת 2021 (בש"ח)
מכל מקור	עד 184 ימים	אין פטור
מכל מקור	185-364 ימים	חלק יחסי עד לתקרה של 79,320
מיגיעה אישית	365 ימים	חלק יחסי עד לתקרה של 661,200
שלא מיגיעה אישית	365 ימים	חלק יחסי עד לתקרה של 79,320
תקרת הכנסה נזקי גוף סעיף 9(5) (ב)		חלק יחסי עד לתקרה של 326,280

עיוורים ונכים שאינם זכאים לתגמול חודשי לפי סעיף 9 (5) (1א) לפקודת מס הכנסה

הכנסה	נכות לתקופה של	שנת 2021 (בש"ח)
מכל מקור	עד 184 ימים	אין פטור
מכל מקור	185-364 ימים	חלק יחסי עד לתקרה של 75,360
מיגיעה אישית	365 ימים	חלק יחסי עד לתקרה של 430,800
שלא מיגיעה אישית	365 ימים	חלק יחסי עד לתקרה של 79,320
תקרת הכנסה נזקי גוף סעיף 9(5) (ב)		חלק יחסי עד לתקרה של 326,280

סעיף 9(5) לפקודת מס הכנסה תוקן במסגרת חוק התייעלות הכלכלית לשנים 2021-2022. התיקון

בסעיף 9(5) קובע עבור כל הנכים שאינם נכי צה"ל או נכי פעולות איבה, כדלקמן:

1. הפטור ממס מותנה בנכות רפואית משוקללת של 90% לפחות, אף אם היא כתוצאה של חישוב מיוחד של הליקוי מאיברים שונים, ובלבד שנקבע לנכה ליקוי אחד לפחות בשיעור של 40% ומעלה.

המגבלה לפיה סכום אריתמטי של כל אחוזי הנכות הרפואית שכלולים בחישוב המיוחד המשוכלל חייב לעלות על 100% לזכאות לפטור ממס, נשארה רק לנכי צה"ל ונכי פעולות איבה, ובוטלה לכל יתר הנכים.

2. הפטור ממס יופחת מינואר 2022 לסכום הכנסה מיגיעה אישית מירבי של J,A 409,200 (בשנת 2023 430,800 ש"ח).

3. נקבעה נכות כאמור לתקופה של 365 ימים או יותר – הפטור הוא להכנסה עד לסכום של 409,200 שקלים חדשים; נקבעה נכות כאמור לתקופה שבין 185 ימים לבין 364 ימים - הכנסה עד לסכום של כ-75,360 ש"ח (בשנת 2023 79,320 ש"ח).

4. התיקון חל על הכנסה מיגיעה אישית של נכים ועוורים שהופקה מיום 1.1.2022 ואילך.

5. נקבעו הוראות מעבר:

נכה (ועיוור) שהיה זכאי לפטור ממס לפי הכללים שלפני פרסום החוק ואינו זכאי יותר לפטור לפי הכללים החדשים (משום שאינו עומד בתנאי של ליקוי אחד של 40%) – יראו בו כאילו הוא זכאי לפטור לפי הכללים החדשים (כל עוד מתקיימים לגביו התנאים הישנים) והתקרה לגביו תהיה 409,200 ש"ח להכנסה מיגיעה אישית.

1.11. זיכוי בעד הוצאות להחזקת קרוב נטול יכולת

תושב ישראל זכאי לזיכוי בעד הוצאות החזקת קרוב משפחה נטול יכולת באופנים המפורטים בפקודה. סעיף 44 לפקודת מס הכנסה קובע, כי בחישוב הכנסתו החייבת של יחיד, תושב ישראל, שהוא או בן-זוגו שילם בשנת המס בעד החזקה במוסד מיוחד של ילד, בן-זוג או הורה משותקים לחלוטין, מרותקים למיטה בתמידות, עיוורים, או בלתי שפויים בדעתם, או בעד החזקת ילד מפגר במוסד מיוחד, **יותר זיכוי ממס בשיעור של 35% מהסכומים ששילם, העולים על 12.5% מהכנסתו החייבת.**

יודגש כי על פי תקנות מס הכנסה (זיכוי בעד נטול יכולת וזיכוי בעד הוצאות בשל החזקת קרוב במוסד), תשנ"ו-1996, התנאי לקבלת הזיכוי הינו שתקרת ההכנסה השנתית החייבת (לרבות הכנסה פטורה) אינה עולה על 182,000 ש"ח ליחיד או 291,000 ש"ח אם יש לו בן זוג.

נזכיר כי קבלת הזיכוי האמור לעיל הינה חלופית לנקודת הזיכוי הניתנת לפי סעיף 44 לפקודה בעד הוצאות קרוב במוסד מיוחד.

זיכוי חלופי לנ"ל הוא סעיף 45(א) לפקודה הקובע כי יחיד, תושב ישראל, שהיו לו בשנת המס ילד משותק, עיוור, מפגר, בעל הפרעות קשב וריכוז או שהיה לבן-זוגו ילד כאמור, יובאו בחשבון בחישוב המס שלו, או של בן-זוגו שתי נקודות זיכוי בשל כל ילד, כאמור.

1.12. בעל עסק זעיר- "עוסק זעיר" - תיקון בפקודת מס הכנסה

במסגרת חוק ההסדרים חוקקו סעיפים 87ב-ז לפקודה (תחילה משנת המס 2024) העוסקים במיסוי "עוסק זעיר". במסגרת הסעיפים הוגדר עוסק "זעיר" בהגדרה מקבילה לעוסק "פטור" לעניין מע"מ והוחלו עליו הוראות מיוחדות בנוגע לניכוי הוצאות וחבות בביטוח הלאומי. הסעיפים מקלים משמעותית על עצמאיים קטנים בכל הקשור להתנהלות מול רשויות המס ובאים לעודד את אותם נישומים להתנהל במסגרת החוק. ההקלות כוללות, ניכוי הוצאות בשיעור של 30% ממחזור ההכנסות וזאת חלף דרישת הוצאות וניכויים אחרים. הכניסה למסלול זה הינה וולנטרית.

להלן התייחסות לנאמר לעיל:

הגדלת תקרת עוסק פטור

תקרת עוסק פטור תעלה ל 120,000 ש"ח החל משנת 2024.

עסק זעיר

מי שמחזור עסקו נמוך מתקרת עוסק פטור (אשר תעלה ל 120,000 ש"ח כאמור לעיל) רשאי ליהנות מכללי "עסק זעיר". עסק זעיר אינו חייב להיות עוסק פטור במע"מ, כך שבעלי עסקים שאינם רשאים להיות עוסקים פטורים במע"מ (מקצוע חופשי, אמנים וכו') זכאים אף הם להיות עסקים זעירים.

רישום כעסק זעיר

מי שרשום במע"מ כעוסק פטור – מס הכנסה יסווג אותו אוטומטית כעסק זעיר. ניתן לוותר על סיווג כעסק זעיר. מי שלא רשום כעוסק פטור אך מחזור עסקו נמוך מתקרת עוסק פטור רשאי להירשם כעסק זעיר לפני מועד הגשת דוח שנתי או עם הגשת דוח שנתי.

ניכוי הוצאות נורמטיבי

עסק זעיר רשאי לנכות הוצאה נורמטיבית של 30% ממחזור עסקו, כלומר שיעור הוצאות אחיד, ללא קשר לגובה הוצאות בפועל. כאמור לעיל עוסק רשאי לוותר על סיווג כעסק זעיר ולנכות הוצאות שהוציא בפועל במקום הוצאה נורמטיבית. עסק זעיר לא זכאי לניכוי בגין דמי ביטוח (52% מדמי ביטוח ששילם במהלך שנת מס) הן לצורכי מס הכנסה והן לצורכי ביטוח לאומי. עסק זעיר זכאי לניכוי בגין תשלומים לקרן השתלמות.

מי שביקש לעבור למסלול "רגיל" (כלומר לנכות הוצאות בפועל במקום לנכות הוצאה נורמטיבית של 30%) לא יהיה רשאי לחזור למסלול ניכוי הוצאה נורמטיבית בשנתיים הבאות.

מי לא זכאי לניכוי הוצאה נורמטיבית (30% מהמחזור)

- מי שמעסיק עובדים.
- אינו מנהל ספרים קבילים.
- בעל הכנסה מעסק שלא מיגיעה אישית (עסק שבו הוא אינו עובד בעצמו).
- ההכנסה התקבלה ממעסיקו (קרי הוא מקבל משכורת והכנסה עסקית מאותו מקור).
- ההכנסה מתקבלת מחברה משפחתית.
- יותר מ-25% מההכנסה העסקית התקבלו מאחד מאלה:
 - קרובו, כהגדרתו בסעיף 88 לפקודה.
 - מי שהיה מעסיקו בשלוש שנות המס הקודמות.
- הוא בעל שליטה בחברה כהגדרתו בסעיף 32(9) לפקודה.
- הוא אינו עומד בתנאים נוספים שקבע שר האוצר.

מקדמות

פקיד שומה רשאי לפטור עסק זעיר ממקדמות בהתחשב בסכום המס שהוא צפוי לשלם בשנת המס.

הגשת דוח

שר האוצר רשאי לפטור עסק זעיר מהגשת דוח. צפוי שעסקים זעירים יידרשו להגיש דוח מצומצם לצרכי מס.

1.13 הכנסה מרביית לתשלום ביטוח לאומי

נקבע כי ההכנסה החודשית המרבית לעניין דמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות בשל שכר תעמוד התקרה על סך של 47,465 ש"ח.

המחויבות בתשלום דמי ביטוח לאומי הינה גם בגין הכנסות אחרות ("הכנסה אחרת" - הכנסה לפי סעיף 2 לפקודת מס הכנסה, שאינה הכנסת עבודה ואינה הכנסת "עובד עצמאי") העולה על 25% מהשכר הממוצע במשק (2,967 ש"ח לחודש בשנת 2023) ואינה פטורה מתשלום דמי ביטוח לאומי. בהתאם, מחויבות בתשלום דמי ביטוח לאומי גם הכנסות כשכר דירקטורים, תמלוגים, דמי שכירות מעסקים, הכנסות חברות בית וחברות משפחתיות המיוחסות לנישום וכד' (ראה להלן ביחס לחברה משפחתית).

פטורות מתשלום דמי ביטוח לאומי הכנסות מריבית ומדיבידנד המחויבות בשיעור מס מוגבל, הכנסות מהשכרה למגורים, הכנסות מהשכרה בחו"ל המחויבות בשיעור מס מוגבל והכנסות פסיביות שפטורות ממס לפי הפקודה.

חלוקת דיבידנד חלף שכר

קיים הפרש בין שיעור המס המקסימלי החל על דיבידנד (כולל ביטוח לאומי) שהינו 48.41% (כולל מס יסף) לעומת שיעור המס השולי על יחיד בקבלת שכר 50%. באשר לבעלי שליטה מבוגרים, יש לבחון האם בעל המניות מקבל קצבת זקנה ופטור מחלק ניכר מדמי הבטוח הלאומי.

1.14 שיעורי ביטוח לאומי

להלן שיעורי דמי הביטוח הלאומי המעודכנים של עובדים שכירים:

שכר חודשי (במונחי שנת 2023)	חלק עובד	מעביד	סה"כ
עד 7,122 ש"ח	3.5%	3.55%	7.05%
עד תקרה של 47,465 ש"ח	12%	7.6%	19.60%

שיעורי דמי ביטוח לאומי ודמי ביטוח בריאות עבור עובדים שכירים תושבי ישראל מגיל 18 עד גיל הפרישה, באחוזים מהשכר (מעודכן לשנת 2022):

מחלק השכר שמעל 60% מהשכר הממוצע ועד ההכנסה המרבית החייבת בדמי ביטוח (שיעור מלא) 47,465 ש"ח			מחלק השכר שעד 60% מהשכר הממוצע - (שיעור מופחת) 7,122 ש"ח			
מעסיק	עובד	סה"כ	מעסיק	עובד	סה"כ	
3.55%	0.40%	3.95%	7.60%	7.00%	14.60%	דמי ביטוח לאומי
-	3.10%	3.10%	-	5.00%	5.00%	דמי ביטוח בריאות
3.55%	3.50%	7.05%	7.60%	12.00%	19.60%	סך הכל

לעצמאים :

מחלק ההכנסה שעד 60% מהשכר הממוצע (שיעור מופחת) 7,122 ש"ח	מחלק ההכנסה שמעל 60% מהשכר הממוצע ועד ההכנסה המרבית החייבת בדמי ביטוח (שיעור מלא) 47,465 ש"ח	
2.87%	12.83%	דמי ביטוח לאומי
3.10%	5.00%	דמי ביטוח בריאות
5.97%	17.83%	סך הכל

1.15. שיעור המס על הכנסה מהימורים, הגרלות ופרסים

שיעור המס החל על הכנסה מהימורים, מהגרלות או מפעילות נושאת פרסים הינו-35%, בלא זכאות לפטור, להנחה, לניכוי, לזיכוי או לקיזוז כלשהם, למעט פטור לפי סעיף 9 (28) לפקודה (פטור לסכום הנמוך מתקרת הפטור 32,760 ש"ח בשנת 2023), או ניכוי לפי סעיף 17 (11) לפקודה (הוצ' בקשר להכנת דוחות והטיפול בקשר למס בכל הליכי שומה וערעור).

1.16. פנסיית חובה לעצמאים

חוק פנסיה חובה לעצמאים, מחייב את העצמאים להפריש לפנסיה. ההפרשה הפנסיונית תחולק כך ששני שליש מהכספים יופרשו לטובת רכיב התגמולים ושליש יופנה לטובת רכיב דמי האבטלה - חלק ייעודי מהחיסכון הפנסיוני אותו ניתן למשוך במצבי אבטלה ולא רק בגיל הפרישה.

חובת הפרשה לפנסיה

החוק מחייב כל עצמאי בין גיל 21 לגיל 60 להפקיד לקופת גמל לקצבה (החוק אינו חל על מי שהגיע לגיל 55 ביום 1.1.2017). עצמאי שהוא גם שכיר חייב בהפקדה רק על ההפרש שבין הסכום שהוא מפקיד כשכיר (חלק עובד וחלק מעסיק) לבין הסכום המרבי שבגינו יש חובת הפקדה, כמפורט להלן.

סכום ההכנסה החייבת שבגינה יש חובה להפקיד לקופת גמל לקצבה מבוסס על השכר הממוצע במשק לעניין גמלאות הביטוח הלאומי וחישוב דמי הביטוח (בשנת 2023 סכום של 11,870 ש"ח לחודש), והוא כדלקמן :

1. על חלק ההכנסה החייבת עד מחצית השכר הממוצע במשק - נדרש להפקיד 4.45% (מהכנסה של 71,220 ש"ח לשנה בשנת 2023).

2. על חלק ההכנסה החייבת שעולה על מחצית השכר הממוצע במשק ועד השכר הממוצע במשק - נדרש להפקיד 12.55% (מהכנסה של 71,221 ש"ח לשנה ועד סך של 142,440 ש"ח לשנה בשנת 2023).

לא תחול חובת הפקדה לפנסיה על עצמאי שמתקיים לגביו, בתום שנת מס אחד מאלה :

- ✓ טרם מלאו לו 21 שנים.
- ✓ מעל גיל 60 (גיל פרישה מוקדמת).
- ✓ טרם חלפו ששה חודשים מהמועד שבו העצמאי לראשונה כעוסק.
- ✓ עצמאי שביום תחילתו של החוק (1.1.2017) מלאו לו 55 שנים.

מועד ההפקדה וקנס בגין איחור בהפקדה

יש להפקיד עד תום שנת המס. מי שהפקיד פחות מהסכום שנקבע יקבל התראה ממרכז גביית קנסות (אשר יקבל מידע מרשות המסים) ויהיה עליו להפקיד את הסכום החסר בתוך 90 יום. אי הפקדה בתוך 90 יום תביא לקנס בסך 500 ש"ח.

"מצב אבטלה" של עצמאי

עוד נקבעה בחוק הגדרה ל"מצב אבטלה" של עצמאי, מצב שבו העצמאי חדל לעסוק במשלח ידו או סגר את עסקו או שהגיע לגיל פרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה ואין לו הכנסה חייבת בהפקדה.

החלק שייועד לדמי אבטלה לעצמאי יהיה הנמוך מבין שליש סכום ההפקדה ותקרת הפיצויים הפטורים לפי סעיף 9(א7) (בשנת 2023 - 13,310 ש"ח).

עצמאי במצב אבטלה יהיה רשאי למשוך תשלום מסוים מתוך הכספים שצבר בקופת הגמל לקצבה כדי שתהיה לו הכנסה בתקופה שבה הוא אינו עובד.

תיקון בשיעורי דמי הביטוח של "עובד עצמאי"

החוק תיקן את שיעורי דמי הביטוח הלאומי של העובד העצמאי כדלקמן:

1. הוקטן חלק הביטוח הלאומי בשיעור המופחת בשיעור של 3.85%, משיעור של 6.72% לשיעור של 2.87%. כלומר, עם 3.1% דמי ביטוח בריאות יהיה השיעור המופחת החדש של העובד העצמאי 5.97% במקום 9.82%.
2. הוגדל חלק הביטוח הלאומי בשיעור המלא בשיעור של 1.6%. כלומר, עם דמי ביטוח בריאות בשיעור של 5% יהיה השיעור המלא החדש של העובד העצמאי 17.83% במקום 16.23%.

שינוי בניכוי בגין הפרשה לקרן השתלמות לעצמאים והגדלת הטבה במס בהפקדה לפנסיה

במטרה לעודד חיסכון ארוך טווח נקבעה הגדלה של הטבת המס של עצמאים לזיכוי בהפקדה לפנסיה בשיעור של 0.5% ובלבד שלא ניצלו את הטבת המס בגין רכישת ביטוח מועדף מפני אובדן כושר עבודה, בנוסף נקבעה הטבה בהפרשה לקרן השתלמות, לפיה יוכל עצמאי להפקיד 4.5% מהכנסתו לקרן השתלמות ולהיות זכאי בשלהם להטבת מס, בלא תלות בהפקדה של 2.5% נוספים לקרן השתלמות אשר אינו זכאי בשלהם להטבת מס, כפי שנדרש ערב התיקון.

1.17. השקעות בחברות ישראליות עתירות מו"פ - עדכון "חוק האנגלים"

במסגרת חוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו-2012 נקבעה הוראת שעה לעידוד התעשייה עתירת הידע, אשר כוללת סעיפים המעניקים הקלות מס. אחד מהם מתייחס להשקעה במניות חברות מו"פ. בהתאם לחוק, סכום השקעה מזכה במניות חברת מטרה, עד לסכום ההשקעה המרבי (סכום מצטבר של 5 מיליון ש"ח) יותר ליחיד כניכוי מכלל הכנסתו בשנת המס במשך תקופת ההטבה, ובלבד שהתקיימו כל התנאים הבאים:

1. סכום ההשקעה **שולם** בתקופה שבין 1/1/2011 ועד 31/12/2019.
2. היחיד החזיק במניות חברת המטרה, שהוקצו לו בתמורה להשקעתו המזכה, במשך כל תקופת ההטבה.
3. אין בהשקעה האמורה ובאופן ניכוי ההוצאה בגינה משום הימנעות ממס או הפחתת מס בלתי נאותות.

ביום 20 בינואר 2016 פורסם תיקון לחוק, שבמסגרתו בוצעו עיקרי השינויים הבאים :

1. הכללה בהגדרת משקיע גם שותפות, כך שיחידים הפועלים במסגרת שותפות והמשקיעים בחברות העונות על הקריטריונים הקבועים בחוק יהיו זכאים להטבת המס הניתנת מכוח החוק.
2. הארכת תוקף הוראת השעה להשקעות יחיד או שותפות בין יחידים בחברת מטרה עד 31.12.2019.
3. קביעת מסלול הטבות נוסף על המסלול הקבוע כיום בחוק, שיאפשר השקעה בחברות מתחילות עתירות מחקר ופיתוח. על מנת לוודא שההשקעה תבוצע בחברות מתחילות, ייקבעו קריטריונים שונים לקביעת חברה כ"חברה מתחילה", כגון:
 - א. חברה שטרם חלפו 48 חודשים מיום התאגדותה לפני ביצוע ההשקעה ואם היא פועלת באזור פיתוח א' 60 חודשים מיום ההשקעה ;
 - ב. היקף המכירות הכולל של החברה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה לא עלה על 4.5 מיליון ש"ח, והיקף המכירות בכל אחת משנות המס שקדמו למועד ההשקעה לא עלה על 2 מיליון ש"ח. לעניין זה יראו חלק משנת מס כשנת מס.
 - ג. סך כל הוצאות החברה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה לא עלה על 12 מיליון ש"ח, וסך כל הוצאותיה בכל אחת משנות המס שקדמו למועד ההשקעה לא עלה על 3 מיליון ש"ח.
 - ד. היקף ההשקעות בחברה וההלוואות שניתנו לה מיום התאגדותה עד למועד ההשקעה, ובכלל זה סכום ההשקעה המזכה, אינו עולה על 12 מיליון ש"ח.
 - ה. עד למועד ההשקעה התקבל אישור הרשות לאותה שנת מס כי מתקיימים בחברה שני התנאים הבאים :
 - i. 70% לפחות מהוצאות החברה, בתקופה שמיום התאגדותה עד יום ההשקעה, הוצאו, במישרין או בעקיפין, בקשר למוצר המבוסס על מחקר ופיתוח שבוצעו בחברה.
 - ii. המוצר שבפיתוח וכל הזכויות הנובעות ממנו הם בבעלות החברה מיום היווצרו.
4. נקבע כי על החברה שבה בוצעה ההשקעה להוציא את רוב הוצאותיה בישראל, על מנת שהסכום שהוצא יעודד את הפעילות התעשייתית בישראל ושרוב פעילות החברה בישראל. כן מוצע לקבוע כי מנהל רשות המיסים והמדען הראשי במשרד הכלכלה יקבעו קריטריונים לבחינת הוצאת הכספים שהושקעו בחברה, וכי המדען הראשי יקבע, אחת לשנה, את היקף ההוצאות שהוצאו על ידי חברה שבה בוצעה השקעה.

חוק לעידוד תעשייה עתירת ידע (הוראת שעה), התשפ"ג - 2023

ביום 31 ביולי 2023 פורסם החוק לעידוד תעשייה עתירת ידע (הוראת שעה), התשפ"ג - 2023 במסגרת החוק נכללו מספר הוראות, וזאת, בין היתר, בשל פקיעתן בסוף שנת 2019 של הטבות המס שנקבעו בפרק ז' לחוק המדיניות הכלכלית לשנים 2011 ו 2012. ההוראות שנכללו במסגרת החוק נקבעו כהוראת-שעה מיום תחילתו של החוק (מאחר שלא נקבע יום תחילה ספציפי, יהיה יום התחילה יום הפרסום ברשומות, קרי, 31 ביולי 2023) ועד לתום שנת 2026 ("תקופת הוראת השעה"). בחוק נקבעו, בין היתר, ההוראות הבאות:

- **מתן זיכוי ממס ל"משקיע"** (יחיד, חברת מעטים כמשמעותה בסעיף 76 לפקודה או שותפות ייעודית שהיא שותפות רשומה שהשותפים בה יחידים או חברות מעטים, או שותפות שאושרה ע"י מנהל רשות המיסים) אשר מבצע השקעות בחברת מו"פ (כהגדרתה בחוק) בגובה של סכום ההשקעה

המוכפל בשיעור מס רווח ההון שהיה חל על המשקיע אילו היה מוכר את אותה השקעה באותה שנה (בד"כ 25%, בתוספת מס יסף של 3% אם רלבנטי);

- **דחיית תשלום המס בשל החלפת מניות** - דחיית תשלום המס על רווח ההון במכירת מניות של חברה מועדפת בעלת מפעל טכנולוגי, ל"משקיע" יחיד אשר משתמש בחלק מהתמורה מהמכירה לצורך השקעה בחברת מו"פ אחת או יותר (כהגדרתה בחוק);

- **התרת השקעה במניות כהוצאה לצרכי מס לחברה אשר בשנת השגת השליטה היא חברה מועדפת בעלת מפעל טכנולוגי אשר רוכשת שליטה בחברה טכנולוגית אחרת** - זרה או מקומית. ברכישה העומדת בתנאים המפורטים בסעיף, יהיה ניתן לנכות את עלות ההשקעה בשיעורים שנתיים שווים, במשך 5 שנות מס לאחר השגת השליטה, כנגד הכנסתה הטכנולוגית המועדפת של החברה הרוכשת;

- **מתן פטור ממס למוסד פיננסי זר על הכנסותיו מריבית, דמי ניכיון או הפרשי הצמדה**, שמשלמת לו חברה מוטבת (חברה מועדפת בעלת מפעל טכנולוגי שמתקיימים בה התנאים שבסעיף) כחלק מהחזר ההלוואה שקיבלה ממנו, כל זאת לפי התנאים המפורטים בסעיף;

- **הכרה בהפסד הון בשל רכישת מניות במסגרת הנפקה של חברת מו"פ** - חודש תוקפו של סעיף 92א לפקודת מס הכנסה. סעיף זה נקבע כהוראת שעה בתיקון 220 לפקודה ועתה חודש בתחולה גם לגבי השקעות שיבוצעו בתקופה שמיום 31.07.2023 ועד 31.12.2026. הסעיף קובע כי עלות ההשקעה במניות אשר נרכשו במסגרת הנפקה לציבור בבורסה בישראל של חברת מחקר ופיתוח תוכר במועד ההשקעה או בשנות המס שלאחריה, כהפסד הון בר-קיוז, וזאת עד לסכום השקעה כולל של 5 מיליון ש"ח.

- אחד החידושים המרכזיים בחוק הינו האפשרות לקבל את ההטבה במסלול ירוק ללא אישור מראש. היינו, בכדי שמשקיע יוכל לקבל את הטבה הוא נדרש לצרף לדוח השנתי שלו טופס ייעודי לבקשה ואישור רואה חשבון בלבד. עם שידור הדוח תינתן ההטבה. במקביל לפישוט האמור, האחריות מוטלת הן על המשקיע והן על החברה לעמוד בתנאי החוק לאורך כל תקופת ההשקעה, כפי שנקבע בחוק (למעט במסלולים מסוימים בחוק הדורשים את אישור הרשות לחדשנות).

לאור פקיעת חוק האנגלים בתום שנת 2019, פורסם תזכיר חוק לעידוד תעשייה עתירת ידע, אשר מחליף את חוק האנגלים. תזכיר החוק כולל שינויים משמעותיים בהטבות המס להן היו זכאים המשקיעים בהתאם לחוק האנגלים, לרבות, מתן זיכוי מס בגובה 25% מסכום ההשקעה לפרטיים, שחלוק השקעה בחברת הזנק (דחיית תשלום מס רווח ההון) והתרה בניכוי (הפחתה מלאה) של השקעה בחברת הזנק על ידי חברה טכנולוגית גדולה על פני 5 שנים כנגד הכנסה פירותית.

ההטבות המניות כמפורט לעיל, יחליפו את ההטבות אשר ניתנו ופקעו בסוף שנת 2019.

1.18. שיעור המס של יחיד על רווחי הון, שבח מקרקעין, הכנסות משוק ההון, ריבית

ודיבידנד

החל משנת המס 2012 הועלה שיעור המס החל על ריבית, דיבידנד, רווח הון ריאלי ושבח מקרקעין ריאלי ב-5%, מ-20% ל-25%, (לגבי בעל מניות מהותי - מ-25% ל-30%). לעניין זה יחולו הוראות מעבר אלה:

א. לגבי נכסים (למעט ניירות ערך סחירים, לגביהם נקבעה הוראה נפרדת) שנרכשו עד ליום ה-31.12.2011, נקבע כי מכירתם תחויב במס רווח הון (או במס שבח מקרקעין), לפי שיעורי המס החלים בתקופות שלגביהן מחושב רווח ההון או השבח הריאלי, בהתאם לשיטת החישוב הליניארית; כלומר: בשיעורי מס של 20% ושל 25% לבעל מניות מהותי (ולגבי שבח בשיעור מס של 20%) לרווח ההון הריאלי המיוחס לתקופת ההחזקה בנכס שעד 31.12.2011, ובשיעורים של 25%-30% לבעל מניות מהותי ביחס לרווח המיוחס לתקופה שמיום 1.1.2012 ועד ליום המכירה.

ב. לגבי נכסים שלגבי מכירתם חל כבר לפי הדין הקיים חישוב מס לפי השיטה הליניארית (כלומר- נכסים שנרכשו לפני 1.1.03 ומקרקעין שנרכשו לפני 7.11.2001), במכירתם ייערך חישוב ליניארי לרווח ההון הריאלי בייחוס לשלוש תקופות (ולא שתי תקופות, כפי שנערך בעבר). תקופה ראשונה (יום הרכישה עד 1.1.03) על פי שיעור מס שולי, תקופה שנייה מ-1.1.03 עד 1.1.12) לפי שיעור מס של 20% (ולגבי רווח הון בידי בעל מניות מהותי-25%) ותקופה שלישית (מיום 1.1.12 עד יום המכירה) לפי שיעור מס של 25% (ולגבי בעל מניות מהותי-30%). כל זאת - בהתאם לרווח הריאלי היחסי המחושב לתקופה הרלבנטית, לפי השיטה הליניארית.

ג. בחישוב רווח ההון יש לחשב תחילה את חלק רווח ההון האינפלציוני הפטור ממס (לגבי רווח הון כנ"ל שנצבר אחרי 1.1.1994, כל אשר נצבר קודם לכן מחויב במס רווח הון בשיעור של 10%) והיתרה היא רווח ההון הריאלי המתחייב במס רווח הון לפי השיעורים שפורטו לעיל.

ד. לגבי ניירות ערך הנסחרים בבורסה, הועלה שיעור המס ל-25%.

ה. שיעור המס החדש יחול לגבי חלוקת דיבידנד החל מיום 1.1.2012, בהתחשב ביום התשלום ללא נפקות באשר למועד שבו נוצרו הרווחים מהם חולק הדיבידנד.

בהקשר זה נזכיר כי סעיף 92(א)(4) לפקודה, מתיר לקזז הפסדי הון מניירות ערך מהכנסות מדיבידנד או ריבית ובתנאי ששיעור המס החל עליהם אינו עולה על 25%. בהתאם - חלוקה לבעל מניות מהותי (30% מס) פוגעת באפשרות לבצע קיזוז הפסדי הון מניירות ערך אחרים מאותן הכנסות.

להלן טבלה מרכזת לשיעורי מס רווח הון על יחידים בשנת 2023:

יוזכר כי שיעורי המס המופחתים על הכנסות כנ"ל יחולו רק במידה ומדובר בהכנסות שאינן מעסק ולא נתבע ניכוי הוצאות בגינן.

יחידים	
ניירות ערך סחירים	25% על הרווח הריאלי בניירות ערך צמודים 15% על כל הרווח בניירות ערך שקליים שאינם צמודים (כגון אגרות חוב בריבית קבועה אג"ח ממשלתיות לא צמודות וכו').
נכסים אחרים (למעט מקרקעין):	

ייערך חישוב ליניארי לרווח לגבי שלוש תקופות. תקופה ראשונה (יום הרכישה עד ליום 1.1.03) על פי שיעור מס שולי, תקופה שנייה - מ-1.1.03 עד 1.1.12) לפי שיעור מס של 20% (ולגבי רווח הון בידי בעל מניות מהותי-25%) ותקופה שלישית (מיום 1.1.12 עד יום המכירה) לפי שיעור מס של 25% (ולגבי בעל מניות מהותי-30%). כל זאת - בהתאם לרווח היחסי המחושב לתקופה.	נכסים שנרכשו עד 31.12.2002
ייערך חישוב ליניארי לרווח לגבי שתי תקופות. תקופה ראשונה (יום הרכישה עד ליום 31.12.11) לפי שיעור מס של 20% (ולגבי רווח הון בידי בעל מניות מהותי-25%) ותקופה שנייה (מיום 1.1.12 עד יום המכירה) לפי שיעור מס של 25% (ולגבי בעל מניות מהותי-30%). כל זאת - בהתאם לרווח היחסי המחושב לתקופה.	נכסים שנרכשו מ - 1.1.2003

• הכנסות מדיבידנד

דיבידנד בידי יחיד מחויב במס בשיעור של 25% אם מקבל הדיבידנד הוא בעל מניות מהותי ישולם מס של 30%. נזכיר כי הדיבידנד פטור מדמי ביטוח לאומי.

• הכנסות ריבית

באופן כללי הכנסות ריבית חייבות במס בשיעור 25% (מי שחל עליו מס יסף 28%), אלא אם כן הנכס אינו צמוד למדד ואז המס יהיה 15% (מי שחל עליו מס יסף 18%). לגבי תוכניות חיסכון ותיקות ייתכנו כללי מעבר ויש לבחון כל מקרה לגופו (שיעור המס משתנה מהכנסות ריבית כאמור לעיל, לגבי צדדים קשורים בהתאם להוראות החוק). קיימות הקלות להכנסות ריבית לנישומים בעלי הכנסות נמוכות או בגיל פרישה.

1.19. חובת דיווח ותשלום מקדמה בשל רווח הון מני"ע סחירים שלא נוכה בגינו מלוא מס

במקור

סעיף 91(ד)(ג2) לפקודת מס הכנסה קובע, לגבי מוכר ניירות ערך שחייב בהגשת דוח שנתי לפי סעיף 131 לפקודה, חובת דיווח ותשלום מקדמות בגין עסקאות הוניות בניירות ערך הרשומים למסחר בבורסה (בישראל או בחו"ל), באותם מקרים בהם לנישום נוצר רווח הון בעת מכירת נייר ערך אך לא נוכה מלוא המס במקור (לא נוכה כלל או נוכה באופן חלקי, לרבות אי ניכוי מס במקור בשל קיום פטור מניכוי מס במקור).

חובת הדיווח ותשלום המקדמה הינה חצי שנתית ונקבעה לתאריכים 31 ביולי ו-31 בינואר של כל שנת מס בגין מכירה של ניירות ערך בששת החודשים שקדמו לחודש שבו חל יום הדיווח. לפיכך, לדוגמא יש להגיש את הדיווח החצי השני של שנת 2023 על רווחי הון ממכירת ניירות ערך סחירים עבור החודשים יולי עד דצמבר 2023, לא יאוחר מיום 31 בינואר 2024.

לתשומת לבכם, החובה להגיש דיווח חצי-שנתי ולשלם מקדמה מוטלת על משקיעים - הן יחידים והן חברות - שצברו רווחים ממכירת ניירות - ערך נסחרים וקרנות נאמנות, בארץ או בחו"ל, ואשר הבנקים/ברוקרים שבאמצעותם הם ביצעו את המכירות לא ניכו את מלוא המס במקור מאותם רווחים.

בהתאם להנחיות רשות המיסים יהיה אופן הגשת הדיווח וקיצוז הפסדי ההון כדלקמן:

הדיווח ייעשה באמצעות הודעה לפקיד השומה (מחלקת הגבייה) והוא יתייחס רק לאותם מקרים בהם לא נוכה מלוא המס במקור בעת מכירת ניירות הערך.

הנתונים אותם יש לכלול במכתב ההודעה הינם כדלקמן:

1. סך התמורות מכל המכירות שבוצעו בתקופה לדוגמא: מ-1 בינואר ועד 30 ביוני (סכום אחד מסכם);
2. סך כל הרווחים מניירות הערך שנמכרו בתקופה לדוגמא: מ-1 בינואר ועד 30 ביוני (סכום אחד מסכם);
3. סך כל ההפסדים מניירות הערך שנמכרו בתקופה לדוגמא: מ-1 בינואר ועד 30 ביוני (סכום אחד מסכם);
4. סך הרווח או ההפסד נטו (לאחר קיצוז ההפסדים מהרווחים) ממוין לפי שיעורי המס הרלבנטיים;
5. סכום המקדמה לתשלום כפי שהיא עולה מהנתונים האמורים.

במקביל להגשת ההודעה לפקיד השומה תשלום מקדמה בהתאם לנתונים שפורטו לעיל. את התשלום יש לשלם באמצעות שובר מיוחד לצורך כך.

על פי הנחיות הרשות למסים, במסגרת החישובים ניתן לקזז רק הפסדי הון שטרם קוזזו מרווחים אחרים **עד תום תקופת הדיווח אליה מתייחסת ההודעה.**

כמו כן, לפי ההנחיות, לא ניתן לקזז הפסדים מניירות ערך בחשבון ניירות ערך אחר שבו מבוצע קיצוז שוטף של הפסדים מרווחים לצורכי ניכוי מס במקור (למשל: חשבון בנק בישראל), אלא אם ניתן אישור פקיד שומה לכך.

1.20. אופן המיסוי של פעילות ב"מטבעות וירטואליים"

רשות המסים פרסמה חוזר מקצועי, בנושא אופן מיסוי פעילות ב"מטבעות וירטואליים" (אמצעי תשלום מבוזר), הביטקוין ודומיו, כאשר, לעמדת רשות המסים, אשר באה לידי ביטוי כבר בעבר, המדובר בנכס, ולא מטבע, לכל דבר לעניין חוקי המס. החוזר הסופי מאפיין את החבות במע"מ בהתאם לאופי הפעילות ב"מטבעות וירטואליים".

החוזר מפרט את עמדת הרשות באשר למיסוי הפעילות באמצעי תשלום מבוזר והוא מביא לידי ביטוי מספר היבטים מבחינת דיני המס:

לצרכי מס הכנסה - בהתאם לחוזר, אמצעי תשלום מבוזר הינו נכס, ולכן מי שפעילותו כאמור איננה מגעת לכדי עסק הרי שבגין עליית הערך בלבד, בעת מכירתו, ישולם מס רווח הון ומי שפעילותו בתחום מגעת לכדי עסק (מסחר באמצעי תשלום מבוזר ו/או כרייה של אמצעי כאמור) הרי שישולם מס ככל פעילות עסקית.

לצרכי מע"מ - החוזר מבהיר כי אמצעי תשלום מבוזר הינו נכס בלתי מוחשי, ולכן מי שפעילותו בתחום היא לצרכי השקעה בלבד, שאינה מגעת לכדי עסק, הרי שאינו חייב במע"מ; עוסק שתקבוליו מתקבלים באמצעי תשלום מבוזר, ישולם מע"מ בהתאם לפעילותו העסקית, ללא קשר לאופן התקבול כך שכלל,

במימושו לא ישולם מע"מ; מי שפעילותו באמצעי תשלום מבוזר מגעת לכדי עסק, (ממסחר כאמור), הרי שישווג כמוסד כספי; ומי שפעילותו היא כרייה, הרי ישווג כעוסק לצרכי מע"מ.

לצפייה בחוזר המסדיר את אופן המיסוי של פעילות ב"מטבעות וירטואליים" - לחץ כאן

פס"ד תקדימי שניתן בחודש מאי 2019 בנושא המיסוי של פעילות ב"מטבעות וירטואליים"

ניתן פסק הדין **(קישור לפסק-הדין)** של בית-המשפט המחוזי מרכז לוד בערעור שהוגש בחודש מאי 2016 על-ידי נועם קופל ובו נקבע על-ידי השופט ד"ר ש' בורנשטיין, כי הרווח (בסך של כ-8.3 מיליון ש"ח) שהפיק המערער בשנת 2013 ממכירת ביטקוין אינו פטור ממס לפי סעיף 9(13) לפקודת מס הכנסה, שכן אכן מדובר ברווח הון ממכירת "נכס".

בית המשפט המחוזי מרכז קיבל את עמדת רשות המסים בפסק דין תקדימי, לפיו המטבע הקריפטוגרפי הוא נכס ולא מטבע. המערער במסגרת ההליך מכר ביטקוין ברווח של 8.3 מיליון שקל וניסה לטעון כי מדובר בהפרשי שער שאינם חייבים במס – אולם נדחה.

בית המשפט המחוזי הוציא פסק דין תקדימי הקובע כי הביטקוין אינו מטבע אלא נכס, ולכן רווחים ממנו חייבים במס (בעוד שרווחים בעקבות שינויים בשער המטבע אינם חייבים במס).

מפסק הדין עולה כי נועם קופל, המערער, רכש ביטקוין ב-2011 ומכר אותו ב-2013 ברווח של 8.3 מיליון שקל. לטענתו של קופל, כיוון שהביטקוין הוא "מטבע חוץ", מדובר בפועל בהפרשי שער ולא ברווחים – ולכן הם פטורים ממס.

רשות המסים טענה, כפי שהבהירה כבר בחוזר לפני מספר שנים, כי מדובר בנכס, ולכן את הרווחים ממנו יש למסות במס רווח הון שעומד היום על 25%. לטענת המערער, לא מדובר במטבע או שטר פיזי אלא ברשומה דיגיטלית ולכן ההגדרה בחוק אינה רלוונטית. עוד טען כי מבחינה כלכלית וחשבונאית, לאור האמון שהמשתמשים נותנים בו, יכולתו לשמש כמדד לערך ובשל היותו שומר ערך ואמצעי תשלום, יש לראותו כמטבע.

מלבד ההסתמכות על חוק בנק ישראל טענו בפקיד שומה רחובות, כי מבחינה חשבונאית וכלכלית לא מדובר ב"מטבע" בגלל התנודתיות הרבה בערכו והסיכונים הכרוכים בהשקעה בו, ולאור העובדה כי אינו משמש כמדד לערך ואף השימוש בו מצומצם ומתמקד בעיקר בשוק העברייני ברשת הדארקנט (Darknet).

בית המשפט לא קיבל את טענותיו של המערער בנוגע לביטקוין וקבע, בין היתר, כי צודקת רשות המסים בטענתה כי הביטקוין אינו מטבע גם במובן הכלכלי "בראש ובראשונה על שום כך שלמרות השימוש הנעשה בביטקוין, קשה מאוד לומר כי הוא נהנה מהאמון שלו זוכים מטבעות המהווים הילך חוקי במדינות השונות". עוד הוסיף כי "יש לתת את הדעת לכך כי אמון הציבור במטבעות המסורתיים מבוסס על קיומו של בנק מרכזי המתערב במסחר על מנת למנוע תנודתיות גבוהה מדי בשער החליפין באופן העלול להעמיד את הציבור בפני סיכון פיננסי משמעותי".

לדברי השופט, "התנודתיות הרבה בערך הביטקוין והסיכונים הנלווים לכך, מובילים למסקנה לפיה אף קשה לראות בביטקוין כאוגר ערך". השופט פסק כי "למעשה, לא עלה בידי המערער להוכיח כי הביטקוין

ממלא איזו מהפונקציות המקובלות בעולם הכלכלה והנדרשות לצורך הגדרתו כ'כסף' לאמור – אמצעי חליפין להעברת ערך עבור סחורות; אוגר ערך; יחידת חישוב ערך".

פסק דין מהווה איתות לכל מי שטרם דיווח על הרווחים אותם הפיק לאורך השנים מהמסחר במטבעות וירטואליים או לכאלה שנאחזו עד היום בחוות דעת משפטית שקיבלו בעבר, הפוסקת כי רווחים המתקבלים ממטבעות דיגיטליים אינם חייבים במס. מדובר בפסק דין ברור שאינו משתמע לשתי פנים ותחולתו רטרואקטיבית ולא מיום פרסום ההחלטה שכן אין המדובר בתיקון חקיקה אלא רק בפרשנות לחוק הקיים".

1.21. חישוב נפרד לבני הזוג העובדים יחד

• חישוב נפרד לבני-זוג

בני זוג שקיימת תלות במקורות הכנסתם (מקור הכנסה משותף), רשאים לתבוע חישוב נפרד של המס על הכנסתם בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

א. יגיעתו האישית של כל אחד מבני הזוג נדרשת לייצור ההכנסה ממקור ההכנסה המשותף.

ב. כל אחד מבני הזוג מקבל הכנסה התואמת את תרומתו לייצור ההכנסה ועומדת ביחס ישיר לתרומתו כאמור.

ג. אם ההכנסה מופקת בבית המגורים של בני הזוג - בית המגורים משמש, דרך קבע, את מקור ההכנסה המשותף ומרבית פעילות מקור ההכנסה האמור נעשית בבית המגורים.

נדגיש, כי אי התקיימות התנאים האמורים תמנע מבני הזוג את האפשרות לערוך חישוב מס נפרד. בהתאם לחוק יוטלו סנקציות כלפי בני זוג שתבעו חישוב נפרד ונמצא כי אינם זכאים לו, כך שבשל גרעון המס שיווצר כתוצאה מהדיווח האמור, יוטל עליהם קנס של 30% מסכום הגרעון האמור.

• חישוב המס בהכנסות בני זוג מרכוש

לגבי הכנסות בני-זוג מרכוש נקבע כי הכנסה מרכוש תיזקף לבן-הזוג שהכנסותיו האחרות גבוהות משל הכנסות בן-זוגו. עם זאת, סעיף 66(ב) לפקודה מאפשר זקיפת הכנסות מרכוש שהיה בבעלות אחד מבני-הזוג שנה לפחות לפני נישואיו או מרכוש שנתקבל בירושה במהלך הנישואין אצל אחד מבני-הזוג שיתווספו, לעניין חישוב המס, להכנסות בן-זוג שהוא בעל הרכוש האמור.

1.22. הפרשות לקרן השתלמות בשנת המס 2023

פקודת מס הכנסה מתירה בתנאים מסוימים ניכוי תשלומים לקרן השתלמות לשכירים, לעצמאים, לחברי קיבוץ ולשכירים בעלי שליטה בחברת מעטים.
להלן ריכוז ההוראות בנושא זה לגבי שנת המס 2022:

1. שיעורי ההפרשות

בשנת המס 2022 יותרו בניכוי הפרשות לקרן השתלמות כדלקמן (שנתי):

- i. **שכיר רגיל (שאינו בעל שליטה)**
הפרשות מעביד עבור עובדים שכירים רגילים (שאינם בעלי שליטה) שאינם בגדר הכנסת עבודה (סעיף 3(ה) לפקודה) יותרו בניכוי כדלקמן:
7.5% מהמשכורת החודשית שאינה עולה על 15,712 ש"ח (188,544 ש"ח לשנה) ו-2.5% תשלום מקביל של העובד. (אצל עובדי הוראה: 8.4% חלק המעביד ו-4.2% חלק העובד).
עמדת הרשות למסים בישראל הינה שתקרת המשכורת הקובעת הינה בגין הכנסתו הכוללת של העובד ממשכורת, ולא בגין כל מקום עבודה בנפרד, אם הוא עובד במספר מקומות עבודה.
- ii. **שכיר בעל שליטה**
הפרשות החברה בגובה של עד 4.5% מהמשכורת החודשית שאינה עולה על 15,712 ש"ח (188,544 ש"ח לשנה).
ניכוי ההוצאה מותנה בתשלום מקביל של בעל השליטה בשיעור של שליש לפחות (1.5%).
היינו, על מנת ליהנות מההטבה המקסימלית בשנת המס 2022 יש צורך בהפרשה בשיעור של 6% (4.5% חלק המעביד ו-1.5% חלק העובד) ממשכורת שנתית שאינה עולה על 188,544 ש"ח (**הפרשה מירבית - 11,313 ש"ח וניכוי מירבי של 8,484 ש"ח**).
מובהר בזאת, כי הפרשות המעביד מעבר לשיעור של 4.5% ועד לשיעור של 7.5% מהמשכורת שאינה עולה על 188,544 ש"ח - אומנם לא תותר כהוצאה בידי המעביד, אך לא תיחשב כהכנסה בידי בעל השליטה (מותנה בתשלום מקביל של לפחות שליש על ידי בעל השליטה, כאמור לעיל), וכך ניתן למעשה להעביר כספים מהחברה לבעל השליטה בעלות של שיעור מס החברות בלבד. הפרשה בשיעור העולה על 7.5% תיחשב כהכנסת עבודה של בעל השליטה בעת ההפרשה כאמור בסעיף 3(ה) לפקודת מס הכנסה. (בדומה לשכיר שאינו בעל שליטה).
- iii. **עצמאי וחבר קיבוץ**
4.5% מההכנסה מעסק או משלח יד שאינה עולה על 283,905 ש"ח (ניכוי מירבי של 12,776 ש"ח).

2. תקרה להפרשות לעצמאי שהוא גם שכיר

ישנה מגבלה על התשלומים לקרן השתלמות לעצמאי שיש לו גם הכנסה ממשכורת שבגינה מפריש מעבידו סכומים לקרן השתלמות.
הסכומים שיתרו לניכוי לעצמאי כאמור, בגין תשלומיו לקרן השתלמות כעצמאי, ייקבעו בהתאם להכנסתו כעצמאי [עד לתקרת ההכנסה הקובעת הקבועה בסעיף 17 (א5) - 283,905 ש"ח בשנת 2023] בהפחתת המשכורת שבגינה הפריש לו מעבידו כספים לקרן השתלמות בשנת המס.

3. צבירת ותק

לפי סעיף 9(16א) לפקודה, משיכת כספים מקרן השתלמות (קרן והפרשי הצמדה, וכן ריבית ורווחים אחרים שמקורם בהפקדה המוטבת - ראה סעיף 4 בהמשך) פטורה ממס לאחר פטירה, ובחיי בעל החשבון - לאחר חלוף 6 שנים ממועד התשלום הראשון לקרן (לגבי עובד שהגיע לגיל פרישה - לאחר חלוף 3 שנים). לגבי סכומים ששימשו את העובד לצורך השתלמותו - אם חלפו 3 שנים ממועד התשלום הראשון.

"מועד התשלום הראשון" ייחשב המוקדם מבין סוף החודש שבו שולם התשלום הראשון, או סוף החודש שלגביו שולם התשלום הראשון, אך לא לפני תחילת שנת המס שבה שולם. היינו, ניתן להפקיד לראשונה בקרן ההשתלמות עד 31 בדצמבר 2023 וליהנות מוותק של תחילת השנה.

4. מיסוי ריבית ורווחים אחרים בעת המשיכה מקרן השתלמות

עקרונית, ריבית ורווחים אחרים (להבדיל מהקרן והפרשי הצמדה) המתקבלים בעת פדיון של קרן השתלמות, חייבים במס בשיעור של 25% (על החלק שנצבר עד 31 בדצמבר 2011 - 20%, עד 31 בדצמבר 2005 - 15%).

ואולם, לפי סעיף 9(16א) לפקודה יחול פטור ממס במקרים הבאים:

• **משיכת סכומים מקרן השתלמות של שכירים**

✓ יחול פטור מלא על התשואה הנובעת מהפקדות בקרן השתלמות עד המועד הקובע (31 בדצמבר 2002).

✓ כמו כן, יינתן פטור בגין משיכת מלוא הקרן (שמקורה בהפקדות העובד והמעביד, לרבות הקרן שחויבה במס במועד ההפקדה) וכן בגין משיכת ריבית ורווחים אחרים שמקורם בהפקדה מוטבת (לגבי הפקדות החל מיום 1 בינואר 2003):

"הפקדה מוטבת" - כל אחד מאלה -

(1) סכום ששילם מעביד, עד גובה הסכום או השיעור שאין רואים אותו, לפי סעיף 3(ה), כהכנסת עבודה בעת ששולם לקרן;

(2) סכום ששילם העובד שהוא אחד מאלה:

- סכום שאינו עולה על שליש מהסכום ששילם המעביד בשיעור הקבוע בסעיף 3(ה), בשל משכורתו הקובעת של העובד כהגדרתה בסעיף האמור;
- סכום בשיעור שאינו עולה על 2.5% ממשכורתו הקובעת של העובד;
- סכום בשיעור אחר שנקבע לתשלומי העובד בהסכם קיבוצי שאושר לפי חוק הסכמים קיבוציים, התשי"ז-1957, לפני 12 ביוני 2002.

• **משיכת תשלומים מקרן השתלמות לעצמאים ולחברי קיבוץ**

✓ יחול פטור מלא בגין התשואה הנובעת מהפקדות בקרן ההשתלמות לעצמאיים עד ליום 30 בנובמבר 2002 (לחברי קיבוץ עד ליום 31 בדצמבר 2002).

✓ בגין הפקדות שבוצעו החל מיום 1 בדצמבר 2002 (חברי קיבוץ החל מיום 1 בינואר 2003) יינתן פטור בגין ריבית ורווחים אחרים שמקורם בהפקדה המוטבת (סכום של 19,920 ש"ח לשנה בשנת 2023).

1.23. מענק עקב פרישה או מוות

א. פטור ממס למענק הון שנתקבל עקב פרישה

מענק הון שנתקבל עקב פרישה יהיה פטור ממס, מכוח סעיף 9(א7)(א) לפקודה, עד סכום השווה למשכורת של חודש לכל שנת עבודה, לפי המשכורת האחרונה. עלה סכום המענק על השיעור האמור, רשאי הנציב לפטור את העודף, כולו או מקצתו, בהתחשב בתקופת השירות, בגובה השכר, בתנאי העבודה ובנסיבות הפרישה.

יחד עם האמור לעיל נקבע, כי בשום מקרה לא יעלה הסכום הפטור על 13,310 ש"ח (נכון לשנת 2023) לכל שנת עבודה וחלק יחסי מסכום זה בשל עבודה בחלק משנה (להלן: **"תקרה פטורה ממס"**).

הגדלת תקרת הפטור

לנציב סמכות להגדיל את סכום הפטור מעל לסכום המתקבל מהכפלת המשכורת החודשית האחרונה במספר שנות העבודה. מכוח סמכות זו, קבע הנציב כי עובד שאין לו זכויות לפנסיה מקיפה או ביטוח גמלה יהא זכאי לפטור עד לשיעור של 150% ממשכורתו החודשית האחרונה, **אך לא יותר מתקרת הפטור האמורה (סך של 13,310 ש"ח נכון לשנת 2023).**

החל משנת 2019, הוחלט ברשות המסים לאפשר למעסיק לחשב את הפטור המוגדל כאמור, מבלי להפנות את העובד למשרד השומה. על כן, מעסיק האחראי לחישוב סכום המענק הפטור, יעשה כן תוך הגדלת המשכורת החודשית האחרונה עד ל-150% או התקרה הקבועה בסעיף לפי הנמוך מביניהם.

חישוב כאמור יעשה בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף 27 לדברי ההסבר למילוי טופס 161 תוך ציון סכום המשכורת לעניין הפטור בסעיף יא' (1) לטופס.

הנחיה זו לא תחול במקרים של:

1. מענק הפרישה משולם לעובד שהינו "בעל שליטה" כהגדרתו בסעיף 32(9) לפקודה.
 2. מענק הפרישה משולם לעובד שהוא "קרוב" כהגדרתו בסעיף 76(ד) לפקודה (קרובו של מעסיק או של בעל שליטה).
- במקרים אלו, יש להפנות את מקבלי המענק למשרדי השומה.

לצפייה בהנחיית רשות המסים בישראל – [לחצו כאן](#)

ב. פטור ממס למענק הון שנתקבל עקב מוות

מענק הון שנתקבל עקב מוות יהיה פטור ממס מכוח סעיף 9(א7)(ב) לפקודה, עד סכום השווה למשכורת של **שני חודשי עבודה לכל שנת עבודה**, לפי המשכורת האחרונה. עלה סכום המענק על שיעור האמור, רשאי הנציב לפטור את העודף, כולו או מקצתו, בהתחשב בתקופת השירות, בגובה השכר, בתנאי העבודה ובנסיבות הפטירה.

יחד עם האמור לעיל נקבע, כי בשום מקרה לא יעלה סכום הפטור על 26,620 ש"ח (נכון לשנת 2023) לכל שנת עבודה וחלק יחסי מסכום זה בשל עבודה בחלק משנה.

הגדלת תקרת הפטור

לנציב סמכות להגדיל את סכום הפטור מעל לסכום המתקבל מהכפלת המשכורת החודשית האחרונה במספר שנות העבודה. מכוח סמכות זו, קבע הנציב כי עובד שאין לו זכויות לפנסיה מקיפה או ביטוח גמלה, יהא זכאי לפטור עד לשיעור של 150% ממשכורתו החודשית האחרונה, כפול מספר השנים (דהיינו, משכורת אחרונה כפול שלוש), אך לא יותר מתקרת הפטור לגבי מענק המוות.

ג. פריסת מענק שהתקבל עקב פרישה או מוות

סעיף 8(ג) לפקודה מאפשר לחלק את חלק המענק החייב במס של מענק פרישה לתקופה של עד שש שנות מס שקדמו ליום התשלום או שיבואו לאחר מכן.

1.24. מענק עבודה לשכירים ועצמאים ("מס הכנסה שלילי")

תכנית "מענק עבודה"

מטרות תכנית "מענק עבודה" הן, בין היתר, להוות כלי לתמרוץ השתתפות עובדים בשוק העבודה, להגדיל את הכנסתם הפנויה של העובדים ברמות השכר הנמוכות ולצמצם פערים כלכליים.

מי זכאי למענק?

אם הנך שכיר ו/או עצמאי, והייתה לך בשנת המס 2022 הכנסת עבודה ו/או הכנסה מעסק ומשלח יד ועמדת בכל שלושת התנאים הבאים:

1. גילך 21 ומעלה ויש לך ילדים, או שגילך 55 ומעלה, גם ללא ילדים.
2. במהלך שנת המס 2023, מעבר לדירת מגורים יחידה, לא הייתה בבעלותך או בבעלות בן/בת זוגך, או בבעלות ילדך התלוי בך כלכלית, ביחד או לחוד, זכות במקרקעין (כגון: דירה, חנות, מגרש כדומה), בישראל ו/או מחוץ לה, שחלקכם בזכות עולה על 50%.
3. אם מתקיים לגביך אחד מהשניים:
 - א. יש לך ילד אחד או שניים, או שגילך 55 ומעלה גם ללא ילדים – הכנסתך החודשית הממוצעת גבוהה מ-2,240 ש"ח ונמוכה מ-7,400 ש"ח (לצורך חישוב ההכנסה החודשית הממוצעת מחלקים את סך כל הכנסות מעבודה ו/או מעסק/משלח יד במספר חודשי העבודה ופעילות עסקית בפועל). אם הנך "הורה יחיד" במשפחה חד-הורית נדרש שהכנסתך, כאמור, תהיה גבוהה מ-1,380 ש"ח ונמוכה מ-10,230 ש"ח. ("הורה יחיד" – עובד שהוא הורה לילד אחד או יותר הנמצאים אצלו ושכלכלתם עליו, החי בנפרד מההורה השני ואין לו בן זוג לרבות אדם אחר הידוע בציבור כבן זוג).
 - ב. יש לך שלושה ילדים או יותר – הכנסתך החודשית הממוצעת גבוהה מ-2,240 ש"ח ונמוכה מ-7,400 ש"ח. אם הנך "הורה יחיד" במשפחה חד-הורית נדרש שהכנסתך כאמור תהיה גבוהה מ-1,380 ש"ח ונמוכה מ-12,480 ש"ח.

איך מקבלים את המענק?

ישנן שתי אפשרויות להגיש בקשה לקבלת המענק:

1. יש לגשת לסניף/סוכנות הדואר הקרוב עם ת.ז. והמחאה/אישור מהבנק, המעיד שחשבון הבנק מתנהל על שם מגיש הבקשה.
2. בקשה מקוונת המיועדת למי שהגיש תביעה באחת משתי שנות התביעה האחרונות.

הזכאות למענק היא שנתית, ולכן כדי להנות מהמענק יש להגיש בכל שנה בקשה חדשה.

[לעלון מידע מענק עבודה לחץ כאן](#)

[להגשת בקשה למענק עבודה](#)

1.25. תוכנית חיסכון לכל ילד

החל מינואר 2017 פועלת תכנית "חיסכון לכל ילד", תכנית חיסכון אישית לילדים עד גיל 18 הזכאים לקצבת ילדים.

במסגרת התכנית, מופקדים עבור הילדים מדי חודש 55 ש"ח (נכון ל- 2023) על-ידי המוסד לביטוח לאומי. הורים שיבחרו בכך, יכולים להוסיף מדי חודש לתכנית החיסכון 55 ש"ח מתוך קצבת הילדים, ובכך להכפיל את סכום החיסכון המצטבר (כלומר הסכום יעמוד על 110 ש"ח בחודש, ו- 1,320 ש"ח בשנה). ההורים רשאים להפסיק את הפקדת ה-55 ש"ח הנוספים בכל עת.

תכנית החיסכון תנוהל בקופת גמל או בבנק, לפי בחירה.

עיקרי התכנית:

- למי שהיו זכאים לקצבת ילדים בתקופה שבין מאי 2015 לדצמבר 2016, הועברו גם סכומים רטרואקטיביים עבור תקופה זו.
- כשימלאו לילדכם 18 שנים, יפקיד הביטוח הלאומי מענק בסך 500 ש"ח לחיסכון. כספי החיסכון שנצברו יעמדו לרשות הילד, והוא יוכל למשוך אותם באישור ההורה.
- אם כספי החיסכון לא יימשכו עד שימלאו לילד 21 שנה, יפקיד הביטוח הלאומי מענק נוסף בסך 500 ש"ח לחיסכון, והילד יוכל למשוך את כספי החיסכון לפי החלטתו.
- דמי הניהול על החיסכון ישולמו על ידי הביטוח הלאומי עד שהילד יגיע לגיל 21. לאחר גיל 21 ייגבו דמי הניהול מחשבון החיסכון.
- בכל שנה יישלח לכם הגוף שמנהל את החיסכון (הבנק או קופת הגמל) דיווח על ההפקדות ורווחי התוכנית של כל אחד מהילדים.

1.26. נוהל גילוי מרצון הוראת שעה

הגילוי מרצון הינו הליך מנהלי, שמטרתו לעודד ולהביא נישומים לדיווח על הכנסות שלא הוצהרו לשלטונות המס. ההליך מאפשר לנישום שלא דיווח על הכנסותיו, או למי שפעל להעלים הכנסותיו מרשות המס, לפנות לרשות ולדווח על הכנסות שהושמטו. ההליך מאפשר למי שביצע עבירות מס לשלם מס אמת בגין הכנסותיו עליהן לא הצהיר או דיווח, וזאת מבלי שיפתחו כנגדו הליכים פליליים.

שלושת מסלולי גילוי מרצון הם:

מסלול רגיל – בו מסגרת הבקשה לגילוי מרצון מגלה הפונה את פרטיו וכן את פרטי הנכסים וההכנסות.

מסלול מקוצר – מסגרת הבקשה לגילוי מרצון מגלה הפונה את פרטיו ונדרש לעמוד בהיקף הון מדווח נמוך מ-2 מיליון ש"ח והכנסה חייבת אשר נמוכה מחצי מיליון ש"ח.

מסלול אנונימי – הבקשה מוגשת מבלי שזהות מגיש בקשת הגילוי נחשפת. שם מגיש בקשת הגילוי נחשף רק בסוף ההליך, לאחר שהושג הסכם שומה עקרוני עם פקיד השומה. ההליך מתחיל בבקשת גילוי מרצון

למחלקת החקירות ברשות המסים, לאחר בדיקת הבקשה ואישורה מועבר ההליך לפקיד השומה הרלוונטי. חשוב לדעת, כי מגיש הבקשה יכול בכל שלב בהליך לחזור בו ולסיים ההליך מבלי ששמו נחשף לרשויות המס.

בשנת 2020 לא חודשה הוראת השעה שפרסמו רשויות המס בה נכלל המסלול האנונימי של נוהל גילוי מרצון. ואולם, למרות שנוהל גילוי מרצון אינו בתוקף עוד, עדיין ניתן לפנות לרשות המסים – באופן שונה ולא בהתאם להוראות הנוהל שפג תוקפו.

לנוהל של גילוי מרצון – [לחצו כאן](#)

1.27. הסדר מיסוי יהלומנים

הוסדר אופן הדיווח על ההכנסה החייבת על ידי העוסקים בענף היהלומים ואבני החן לאור הניסיון שהצטבר בעניין, בשיתוף נציגי בורסת היהלומים והתאחדות תעשיית היהלומנים.

ההסדר החדש, מתקן את סעיף 85 לפקודה, שעניינו מדידת מלאי עסקי במקרים מסוימים וקובע כי מדידת המלאי בענף היהלומים תבוצע, על אף האמור בכללי החשבונאות המקובלים, **על פי עלות בלבד** ולא בהשוואה לערכו של המלאי בשוק ליום המדידה.

כמו כן, יוקנה לשר האוצר לקבוע, באישור ועדת הכספים של הכנסת, סוגי יהלומים שלגביהם המלאי יימדד שלא על בסיס עלות, אלא באופן אחר שיקבע בנפרד ויאפשר מדידה אובייקטיבית, כפי שיקבע בתקנות. בדברי ההסבר לתיקון, צוין כי יכול ויקבעו בתקנות כללים המתייחסים למקרים שבהם תותר הפחתת ערכו של המלאי העסקי והדרכים להכרה בהפסד מירידת ערך המלאי האמור.

כמו כן, בוטל ההסדר המיוחד להליכי שומה ייחודיים שנקבעו ביחס ליהלומנים בסעיף 1א145 לפקודה, כך שעל שומת יהלומנים יחולו הליכי שומה רגילים החלים על נישומים אחרים, כפי שנקבע בסעיף 145 לפקודה. תחולת התיקון מיום 1.1.2017 ויעמוד לבחינה מחדש לאחר שלוש שנים מאותו היום.

1.28. הצהרות הון

לקראת סוף שנת המס, רשות המסים בישראל נוהגת לדרוש הצהרות הון מנישומים, על מנת לבדוק את סבירות הדוחות שהוגשו.

מוטב להכין מבעוד מועד את הנתונים ואת המסמכים לסוף השנה, כדי שאם תידרש הצהרת הון, יהיה קל להכינה.

נישומים המקבלים מדי פעם מתנות של סכומי כסף, רצוי שיעשו זאת על ידי העברה בנקאית מחשבון הנותן לחשבון המקבל. על העברה כזו אפשר לקבל מהבנק מסמך שבו נקוב הסכום המועבר ושמות נותן הכסף ומקבלו. הצגת המסמך לפני פקיד השומה תסביר את גידול ההון בעת בדיקת הצהרת הון.

רצוי לשמור את המסמכים בדבר הוצאות בנייה פרטיות ושיפורים לצורך הצהרת הון. הדבר יעזור לחישוב מס שבח, אם יתחייב תשלומו בעת מכירת הבית בעתיד.

כמו כן, יש לשמור ולתעד מסמכים הנוגעים למשיכת כספים מקופות הגמל וקרנות ההשתלמות או העברתם לקופות אחרות.

1.29. חובת הגשת דוח שנתי

בישראל, בניגוד להלך המחשבה המקובל, קיימת חובת דיווח כללית לאור הוראות סעיף 131 לפקודה. בעוד סעיף 131 לפקודה מטיל חובה בהגשת הדוח על כל האוכלוסייה כמעט, סעיף 134א לפקודה מעניק לשר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, את הסמכות לפטור מחובת הגשת דין וחשבון את המפורטים להלן:

1. מי שעיקר הכנסתו היא הכנסת עבודה, קצבה או הכנסה ששילם עליה מס לפי סעיף 122 לפקודה (הכנסה מהשכרת דירת מגורים ומסלול מיסוי בשיעור 10%).
2. מי שהכנסותיו אינן מעבודה, מעסק או ממשלח יד, והן לא עלו על סכום שהוא פי שלושה מסכום נקודות הזיכוי שעל פי סעיפים 34-36 לפקודה.
3. תושב חוץ.
4. מי שקיבל הכנסה שנוכה ממנה מס במקור כדין, או שחל לגביה פטור ממס, וללא הכנסה זו היה פטור מחובת הגשת דין וחשבון.
5. נאמן, אם הוא תושב ישראל ואם לאו, שהיו לו בישראל רק הכנסה הפטורה ממס או שנוכה ממנה מלוא המס כדין, או נכס שההכנסות ממנו פטורות ממס.

בתקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון), התשמ"ח-1988 (להלן: "התקנות") נכללו רשימת תנאים לפיהם יהיו יחידים מסוימים פטורים מהגשת דו"ח שנתי על הכנסותיהם.

להלן פירוט הוראות מיוחדות בדבר הפטור מהגשת דין וחשבון על ההכנסה (כל הפטורים לא יחולו במקרה שפקיד השומה דרש מן הנישום להגיש דוח):

הכנסה שסכומה הכולל בשנת המס לא עלה על הסכום הקבוע בתוספת א' (700,000 ש"ח בשנת המס 2022), שנוכה ממנה מלוא המס החל לפי הוראות הפקודה, ושהיא אחת מאלה: 1. הכנסת עבודה. 2. קצבה לפי סעיף 52(5) לפקודה, המשולמת על ידי מעביד או קופ"ג. 3. מענק פרישה או מוות כמשמעותו בסעיף 9(א7) לפקודה, החייב במס. 4. סכום המתקבל עקב היוון קצבה כמשמעותה בסעיף 6) להגדרת "הכנסה מיגיעה אישית" בפקודה, החייב במס. 5. הכנסה של עובד ממימוש מניה שהוקצתה לו, ושבמכירתה חלות הוראות סעיף 102 לפקודה. התקבלו סכומים מכמה מעבידים או מצירוף של הכנסות המנויות בפסקאות 1-5, יראו את כלל ההכנסה כמשכורת רק אם מאחד הסכומים נוכה המס לפי סעיף 164 לפקודה, ומשאר הסכומים נוכה המס בשיעור שאינו נמוך משיעור המס המרבי או בשיעור שקבע פקיד השומה.	משכורת
הכנסה מדמי שכירות ששולם עליה מס מכוח סעיף 122 לפקודה (מסלול 10%), ושסך כל ההכנסה ממנה לא עלה על הסכום הקבוע בתוספת ב' (363,000 ש"ח בשנת המס 2022).	הכנסה מדמי שכירות

הכנסת חוץ	הכנסה שהופקה או שנצמחה מחוץ לישראל (סעיף 4 לפקודה), וכן הכנסה ממכירת נייר ערך של חברה תושבת ישראל הרשום למסחר בבורסה מחוץ לישראל, שהתקיימו בה כל אלה: 1. סכומה לא עלה על הקבוע בתוספת ד' (363,000 ש"ח בשנת המס 2022). 2. שולמה בשלה מקדמת מס [ראו תקנות מס הכנסה (מקדמות בשל הכנסת חוץ), התשס"ד-2004, ונוסף על כך ראו סעיפים 122א, 124ב, 125ג(ב) או (ד) לפקודה, וכן רווח הון מנייר ערך זר או נייר ישראלי שנסחר בחו"ל]. לגבי נייר ישראלי שנסחר בחו"ל, אפילו לא נוכה מס במקור, יש למוכר פטור מניכוי מס במקור.
הכנסה מריבית	הכנסה מריבית, מדמי ניכיון, מהפרשי הצמדה או מרווחים שהם הכנסה לפי סעיף 2(4) לפקודה, שהופקה או שנצמחה בישראל, המשתלמת בתוכנית חיסכון, בפיקדון או בקופות גמל, או המשתלמת על פי אגרות חוב הנסחרות בבורסה, מילווה מדינה או מילווה קצר-מועד, ושהתקיים לגביה אחד מאלה: 1. נקבע לה פטור ממס. 2. היא חייבת במס לפי הוראות סעיף 125ג(ב) או (ג) לפקודה, נוכה ממנה מלוא המס החל לפי הוראות הפקודה וסכומה אינו עולה על הקבוע בתוספת ה' לתקנות (693,000 ש"ח בשנת המס 2022).
הכנסה מנייר ערך	הכנסה ממכירת נייר ערך הנסחר בבורסה, לרבות הכנסה ממכירת נייר ערך זר או ממכירת מילווה קצר-מועד, שהתקיים לגביה אחד מאלה: 1. נקבע לה פטור ממס. 2. נוכה ממנה מלוא המס לפי הוראות הפקודה, וסכומה אינו עולה על סכום 2,719,400 ש"ח בשנת המס 2022.
הכנסה מקצבת חוץ	הכנסה כאמור בסעיף 9 לפקודה, שהתקיימו בה שני אלה: 1. בשל הוראות סעיף 9 לפקודה או הוראות חלק י' פרק שלישי לפקודה, אין לשלם בשלה מס נוסף בישראל בשנת המס. 2. סכומה לא עלה על הקבוע בתוספת ד' (363,000 ש"ח בשנת המס 2022).
השיעור המרבי	שיעור המס הגבוה ביותר הקבוע בסעיף 121 לפקודה, ולעניין הכנסה שנקבע לה שיעור מס נמוך יותר, השיעור הגבוה ביותר שנקבע לה.
תאגיד חוץ בנקאי	תאגיד שהתאגד מחוץ לישראל והוא בנק או מוסד כספי אחר, לפי דיני אותה מדינה.
נכס חוץ	כל רכוש, בין מקרקעין ובין מיטלטלין, וכן זכות או טובת הנאה, ראויות או מוחזקות, והכול כשהם מחוץ לישראל. חשוב מאוד לשים לב למקור ההכנסה מכוח סעיף 2 לפקודה, וכן להגדרות שבתקנות ולסכומים.
הכנסה נוספת	כל אחד מאלה: 1. הכנסה שנוכה ממנה מלוא המס לפי הוראות הפקודה, בשיעור שאינו נמוך מהשיעור המרבי, או באישור פקיד השומה בשיעור שאינו נמוך מ-30%. 2. הכנסה שאינה הכנסה לפי סעיף 12(1) או (2) לפקודה, שחל לגביה פטור ממס. הכל למעט משכורת, הכנסה מדמי שכירות, הכנסת חוץ, הכנסה מקצבת חוץ, הכנסה מריבית או הכנסה מנייר ערך, ובלבד ששך כל ההכנסה הנוספת בשנת המס לא עלה על הסכום הקבוע בתוספת ב' (363,000 ש"ח בשנת המס 2022).
הכנסה מאנרגיה מתחדשת	הכנסה ממכירת חשמל שהופק באמצעות מתקן להפקת חשמל מאנרגיה מתחדשת או הכנסה מדמי שכירות מהשכרת מקרקעין שעליהם מותקן מתקן להפקת חשמל מאנרגיה מתחדשת שאינה עולה על 107,692 בשנת המס 2022.

על אף הפטור מהגשת דוח בהתאם לאמור לעיל, חייב להגיש דוח מי שנתקיים בו (אצל זוג נשוי באחד מבני הזוג) אחד מאלה:

חובת הגשה	1. הוא או בן זוגו הם בעלי שליטה כאמור בסעיף 32(9) לפקודה (ראו השלכות על תושב חוץ, שמכוח סעיף 131(א)(4) לפקודה חייב בהגשת דוח. כעת, מכוח תקנה 3(1) לתקנות, גם תושב חוץ שהוא בעל שליטה בחברה ישראלית חייב בהגשת דוח). החובה לא תחול על יחיד שהיה לתושב ישראל לראשונה, אם הוא או בן זוגו הם בעלי שליטה בחבר בני אדם תושב חוץ, שהוקם בעת היותם של היחיד או בן זוגו תושבי חוץ, ותושבי ישראל אחרים אינם בעלי שליטה באותו חבר בני אדם תושב חוץ, בתנאי שהוא ובן זוגו אינם בעלי שליטה בחבר בני אדם תושב ישראל, והכול לגבי הדוחות שיש להגישם לשנת המס שבה היה היחיד לתושב ישראל לראשונה או לשנת המס שלאחריה. ההוראה האמורה תחול גם על יחיד שחדל להיות תושב ישראל, ושהה דרך קבע מחוץ לישראל עשר שנים רצופות לפחות לאחר שחדל להיות תושב ישראל. 2. בני הזוג אינם רשאים לבקש חישוב נפרד מכוח סעיף 66 לפקודה, ולכן הם מבצעים חישוב מאוחד. 3. הכנסתו או הכנסת בן זוגו, בשנת המס, כללה מענק פרישה או מוות או סכום שנתקבל עקב היוון קצבה, שלגביה התיר הנציב חלוקת ההכנסות לשנים הבאות כאמור בסעיף 8(ג)(3) לפקודה. 4. הכנסתו או הכנסת בן זוגו בשנת המס כללה שכר ספורטאים, כהגדרתו בסעיף לצו מס הכנסה (קביעת סוגי שכר כהכנסה), התשכ"ז-1967. 5. היה חייב להגיש דין וחשבון לשנת המס הקודמת שלא על פי פסקה זו. על פי סעיף זה, יש חובה להגיש דוח, אם גם בשנת המס הקודמת הייתה חובה להגיש דוח. המדובר לא יחול אם החובה נבעה בשנה קודמת בגין הכנסה מדמי שכירות, שלא שולם עליה מס מכוח סעיף 122 לפקודה (מסלול 10%). 6. הייתה לו, לבן זוגו או לילדו, שטרם מלאו לו 18 שנים, במועד כלשהו בשנת המס, אחד מאלה: א. זכות בחבר בני אדם תושב חוץ, למעט בחברה שניירות הערך שלה נסחרים בבורסה. ב. נכסי חוץ אחרים ששווים ביום כלשהו בשנת המס הוא 2,018,000 ש"ח או יותר (בשנת המס 2022). 7. הוא, בן זוגו או ילדו, שטרם מלאו לו 18 שנים, הם בעלי חשבון בתאגיד בנקאי חוץ במועד כלשהו בשנת המס, אם היתרה הכוללת בכל חשבונותיהם בתאגיד חוץ בנקאיים ביום כלשהו בשנת המס היא 2,018,000 ש"ח או יותר (בשנת המס 2022). 8. הוא או בן זוגו חייבים במס יסף. מי שהוא או בן זוגו חייבים במס נוסף בהתאם לסעיף 121 לפקודה (מס על הכנסה הגבוהות כאשר ההכנסה החייבת עולה על 698,280 ש"ח בשנת 2023).
------------------	---

1.30.

העלאת גיל פרישה לנשים בהיבטי הביטוח הלאומי

חוק התכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה ליישום המדיניות הכלכלית לשנות התקציב 2021 ו-2022), התשפ"ב-2021 מעלה את גיל הפרישה לנשים החל מיום 1.1.2022 באופן הדרגתי עד גיל 65 לאישה שנולדה בחודש ינואר 1960 ואילך.

העלאת גיל הפרישה של נשים

גיל פרישה לעניין חוק הביטוח הלאומי הוא הגיל, שהחל ממנו זכאי מבוטח שעומד בתנאי הזכאות (לרבות במבחן הכנסות), לקבל קצבת אזרח ותיק (זקנה). במקביל, החל מגיל זה אין זכאות לגמלאות שונות. החל מגיל פרישה מבוטח אינו משלם דמי ביטוח לאומי ובריאות (ביחד: דמי ביטוח) על הפנסיה שלו ועל הכנסות פסיביות שונות ששילם בעדם דמי ביטוח לפני גיל הפרישה. החל מגיל פרישה שיעורי דמי הביטוח הלאומי נמוכים יותר בשל ענפי ביטוח שכבר אינם רלוונטיים. העלאת גיל הפרישה לנשים דוחה את גיל הזכאות של הנשים המותנית בהכנסות לקצבת אזרח ותיק (זקנה), דוחה את הגיל שעד אליו זכאית מבוטחת לקבל קצבת נכות כללית וגמלה לשירותים מיוחדים וכן דמי תאונה ודוחה את ההנחות וההקלות בדמי הביטוח הלאומי. כלומר, להעלאת גיל הפרישה לנשים יש חשיבות רבה הן לעניין הזכויות שלהן לפי חוק הביטוח הלאומי והן לעניין תשלום דמי הביטוח. החוק המתוקן אינו פוגע בגיל פרישת חובה לפי חוק גיל הפרישה, שהוא גיל 67 לגברים ולנשים. המתווה בחוק החדש מעלה את גיל הפרישה של נשים שנולדו ביום 1.1.1960 ואילך – מגיל 62 לגיל 65 בהדרגה:

1. לנשים שנולדו מינואר 1960 ועד דצמבר 1962 - הגיל יעלה בקצב של 4 חודשים בכל שנה שלמה מגיל 62 עד גיל 63.
2. לנשים שנולדו מינואר 1963 ועד דצמבר 1969 - הגיל יעלה בקצב של 3 חודשים בכל שנה שלמה מגיל 63 עד גיל 65.
3. לנשים שנולדו מינואר 1970 ואילך - גיל הפרישה יהיה גיל 65.

גיל הפרישה של נשים - 60 עד 65 שנים, בהתאם לתאריך הלידה כפי שמופיע בטבלה:

גיל פרישה	תאריך לידה
62	עד 12/1959
גיל 62 ו-4 חודשים	מ-1/1960 עד 12/1960
גיל 62 ו-8 חודשים	מ-1/1961 עד 12/1961
גיל 63	מ-1/1962 עד 12/1962
גיל 63 ו-3 חודשים	מ-1/1963 עד 12/1963
גיל 63 ו-6 חודשים	מ-1/1964 עד 12/1964
גיל 63 ו-9 חודשים	מ-1/1965 עד 12/1965
גיל 64	מ-1/1966 עד 12/1966
גיל 64 ו-3 חודשים	מ-1/1967 עד 12/1967
גיל 64 ו-6 חודשים	מ-1/1968 עד 12/1968
גיל 64 ו-9 חודשים	מ-1/1969 עד 12/1969
גיל 65	מ - 1/1970 ואילך

[לחץ כאן](#) לחזור ביטוח לאומי

2. נושאים הקשורים למיסוי חברות

2.1 מס חברות

להלן נתונים על שינויים בשיעורי מס חברות בשנים האחרונות:

שנת מס	שיעור המס	שנת מס	שיעור המס
2005	34%	2012	25%
2006	31%	2013	25%
2007	29%	2014	26.5%
2008	27%	2015	26.5%
2009	26%	2016	25%
2010	25%	2017	24%
2011	24%	2018 ואילך	23%

החל משנת 2010, שיעורי מס אלו הם גם שיעורי המס על רווח הון ריאלי בידי חברות.

בחוק התוכנית הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות 2017 ו-2018 - ("חוק ההסדרים"), הופחת שיעור מס החברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות כמפורט להלן: שנת המס 2017 מס החברות יהא 24%, שנת המס 2018 ואילך - מס החברות יהא 23%.

עם הורדת שיעור מס החברות ל-23%, על רווח שחולק כדיבידנד שחולק לבעל מניות מהותי יחול שיעור מס כולל של 48.41% (כולל מס יסף בשיעור של 3%). בנוסף, הותאם שיעור המס המאפשר קיזוז הכנסה מריבית או דיבידנד בשל ניירות ערך כנגד הפסד הון שוטף, לשיעור מס החברות.

2.2 מיסוי רווחי הון והכנסות משוק ההון של חברות

חברות מתחייבות בשיעור מס החברות הרגיל בגין כלל הכנסותיהן מרווחי הון, שבח מקרקעין, ריבית ודיבידנד, למעט דיבידנד מחבר בני אדם תושב ישראל שהוא פטור ממס בידי חברה שאינה חברה משפחתית.

על חברות משפחתיות חלים שיעורי המס החלים על היחידים.

• רווח הון מממוש נכסים (כולל שבח מקרקעין)

שיעור המס בגין רווח הון בידי חברה הינו בגובה מס החברות החל במועד המכירה וזאת למעט המכירות אשר בוצעו בין השנים 2006 ל-2009 אשר לגביהן נקבע במסגרת הוראת שעה כי שיעור המס שיחול יהיה בגובה של 25%.

• רווח הון ממכירת ניירות ערך סחירים

מכירת ניירות ערך סחירים, נחשבת כרווח הון לפי חלק ה' לפקודה או כהכנסה פירותית בהתאם למבחני סיווג ההכנסות שהותוו בפסיקה ובפקודה, לרבות לעניין קיזוז הפסדים ואלה ממוסים (החל משנת 2010 ואילך) בשיעור מס חברות הרגיל (23% בשנת 2023).

• הכנסות מדיבידנד

כאמור, חברה פטורה ממס על הכנסה מדיבידנד שמקורו בישראל (ס' 126 (ב)). דיבידנדים מרווחים שהופקו ונצמחו מחוץ לישראל יחויב במס בשיעור 23%. במידה ומקור הדיבידנד במדינת אמנה (מדינה עימה יש לישראל אמנה למניעת כפל מס) קיימת אפשרות לשלם מס חברות על הדיבידנד תוך ניכוי סכום המס ששולם על ההכנסה ממנה חולק בחו"ל.

2.3. בסיס דיווח על ההכנסה מזומן או מצטבר

קיימות שתי שיטות לדיווח על תוצאות עסקיות - דיווח על פי בסיס מזומן ודיווח על פי בסיס מצטבר. דיווח על פי בסיס מזומן מתייחס לתזרים המזומנים בפועל - תקבולים ותשלומים בלבד, בניגוד לבסיס מצטבר המתייחס למועד ביצוע העסקאות ולא למועד תשלומן בפועל. אלו המדווחים לפי בסיס מזומן חייבים לשלם את כל הוצאותיהם, כולל שכר חודש דצמבר בפועל, בהמחאות שיימשכו מהבנק עד ליום 31 בדצמבר 2023. הם יכולים להקדים רכישת שירותים שונים (מנויים על פרסומים מקצועיים, דמי חבר וכד') ובכך להקדים את התרת ההוצאה. במקביל - יכולים המדווחים על בסיס מזומן לדחות קבלת הכנסות לשנה הבאה כי קבלת המחאה שזמן פרעונה דחוי לשנה הבאה אינה מהווה הכנסה עד למועד הפרעון (נזכיר כי הדחייה היא רק לגבי הוצאת חשבונית מס ודיווח על ההכנסה - לגבי הוצאת קבלה אין כל הקלה וקיימת חובה להוציא קבלה על השיק הדחוי במועד קבלתו). אין כל כדאיות לרכוש רכוש קבוע לקראת סוף השנה הואיל והפחת בגינו ניתן לפי חלק יחסי של השנה בה פעל בעסק, גם למדווחים על בסיס מזומן.

• מי רשאי לדווח על בסיס מזומן

על פי מבחני הפסיקה המקובלים (פסק דין השומרים וכו') רשאים לדווח על פי בסיס מזומן בעלי מקצועות חופשיים ובעלי עסקים (כולל עסקים המאוגדים כחברה) אשר אין בעיסקם מלאי מהותי.

במסגרת חוק התייעלות הכלכלית לשנים 2021-2022 הוסדר אופן החישוב והדיווח של נישומים לצרכי פקודת מס הכנסה, לפי בסיס מצטבר או מזומן כמפורט להלן:

- כל חבר בני אדם יחויב בדיווח על בסיס מצטבר לצורכי מס – למעט, חבר בני אדם שמחזור הכנסותיו נמוך מ- 10 מיליון ש"ח בשנה ולמעט חבר בני אדם העוסק במשלח יד מיוחד כהגדרתו בצו מס הכנסה (קביעת משלח יד מיוחד, התשס"ג - 2003). בעיקר: בעלי מקצועות חופשיים המפורטים בצו, העוסקים בסוגים שונים של ייעוץ ושירותים. ובתנאי שבעלי המניות בחבר בני האדם גם עובדים בו בפועל.
- יחיד או חבר בני אדם שאינו חייב בדיווח מצטבר כאמור לעיל - יוכלו לדווח על בסיס מצטבר או על בסיס מזומן לפי בחירתם – למעט, על הכנסות ממכירת מלאי או הכנסות אחרות שלא ניתן לדווח עליהם לפי בסיס מזומן – והם ידווחו על בסיס מצטבר.
- לאחר בחירת שיטת הדיווח, ניתן יהיה לעבור מבסיס מזומן לבסיס מצטבר, אך לא ניתן יהיה לעבור מבסיס מצטבר לבסיס מזומן.
- נישום שמדווח על בסיס מצטבר לא יהיה רשאי לעבור לשיטת דיווח על בסיס מזומן.

- נישום שמדווח על בסיס מזומן יהיה רשאי לעבור לשיטת דיווח על בסיס מצטבר, וככל שעושה זאת יהיה רשאי לדווח על סכום ההתאמה הצבור ליום האחרון בשנת המס הקודמת בחלקים שווים בשלוש שנות המס המתחילות בשנת המס שבה התבצע המעבר. לעניין זה, "סכום ההתאמה הצבור" – סך ההפרש בין ההכנסה החייבת המחושבת על בסיס מצטבר בשל כל שנות המס בהן דיווח בשיטת דיווח על בסיס מזומנים לבין ההכנסה החייבת בגין אותן שנות מס המחושבת על בסיס מזומן.
- מי שדיווח על בסיס מזומן כדין במועד תחילת החוק, ועבר לדווח על בסיס מצטבר בעקבות התיקון, יהיה רשאי לנכות את סכום ההתאמה הצבור בשלוש שנות המס שלאחר כניסת החוק לתוקף.
- מנהל רשות המסים ראשי לקבוע כי נישום יחויב לדווח לפי אחת משיטות הדיווח, אם מצא כי שיטת הדיווח האחרת איננה משקפת כראוי את הכנסת הנישום או אם הנישום לא חישב את הכנסתו באף אחת משיטות הדיווח.

יצוין כי בעבר בהוראת ביצוע מ"ה 8/2012 הביעו רשויות המס את עמדתן כי כאשר על פי כללי חשבונאות מקובלים ערכה החברה דוח כספי חשבונאי על בסיס מצטבר, לא ניתן לשנות את בסיס הדיווח בדוח ההתאמה לצורכי מס לבסיס מזומן, אלא ככל שקיימת הוראה מפורשת לעניין הכנסה מסוימת בדיני המס ובהתייחס להכנסה זו בלבד. עמדה זו אינה חפה מספקות, כאמור לעיל, וניתן להתווכח עמה, אך לעת כתיבת שורות אלו זוהי עמדת רשויות המס.

בחודש ינואר 2014, פורסם תקן חשבונאות (ישראלי) מספר 34 בדבר הצגת דוחות כספיים (להלן "התקן"). התקן מאפשר לישויות לדווח על בסיס מזומן (לרבות מזומן מעורב) במידה והפרקטיקה המקובלת בתחום פעילותן הינו דיווח כאמור. חריג זה חל בין היתר על נותני שירותים אשר אין להם מלאי ו/או שהמלאי שלהם הינו זניח לשירות אשר ניתן על ידם. יצוין כי הרקע להקלה הנ"ל בתקן, הינה הוראת ביצוע של רשות המסים 8/2012, לפיה תאפשר הרשות מיסוי על בסיס מזומן של חברות שירותים רק אם הדו"חות שלהן ייערכו לפי בסיס מזומן, ולא יכללו הסתייגות מיישום של כללי חשבונאות מקובלים. כלומר, ההוראה קבעה כי אם הדיווח החשבונאי הנאות הוא מצטבר, הרי שלא ניתן לשנות בדו"ח ההתאמה לצרכי מס את בסיס הדיווח למזומן.

2.4. בעלי שליטה

2.4.1. יתרת חובה של בעל מניות בחברה בשליטתו (סעיף 3(ט) לפקודה

בעלי השליטה הם אלו שבחרו לנהל את עסקם באמצעות חברה. הם יכולים להיות שכירים של החברה שהקימו ובדרך זו יש להם, לכאורה, את היתרונות שבמעמד שכיר ובמקביל גם את יתרונות ניהול העסק באמצעות חברה. הם אף יכולים לתכנן את שכרם וחלוקת הרווחים כך שיווצר איזון בין הצרכים האישיים לבין הרצון ליהנות משיעורי המס הנמוכים על רווחים לא מחולקים בחברה או לעשות שימוש לצרכי החברה בכספים שלא נמשכים.

אחת התופעות הנפוצות של ניצול לרעה של שיטת המיסוי הדו-שלבי היא משיכות של כספים או נכסים מחברה בידי בעלי המניות של החברה, אשר משמשות את בעלי המניות ואינן מוחזרות במשך פרק זמן ארוך, ולעתים אינן מוחזרות כלל. המשיכות מוגדרות על ידי בעלי המניות כהלואה שתוחזר לחברה בבוא היום, או בתום תקופה ארוכה. על פי הדין לפני התיקון לחוק, בעל המניות מחויב במס על הכנסה בגובה הריבית הרעיונית אשר לא שילם לחברה בתקופה שבה השתמש בכספי החברה, או בגובה דמי שימוש ראויים בנכס, לפי העניין. אך מבחינה כלכלית, תשלום מס כאמור אינו מגיע לסכום המס על הדיבידנד, שנחסך לבעלי מניות באמצעות שימוש בכספי החברה ונכסיה בלא משיכתם כדיבידנד.

לפיכך נקבע כי יראו משיכה של כספים בידי יחיד בעל מניות מהותי או קרובו, או העמדת נכס של חברה לשימושו של אותו יחיד או קרובו, כהכנסתו של בעל המניות שעליה הוא חייב לשלם מס הכנסה, אפילו אם הוא סיווג את הפעולה כהלואה או כמתן בטוחה.

הגדרת משיכה ע"י בעל מניות או קרובו רחבה וכוללת:

1. משיכת מזומן כולל הלואה. (העמדת הלואה לתכלית כלכלית לחברה אחרת (שאינה חברה שקופה חברה משפחתית או חברת בית) לא תיחשב משיכה בעקיפין.
2. העמדת ערבות.
3. העמדת נכסי חברה לשימוש בעל מניות או קרובו. הנ"ל חל על נכסים הבאים:
 - א. דירה שעיקר השימוש בה הוא לצרכיו הפרטיים של בעל המניות המהותי, ולרבות תכולתה;
 - ב. חפצי אומנות או תכשיטים;
 - ג. כלי טיס וכלי שיט שעיקר השימוש בהם הוא לצרכיו הפרטיים של בעל המניות המהותי;
 - ד. נכס אחר שקבע שר האוצר לעניין זה, בצו, באישור ועדת הכספים של הכנסת;

משיכה בעקיפין:

משיכה מחברה תחשב גם אם זו משיכה מהחברה בעקיפין. לדוגמא, כספים שנמשכו על ידי בעל המניות מחברה בת ולא ישירות מהחברה בה מחזיק בעל המניות, או במקרה בו ניתנה הלואה או חוב על ידי חברה שבעל המניות הינו בעל מניות מהותי בה לידי חברה אחרת שבה הוא בעל מניות מהותי (חברת אחות למשל). כמו כן, הלואה מחברה לשותפות בה שותף בעל המניות המהותי בחברה המלווה תחשב למשיכה בעקיפין. יחד עם זאת, קובע סעיף 3(ט)11(9) כי הלואה

שניתנה לחברה שאינה תאגיד שקוף כהגדרתו באותו סעיף (חברה שהכנסתה או הכנסתה החייבת מיוחסת לבעלי הזכויות בה לדוגמא: חברה משפחתית כהגדרתה בסעיף 64א לפקודה, חברת בית כהגדרתה בסעיף 64 לפקודה ובלבד שלא כל בעלי מניותיה הן חברות החייבות במס לפי סעיף 126(א) לפקודה) וההלוואה משמשת לתכלית כלכלית בחברה מקבלת ההלוואה, לא תחשב כמשיכה בעקיפין. ההקלה הקבועה בסעיף 3(ט)(9) חלה רק במקרה ומדובר במשיכה בעקיפין. כלומר, ההקלה לא חלה מקום שמדובר בהלוואה שניתנה על ידי חברה לבעל המניות הישיר בה שהינו חברה. יש לשים לב, כי ההקלה מתייחסת רק למקרה בו מדובר בהלוואה ולא בכל משיכה. כך למשל משיכת כספים ללא הסכם הלוואה, ללא קביעת שיעורי ריבית, ללא קביעת מועדי תשלום ריבית וקרן וללא מתן בטחונות על ידי הלווה לא תחשב כהלוואה לעניין ההקלה. כמו כן, ההלוואה תחשב כמשמשת לתכלית כלכלית אם מדובר בהלוואה המשמשת את החברה לצרכיה ולא לצרכיו של בעל המניות בה. כך לדוגמא במקרה וההלוואה נלקחה לטובת החזר חוב של החברה הלווה לצד ג', שאלו לא היה מוחזר בסמוך למועד לקיחתה הייתה ממומשת ערבות אישית שניתנה על ידי בעל המניות בחברה הלווה, הרי שמדובר בהלוואה המשמשת את צרכיו של בעל המניות בה.

מסכום שיחשב כמשיכה יוקטנו הסכומים הבאים:

- יתרת זכות של בעל מניות בדוח על המצב הכספי של החברה.
- הלוואה בנקאית שנטלה החברה והועברה תוך 60 יום לבעל המניות המהותי והוא נושא
- בכל עלויות ההלוואה, ובלבד שהחברה לא העמידה ערובה כנגד אותה הלוואה;
- בנכס שהוא דירה: הלוואת משכנתא מתאגיד בנקאי.

משיכה על ידי בעל מניות מהותי כאמור לעיל תחויב במס רק אם הנכס הנמשך מהחברה לא יושב לה עד "מועד חיוב" לפי הפירוט שלהלן:

- לגבי משיכת כספים - עד תום השנה שלאחר השנה שבה נמשכו כך לדוגמא משיכה של 800,000 ש"ח בתאריך 1.4.2022 שלא הושבה לחברה עד לתאריך 31.12.23 מועד החיוב המס יהיה בתאריך 31.12.23. (סכום שהושב ונמשך מחדש בתוך שנתיים ייחשב כאילו לא הושב למעט משיכה לתקופה של עד 60 יום).
- לגבי העמדת נכס של החברה לשימוש בעל המניות יחול מועד החיוב בתום אותה שנה שבה הועמד הנכס לשימוש של בעל המניות, ובתום כל שנה לאחר מכן עד למועד בו הושב הנכס לחברה (בעל המניות המהותי או קרובו הפסיקו את השימוש בדירה והחברה החלה לעשות שימוש בדירה לטובתה או נמכרה הדירה על ידי החברה). נכס שהושב והועמד לשימוש מחדש בתוך שלוש שנים ייחשב כאילו לא הושב.

במועד החיוב כאמור בסעיף לעיל תסווג ההכנסה ממשיכה מחברה בידי בעל מניות באופן הבא:

1. ראשית, תסווג ההכנסה כדידינד על פי סעיף 4(2) לפקודה, ובלבד שבחברה ממנה בוצעה המשיכה היו רווחים כהגדרתם בסעיף 302(ב) לחוק החברות.

2. במידה ובחברה ממנה בוצעה המשיכה אין רווחים כאמור בסעיף 1 לעיל, ומתקיימים יחסי עובד מעביד בין החברה ובין בעל המניות תסווג ההכנסה ממשיכה בידי בעל המניות כהכנסת עבודה על פי סעיף 2(2) לפקודה.

3. כאשר לא מתקיימים יחסי עובד מעביד כאמור לעיל, תסווג המשיכה בידי בעל המניות כהכנסה מעסק או משלח יד על פי סעיף 1(2) לפקודה. יודגש כי יש לבחון כל מקרה לגופו האם ההכנסה מעסק היא מיגיעה אישית אם לאו.

מובהר שהסעיף יחול בין אם הכספים או הנכס שימשו את בעל המניות בפועל ובין אם שימשו אותו כבטוחה להלוואה שהוא נטל. זאת משום שבאמצעות שימוש כספי החברה או בנכסיה כבטוחה, בעל המניות יכול להשתמש וליהנות מהם, גם בלא משיכתם בפועל.

סייג לגבי משיכת כספים: משיכות בסכום מצטבר שלא עלו ביום כלשהו בשנת המס ובשנת המס שלפניה על סכום של 100 אלפי ש"ח לא יחויבן כמשיכה.

שימוש בנכסי החברה עד השבתו לחברה יחויב, לפי הגבוה מבין שווי השוק בגין השימוש בנכס או שיעור הריבית במסגרת סעיף 3(ט).

2.4.2. העמדת נכס לשימוש בעל המניות המהותי

במסגרת סעיף 3(ט) נקבע כי יראו כ"משיכה מחברה", בין היתר, נכס שהועמד לשימוש של בעל המניות המהותי בו או קרובו כאשר לעניין זה נכס כולל, בין היתר, דירה שעיקר השימוש בה הוא לצרכיו הפרטיים של בעל המניות המהותי בה. במקרה של העמדת נכס לשימוש של בעל המניות סכום המשיכה יהיה בגובה עלות הנכס כפי שמוצג בדוח על המצב הכספי של החברה. לגבי דירה שהועמדה לשימוש של בעל המניות, עלות הדירה תהא לפי הגבוה מבין:

1. יתרת שווי הרכישה כאמור בסעיף 47 לחוק מיסוי מקרקעין כלומר, שווי הרכישה בתוספת סכומים המותרים בניכוי לפי סעיף 39 ו-39א לחוק מיסוי מקרקעין כגון סכומי השבחות, מס רכישה והוצאות ריבית ראלית ובתוספת הפחת הנצבר.
2. עלות הנכס בדוח על המצב הכספי של החברה. במידה ועלות הנכס מוצגת בניכוי פחת יש להוסיפו. לסכום שנקבע יש להוסיף את עלות התכולה של הבית ששולמה על ידי החברה.

מעלות הנכס ניתן לנכות יתרת זכות של בעל המניות כמפורט בחוזר וכן יתרת סכום הלוואה שנטלה החברה מתאגיד בנקאי בלבד לצורך מימון רכישת הדירה ושכנגדה קיים שיעבוד קבוע לתקופה של שלוש שנים לפחות על הדירה המשמשת את בעל המניות.

מועד החיוב במקרה של העמדת נכס לשימוש בעל המניות הינו בתום השנה הראשונה בה הועמד הנכס לשימוש בעל המניות ובכל שנה לאחריה עד להשבת הנכס לחברה. יחד עם זאת, אין הכוונה לחייב במס בשנים הבאות סכומים שחויבו כבר במס בשנים קודמות אלא רק את השינוי שחל בעלות הנכס או שינוי ביתרת הזכות וההלוואה. בהתאם לכך, עלות הנכס שחויבה במס בשנה הראשונה תחשב לצורכי מס כיתרת זכות בשנה שלאחריה.

זקיפת הכנסה בגין "שווי שימוש" במשיכה

בהעמדת נכס לשימוש בעל המניות קובע סעיף 3(ט)(7) כי בגין השימוש בנכס עד למועד השבתו לחברה יחויב בעל המניות ב"שווי שימוש" בנכס. שווי השימוש יהיה הגבוה מבין שווי השוק של השימוש בנכס או שיעור הריבית שנקבע בסעיף 3(ט) לעניין הלוואה מוכפל בעלות הנכס כהגדרתו בסעיף 3(1)(1) משווי השימוש שנקבע יש להפחית תשלומים ששילם בעל המניות לחברה בגין השימוש בנכס והיתרה תחויב כהכנסה בידי בעל המניות על פי סעיף 2(2) במקרה בו מתקיימים יחסי עובד מעביד בין בעל המניות לבין החברה או על פי 2 (10) במקרים האחרים.

2.4.3 משיכה שהושבה לחברה ונמשכה מחדש

כספים שנמשכו או נכסים שהועמדו לשימוש בעל המניות והושבו לשימוש החברה עד למועד החיוב, לא יחויבו במס לפי סעיף 3(ט)(2) לפקודה במועד החיוב, ובלבד שהכספים שהושבו לא נמשכו שוב מחדש בתוך שנתיים מהמועד בו הושבו, או שהנכס שהושב לשימוש החברה לא הועמד שוב לשימוש של בעל המניות בתוך שלוש שנים מהמועד בו הושב לשימוש החברה.

נמשכו הכספים שוב מחדש או הועמד הנכס לשימוש בעל המניות מחדש בתוך התקופות האמורות יראו את הכספים ו/או את הנכס כאילו מעולם לא הושבו ואירוע המס ייגזר מתאריך המשיכה המקורי או העמדת הנכס לראשונה לשימוש בעל המניות לפי העניין. ייחוס השבה למשיכה מסוימת יעשה בשיטת ה.נ.ר.י.ר. (f.i.f.o). כלומר כל השבה של כספים מיוחסת ראשית לכסף שנמשך מוקדם יותר בזמן וכן הלאה (כך לדוגמא, משיכת כספים בחודש יולי 2022 בסך של 1,000 אש"ח, משיכה נוספת בחודש יולי 2023 בסכום דומה ובחודש דצמבר 2023 השבה של 1,000 אש"ח לחברה, תיוחס ההשבה למשיכה הראשונה ביולי 2022). לגבי משיכות כספים שהושבו לחברה עד למועד החיוב ונמשכו שוב באופן חד פעמי לתקופה של 60 יום בלבד, לא יראו בכך משיכה מחדש.

יודגש, כי במקרים בהם נמשכו כספים מחדש או הועמד נכס מחדש, בתקופות האמורות לעיל, וכבר הוגש דוח לשנה בה חל מועד החיוב, על הנישום להגיש תיקון לדיווח הראשוני שהוגש, וזאת גם אם מדובר בדוח שנעשתה לגביו שומה.

לחזר משרדנו בנושא זה - לחץ כאן

לחזר מס הכנסה מספר 7/2017 - מיסוי בעל מניות מהותי בשל משיכה מחברה - לחץ כאן

2.4.4 ביטוח לאומי - בעל שליטה

המוסד לביטוח לאומי מתייחס לבעלי השליטה כאל עצמאים, כך שביטוח אבטלה וביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק מעביד לא תקפים לגבי כל מי שהוא בעל שליטה בחברת מעטים. מצ"ב טבלת שיעורי דמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות בעבור בעלי שליטה בחברת מעטים, המדווחים כשכירים בחברה שבבעלותם (מבוטחים בגיל 18 עד גיל פרישה בשיעורים הרגילים):

שכר חודשי (במונחי שנת 2023)	חלק עובד	מעביד	סה"כ
עד 7,122 ש"ח	3.49%	3.51%	7.00%
עד תקרה של 47,465 ש"ח	11.79%	7.38%	19.17%

סעיף 350 (א)(6) לחוק ביטוח לאומי קובע כי הכנסות מדיבידנדים שחל עליהן שיעור מס מוגבל לפי סעיף 125ב לפקודת מס הכנסה יהיו פטורות מדמי ביטוח לאומי. בדומה, פטורות מדמי ביטוח גם הכנסות מריבית החייבות במס בשיעור מוגבל. הכנסות ריבית המחויבות במס הכנסה בשיעור השולי הרגיל מחויבות בדמי ביטוח כרגיל. כלומר, **זיכוי בעל שליטה בריבית על הלוואות שנתן לחברה בשליטתו גורר בעקבותיו גם חיוב בדמי ביטוח לאומי.**

הכנסות מדיבידנד אמנם פטורות מדמי ביטוח, אך גם אינן מהוות בסיס לתשלום גמלאות שונות על ידי המוסד לביטוח לאומי. יש להיות מודעים לעובדה זו בעת תכנון הרכב השכר והאיזון בינו ובין חלוקת דיבידנד.

2.4.5. **ביטוח לאומי - שינוי מעמד מבעל שליטה בחברה לעצמאי**

כאשר בעל השליטה מדווח על משכורת כשכיר בחברה בשליטתו, והחברה לא משלמת דמי ביטוח למוסד לביטוח לאומי באופן עקבי, ממושך ושיטתי, המוסד לביטוח לאומי רשאי לשנות את מעמדו של בעל השליטה לעצמאי ולגבות ממנו חובות שהחברה חייבת בגין משכורתו כאילו הייתה זו הכנסתו כעצמאי. הנחיה זו אושרה בבית הדין האזורי לעבודה בבאר שבע וקיבלה תוקף מחייב בבית הדין הארצי ביום 12.7.12 (מזוז יוסף, בל 2725/09). בפועל, בעל השליטה מקבל התראה לפני שינוי המעמד, ואם אינו מסדיר את חוב החברה, המוסד לביטוח לאומי משנה את מעמדו לעצמאי. פסק הדין תואם את גישת המוסד לביטוח לאומי הנוטה לראות בבעלי שליטה עצמאים לכאורה. המוסד קבע כי אין מניעה משפטית להרים את מסך ההתאגדות ולראות בבעל שליטה עצמאי במקרים בהם החברה אינה משלמת דמי ביטוח עבור בעל השליטה לאורך זמן.

2.4.6. **השקעות כספים ע"י בעלי שליטה**

בעלי שליטה המשקיעים כספים בחברות בשליטתם יכולים לעשות זאת במספר צורות:

2.4.6.1. **מתן הלוואות לחברה**

הפרשי הצמדה על הלוואות שנתנו יחידים בעלי שליטה לחברות בשליטתם מותרים לחברה כהוצאה ופטורים ממס אצל בעלי השליטה לפי הוראות פקודת מס הכנסה. בהתאם להגדרות שבפקודה - הגדרת הפרשי הצמדה כוללת גם הפרשי שער. כלומר, ניתן להצמיד את ההלוואות למדד המחירים או למטבע זר כלשהוא ולזכות בפטור ממס.

במידה וההלוואות נושאות ריבית, מעבר להפרשי ההצמדה למדד שנקבע, הן תמוסנה במלואן בידי בעל השליטה. עם זאת, במקרה בו נטלו בעלי המניות הלוואה למימון ההלוואה שנתנו לחברה, הם יוכלו לקזז את הוצאות המימון בשל ההלוואה האמורה שנטלו מהכנסות הריבית שלהם ויקטינו את חבות המס תוך אובדן הפטור החלקי בו זכו.

מומלץ לבחון את תנאי ההצמדה של הלוואות הבעלים ולעדכןם כך שיכללו הצמדה למדד או לשער חליפין כלשהוא (או לאפשר בחירה ביניהם) בהתאם למקור המימון של ההלוואות.

2.4.6.2. שטר הון

צורת מימון חלופית היא מתן הלוואה לחברה במסגרת של "שטר הון". שטר הון מונפק על ידי החברה המתחייבת לשלם ריבית שוטפת ולפרוע את הקרן בתאריכי פדיון שנקבעו מראש. אפשר ששטר ההון לא יישא ריבית ובהפרשי הצמדה. ראה בהמשך התייחסות לאי החלת הוראות סעיף 3(י) לפקודת מס הכנסה (המסדיר את אופן המיסוי של הלוואות מוטבות מנקודת מבט הנותן) לשטרי הון שהונפקו לתקופה של 5 שנים לפחות.

2.4.6.3. מתן ערבות להלוואות החברה

בעלי שליטה יכולים לערוב להלוואות שחברה לוקחת במקום להלוות לה את הכספים באופן ישיר. בצורה זו נשמרת בידם האפשרות להשקיע את כספם כרצונם וליהנות משיעורי המס המופחתים על השקעתם ובמקביל להבטיח את סכומי הכסף הנדרשים לפעילות החברה.

מומלץ לבעלי השליטה לבחון את כדאיות הזרמת סכומי כסף לחברה באופן ישיר או באמצעות ערבות לחובות החברה. ההחלטה תלויה בשיעורי הריבית שהחברה משלמת על הלוואותיה ובמקביל- בשיעורי הריבית והתשואה על ההשקעות.

2.4.7. תשלום דמי ניהול

דמי ניהול משולמים עבור שירותי ניהול הניתנים לחברה על ידי גוף אחר כגון חברת אחזקות או חברה למתן שירותי ניהול שהוקמה על ידי בעל השליטה וכד'. רשויות מס הכנסה בוחנות את דמי הניהול בניסיון למנוע תכנוני מס שונים באמצעותם והעברת רווחים בין חברות מרוויחות ומפסידות.

דין דומה חל על תשלומים אחרים בין חברות קשורות כגון החזרי הוצאות ותמורה עבור שירותים אחרים. על כן יש להקפיד על היערכות נכונה על מנת להבטיח שדמי הניהול יוכרו כהוצאה לצורך מס הכנסה ולהקטין את החשיפה לטענה אפשרית כי מדובר בעסקה מלאכותית. מומלץ להיערך כמפורט:

✓ יש לערוך הסכם מראש ובכתב, בין הצדדים, אשר קובע את סוג השירותים הניתנים ואת סכום דמי הניהול המוסכמים.

✓ **נדרש כי סכום דמי הניהול יהיה סביר לפי היקף השירותים הניתנים ולא יעלה על הסכום הדרוש לייצור ההכנסה.**

✓ יש לערוך תיעוד תקופתי על השירותים שיינתנו במסגרת הניהול.

✓ יש להקפיד על תשלום סדיר בפועל של דמי הניהול במהלך השנה.

נזכיר כי ברשימת תכנוני המס החייבים בדיווח נכללת "העברת תשלומים של לפחות 2 מיליון ש"ח לשנה, בשל דמי ניהול/ייעוץ בין צדדים קשורים, כשבעקבות העברתם פחת סכום המס שהיה צריך להשתלם אילו לא הועברו, שכן מקבל ההכנסה שילם מס מופחת בגינה".

מיסוי "חברות ארנק" - במסגרת חוק ההסדרים לשנים 2017 ו-2018, הוסף לפקודה סעיף 62א, הקובע כי חברות "הארנק" יהיו שקופות מבחינת מס, כך שנסגרו פרצות המס המאפשרות ליחידים להשתמש במנגנון של רישום כחברה.

בהתאם לחוק כאשר במקרים מובהקים בהם נעשה ניצול לרעה של מודל המיסוי הדו-שלבי יש לחייב את בעל המניות נותן השירות באופן שוטף בגין כלל הכנסות החברה שמקורן מפעילות של נושאי משרה או פעילות שמתקיימים לגביה יחסי עובד מעביד בן המהותי, כאילו התקבלו ישירות על ידו. לפרטים נוספים והרחבה ראה סעיף 2.11 להלן.

2.4.8. הקדמת/בחינת עיתויים של תשלומים לבעלי שליטה

תשלומים לבעלי שליטה ב"חברה שהיא בשליטתם של לא יותר מחמישה בני אדם", כמשמעותה בסעיף 76 לפקודה, שיש לנכות מתשלומים אלה מס במקור. ניתן לשלם את ניכוי המס במקור עד תום שלושה חודשים מתום שנת המס (ולמעבירו לפקיד השומה תוך 7 ימים מיום הניכוי, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מתום שנת המס), על מנת שההוצאה תותר בניכוי (והכל בתנאי שההכנסה נכללה אצל בעל השליטה בדוח על הכנסותיו לאותה שנה).

2.5. הלוואה בריבית נמוכה - יישום הוראות סעיפים 3(ט), 3(י) ו-85א לפקודה

סעיפים 3(ט) ו-3(י) לפקודה קובעים אירוע מס לגבי הלוואה או אשראי שניתנו בריבית נמוכה מריבית הקבועה בתקנות מכוחם, בגובה ההפרש. סעיף 85א לפקודה קובע כי בעסקה בין-לאומית, הכוללת בין היתר הלוואה או אשראי המתקיימים בה "יחסים מיוחדים", כהגדרתם בסעיף, עליה להיות מדווחת בהתאם לתנאי השוק.

סדר החלת הסעיפים הנ"ל לאור הגדרת "הלוואה":

ראשית - יש לבחון האם יש תחולה לסעיף 85א לפקודה (דהיינו מדובר בעסקה בין-לאומית בה מתקיימים יחסים מיוחדים). במידה ולא נבחן תחולת סעיף 3(ט) לפקודה, ורק לבסוף נפנה לבדוק את סעיף 3(י) לפקודה.

מובהר כי סעיף 3(ט) ו-3(י) יחולו גם לגבי הלוואות שהן עסקאות בינלאומיות שסעיף 85א לא חל לגביהן. כמו-כן, שיעור הריבית שייקבע הינו בהתאם להוראות הסעיף 3(ט) ו-3(י) או 85א.

2.5.1. סעיף 3'ט'

בסעיף 3(ט) מוגדרים: "הלוואה" - לרבות כל חוב, ו"ריבית" - לרבות הפרשי הצמדה. שיעור הריבית (אשר נקבע כל שנה בתקנות מכוח הסעיף - שיעור העלות הכוללת הממוצעת לאשראי הלא-צמוד).

להלן שיעורי הריבית המעודכנים לכל שנת מס

שנת מס	שיעור הריבית
2018	3.48%
2019	3.41%
2020	3.49%
2021	3.26%
2022	3.23%
2023	3.87%

סיווג ההכנסה מהפרש הריבית ייקבע בסדר הבא: ראשית, אם יש יחסי עובד-מעביד - הכנסת עבודה אצל העובד, אם יש יחסי ספק שירותים-לקוח - הכנסה מעסק/משלח-יד אצל הספק ורק במידה ולא חלים האמור לעיל, אם בעל שליטה/קרובו קיבל הלוואה מחברה בשליטתו - הכנסה מדיבידנד בידי בעל השליטה.

סעיף 3(ט) לא יחול על הלוואה :

1. הלוואה שהיא עסקה בינלאומית כמשמעותה בסעיף 85א. הלוואה זו תטופל לפי הוראות סעיף 85א ולא יחולו עליה הוראות סעיף 3 ט'.
2. הלוואה שניתנה עד יום 5 במארס 2008 הייתה נכס קבוע בידי המלווה ב-31 בדצמבר 2007, או שהייתה נכס קבוע בידי המלווה במועד החל בתקופה שמיום 1 בינואר 2008 עד יום 5 במארס 2008, אילו היו הוראות חוק התיאומים חלות על אותה תקופה.

כמו כן, הוראות סעיף 3(ט1)(ג) לא יחולו על הלוואה שקיבל בעל השליטה שהוא חבר בני אדם במקרה זה יחולו הוראות סעיף 85א או 3(י) לפי העניין. לעניין זה חבר בני אדם למעט חברה משפחתית כהגדרתן בסעיף 64א לפקודה או חברה שקופה כהגדרתן בסעיף 1א64. כמו כן יובהר כי לעניין תאגידים בעלי שליטה בהם המיסוי מתברר כמיסוי יחיד כגון שותפות שבעלי הזכויות בה יחידים, יחולו הוראות סעיף 3(ט1)(ג).

בנוסף מובהר, כי ע"מ שלא להחיל את סעיף 3(ט) לפקודה יש לרשום פעולת יומן המחייבת את מקבל הלוואה (הנהנה מההטבה בריבית) ולא להסתפק ברישום הכנסות רעיוניות מריבית בדוח ההתאמה למס של החברה. כמו-כן, נזכיר כי יישום סעיף 3(ט) לפקודה יעשה כאמור לעיל גם במקרים של משיכת כספים מחברה ע"י בעל מניות מהותי/קרובו (אשר ימוסה כאמור בסעיף 3(ט1) לפקודה) מעת המשיכה ועד למועד אירוע המס - תום השנה העוקבת לשנת המשיכה.

על פו:

לגבי יתרות חובה או הלוואות שניתנו ללא ריבית, או בריבית נמוכה מזו שקבע שר האוצר, לעובדים, לנותני שירותים ולבעלי שליטה - נזכיר כי יש לזקוף לצרכי מס הכנסה "שווי הכנסה רעיונית", הנובע מהפער שבין הריבית שחויבה בפועל לזו שנקבעה בתקנות ריבית בשיעור שנתי של 3.87% (ראה שינוי השיעור בתיקון לתקנות שהוזכר לעיל).

לגבי הלוואות למי שאינם בעלי שליטה שסכומן עד 7,800 ש"ח, שיעור הריבית שנקבע הוא בגובה שיעור עליית המדד בלבד. לגבי הלוואות כנ"ל שסכומן עולה על 8,400 ש"ח, שיעור הריבית יהיה כקבוע בתקנות - שיעור ריבית 3.87% שנתי, כשהם מוכפלים במספר ימי הלוואה ומחולקים ב-365.

על פי הוראות מס ערך מוסף, חייבת הריבית בתשלום מע"מ על בסיס מזומן. עם זאת, על פי הוראות פנימיות של רשויות מע"מ - יש לזקוף מע"מ, בכל סוף שנה, בגין הלוואה שלא נקבע לה מועד פדיון. מומלץ, בהלוואות בין גופים קשורים ובין עוסקים מורשים, בסוף כל שנה, לבדוק את מצבת ההלוואות, ולהוציא חשבוניות מס בגין הריבית.

נזכיר כי רצוי לעגן בכתב הסכמי הלוואות לעובדים והלוואות בין גופים הקשורים ביניהם.

2.5.2. סעיף 3'

סעיף זה מסדיר את אופן המיסוי של הלוואות מוטבות מנקודת מבט הנותן. נקבע בו כי אדם שנתן הלוואה שנרשמה בפנקסי חשבונות שנוהלו בקשר להכנסה שבנוגע אליה הייתה חובה לנהל פנקסים לפי שיטת החשבוונאות הכפולה, או חבר בני אדם שנתן הלוואה, וההלוואה היא בלא ריבית או בריבית נמוכה מהשיעור שנקבע בתקנות מס הכנסה (קביעת שיעור ריבית לעניין סעיף 3(י), התשמ"ו-1986 - יראו את הפרש הריבית כהכנסה לפי סעיף 2(4) לפקודה בידי נותן ההלוואה.

להלן שיעורי הריבית המעודכנים לכל שנת מס:

שנת מס	שיעור הריבית
2018	2.61%
2019	2.56%
2020	2.62%
2021	2.45%
2022	2.42%
2023	2.90%

נקבע כי הסעיף אינו חל בגין ההלוואות הבאות:

- הלוואה שהיא עסקה בין לאומית כהגדרתה בסעיף 85א לפקודה.
- הלוואה שאינה צמודה למדד כלשהו ואינה נושאת ריבית או תשואה כלשהי, שנתן חבר בני אדם לחברה בשליטתו כנגד שטר הון שהונפק לתקופה של חמש שנים לפחות, ובלבד שההלוואה אינה ניתנת לפירעון לפני תום התקופה האמורה והפירעון נדחה בפני התחייבויות אחרות וקודם רק לחלוקת עודפי הרכוש בפירוק.
- שטרי הון ואיגרות חוב שהנפיקה חברה עד 5.3.2008, שהם לתקופה של שנה לפחות והריבית השנתית עליהם אינה גבוהה מ-30% משיעור עליית המדד בשנת המס, ונחשבו לנכס קבוע
- בידי המלווה ביום 31.12.2007 או במועד החל מ-1.1.2008-5.3.2008, אילו הוראות חוק מס הכנסה (תיאומים בשל אינפלציה), התשמ"ה-1985 (להלן: "חוק התיאומים") היו חלות לעניין אותה תקופה. יצוין כי תחולת סעיף זה מיום 1.1.2008.

- **לסיכום הנושא, נציין כי על הלוואה מחברה בת לחברה אם שאינה חברה משפחתית יחולו הוראות סעיף 3' שתנאיו קלים יותר ושיעור הריבית הנקוב בו נמוך יותר.**
- **לאור זאת - זקיפת ההכנסה (הכנסת הריבית או ההכנסה הרעיונית) תהיה בכל מקרה אצל החברה נותנת ההלוואה ולא אצל החברה מקבלת ההלוואה.**

לחזור מס הכנסה מספר 13/2018 בנושא: הלוואה בריבית נמוכה - לחץ כאן

2.5.3. סעיף 85א לפקודה

הסעיף והתקנות מכוחו נועדו להבטיח, כי מחיר ו/או תנאים שנקבעו בעסקה בינלאומית שהתבצעה בין צדדים שמתקיימים ביניהם "יחסים מיוחדים" הוא אותו מחיר ו/או תנאים שהיו נקבעים אילו הייתה העסקה מתבצעת בין צדדים שלא מתקיימים ביניהם יחסים מיוחדים - כלומר לוודא שהעסקה תדווח בהתאם לתנאי השוק ותחויב במס בהתאם. "אשראי" מוגדר בסעיף זה - לרבות כל חוב, לפיכך ככלל, יש לקבוע ריבית על הלוואה כאמור בהתאם למחיר ותנאי השוק. עם זאת, ישנן הלוואות המורגות מהוראות הסעיף אך הן מנויות בסעיף 85א(ו) לפקודה בגינן אין צורך לדווח ולהוכיח כי מחיר ותנאי העסקה בהתאם לתנאי השוק, אלא יש למסות את השינוי בשער המט"ח ביום פרעונה של ההלוואה כרווח/(הפסד) הון עפ"י הוראות פרק ה' לפקודה (ויש לצרף טופס 1485 לדוח המס השנתי). מדובר בהלוואה בתנאים מיוחדים (מקבל ההלוואה הוא חבר בני אדם בשליטתו של נותן ההלוואה, ההלוואה איננה צמוד למדד כלשהו ו/או איננה נושאת ריבית/תשואה כלשהי, איננה ניתן לפירעון לפני תום 5 שנים, פירעונה נדחה בפני התחייבויות אחרות), שטרי הון או אג"ח שהנפיק חבר בני אדם המהווים "נכס קבוע" לפי חוק התיאומים עד 31.12.2007 או היו נחשבים לכאלה לאחר תאריך זה ועד 5.3.2008.

2.6. אופציות לעובדים

אופציות לעובדים מטופלות בסעיפים 3(ט) ו-102 לפקודה. סעיף 102 לפקודה דן במקרה שבו "עובד" או "נושא משרה" מקבלים אופציות/מניות במחיר נמוך ממחיר השוק. חשוב להדגיש שסעיף 102 לפקודה לא יחול אם המקבל הוא "בעל שליטה" כהגדרתו בסעיף 32(9) לפקודה. סעיף 102 לפקודה מאפשר להקצות אופציות לעובדים בלי נאמן ועם נאמן. אם האופציה תוקצה ללא נאמן, "ההטבה" תמוסה כהכנסת עבודה בידי המקבל. אם מדובר באופציה לקבלת מניה כאשר האופציה אינה רשומה בבורסה, אירוע המס יהיה במועד המימוש. אם הוקצתה אופציה שאינה נסחרת, אזי במסלול ללא נאמן, אירוע המס יהיה במועד ההקצאה, ובשלב המימוש יהיה אירוע הונו. לעניין הכרה בהוצאה. בהקצאת אופציות שלא בידי נאמן יהיה אירוע (הוצאה) למנפיק במועד שבו יש הכרה בהכנסה למקבל. אפשרות נוספת שהוסדרה בסעיף 102 לפקודה היא האפשרות להקצות אופציות בידי נאמן. בהקצאה כזאת יש אפשרות שההכנסה בידי המקבל תהיה הכנסה הונית או הכנסה פירותית. בהקצאה באמצעות נאמן, הנאמן אמור להחזיק את המניות בין 12 חודשים ועד 24 חודשים ממועד ההקצאה. משך ההחזקה תלוי במסלול המיסוי, במסלול פירוטי 12 חודשים, ובמסלול הונו של 24 חודשים. בחרה החברה במסלול נאמן והכנסת עבודה, תותר הוצאה לחברה - הכול באותו המועד של תשלום המס על ידי העובד. במסלול נאמן ורווח הון המיסוי יהיה בשיעור 25% ולחברה לא תותר הוצאה. במסלול נאמן ורווח הון, אם הייתה הפרה, מסלול ההכנסה נהפך לפירוטי, וההוצאה לא תותר לחברה. הכנסת העבודה גוררת חבות בדמי ביטוח לאומי.

2.7 הכנסה ממחילת חוב

מחילת חוב יכול שתעשה בשתי דרכים:

- א. חוב אשר נמחל לנישום בהסכמה חוזית.
 - ב. חוב שהנישום נהג כלפיו כאילו נמחל לו בשנת המס.
- במידה והחוב שנמחל נובע מהוצאה שניכויה הותר לנישום לצרכי מס או מסכומים שהתקבלו לשם יצירת הכנסה מעסק או ממשלח יד - תהווה מחילת החוב הכנסה חייבת בידי נישום באותה שנת מס בה נמחל החוב.
- הכנסה שנובעת ממחילת סכום שהתקבל לשם יצירת הכנסה מעסק או משלח יד, ואין היא מהווה מחילה של סכום ששימש להוצאה שנתבעה בניכוי, תיחשב לרווח הון, ואולם לעניין קיזוזה תוכל להיות מקווצת אף כנגד הפסד עסקי מועבר.
- חדלות פירעון של החייב יכולה להעיד כי החוב נשמט. בית המשפט קבע כי ככל שהמצב הכלכלי של החייב קשה יותר כך יש סיכוי רב שיראו בחוב כנשמט.
- במקרים בהם החייב נוהג בחוב כאילו נמחל, בין צדדים קשורים, יש להקביל בין ההכרה בהכנסה ממחילת החוב לחייב לבין ההכרה בהוצאה של חוב אבוד בידי הנושה. כלומר, במקרים בהם רשויות המס דורשות להכיר בחוב כמחול ולפיכך להגדיל את הכנסת החייב, עליהן להתיר לבעל החוב ניכוי הוצאה בגובה החוב שנהגו בו כאילו נמחל.
- יודגש כי בהתאם לתקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח), התשס"ז-2006, מחילת חוב לקרוב עשויה להוות תכנון מס החייב בדיווח.

הביטי מע"מ

סעיף 12 לחוק מס ערך מוסף קובע כי עוסק יהיה חייב במע"מ על כל תמורה, תמיכה או סיוע אחר, נשאלת השאלה האם מחילת חוב מוגדרת כסיוע אחר לצורך חיוב במס לפי סעיף 12? שהרי אם מחילת החוב נחשבת כסיוע אחר לפי סעיף 12 אזי יהיה חיוב במס ערך מוסף.

בעניין **תה"ל** (ע"א 141/00 תה"ל תכנון המיס לישראל נ' מנהל המכס ומע"מ), קבע בית המשפט העליון כי מחילת החוב נחשבת כסיוע אחר. גם מחילות שמקורם במישור ההוני חייבות במע"מ.

אצל המוחל, באם הוא עוסק ניתן יהא לכאורה לנכות את המע"מ כמס תשומות. אולם לצורך זה יש להוכיח שהתשומות שימשו לצורך עסקו של המוחל.

2.8 הכנסה מעבודות בנייה ועבודות שמשך ביצוען עולה על שנה

א. קבלן בונה:

הכנסות מבנייה שמשך בנייתה עולה על שנה, בידי קבלן בונה - תדווחנה על ידי הנישום בשנת המס הראשונה שבה היה הבניין או חלק ממנו מחובר לרשת החשמל, או אם נתמלאו לגבי הבניין התנאים לקבלת תעודת גמר בנייה על פי חוק התכנון והבנייה (להלן: "ראוי לשימוש"). מומלץ, לבחון את התמלאות התנאים בדבר ההכרה בהכנסה אצל קבלן בונה.

ב. קבלן מבצע עבודות ממושכות:

הכנסות מעבודה שמשך ביצועה (ממועד תחילת העבודות ועד למועד סיומן) עולה על שנה, וכן בניית בנין בידי קבלן מבצע (להלן: "עבודות ממושכות"), תדווח החל בשנת המס שבה סיים הקבלן לבצע 25% לפחות מהיקף הפרויקט.

ג. הכרה בהפסד:

הפסד מעבודות ממושכות יובא בחשבון לצורך מס, רק לאחר ביצוע של 50% ומעלה מהעבודה. לגבי קבלן בונה, יובא ההפסד בחשבון בשנת המס שבא היה הבניין ראוי לשימוש.

ד. ניכוי הוצאות ריבית והוצאות הנהלה וכלליות:

בסעיף 18(ד) לפקודה נקבעה טכניקה מיוחדת לייחוס הוצאות ריבית והוצאות הנהלה וכלליות ליחידות העבודה שמשך ביצוען עולה על שנה, כך שהוצאות המיוחסות ליחידות העבודה תוכרנה במקביל למועד ההכרה בהכנסה מאותן יחידות.

יחד עם זאת, ניתן יהיה, בהתאם להלכה שנקבעה בפס"ד אינטרביילדינג, לנקוט בגישה של ייחוס ספציפי במקום השיטה שנקבעה בסעיף 18(ד), וזאת במידה והנישום מסוגל להצביע, על בסיס ראיות ומסמכים מאמתים, על ייחוס וזיהוי ספציפי של ההוצאות (כגון פרויקט המהווה יחידה משקית סגורה ומנוהלת בגינה מערכת חשבונות נפרדת).

ה. אחריות טיב קבלני בניין של דירות מגורים:

מבלי לחרוג מהכללים והעקרונות שנקבעו בפסיקה ובמטרה ליצור אחידות בטיפול בנושא, פרסמה נציבות מס הכנסה הוראת ביצוע ובה נקבע הסדר בדבר התרה בניכוי של הוצאות הפרשה לאחריות טיב בספרי קבלני בניין הבונים דירות מגורים.

ההסדר יחול אך ורק על עבודות בניה למגורים שחל עליהן חוק המכר (דירות), התשל"ג-1973 ואשר התקיימו לגביהן עקרונות התרת ההוצאות כדלהלן:

על פי הסדר זה, במסגרת ההכנסה החייבת של "קבלן בונה" המדווח על הכנסותיו בהתאם להוראות סעיף 8א(ג) לפקודה, תותר בניכוי כהוצאה, הפרשה בשיעור 1.5% מעלות המכר של דירות המגורים אשר הובאה בחשבון בקביעת ההכנסה החייבת בשנה שבה נדרשת ההפרשה. "קבלן מבצע" המדווח על הכנסותיו בהתאם להוראות סעיף 8א(ב) לפקודה, יכלול בדוחותיו הפרשה בשיעור כאמור מעלות העבודה, אך ורק בשנה שבה הסתיימה העבודה (בניית דירות המגורים) אשר בגינה נדרשת ההפרשה ולאחר שנמסרה בשלמותה למזמין או לבעל הדירה (ההפרשה תחושב על הפרויקט בכללותו).

לעניין זה, עלות המכר או העבודה - עלויות עבודה, קבלני משנה וחומרים. בחישוב עלות המכר לא תובא כל עלות שאין לה קשר ישיר לתיקונים עתידיים אפשריים, כגון: עלויות שיצאו בגין קרקע והשבחת קרקע, אגרות, היטלים, מיסים, תשלומי חובה אחרים וכיוצא באלה, וכן הוצאות ריבית, הנהלה וכלליות.

בשנת המס הראשונה שלאחר שנת המס שבה הותרה ההפרשה בניכוי, תירשם הכנסה/הקטנת הוצאה בשיעור של 50% מההפרשה שהותרה, בשנת המס השנייה 30% ובשנה השלישית 20%.

2.9 חברה משפחתית

סעיף 64א' לפקודת מס הכנסה מגדיר את החברה המשפחתית -

חברה שכל בעלי מניותיה הם בני משפחה מדרגה ראשונה, ואשר רווחיה (או הפסדיה) מיוחסים לבעל המניות שהוא בעל זכות לחלק הגדול ביותר של רווחי החברה או שהוא אחד מבעלי הזכויות לחלקים השווים הגדולים ביותר ברווחים בה ("נישום מייצג").

עקרונות מיסוי החברה המשפחתית:

- הנישום המייצג משלם מס על הכנסות החברה **בהתאם לשיעור המס החל עליו, בהתחשב בכלל הכנסותיו, גם אם הוא זכאי לפטורים אלו ואחרים**. כך נפסק לגבי פטור ממס לנכה לפי סעיף 9(5) לפקודה, כי הוא חל גם על הכנסות כנישום בחברה משפחתית ולגבי פטור ממס על הכנסות מהשכרת דירת מגורים.
- תשלום דיבידנד מחברה ישראלית לחברה משפחתית מחויב במס.
- חלוקת דיבידנד מרווחי חברה משפחתית, **שחולקו מהכנסות החברה שהופקו בתקופה שבה היא סווגה כחברה משפחתית**, אינה מקימה חבות במס נוסף.
- תשלומי גמל ומענק פרישה לבעלי מניות אינם הוצאות המותרות בניכוי בחברה משפחתית, בגין השנים שבהן סווגה ככזו. מאידך, הם אינם מהווים הכנסה בידי בעלי המניות.
- החל משנת 2008 (תיקון 103 לחוק ביטוח לאומי), מחייב סעיף 373א לחוק הביטוח הלאומי בתשלום דמי ביטוח הכנסות חברת בית, חברה משפחתית עוד לפני החלוקה כדיבידנד.

כדאיות פעילות כחברה משפחתית:

- כאשר בוחנים את כדאיות הקמת חברה כמשפחתית, יש לבחון את שיעורי המס הכוללים המוטלים על פעילותה.
- לגבי הכנסות מעסק - חברה משפחתית תשלם מס גבוה יותר על הכנסותיה מעסק לאור העובדה שחלים עליה שיעורי המס של היחיד (בתוספת ביטוח לאומי ומס יסף).
 - לגבי הכנסות משוק ההון של החברה - החברה משמרת את שיעורי המס החלים על הכנסות יחיד.
 - בחברה משפחתית אין מוטל מס נוסף בעת חלוקת דיבידנד מהכנסות שנוצרו בתקופת היות החברה משפחתית, וכך שיעור המס הכולל יהיה לא יותר מאשר שיעורי המס הכוללים המוטלים על הכנסת הנישום המייצג ואין "מיסוי כפול".
 - במידה וצפויים לחברה הפסדים, הרי שיש עדיפות לחברה המשפחתית בשל האפשרות לקזזם מול רווחי הנישום המייצג ממקורות אחרים.
 - במידה ויש לחברה הפסדים, ניתן לקזזם מהכנסות אחרות החייבות של הנישום המייצג גם לצורך חיוב בדמי ביטוח לאומי. כאמור, רואים את הכנסות החברה כאילו חולקו לצורך חיוב בדמי ביטוח ומכאן ניתן להקיש כי גם הפסדים יראו כאילו חולקו ויקוזזו מהכנסות חייבות אחרות של הנישום.

מודל המיסוי של חברה משפחתית (סעיף 64 א לפקודה), שיעקריו כדלקמן:

1. חברה חדשה שתוקם תוכל לבחור תוך 3 חודשים לאחר התאגדותה, אם ברצונה להיות חברה משפחתית. ככל שלא תעשה כך לא תוכל להפוך בעתיד לחברה משפחתית.
2. חברה משפחתית תוכל לבקש לא יאוחר מחודש לפני תחילת שנת מס פלונית להפוך לחברה רגילה החל בשנה שלאחר השנה בה הודיעה כאמור. משבחרה כך, לא תוכל עוד לשוב ולהיות חברה משפחתית.
3. חברה שבמהלך השנה חדל להתקיים בה תנאי הסעיף לעניין הגדרת חברה משפחתית תחדל להיות חברה משפחתית מתחילת השנה. עוד נקבע כי דיבידנדים שיתקבלו באותה שנה שבה חדלה להיות חברה משפחתית יחויבו במס בשיעור הקבוע בסעיף 125 ב(3) לפקודה (לפי שיעור המס החל על

דיבידנד המתקבל בידי יחיד) למעט אם חדלה להיות חברה משפחתית עקב פטירת חבר בה או רכישה (לרבות הקצאה) של 25% לפחות על ידי צד ג'.

4. הטבות המס הניתנות באופן אישי (פטור נכה, תושב חוזר, הקלות לתושב חוץ וכו'), יינתנו רק אם מקבל ההטבה הוא הנישום המייצג של החברה המשפחתית ורק לפי חלקו בזכויות לרווחי החברה.

5. נקבע בחוק כי לא ניתן יהיה לבצע מיזוגים, פיצולים והעברות נכסים בפטור ממס בחברה משפחתית, למעט העברת מלוא הזכויות בנכס של יחיד או שותפים בנכס לחברה.

פס"ד - חישוב רווח ראלי מני"ע במט"ח, בחברה משפחתית יהא לפי המדד ולא לפי שע"ח (הלכת אור שרה)

ביום 6 במאי 2018 ניתן בביהמ"ש העליון פסק דין בעניין אור שרה בע"מ ואח' (ע"א 1038/17) (להלן - "המערערים").

המערערים הינם בני משפחה המחזיקים בחברות משפחתיות ומדווחים לצרכי מס בהתאם להוראות סעיף 64א לפקודה. אחת מהסוגיות שעמדו לדיון בפני ביהמ"ש העליון הייתה כיצד יש לשערך את עלותו של נייר ערך הנקוב במט"ח או צמוד למט"ח, לצורך חישוב הרווח הראלי במכירתו ע"י חברה משפחתית. האם כיחיד או האם כחברה?

לצורך חישוב עלותו המתואמת של נכס לצורך חישוב רווח הון ראלי, יש לשערך את העלות במדד. הגדרת "מדד" שבסעיף 88 קובעת:

"מדד" - מדד המחירים לצרכן ... על אף האמור, לעניין נייר ערך בידי יחיד, הנקוב במטבע חוץ או שערכו צמוד למטבע חוץ, יראו את שער המטבע כמדד";

בענייננו, השאלה שנדונה הינה, האם במכירת נייר ערך הנקוב במט"ח ע"י חברה משפחתית ייעשה החישוב ע"פ הגדרת "מדד" שבסעיף 88 ביחס ליחיד (טענת פקיד השומה) או ביחס לחברה (טענת המערערים)?

ביהמ"ש קובע בהסתמך על הלכות הדנות בהיבטים שונים במיסוי החברה המשפחתית, כי במיסוי חברה משפחתית יש לבחון את היבטי המס, תוך הבחנה בין משטר המס התאגידי, בהתייחס לכך שהחברה המשפחתית הינה חברה, לבין משטר המס החל על יחיד, בהתייחס לכך שהכנסתה החייבת/הפסדה של החברה ממוסה כהכנסתו החייבת/הפסדו של היחיד.

לפיכך, מקבל ביהמ"ש העליון את הערעור בסוגיה זו וקובע כי בשלב ראשון, יש לקבוע את ההכנסה החייבת של החברה המשפחתית. **קביעת ההכנסה החייבת תעשה ע"פ דיני המס החלים על חברה.** בשלב השני של קביעת חבות המס, יחולו דיני המס החלים על יחיד (שיעורי מס, זיכויים, פטורים וכו'). בהתאם לפס"ד, בשלב הראשון יש לקבוע מהי הכנסתה החייבת של החברה המשפחתית. בשלב זה שולט משטר מס תאגידי. כך, חישוב רווח ההון הריאלי יעשה לפי הגדרת "מדד" הרלוונטית לחברה. בשלב זה היותו של תאגיד חברה משפחתית אינו משפיע על אופן כימות ההכנסה החייבת, והיחס לאותו תאגיד הוא כאל כל חברה אחרת. בשלב השני יש לקבוע את חבות המס. בשלב זה עשוי לחול משטר המס של היחיד, תוך בחינה פרטנית של כל מקרה ומקרה, ולאור תכליות חקיקת המס הרלוונטית."

דמי ביטוח בגין הכנסות חברה משפחתית

בתאריך 5.10.21, ניתן פסק הדין של בית הדין הארצי לעבודה בעניין רפאל נחושתן ו-49 אחרים נ. המוסד לביטוח לאומי, בנושא חבות בדמי ביטוח לאומי מהכנסות חברה משפחתית.

פסק הדין דן בהחלטת המוסד לביטוח לאומי לחייב את התובעים בתשלום דמי ביטוח לאומי מההכנסות השנתיות של חברה משפחתית, כפי שדווחו בשומת המס, זאת אף אם סוג ההכנסה היה פטור מתשלום דמי ביטוח לאומי אילו היה מדובר בהכנסה בידי יחיד.

בית המשפט קיבל את עמדת ביטוח לאומי לפיה הכנסות פסיביות חייבות בביטוח ללאומי. לפסיקה זו השלכות על כדאיות החזקה של השקעות באמצעות חברות משפחתיות.

בית הדין התבסס על פסק דינו מחודש מאי 2020, בעניין דהוקי ולפיו סעיף 373א מחייב בתשלום דמי ביטוח בגין חלקם של בעלי המניות בהכנסה החייבת של החברה המשפחתית אף אם רווחי החברה לא חולקו בפועל, וזאת בדרך של תשלום דיבידנד כך שמדובר בהכנסה פסיבית וזאת בהתעלם מסיווגה המקורי של ההכנסה (רווח הון, ריבית וכו').

חשוב לציין כי משמעות הפסיקה היא כי מי שמפיק הכנסות משוק ההון (כגון: רווחי הון, ריבית ודיבידנד), באמצעות חברה משפחתית, יידרש מעתה לשלם דמי ביטוח לאומי על הכנסות אלו עד גובה התקרה החייבת בדמי ביטוח שהיא נכון להיום 44,020 ש"ח לחודש לשנה 528,240 ש"ח (להלן: "ההכנסה המירבית").

נבהיר כי מי שהכנסותיו השוטפות חייבות כבר בדמי ביטוח לאומי ישלם מס על הכנסות החברה המשפחתית רק על החלק העולה על הכנסתו האישית, עד לסכום כולל של ההכנסה המירבית.

לקישור לפס"ד - לחץ כאן

לחזור ביטוח לאומי בנושא חברה משפחתית לחץ כאן

2.10. חברת בית

ביום 17 בינואר 2018 פורסם תיקון מספר 245 לפקודת מ"ה, בו נכלל הסדר חדש ומקיף בנושא חברות בית.

חברת בית היא חברה מעטים שכל רכושה ועסקיה הם אחזקת בניינים והכנסתה החייבת, לרבות השבח (רווח ההון ממכירת המבנים) מיוחסים לצרכי מס לבעלי מניותיה, לפי חלקם היחסי ברווחי החברה, ומשולם בגינם מס בשיעורים המוטלים על בעל המניות. בדומה לחברה משפחתית מיסויה של חברת הבית מבוצע ברמה של בעלי מניותיה.

הנוסח הישן של סעיף 64 לפקודה היה לקוני ועל כן סביבו התפתחו פרשנות ונוהג לגבי הטיפול בחברות הבית. לאור תיקון מודל המיסוי של החברה המשפחתית בתיקון מס' 197 לפקודה (בתוקף מיום 1.8.2013), נקבע בתיקון 245 הסדר מיסוי חדש המחליף את סעיף 64 לפקודה הישן וקובע מודל דומה גם לחברת הבית.

ההסדר החדש למיסוי חברות בית מתייחס, בין היתר, לקביעת מספר בעלי המניות המרבי, סוגי בעלי המניות שאינם יחידים המותרים, סוגי הנכסים המותרים לחברת בית להחזיק, יחוס ההכנסה וההפסדים של חברות הבית לבעלי המניות, הוראות לעניין מכירת מניות של חברת בית והוראות

למקרים בהם חברה חדלה מלהיות חברת בית. כן נקבעו הוראות מעבר לעניין הדין שיחול על חברות שהיו חברות בית ערב יום התחילה וביקשו או לא ביקשו להיחשב כחברת בית ערב יום התחילה.

נוסח סעיף 64 החדש:

חברת בית בהתאם להוראות סעיף 64 החדש, הינה חברת מעטים כמשמעותה בסעיף 76 לפקודה, אשר עומדת בכל התנאים הבאים:

- מספר בעלי המניות אינו עולה על **על 20** ואין בין בעלי המניות תאגיד שקוף שיש באפשרותו לבחור בכל שנת מס את אופן המיסוי שלו;
- **כל נכסיה** החל מהיום שבו חלפו שישה חודשים מיום התאגדותה, הם אחד או יותר מאלה:
 1. בניין או קרקע שהושלמה בניית בניין עליה בתוך חמש שנים ממועד תחילת ההחזקה בקרקע. המנהל רשאי להאריך את התקופה הנדרשת להשלמת הבנייה בשנתיים. לעניין זה, "השלמת הבנייה" תחשב כהשלמת בנית מבנים ששטחם הכולל מהווה 70% לפחות מהשטח הניתן לבנייה על פי התוכנית החלה עליהם.
 2. מזומנים המשמשים אותה לרכישת בניינים או קרקעות, ובלבד שתחזיק במזומנים אלו לכל היותר 12 חודשים מתום שנת המס שבה הושקעו בחברה, או מזומנים בשל רווחים שלא חולקו ואשר חויבו בשיעורי המס של היחיד.
 3. מניות בחברת בית אחרת.
 4. מניות באיגוד מקרקעין שנרכשו מאדם אחר, ובלבד שהרכישה הביאה להחזקה של יותר מ- 50% מאמצעי השליטה באותו איגוד מקרקעין.
- החברה עוסקת **רק** בהחזקה, במישרין או בעקיפין, של בניינים או קרקעות.
- חברה תושבת חוץ יכולה להיחשב כחברת בית כל עוד מהווה היא תאגיד שקוף במדינת תושבות שלה.
- על החברה לא חל חוק עידוד השקעות הון, אולם ניתן להחיל את פרק שביעי 1- לחוק העוסק במבנים להשכרה למגורים לעניין הטבות המס הניתנות ליחיד.
- על החברה לבקש להיחשב כחברת בית בתוך **שלושה חודשים** מיום הקמתה.

הסדר המיסוי של חברת הבית ובעלי המניות בה - סעיף 64(ב):

הכנסתה החייבת (לרבות שבח מקרקעין) והפסדיה של חברת בית יחשבו, מיום התאגדות חברת הבית כהכנסתם החייבת וכהפסדם של בעלי מניותיה, בהתאם לחלקם בזכויות לרווחי חברת הבית ויחולו, בין היתר, הוראות אלה:

- נקבע כי רווחים של חברת בית שמוסו בידי בעל מניות יחיד לא יחויבו במס נוסף בעת חלוקתם בפועל כדיבידנד לבעלי המניות, בין אם החלוקה נעשית בשעה שהחברה היא חברת בית ובין לאחר שחדלה להיות חברה.
- לעניין זה, "רווחי חברת בית" רווחים שמקורם בהכנסה החייבת של חברת הבית בשנות ההטבה, בתוספת הכנסתה הפטורה ממס, בניכוי הפסדים שנוצרו בחברת הבית בשנות ההטבה ובהפחתת המס החל על בעל המניה בשל ההכנסה, אם שולם על ידי החברה והיא לא חייבה אותו בהתאם.

- מקדמות של בעל מניות - נקבע, בדומה לקבוע לגבי חברה משפחתית, כי יצורף חלקו היחסי של בעל המניות בהכנסתה החייבת של חברת הבית למחזור המהווה בסיס למקדמות.
- גביית המס - ניתן לגבות את המס על הכנסת חברת הבית, לרבות המקדמות, הן מחברת הבית והן מבעלי-המניות, בגובה המס החל על חלקם היחסי ברווחי חברת הבית.
- לא ניתן לקזז הפסדים של בעל מניות שנוצרו לפני שנות ההטבה - נקבע, כי הפסדים שהיו לבעל מניות בחברת בית לפני שנות ההטבה אינם ניתנים לקיזוז כנגד הכנסתה החייבת של חברת הבית.

הוראות למקרה בו חדל להתקיים בחברת הבית תנאי כלשהו - סעיף 64(ד):

במקרה שבו חדל להתקיים בחברת בית תנאי אחד או יותר מהתנאים המנויים בהגדרת חברת בית, בתוך שנת המס, יראו אותה כאילו חדלה להיות חברת בית כבר מתחילת שנת המס שבה חדל תנאי להתקיים.

הודעה על חזרה מבקשה להיחשב כחברת בית - סעיף 64(ה):

חברת בית רשאית להודיע לפקיד השומה, בהודעה שחתמו עליה כל בעלי המניות, לא יאוחר מחודש לפני תחילת שנת מס פלונית, שהיא חוזרת בה מבקשתה להיחשב חברת בית; הודיעה כאמור, תחדל להיות חברת בית, מתחילת שנת המס שלאחר שנת המס שבה הודיעה כאמור.

חברה שחדלה להיות חברת בית - סעיף 64(ו):

חברה שחדלה להיות חברת בית לא תוכל לשוב ולבקש, במועד מאוחר יותר, להיחשב שוב לחברת בית.

הוראות מעבר שנקבעו בחוק לחברות קיימות:

- חברת מעטים שחלו לגביה הוראות סעיף 64 הישן והגישה את הדוח השנתי על הכנסותיה עד ליום 1 בינואר 2018, תמשיך ותחשב לחברת בית גם לפי סעיף 64 לאחר התיקון - זאת גם אם לא מתקיימים בה התנאים בהגדרה החדשה והמתייחסים למספר בעלי המניות, מגבלת האחזקה בידי תאגיד שקוף וההגבלה בנושא חברה תושבת חוץ.
- חברת מעטים שהוראות סעיף 64 הישן חלו לגביה, אולם טרם הגישה עד ליום 1 בינואר 2018 את הדוח השנתי על הכנסותיה לשנים 2016 או 2017, רשאית להגיש בקשה תוך 60 יום מיום פרסום החוק (17.1.18) גם אם לא מתקיימים בה התנאים בהגדרה החדשה.
- ככלל, חברה קיימת שבדוח השנתי האחרון שהגישה ערב יום התחילה לא ביקשה להיחשב כחברת בית לפי הוראות הסעיף הישן, רשאית היא להגיש בקשה תוך 60 יום מיום פרסום החוק להיחשב כחברת בית מיום ההודעה ובלבד שהתקיימו לגביה תנאי הסעיף החדש.
- חברת בית קיימת רשאית להודיע לפקיד השומה, בתוך 30 יום מיום 1.1.18 כי היא חוזרת בה מבקשתה להיחשב ככזו, כך שיראו אותה כאילו חדלה להיות חברת בית מתחילת שנת המס 2017.

לחזור מס הכנסה בדבר הוראות סעיף 64 לעניין חברת בית וסעיף 64א לעניין חברה משפחתית – בעקבות תיקון מספר 245 לפקודת מס הכנסה - לחץ כאן

2.11. "חברות ארנק"

על פי דברי ההסבר להצעת החוק, בשנים האחרונות הולכת ומתרחבת תופעה של עובדים שכירים בחברות, בעיקר ברמות השכר הגבוהות, המפסיקים את עבודתם כשכירים באותן חברות אך ממשיכים לתת להן את אותם שירותים באמצעות חברה בשליטתם, כאשר בפן המהותי מתקיימים יחסים הדומים במהותם ליחסי עבודה בין השכיר לשעבר, נותן השירות, לבין החברה מקבלת השירות. תופעה זו אינה

קיימת לגבי שכירים בלבד, אלא גם לגבי נושאי משרה בכירים בחברות, אשר נבחרו לתפקיד בשל כישוריהם האישיים ונושאים באחריות אישית, ומעניקים את אותם שירותים באמצעות חברות בשליטתם, ולא ישירות על ידם. הסיבה העיקרית לדרך פעולה זו היא כי שכירים ונושאי משרה אלה אינם רוצים לשלם על הכנסתם מפעילות זו את סכום המס החל עליהם כיחידים בתוספת תשלומי ביטוח לאומי, אלא את שיעור מס החברות, שהוא נמוך משיעור המס המוטל על יחידים ברמות שכר גבוהות. אלה הם מקרים מובהקים של ניצול לרעה של מודל המיסוי הדור שלבי ועל כן הוחלט להתעלם מקיומה של החברה לעניין זה, ולחייב את בעל המניות נותן השירות, באופן ישיר, במס על כלל ההכנסות הנובעות לחברה מיגיעתו האישית, והכול כמפורט להלן.

הוסף לפקודה סעיף 62א, הקובע כי חברות "הארנק" יהיו שקופות מבחינת מס: נקבע בסעיף כי הכנסותיה של חברת מעטים (שאיננה חברת משלח יד זרה) הנובעת מפעילות של יחיד שהוא בעל מניות מהותי בה, יחשבו כהכנסתו של היחיד.

התיקון קובע שיש להתעלם מקיומה של החברה, ולחייב את בעל המניות נותן השירות, באופן ישיר, במס על כלל ההכנסות הנובעות לחברה מיגיעתו האישית, בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

מצב 1 - פעילות כנושא משרה או הענקת שירותי ניהול וכיוצא באלה:

היחיד או חברת המעטים משמשים כנושא משרה או מעניקים שירותי ניהול וכיוצא באלה לחברה האחרת (לרבות צד קשור לה) המשלמת לחברה שהיחיד בעל מניות מהותי בה תגמול בעבור העבודה של היחיד במילוי תפקידו.

סיווג ההכנסה - כהכנסה מיגיעה אישית לפי סעיפים 2(1), 2(2) או 10(2) לפקודה.

מיסוי חברות ארנק לפי מצב זה לא יחול במקרה בו היחיד הוא בעל מניות מהותי במישרין או בעקיפין, בחברה האחרת, ולא על שותף בשותפות פרטית.

הגדרת "נושא משרה" - בחברה: מנהל כללי, מנהל עסקים ראשי, משנה למנהל כללי, סגן מנהל כללי, כל ממלא תפקיד כאמור בחברה אף אם תוארו שונה, וכן דירקטור, או מנהל הכפוף במישרין למנהל הכללי. בעמותה: כל אלו, לרבות חבר ועד העמותה.

מצב 2 - פעילות עבור אדם אחר כנותן שירותים, מסוג הפעולות הנעשות בידי עובד בעבור מעסיקו:

היחיד נותן שירותים באמצעות חברה בבעלותו לאדם אחר (לרבות צד קשור לו) והיא מסוג הפעולות הנעשות בידי עובד עבור מעסיקו.

סיווג ההכנסה - כהכנסה מיגיעה אישית לפי 2(2).

חזקה שמתקיימים יחסי עובד - מעביד בהתקיים התנאים הבאים במצטבר:

א. אם מקורן של 70% או יותר מסך כל הכנסתה או הכנסתה החייבת של חברת המעטים בשנת המס, למעט הכנסות מיוחדות או רווחים מיוחדים, הוא בשירות שניתן על ידי היחיד או קרובו לרבות עובדי החברה (במישרין או בעקיפין), לאדם אחד או לקרובו.

לעניין זה, יחיד וקרובו יחשבו לעובד אחד.

ב. השירות ניתן במשך 30 חודשים לפחות מתוך תקופה של ארבע שנים (על פי סעיף התחולה, זהו מבחן רטרואקטיבי, כאשר הספירה תחול מיום תחילת מתן השירות, וזאת גם אם השירות ניתן לפני 1.1.2017).

מיסוי חברת ארנק במצב 2 לא יחול במקרים הבאים:

1. שירות שניתן על ידי שותף בשותפות, לאותה שותפות.
2. חברת מעטים המעסיקה ארבעה מועסקים או יותר.
3. היחיד הוא בעל מניות מהותי במישרין או בעקיפין, בחברה המשלמת.

לסיכום, במקרים **במפורט לעיל**, יש לייחס לצורכי מס לבעל המניות המהותי את ההכנסה החייבת שמקורה בפעילות בעל המניות כאמור, וזאת למרות שההכנסה היא הכנסת החברה. כלומר, מקום שמדובר בחברת מעטים כמשמעותה בסעיף 76 לפקודה ולחברה הכנסה שמקורה בפעילות של בעל המניות המהותי לפי אחד מהמקרים המפורטים בסעיפים 62 א(1)(2) לפקודה, גם כשלחברה מספר בעלי מניות שונים וגם כשלחברה הכנסות ממקורות נוספים, היא לא תתחייב במס בשל ההכנסה שמקורה בפעילות בעל המניות המהותי והוא אשר יהיה הנישום והחייב במס בשל הכנסה זו. יתרת ההכנסה החייבת של החברה תתחייב בידה ולא יחולו לגביה הוראות סעיף 62א לפקודה.

ככול שחולק דיבידנד לבעלי המניות מתוך הכנסה החייבת אשר חויבה במס לפי סעיף 62א לפקודה כאמור לעיל (ובניכוי המס החל בגינה ככל ששולם על ידי החברה והיא לא חייבה את בעל המניות המהותי בשל כך), סכום הדיבידנד לא יהיה חייב במס נוסף, וזאת בדומה לאמור בסעיף 64א(א)(1) לפקודה בדבר החברה המשפחתית.

החבות בדמי ביטוח לאומי בעקבות מיסוי חברות ארנק:

ראוי להדגיש, כי לאור החקיקה החדשה לעניין מיסוי "חברת ארנק" בעת השקפת החברה וחייב בעל המניות, קיימת השלכה לעניין החבות בדמי ביטוח לאומי, לפיה לכל קביעת הכנסה חייבת של החברה שתיחשב כהכנסת היחיד, תהיה השפעה על החבות בדמי ביטוח לאומי, מאחר וההכנסה של החברה תיחשב כהכנסה מיגיעה אישית של היחיד לפי סעיף 2 לפקודה.

לחזור מס הכנסה 10/2017 - לחץ כאן

לחזור ביטוח לאומי - לחץ כאן

2.12. חלוקת רווחים צבורים בחברת מעטים - מתן סמכות לראות ברווחים שלא חולקו כאילו

חולקו תיקון סעיף 77 - וביטול סעיף 81 לפקודה

נקבע כי מנהל רשות המסים, בהתייעצות עם ועדה שתוקם, רשאי להורות לפקיד השומה לראות ב-50% לפחות מתוך רווחיה של אותה חברה לשנת מס פלונית שטרם חולקו עד תום חמש שנים שלאחר שנת המס הפלונית, כאילו חולקו כדיבידנד בתנאים הבאים:

- רווחיה הנצברים של החברה שטרם חולקו עולים על חמישה מיליון ש"ח.
- החלוקה לא תזיק לפיתוחו או לקיומו של עסק החברה.
- תוצאת אי החלוקה אינה בהתחמקות ממס.
- לאחר הוראת המנהל על החלוקה לא יפחתו משלושה מיליון ש"ח רווחיה הנצברים לתום אותה שנה ולתום השנה שקדמה להוראת המנהל.

ההגדרה "רווחים" בסעיף האמור לעניין מבחן הרווח היא "יתרת עודפים או עודפים שנצברו בשנתיים האחרונות, לפי הגבוה מבין השניים, והכול על פי הדוחות הכספיים המותאמים האחרונים, המבוקרים או הסקורים, שערכה החברה, תוך הפחתת חלוקות קודמות אם לא הופחתו כבר מן העודפים, ובלבד שהמועד שלגביו נערכו הדוחות אינו מוקדם ביותר משישה חודשים ממועד החלוקה".

בחודש ינואר 2019, פרסמה רשות המיסים חוזר מקצועי בנושא "סמכות המנהל להורות על חלוקת רווחים לפי סעיף 77 לפקודה (קישור לחוזר) במסגרת החוזר, מובא ניתוח של הוראות פקודת מס הכנסה ובכלל זה דוגמות לאפשרות החלת הוראות סעיף 77 לפקודה. בנוסף, מובאים בחוזר השיקולים שיילקחו בחשבון במסגרת הפעלת סעיף 77 לפקודה, שלבי הפעלת הסמכות לפי הסעיף האמור והוראות התחולה.

2.13. תיקוני מס ביחס לביצוע שינויי מבנה

הוראות חלק ה-2 לפקודה מסדירות את התנאים שבהם שינוי מבנה לא יחויב במס, במקרים בהם מבחינה מהותית לא היה מימוש כלכלי של נכסים המצדיק חיוב במס, שכן הבעלות הכלכלית בנכסים המועברים נשמרה.

מטרתו העיקרית של התיקון היא הגמשת המגבלות החלות בעת ביצוע שינויי המבנה ובכלל זה מתן אפשרות רחבה יותר ל"כניסת משקיעים" לחברה, הרחבת האפשרות למימוש זכויות, מתן אפשרות לביצוע שינוי מבנה מורכבים והסרת חסמים נוספים בדין הקיים.

מטרות התיקון לחוק הן:

- א. הגמשת המגבלות החלות על מתן הקלות המס בביצוע שינויי המבנה ובכלל זה מתן אפשרות רחבה יותר ל"כניסת משקיעים" לחברה (לרבות מתן אפשרות במיזוג לקבלת חלק מהתמורה במזומן).
- ב. הקלות על מימוש זכויות.
- ג. הקלה ביחסי גודל במיזוג.
- ד. מתן אפשרות לביצוע שינוי מבנה מורכבים.
- ה. צמצום מגבלות מסוימות על קיזוז הפסדים לאחר מיזוגים וביטול המגבלות על קיזוז הפסדים לאחר פיצול.
- ו. פישוט הוראות החוק ויצירת אחידות ובהירות, אשר יובילו למיתון הצורך בפניות אישורים מראש.
- ז. ביטול הצורך לפנות לאישור מראש מרשות המסים לגבי מיזוג בדרך של החלפת מניות ולגבי פיצול אנכי.
- ח. קיצור תקופת המגבלות החלה בעקבות מיזוגן של חברות בדרך של החלפת מניות והיא הועמדה על שנתיים ממועד המיזוג.
- ט. צמצום המגבלות החלות על קיזוז הפסדים בעקבות מיזוג סטטוטורי במקרים מסוימים, ובוטלו המגבלות על קיזוז הפסדים החלות לאחר פיצול.
- י. הרחבת האפשרות של שותפים בשותפות או בעלים משותפים בנכס להעבירו ללא חבות במס גם לחברה קיימת.

2.14. סיווג ההכנסה לצרכי מס של חלוקת דיבידנד לפי סעיף 303 לחוק החברות

בהתאם לחוק החברות, תתאפשר חלוקה של דיבידנד ש"לא מרווח" שמשמעה "הפחתת הון". במקרה זה עולה השאלה כיצד תסווג ההכנסה לצורכי מס של חלוקה זו? האם כדיבידנד או כעסקת רווח הון? בחודש ינואר 2018 פורסם חוזר מקצועי המסווג את ההכנסה לצורכי מס של חלוקת דיבידנד לפי חוק החברות.

עד לפרסום חוזר זה, הטיפול באופן סיווג ההכנסה בשל חלוקה שלא מרווח לפי סעיף 303 לחוק החברות, נעשה בהתאם לחוזר מס הכנסה 10/2001. כך למשל, קבע חוזר 10/2001, כי "חלוקה מרווח" לפי סעיף

302 לחוק החברות תחשב כדידידנד לצורכי מס, ואילו חלוקה "שאינה מרווח", לפי סעיף 303 לחוק החברות, תקרא "הפחתת הון" ותסווג בידי בעלי המניות של החברה המחלקת כאירוע הוני. מאז פרסומו של חוזר 10/2001 נערכו שינויים בכללי החשבונאות המקובלים שעל בסיסם נקבע מבחן הרווח על פי חוק החברות. לאור האמור, קובע החוזר, כי מקום שהחלוקה מקורה בכספים שהושקעו על ידי בעלי המניות בחברה) פרמיה והון מניות שמקורן אינו בהיוון רווחים (הדבר יחשב כהפחתת הון, ומקום שמקור החלוקה הינו בחלוקת רווח או התעשרות אשר נצמחה בחברה, אף אם המדובר בחלוקה שאינה מקיימת את מבחן הרווח הקבוע בסעיף 302 לחוק החברות, תסווג החלוקה כדידידנד בידי המקבל. יודגש, כי חוזר זה יחליף, בכל הקשור לכך, את האמור בפסקה 6 לחוזר 10/2001 (חלוקת דידידנד שאינה מרווח).

לחוזר רשות המיסים 1/2018 סיווג ההכנסה לצורכי מס של חלוקת דידידנד - לחץ כאן

2.15. רכישה עצמית של מניות בהתאם לחוק החברות

"רכישה עצמית" הינה עסקה במסגרתה חברה רוכשת את מניותיה שלה מבעלי מניותיה, בהקשר זה עולה השאלה כיצד לסווג את העסקה לצרכי מס? האם מדובר בחלוקת דידידנד או שמא בעסקת רווח הון של מכירת מניות בידי בעלי המניות לחברה.

החוזר מתייחס לסיטואציות שונות בהקשר של רכישה עצמית של מניות ומסווג את העסקה לצורכי מס במספר מישורים, כך למשל, ככל שמדובר ברכישה עצמית מכל בעלי המניות באופן יחסי שווה, יש לסווג את העסקה כחלוקת דידידנד. נוסף על האמור, ככל שמדובר ברכישה עצמית שאינה מכל בעלי המניות באופן יחסי שווה, ככלל, יש לסווג את העסקה כעסקה המורכבת משני שלבים המפורטים בסעיפים 3.2.2.1 ו-3.2.2.2 לחוזר אשר לפיהם למעשה בעלי המניות הנותרים עושים שימוש ברווחי החברה על מנת לרכוש את מניות בעלי המניות המוכרים.

נוסף על האמור, קובע החוזר הוראות נוספות, בין היתר, לעניין מחיר מקורי, חישוב רווחים ראויים לחלוקה כמשמעותם בסעיף 94 ב לפקודה, התייחסות למצבים בהם לחברה הרוכשת קיימים רווחים פטורים ממס בהתאם להוראות חוק עידוד השקעות הון, מצב בו מבוצעת הרכישה העצמית של מניות באיגוד מקרקעין ועוד.

לחוזר רשות המיסים 2/2018 רכישה עצמית של מניות - לחץ כאן

פס"ד בית חוסן - בית המשפט המחוזי בהחלטה מנוגדת לעמדת רשות המיסים רכישה עצמית של מניות שאינה "פרו-רטה"

בתאריך 1.11.2020 ניתן פסק דין חשוב של בית המשפט המחוזי בעכו בעניין בית חוסן בע"מ ואחרים, על ידי כב' השופטת אורית וינשטיין. פסק הדין דן בעיקרו בתוצאת המס במצב עניינים בו חברה פרטית (במקרה הנדון - איגוד מקרקעין) ביצעה רכישה עצמית של מניות מבעל מניות אחד, דהיינו רכישה עצמית שאינה "פרו-רטה".

עמדת פקיד השומה

פקיד השומה ביקש לסווג מחדש את עסקת הרכישה העצמית וקבע כי יש לראות את בעלי המניות הנותרים כמי שקיבלו דידידנד "רעיוני" מהחברה, בהסתמך בין היתר על חוזר רשות המיסים 2/2018 ופסיקות קודמות בעניין דן ברנובסקי נ' פ"ש גוש דן ובעניין בר ניר נ' פ"ש גוש דן. לטענתו, בשלב ראשון בעלי המניות הנותרים רכשו את מניותיו של בעל המניות המוכר ובשלב השני העבירו את המניות הנרכשות לחברה בתמורה לסכום הרכישה (רכישה "פרו-רטה בידי בעלי המניות הנותרים), המהווה

למעשה דיבידנד בידם. הנהנים היחידים בעסקה הם בעלי המניות המערערים שכן החזקתם בחברה גדלה באופן יחסי כתוצאה מהרכישה ובהתאם יש לסווג את העסקה כמשיכת דיבידנד על-פי מהותה הכלכלית האמיתית.

עמדת המערערים

מנגד, טענו המערערים כי אין לסווג מחדש את עסקת הרכישה העצמית כאילו בעלי המניות הנותרים משכו דיבידנד, לטענתם הרכישה העצמית נעשתה כדין מתוך אינטרס של החברה עצמה להימנע בין היתר מקריסה כלכלית בשל הקשיים שהערים עליה בעל המניות היוצא, עוד נטען שבעת שבועה העסקה, בשנת 2013, טרם פורסם חוזר 2/2018 וכי אין להחיל אותו באופן רטרואקטיבי. בעניינם חל חוזר מס הכנסה 10/2001 שפרסמה החטיבה המקצועית לאור חקיקת חוק החברות החדש ובו נקבע חריג לסיווג עסקת רכישה עצמית כחלוקת דיבידנד כאשר מדובר ברכישה מבעל מניות אחד ולא מכולם (עסקת רווח הון בידי המוכר). בנוסף נטען כי העסקה דווחה לרשויות מיסוי מקרקעין בהתאם להנחיותיהם המקצועיות כפעולה באיגוד מקרקעין המחייבת את הצדדים לעסקה במס שבח ומס רכישה לפי העניין.

כב' השופטת וינשטיין קיבלה את הערעור בנושא הרכישה העצמית:

- אין לקבל את עמדת רשות המיסים בעניין סיווגה מחדש של עסקת הרכישה העצמית המבוססת על חוזר 2/2018 וכי אין לקבוע שמקרה של רכישה עצמית שאינה פרו-רטה היא בגדר "עסקה מלאכותית".
- אפשר שפתרון סכסוך בין בעלים הוא אינטרס גם של החברה כדי שתוכל להמשיך ולפעול באופן סדיר ושהאינטרס של שני הצדדים מתלכדים וספק אם יש מקום לסווג מחדש את העסקה.
- עקרונות יסוד בדיני המס שוללים את יצירתו של "אירוע מס" בידי בעלי המניות הנותרים במועד הרכישה של מניות חברה שאיננה פרו-רטה מכיוון שהם מנוגדים ל"עקרון המימוש", גם אילו היה ניתן לקבוע כי נוצר רווח לבעלי המניות הנותרים הרי שלא ניתן לומר כי היה מימוש של רווח כלשהו.
- לא נוצרה התעשרות בידי בעלי המניות הנותרים, הגידול בשיעור החזקתם בחברה איננו מעיד על גידול בערך הכלכלי שנותר בידם שהרי פחתו במקביל עודפי החברה שמהם שולמה התמורה לבעל המניות היוצא. המס על ההתעשרות של בעלי המניות הנותרים יוטל כשימכרו את המניות.
- הכספים שיצאו מהחברה בעסקת הרכישה העצמית – לא הגיעו לידי בעלי המניות הנותרים, אלא לידי של בעל המניות היוצא והוא מוסה כדין.
- רכישה עצמית אכן מהווה "חלוקה" לפי חוק החברות אך אין היא בהכרח בגדר חלוקת דיבידנד. רכישה עצמית היא כלי לגיטימי בחוק החברות ויש שיקולים רבים לביצועה אשר לא בהכרח מצדיק את סיווגה מחדש ואף לא את קביעתה כעסקה מלאכותית

לצפייה בפס"ד – לחץ כאן

פסק דין בבית משפט עליון בנושא רכישה עצמית.

ביום 13 בפברואר 2023 ניתן פסק הדין של בית המשפט העליון שדן בשני ערעורים על פסיקות בתי המשפט המחוזיים אשר אוחדו – האחד ערעורה של רשות המסים בעניין בית חוסן בו נקבע כי אין לראות ברכישה העצמית כחלוקת דיבידנד; והשני ערעורו של מאיר סיידה שבו נקבע כי יש לחייבו במס על קבלת דיבידנד בשל אירוע הרכישה העצמית. בית המשפט בחן את הסוגייה, האם רכישה עצמית של מניותיה

של חברה באופן דיספורפורציונאלי (שאינו "פרו-רטה") מהווה הכנסת דיבידנד בידי בעלי המניות הנותרים ששיעור החזקתם עלה. בית המשפט העליון הפך ברוב דיעות (של השופטת רונן והמשנה לנשיאה פוגלמן, כנגד דעת המיעוט של השופט שטיין) את החלטת בית המשפט המחוזי בעניין בית חוסן ודחה פה אחד את ערעורו של הנישום מאיר סיידה. נקבע:

רכישה עצמית של מניות בידי חברות שהן מעין-שותפויות תמוסה בידי בעל המניות הנותר, אך לפי שיעור חלקו בחברה טרם ביצוע העסקה.

בחברות שהן מעין-שותפויות, ישנו קושי בהתחקות אחר המטרה הדומיננטית של עסקת רכישת המניות ובהבחנה בין האפשרויות השונות של אינטרס החברה ו/או אינטרס בעלי המניות.

יש להחיל דין אחיד בכל המקרים של רכישה עצמית של מניות בחברות שהן מעין-שותפויות, בעיקר משיקולים של וודאות ואחידות בגביית המס.

בעקבות כך שישנה הנאה משותפת, הן לבעל המניות היוצא והן לבעל המניות הנותר, יש למסות את בעלי המניות לפי החלופה הראשונה בחוזר מס הכנסה 2/2018: כלומר, **יש לראות את בעלי המניות כולם (ערב המכירה) ככאלו שקיבלו דיבידנד בגובה שווי המכירה (לפי חלקם היחסי ערב המכירה)**. לאחר מכן, רכישה של החזקתו של בעל המניות היוצא בידי בעל המניות הנשאר בסכום הדיבידנד ברוטו שהתקבל בידי בעל המניות הנשאר.

2.16. דוחות חברות שהוגשו לצרכי מס ללא חוות דעת או עם חוות דעת הסוטה מהנוסח האחיד של רואה החשבון (חוות דעת לא "חלקה")

הוראת הביצוע 4/2018 מתייחסת להגשת דוחות שנתיים הכוללת חוות דעת של רואה חשבון המבקר הסוטה מהנוסח האחיד חוות דעת שאינה חלקה. הוראת הביצוע קובעת הנחיות בדבר האופן בו יש להתייחס לדוחות הללו והאם הם עונים על הגדרת דו"ח בהתאם לחוק. כך למשל, אם לא צורף לדו"ח הכספי של החברה חוות דעת של רואה חשבון המבקר, או שרואה החשבון המבקר נמנע מלחוות דעתו על הדו"ח הרי שהדו"ח לא ייחשב כדו"ח שנתי שהוגש.

עוד נקבע כי אם חוות הדעת של רו"ח המבקר כוללת "הסתייגות" ספציפית לנושא מסוים או שניתנה חו"ד שלילית ביחס לדוח הכספי, הרי שהדוח השנתי ייקלט אך תיערך בדיקה נקודתית לנושא הסטייה מהנוסח האחיד כדי לבחון את השלכות המס ביחס לאותה סטייה.

להוראת ביצוע מס הכנסה מס' 4/2018 - [לחץ כאן](#)

2.17. אופן הטיפול בבקשה לתיקון דו"ח על ההכנסות שהוגשו לפקיד השומה

הוראת ביצוע 3/2018, מטפלת בבקשת נישום לתיקון דוח שנתי שהוגש על ידו לפקיד השומה. בהתאם להוראת הביצוע, באותם המקרים בהם הנישום מעוניין לבצע תיקון טכני בדוח שהוגש על ידו כדוגמת המצאת קבלות בגין זיכויי תרומות, או הוספה וצירוף של אישורי הפקדות לקופות גמל וכיו"ב, יחשב הדבר כתיקון טכני, ובכפוף לכללים שנקבעו, תתוקן השומה העצמית לבקשתו. עם זאת, במקרים אחרים שבהם מדובר בתיקונים מהותיים שבמסגרתם ננקטת עמדה חדשה מול רשות המסים, הדבר לא יתאפשר במסגרת הגשת דו"ח מתקן, למעט אם מדובר בתיקון שנובע מטעות אנוש ואינו מהווה שינוי בעמדה מקורית או נקיטת עמדה חדשה.

להוראת ביצוע מס הכנסה מס' 3/2018 - [לחץ כאן](#)

2.18. פס"ד ארקין תקשורת בביהמ"ש העליון - ייחוס הוצ' מימון כנגד הכנסות מדיבידנד

ביום 28 במאי 2018 ניתן פסק-דין של ביהמ"ש העליון בתיק ע"א 17/1525 ארקין תקשורת בע"מ נ' פקיד שומה למפעלים גדולים. במוקד הערעור ניצבה שאלת ההכרה בהוצאות מימון בגין הלוואה, שנטל נישום לצורך רכישת מניות, וזאת ביחס להכנסות מדיבידנד ומרווח הון אשר נצמחו ממניות אלה.

השאלה שנדונה בפס"ד: נישום נוטל הלוואה על מנת לרכוש מניות. המניות מניבות לו הכנסה מדיבידנד, ובסוף התקופה נמכרות ברווח. כיצד יוכרו הוצאות ריבית בגין הלוואה, ביחס להכנסות מדיבידנד ורווח ההון-האם כהוצאה כנגד הכנסה בחלוקה לפי שנות מס או שמא כחלק מעלות המניות?

סעיף 126(ב) לפקודת מס הכנסה קובע, כי: "בחשוב ההכנסה החייבת לפי סעיף קטן (א) לא תיכלל הכנסה מחלוקת רווחים או מדיבידנד שמקורם בהכנסות שהופקו או שנצמחו בישראל שנתקבלו במישרין או בעקיפין מחבר-בני-אדם אחר החייב במס חברות וכן לא תיכלל הכנסה שנקבע לגביה שיעור מס מיוחד".

סעיף 18(ג) לפקודה קובע כי: כללה הכנסתו של אדם הכנסה שלגביה נקבע שיעור מס מיוחד או שהיא פטורה ממס (להלן - הכנסה מועדפת), ההוצאות שבהן עמד אותו אדם לשם השגת ההכנסה המועדפת יותרו לניכוי לפי סעיף 17 רק כנגד הכנסה זו; לא ניתן לקבוע את ההוצאות כאמור, ינוכה כנגד ההכנסה המועדפת חלק יחסי מן ההוצאות שבהן עמד בייצור כלל הכנסתו, כיחס ההכנסה המועדפת לכלל הכנסתו....".

הלכת כלל: ע"א 635/68 קובעת כי דיבידנד בין חברתי מהווה "הכנסה פטורה ממס" וכזו שיש לייחס בגינה הוצאות מימון עפ"י נוסחת הייחוס שבסעיף 18(ג) לפקודה.

רקע עובדתי

המערערת הינה חברת השקעות ארקין תקשורת בע"מ, אשר רכשה בשנת 2005 כ-30% ממניותיה של חברת בזק הישראלית לתקשורת בע"מ (להלן: "בזק") ובשנת 2008 רכשה המערערת מניות נוספות של בזק בשיעור של כ-10%. בשנים 2007-2009 קיבלה המערערת דיבידנדים בדין אחזקה במניות בזק ובשנים 2009-2010 קיבלה תמורה ממכירת המניות בעסקאות נפרדות. בכל אחת מהשנים 2007-2010 הוציאה המערערת הוצאות מימון בגין הלוואה ששימשה לרכישת מניות בזק.

המערערת לא ניכתה את הוצאות המימון כל שנה, אלא היוונה (הוסיפה) אותן לעלות רכישת המניות וכתוצאה מכך קטן רווח ההון ממכירת המניות. המשיב לא קיבל את דיווחיה של המערערת, לטענתו ניתן לנכות את הוצאות המימון רק באופן שוטף, דהיינו שבכל שנה (לפי הוראות סעיף 18(ג) לפקודת מס הכנסה) ניתן לנכות את הוצאות המימון אל מול ההכנסה מדיבידנד באותה שנה. יחד עם זאת את הוצאת המימון שהוצאו בשנים 2009-2010, בהן בוצעה גם מכירת מניות, ניתן לשיטתו לנכות לפנים משורת הדין גם מרווחי ההון מהמכירה בית משפט המחוזי אימץ את גישת המשיב ודחה את עמדת המערערת- ומכאן הערעור.

המערערת העלתה בערעור שתי טענות חלופיות:

ראשית, יש לעיין מחדש בהלכת כלל ולקבוע, כי ניתן להוון את מלוא הוצאות המימון ולייחס אותן לעלות המניות שכן, דיבידנד בין חברות אינו בגדר הכנסה פטורה, אלא אינו חלק מבסיס המס ועל כן לא חלה עליו הוראת סעיף 18(ג) לפקודה בעניין הכנסה מועדפת.

לחלופין, הפרשנות הראויה לסעיף 18(ג) היא שיש להכיר הוצאות המימון לפי "יחס התמורות המצטבר" כך שחלק מההוצאות ינוכו אל מול ההכנסה מדיבידנד וחלק אל הרווח ממכירת המניות, בהתאם להכנסות והתמורות המתקבלות מכל מקור.

בית המשפט דחה את הערעור.

בהתייחס לטענה הראשונה: ביהמ"ש העליון קבע, כי בהסתמך על פרשת בראון-פישמן ע"א 3892/13 המסכם את הנושא לגבי ניכוי הוצאות המימון והלכת כלל, (הגם שניסיונותיו מעט שונות) עולה, כי הדין עם המשיב.

באותה פרשה, החברה נטלה הלוואות ששימשו לרכישת מניות, המניות הפיקו לחברה הכנסות מדיבידנד במשך השנים, ומקביל צמחו הוצאות מימון בגין ההלוואות, בשונה מעניינו החברה ביקשה להכיר בהוצאות המימון כהפסד עסקי לפי סעיף 28 לפקודה. פקיד השומה סרב להכיר בהוצאות המימון כהפסד עסקי, כאשר לגישתו לפי סעיף 18(ג) ניתן היה לנכות את הוצאות המימון רק מול ההכנסה מדיבידנד.

השופט קיבל את עמדת פקיד השומה ולשון דבריו:

"הרי מובן, כי נישום אשר יש לו הכנסה שאינה חייבת במס, יעדיף שלא לייחס לה את ההוצאה שיצאה בייצורה, אלא "להשתמש" בהוצאה זו על-ידי היוון לעלות הנכס. עוד מובן, כי מתן האפשרות לעשות כן, יוביל למצב שבו הנישום "ייהנה" פעמיים: פעם אחת, משהוא לא יחויב במס בגין ההכנסה המועדפת; ופעם שנייה, כאשר הוא ישתמש בהוצאות שהוצאו לצורך ייצור ההכנסה המועדפת, בדרך של היוון לעלות הנכס. מובן כי למעשה מדובר בדיוק במצב שאותו ביקש המחוקק למנוע בסעיף 18(ג)..."

בהתייחס לטענה החלופית קבע ביהמ"ש העליון, כי ראשית, מדובר בנכס מסוג מניות אשר כבר הפיק הכנסה בדמות דיבידנד, כללי ניכוי הוצאות המימון כפי שנקבעו בפסיקה, מחייבים, כי ההוצאות ינוכו אל מול אותה הכנסה בשנת מס. בנקודה זו ביהמ"ש העליון מציין, כי ראוי לעורר את השאלה: האם אין זו בחירתו של הנישום לנכות את הוצאות המימון באופן שוטף, או שמא להכיר בהן כחלק מעלות הנכס? בית המשפט מסביר שבמצב רגיל, בו אין מדובר בהכנסה מועדפת לפי ס' 18(ג) זכות הבחירה היא של הנישום. ברם, בענייננו ההכנסה מדיבידנד אינה חייבת במס, וכתוצאה מכך חל ס' 18 אשר מתיר לנכות את הוצאות המימון רק כנגד ההכנסה מדיבידנד.

לפסק הדין יש השפעה נרחבת על מיסוין של חברות החזקה.

לצפייה בפס"ד ארקין תקשורת - לחץ כאן

2.19. חוזר מס הכנסה מספר 3/2018 בנושא: עסקת מיזוג משולש הפכי

בחודש ינואר 2018 פורסם חוזר מקצועי הקובע את אופן מיסוי הצדדים המשתתפים בעסקת "מיזוג משולש הפכי". עסקת מיזוג משולש הפכי מורכבת משני שלבים עיקריים, כך שבשלב הראשון, הגוף הרוכש מקים חברה בת (להלן "**החברה החדשה**") בבעלותו המלאה, המוקמת במיוחד לצורך כך, ומיד לאחר מכן, בשלב השני, החברה החדשה, מתמזגת עם ולתוך החברה הנרכשת, כך שהחברה החדשה נעלמת והחברה הנרכשת הממוזגת נותרת בידי הגוף הרוכש.

בהתאם לחוזר, על אף שמדובר בעסקת מיזוג לצורכי מס, יש לראות בעסקה זו כעסקת רכישה רגילה בה הגוף הרוכש רוכש את מלוא המניות בחברה הנרכשת מידי בעלי המניות המוכרים. בהתאם יראו בגוף הרוכש כמי שרכש מניות והוא יהיה זכאי לעלות (להלן "מחיר מקורי"), בגובה התמורה ששולמה על ידו, ובמישור בעלי המניות המוכרים, יראו אותם כמי שמכרו את מניותיהם בעד התמורה שניתנה להם (מזומן ו/או מניות הגוף הרוכש). מכירת המניות כאמור על ידי בעלי המניות המוכרים, תהא חייבת בשיעורי המס החל בעת מכירת מניות והתלוי במעמדם של המוכרים. יצוין, כי בחלק מהעסקאות אשר בוצעו בדרך של מיזוג משולש הפכי, נוצל הליך זה גם להפחתת מס באמצעות תכנוני מס על ידי הגוף הרוכש. בהתאם, במהלך המיזוג הועברה הלוואה או חוב (מצד ג' או מהגוף הרוכש), בגובה מלוא או חלק מעלות הרכישה אל החברה הנרכשת. לאחר מכן, הלוואה זו תפרע באמצעות מקורות החברה הנרכשת. הפחתת המס מתבטאת הן בהפחתת המס החל על דיבידנדים (אם מדובר ברווחי חוק עידוד, ברוכש זר או ברוכש יחיד), אשר היו אמורים להשתלם מהחברה הנרכשת לגוף הרוכש ולממן בכך את עלות רכישת המניות, וזאת עד גובה ההלוואה או חוב שהועבר לחברה הנרכשת, הן הפחתת המס על פי חוק עידוד השקעות הון בחברות שלהן "רווחים כלואים והן בהפחתת מס בשל ניכוי הוצאות מימון בגין ההלוואה כנגד ההכנסות השוטפות של החברה הנרכשת.

על פי החוזר, במקרים בהם הועברה הלוואה או חוב לחברה הנרכשת, יש לסווג את העברת ההלוואה או חוב לצורכי מס כחלוקת דיבידנד או כהפחתת הון, לפי העניין, כאשר מועד החיוב במס, יכול ויהיה כבר במועד המיזוג המשולש ההפכי. לעמדה זו של רשות המסים השלכות מס משמעותיות על הגופים הרוכשים (בחלק מהמקרים גם על החברות הנרכשות) מאחר והם ידרשו לתשלום מס מידי בגין סכומי ההלוואה או חוב שהועברו לחברות הנרכשות וכן בשל אי התרת ניכוי הוצאות מימון.

למעבר לחוזר - לחץ כאן

2.20. חוזר מס הכנסה מספר 19/2018 עסקה למכירת זכויות בתאגיד הכוללת תמורות שיועברו

למוכר במועדים עתידיים

מטרת חוזר זה להנחות לגבי אופן דיווח ההכנסה לצרכי מס באותם המקרים בהם התבצעה מכירת זכויות בתאגיד, והתמורה שנקבעה בעסקה כוללת תמורה עתידית, וכן לקבוע עקרונות נוספים בכל הקשור לעסקאות מסוג זה או בעלות מאפיינים דומים.

החוזר מבדיל בין תמורה עתידית ידועה לבין תמורה עתידית מותנית ביצועים או אירועים עתידיים שקיים ספק לגבי התממשותם, כאשר הוא מאפשר לנישום מסלול דיווח חלופי בעבור תמורה עתידית מותנית בלבד. על פי מסלול הדיווח החלופי, המותנה בחתימת הסדר מראש עם פקיד השומה, תשלום המס בעד רכיב התמורה המותנית ידחה למועד בו תמורה זו שולמה בפועל או הפכה לוודאית, על פי המוקדם.

הסדר נוסף שמאפשר החוזר, הסדר המותנה בבקשה מראש מפקיד השומה, הינו תרגום תמורה עתידית הנקובה במטבע חוץ (להלן: "מט"ח") על פי שער המט"ח במועד קבלת התמורה העתידית בהתאם לעמידה בתנאים המצוינים בחוזר.

בנוסף, החוזר קובע הוראות לעניין ניכוי מס במקור בעסקאות בעלות תמורות עתידיות, לרבות הוראות לעניין נאמן משלם.

למעבר לחוזר מס הכנסה - לחץ כאן

2.21. מחירי העברה

2.22.1. כללי

המונח מחירי העברה (Transfer Pricing) מתייחס למחיר שיש לייחס לעסקאות הנעשות בין צדדים קשורים או צדדים בעלי עניין משותף (בלשון הסעיף - צדדים שמתקיימים ביניהם יחסים מיוחדים). בדרך כלל נושא זה מתעורר בהקשר של עסקאות הנעשות בין חברות הנכללות בתאגיד רב לאומי.

הכוונה היא, באופן כללי, לפעילות כלכלית המתקיימת בין חברות בבעלות משותפת או חברות הקשורות בדרך אחרת, כאשר המחיר שנקבע בפעילות זו לא נקבע בהכרח באופן שהיה נקבע בין צדדים לא קשורים, או במילים אחרות - מושפע משיקולים שונים שאינם בהכרח, למשל, שיקולי רווח לכל חברה בנפרד.

במשך השנים התייחסה פקודת מס הכנסה בסעיפים שונים לסוגיית קביעת המחיר לצורך מס של עסקאות שונות. סעיפים אילו לא התייחסו לכלל סוגי העסקאות וכן לא התייחסו בדרך כלל במפורש לעסקאות בינלאומיות. לעסקאות בינלאומיות יש משמעות מיוחדת בהיבט המס לאור העובדה שקביעת המחיר באופן בלתי נאות בין הצדדים, עשויה לחלק את כלל הרווח מהעסקה כך שחלק ממנו הראוי להתחייב במס בישראל עשוי שלא להתחייב בה ולא יראו אותו כרווח שהופק או נצמח בישראל על פי הכללים הרגילים.

במסגרת תיקון 132 לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש), התשכ"א -1961 (להלן: "הפקודה") חוקק סעיף 85א בו התייחס המחוקק באופן מפורש לקביעת מחיר בעסקאות בין לאומיות הנערכות בין צדדים שקיימים ביניהם יחסים מיוחדים (צדדים קשורים). בחקיקה נקבע כי סעיף זה ייכנס לתוקף לאחר כניסתו לתוקף של תקנות שיותקנו מכוחו.

בנובמבר 2006 הותקנו תקנות מכוח סעיף 85א תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק) התשס"ז - 2006 (להלן - "התקנות") וסעיף 85א נכנס לתוקף מיום פרסומן ברשומות (29/11/2006) ובכפוף להוראות התחילה המפורטות בו.

מטרת סעיף 85א והתקנות מכוחו, להבטיח כי מחיר ו/או תנאים שנקבעו בעסקה שהתבצעה בין צדדים שמתקיימים ביניהם "יחסים מיוחדים" נקבע באותו מחיר ו/או תנאים שהיה נקבע אילו הייתה העסקה מתבצעת בין צדדים שלא מתקיימים ביניהם יחסים מיוחדים - העסקה נעשתה בתנאי שוק.

סעיף 85א מאגד תחתיו את כל סוגי העסקאות שהנן בעלות ערך כלכלי. העסקאות יכולות להיות מסוגים שונים כגון: מכירת טובין, מתן שירותים, מתן רישיונות לניצול פטנטים/ידע ומתן הלוואות.

התקנות קובעות כללים אובייקטיביים שאמורים לשמש את הנישומים בקביעת תנאי השוק לעסקה בין-לאומית וכן אמורים לשמש את רשויות המס בבדיקת אותן עסקאות. כמו כן, הוטלה על הנישום מכוח התקנות חובת עריכת תיעוד והצגת מסמכים בנוגע לעסקה בין לאומית.

2.22.2. כללי קביעת שיטת מחירי העברה המתאימה בפעילות הקשורה להפצה, שיווק ומכירות של

קבוצה רב לאומית בשוק המקומי

חוזר מס הכנסה מספר 11/2018 דן בסוגיית פעילות הקשורה למכירות, שיווק והפצה באמצעות ישות בישראל של קבוצה רב לאומית. מטרת החוזר לפרט את אופן זיהוי וניתוח הפעילות

ושיטת מחירי העברה המתאימה ביותר לקביעת חלקה של הישות בישראל מתוך כלל הפעילות העסקית של הקבוצה הרב לאומית.

חלקה של הנציגות המקומית יקבע לאחר ביצוע ניתוח פונקציונאלי של הפעילות המבוצעת בישראל ושימוש בשיטות מחירי העברה לקביעת מחיר השוק המתאימה בכדי לקבוע את מחיר ותנאי העסקאות מול הקבוצה הרב לאומית, זאת כאמור בסעיף 85א לפקודה ותקנות מס הכנסה מכוחו.

בחוזר נקבע שכלל שניתוח ה-FAR (פונקציות, נכסים וסיכונים) מצביע על כך שמבוצעת פעילות מכירות ולנציגות המקומית יש נכסים בלתי מוחשיים שיווקיים משמעותיים, אזי שיטת מחירי העברה המתאימה תהיה שיטת חלוקת הרווח.

ככל שמבוצעת פעילות מכירות ואין לנציגות המקומית נכסים בלתי מוחשיים שיווקיים משמעותיים, אזי שיטת מחירי העברה המתאימה תהיה "שיטת שיעור הרווחיות" כאמור בתקנה 2(א)2(א) ומדד רווחיות המבוסס על המכירות בשוק המקומי.

במקרים בהם לאור ניתוח ה-FAR מדובר בפעילויות שיווק ופרסום ולא בפעילות מכירה, שיטת מחירי העברה המתאימה תהיה שיטת שיעור הרווחיות כאמור בתקנה 2(א)2(א) ומדד הרווחיות המבוסס על מרכיב העלויות הכרוכות בפעילות עצמה.

החוזר גם סוקר את שיטות ומדדי מחירי העברה המקובלים בישראל.

לחוזר מס הכנסה מס' 11/2018 - לחץ כאן

2.22.3. מחירי העברה- טווחי רווחיות בעסקאות מסוימות

חוזר מס הכנסה מספר 12/2018 קובע טווחים מקובלים בהתאם לסוג העסקה הבינלאומית. להלן העסקאות וטווח הרווחיות שלהן כפי שנקבע בחוזר :

א. שירותים בעלי ערך נמוך - שירותים המוסיפים ערך נמוך, צריכים להיות מתומחרים לפי רווחיות תפעולית בסכום השווה לסך ההוצאות הכרוכות בהפקתם ישירות ועקיפות, מוכפלות ב- 5%.

שירותים המוסיפים ערך נמוך- שירותים העונים לכל הקריטריונים הבאים :

- השירותים הינם בין-חברתיים.
 - השירותים הינם בעלי אופי תומך.
 - השירותים אינם חלק מליבת הפעילות של הקבוצה הרב-לאומית.
 - השירותים אינם מצריכים שימוש בנכסים בלתי מוחשיים ייחודיים ומשמעותיים, ואינם מביאים ליצירת נכסים בלתי מוחשיים ייחודיים ומשמעותיים.
 - השירותים אינם כרוכים בלקיחת ו/או שליטה על סיכון מצד נותן השירות.
 - השירותים אינם מסופקים לצדדים לא קשורים.
- שירותים המוסיפים ערך נמוך **אינם**, בין היתר :

- שירותי מחקר ופיתוח.
- שירותי ייצור או הפקה.
- שירותי רכישת מוצרי גלם הקשורים לתהליכי הייצור או ההפקה.
- שירותי מכירות, שיווק או הפצה.
- שירותים פיננסיים.
- שירותי מיצוי, חיפוש או עיבוד של משאבי טבע.
- שירותי ביטוח.
- שירותי ניהול.

דוגמאות לשירותים המוסיפים ערך נמוך:

- פעולות הקשורות בכוח אדם – כגון: גיוס עובדים, הדרכות עובדים חדשים.
- סיוע בתכנון תכניות תגמול לעובדים, ביטוחים וכיוצא באלו.
- התקנה, תחזוקה ועדכון של מערכות מחשב בארגון.
- שירותים משפטיים.
- שירותי מסים.
- שירותים כלליים נוספים בעלי אופי פקידותי.

ב. שירותי שיווק פעילות שיווקית כוללת, בין היתר, פרסום, מחקרי שוק, ניתוחים כלכליים הקשורים למכירות.

שירותי שיווק צריכים להיות מתומחרים לפי רווחיות תפעולית בסכום השווה לסך ההוצאות הכרוכות בהפקתם, ישירות ועקיפות, מוכפלות בשיעור שבין 10% ל-12%.

ג. שירותי הפצה - אלה כוללים פעילות המסווגת כהפצה בעלת סיכון נמוך אשר בה לא נעשה שימוש בנכסים לא מוחשיים ייחודיים ומשמעותיים לצורך מתן השירותים, והשירותים אינם מביאים ליצירת נכסים לא מוחשיים ייחודיים ומשמעותיים.

שירותי הפצה בעלי סיכון נמוך צריכים להיות מתומחרים לפי רווחיות תפעולית בסכום השווה לסך מחזור המכירות בשווקים שלגביהם ניתנים שירותי ההפצה מישות ישראלית, מוכפל בשיעור שבין 3% ל-4%.

בדרך כלל, לפי תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק), נדרשים דיווחים וחוות דעת מפורטות על חקר תנאי שוק אשר יוגשו על ידי נישומים שהינם צד לעסקה בין לאומית. אולם, בחוזר הנדון נקבעה הקלה, לפיה נישום אשר ידווח בהתאם לשיעורים שנקבעו בו, לא יידרש להגיש חוות דעת מפורטת בדבר "**מחירי ההעברה**", ולא לפרט עסקאות דומות, שיטת השוואה שנבחרה ומאפייניה ועוד. נישומים אשר ידווחו בשיעורים שונים מהשיעורים המפורטים בחוזר, ידרשו להגיש עבודת חקר תנאי שוק מלאה.

לחוזר מס הכנסה מס' 12/2018 - לחץ כאן

2.22.4. חוזר מס הכנסה 1/2020 נטל ההוכחה במחירי העברה

רשות המסים הוציאה חוזר רשמי שמטרתו להבהיר באלו מקרים דיווח על "חקר תנאי שוק" שהוגש על ידי הנישום יחשב כממלא את דרישת החוק והתקנות, ויעביר את חובת הראיה במסגרת ההליך השומתי אל פקיד השומה, בשונה מהכלל לפיו חובת הראיה מוטלת על הנישום, משמע, באילו מקרים חובת ההוכחה במסגרת דיון שומה תועבר מהנישום לפקיד השומה.

על פי סעיף 85א', על הנישום להציג תיעוד על "חקר תנאי שוק" העומד בדרישות הסעיף. תיעוד זה כולל, בין היתר:

- (1) פרטי הנישום, לרבות בעלי הזכויות השולטים בו, במישרין או בעקיפין, כל חבר-בני-אדם המוחזק על ידיו במישרין או בעקיפין, כל חבר-בני-אדם שהוא והנישום מחזיקים בהם ופרטי הנהנים או המוטבים בזכויות כאמור; לעניין פסקה זו יפורש המונח "שליטה" ו"החזקה" – כהגדרת "שליטה" שבסעיף 85א לפקודה;
- (2) הצדדים לעסקה הבין-לאומית, תושבותם וציון היחסים המיוחדים שיש לנישום עמם;
- (3) התנאים החוזיים של העסקה הבין-לאומית לרבות פירוט הנכס, השירות שניתן, המחיר שניתן, תנאי הלוואה והאשראי וערבויות;
- (4) תחום הפעילות של הנישום וההתפתחויות בו;
- (5) הסביבה הכלכלית שבה פועל הנישום והסיכונים שלהם הוא חשוף;
- (6) שימוש בנכסים בחתי מוחשיים, במישרין או בעקיפין;
- (7) פירוט כל העסקאות שעשה הנישום עם צד לעסקה, לרבות הלוואות, תשלום דמי ניהול, שותפויות, מיזמים משותפים, מתנות, ערבויות, הסכמי נאמנות וכל הסכם אחר;
- (8) עסקאות דומות, שיטת ההשוואה שנבחרה ומאפייני ההשוואה שעל פיהם נקבעו טווח הערכים והטווח הבין-רבעוני, לפני העניין, פירוט ההתאמות שנעשו למאפייני ההשוואה והסבר לבחירת ההשוואה ולהתאמות שנעשו, פירוט התוצאות שהתקבלו בעקבות ההשוואה, הצגת טווח הערכים או הטווח הבין-רבעוני, לפי העניין, וכן המסקנות הנובעות מהשוואה לעסקאות הדומות;
- (9) אופן הדיווח על העסקה במדינת החוץ, לרבות במסגרת בקשה להחלטה מקדמית, אם הוגשה, וכן דיווח על הנתונים של העסקה במדינת חוץ ואם היה פער בין הדיווח במדינת חוץ לדיווח בישראל – הסברים לקיומו של הפער האמור. על פי החוזר במידה והנישום אינו עומד בדרישות התיעוד, רשאי פקיד השומה במקרים מסוימים לסווג את העסקה הבין חברתית סיווג מחדש, דבר שעלול להביא, בין היתר, לקנסות, לחיוב שונה של העסקה ועוד. במקרים כאלו, פקיד השומה גם רשאי להטיל קנס גרעון לנישום לפי סעיף 191 לפקודה.

החוזר קובע כי שאלת חובת ההוכחה תוכרע רק לאחר בחינת המסמכים שהוגשו והכרעה האם הם עומדים בתנאי סעיף 85א' לפקודה. באם ימצא פקיד השומה שהעובדות עליהן מבוססת עבודת מחירי ההעברה נתונות במחלוקת, חובת ההוכחה תישאר עם הנישום. נטל ההוכחה הינו מהותי ביותר לדיוני השומה וכי על הנישום להקפיד על מילוי כלל הנחיות הפקודה.

מהחוזר עולה כי לפקיד השומה שיקול דעת רחב ביותר לדחות את העבודה שהגיש הנישום. בהיעדר עבודה אשר עומדת בתנאי הסעיף, עלול להיווצר לחברה קושי בדיון השומה, הכרוך בנטל ההוכחה של קיום העסקה בתנאי שוק.

לצפייה בחוזר רשות המסים שפורסם בנושא – [לחצו כאן](#)

2.22.5. תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק) (תיקון), התשפ"ב-2022

ביום 22/9/2022 פורסמו תקנות מס הכנסה (קביעת תנאי שוק) (תיקון), התשפ"ב-2022, וזאת כחלק מפרוייקט עדכון חובות התיעוד.

ראשית, ראוי להסב את תשומת הלב לאחד השינויים והוא, טווח הזמן, אשר ניתן לנישום, להגיש לפקיד השומה את המסמכים הנדרשים בהתאם לדרישתו של פקיד השומה מ - 60 יום ל - 30 יום, ומאידך, שודרגו דרישות התיעוד.

להלן עיקרי התיקון והתקנות בעניין התיעוד הנדרש:

Local File

מדובר בחקר שוק לניתוח עסקאות בין חברתיות חוצות גבולות. הדוח יוגש רק בהתאם לדרישת מפקח המס ובתוך 30 יום מדרישה כאמור. הדוח יחול על כל הנישומים המקיימים עסקאות בין-לאומיות כהגדרתם בסעיף 85א לפקודה. במסגרת התקנות התווספו דרישות לדו"ח הקיים הכוללות בין היתר את תיאור המבנה הארגוני של הנישום, הכולל חלוקה לתחומי פעילות מהותיים בקשר למבנה הארגוני והסבר מפורט לגבי בעלי התפקיד בקבוצה הרב-לאומית אליהם כפוף הנישום, לרבות פירוט תפקידם והמיקום הגיאוגרפי של משרדם.

Master File

מדובר בדוח רחב מאוד ועתיר מידע הנועד לתעד את פעילותה של הקבוצה בכללותה. הדוח רלוונטי רק לנישום אשר הוא חלק מקבוצה רב-לאומית שמחזור הכנסותיה בשנה שקדמה לשנת הדיווח עולה על 150 מיליוני ש"ח. על הדו"ח לכלול בנוסף על המידע המצוי בו, סקירה של הקבוצה הרב-לאומית הכוללת בין היתר, מבנה האחזקות המלא של הקבוצה לרבות מיקום גיאוגרפי וצורות התאגדות, תיאור כללי של עסקי הקבוצה הרב-לאומית לרבות מנועי צמיחה עיקריים, שרשרת אספקה, הסכמים עיקריים ושינויים במבנה הבעלות והשליטה. כמו כן הדוח דורש הרחבה ודגש בקשר למידע אודות הנכסים הבלתי מוחשיים של הקבוצה, מדיניות הקבוצה בנושא פיתוח, החזקה וניצול של הנכסים הבלתי מוחשיים שלה, לרבות פירוט מיקומם של המפעלים העיקריים העוסקים במחקר ופיתוח ומיקומה של הנהלת המחקר והפיתוח. בנוסף, מידע אודות פעילות המימון על ידי ישות בקבוצה הרב-לאומית, או בעבורה וכן פירוט מדיניות הקבוצה הרב-לאומית בהתאם לכללי המס והחשבונאות החלים עליה לרבות צירוף דוחות כספיים מאוחדים של הקבוצה לשנת המס ופירוט החלטות מיסוי אשר ניתנו בישראל או במדינה אחרת בנושא חלוקת הכנסות בין המדינות

Country by Country Reporting –(CBCR)

דיווח בין מדינתי טבלאי הכולל מידע פיננסי ומיסוי לגבי כלל הישויות בקבוצת חברות. הדוח רלוונטי רק לחברה אם סופית תושבת ישראל השייכת לקבוצה רב-לאומית שמחזור עסקאותיה בשנה שקדמה לשנת הדיווח עלה על 4.3 מיליארד ש"ח. חברה שכזו, חייבת בהגשת דוח מקוון על אודות הקבוצה ופעילותה בכל מדינה לכל שנת מס. את הדוח יש להגיש (באופן עצמאי – ללא דרישה ספציפית) עד שנה לאחר תום שנת המס. אי הגשת הדוח דינה כאי הגשת דוח לפי סעיף 131 לפקודה.

לצפייה בנוסח התקנות - לחץ כאן

2.22. רווחים ראויים לחלוקה לאור פס"ד בעניין אורן ז'ורבין

בחודש מרץ 2015 ניתן פסק הדין בעניין אורן ז'ורבין (ע"א 7566/13 פקיד שומה למפעלים גדולים נגד אורן ז'ורבין, ועמ"ה 29069/06 אורן ז'ורבין נגד פקיד שומה למפעלים גדולים), בית המשפט העליון קבע באופן עקרוני כי בעת חישוב רווחים ראויים לחלוקה (להלן "רר"ל") במכירת מניות של חברה, יש לכלול את רווחי האקוויטי הצבורים בה על פי חלופת המס. קביעה זו העלתה את הצורך להחיל כללים ברורים לאופן יישום פסק הדין. בהתאם לכך, נקבע בחוזר מס הכנסה מספר 6/2017 כי בהתאם לקביעת בית המשפט, הכללת רווחי האקוויטי בחלופת המס תתאפשר לבקשת הנישום וזאת כאשר נרשמו בספרי החברה המחזיקה רווחי אקוויטי בגין רווחי החברות הכלולות המוחזקות על ידה ובנוסף, מקור רווחי האקוויטי הוא ברווחים שחויבו במס בידי החברות הכלולות, כך שבעת חלוקתם כדיבידנד בפועל, או במכירת מניות החברה הכלולה, הם לא יחויבו במס נוסף על פי סעיף (126 ב) לפקודה או סעיף 94ב לפקודה, לפי העניין. כדי להבטיח כי מקור רווחי האקוויטי בחברה המחזיקה הוא ברווחים שאינם חייבים במס וכדי להבטיח כי תתקיים רציפות בחישוב הרר"ל בעת החלפת בעלי מניות בחברה, יש לבצע חישוב לרווחים הראויים לחלוקה בחברה הכלולה, בדומה לחישוב בחברה המחזיקה.

למעבר לחוזר - לחץ כאן

3. חוקי עידוד השקעות הון

3.1 החוק לעידוד השקעות הון

חוק לעידוד השקעות הון, התשי"ט-1959, כנוסחו לאחר תיקון 68 לחוק, קובע הטבות מס ייחודיות לחברות שעומדות בתנאיו. הטבות המס הן בגין הכנסה מועדפת, שהופקה או נצמחה בידי חברה מועדפת החל מיום 1 בינואר 2011. החוק מציע לחברה מועדפת שני מסלולי הטבות. האחד, מסלול מענקים, הדורש פנייה והגשת תכנית למרכז ההשקעות לאישור מוקדם וכן עמידה בתנאים נוספים, והאחר, מסלול הטבות מס שהוא מסלול שאינו דורש פנייה מוקדמת ואישור פקיד השומה להחלתו, ודי שהחברה מקיימת את תנאי החוק כדי להיכנס לתחולתו. חוץ מהטבות המס זכאי מפעל מועדף הממוקם באזור פיתוח א' ליהנות גם מקבלת מענקים.

על מנת להיות זכאים להטבות המס, על החברה להיות מוגדרת כ"חברה מועדפת" ע"פ הגדרתה בחוק עידוד השקעות הון. על מנת לענות להגדרה, על החברה לעמוד במספר קריטריונים:

קיומו של מפעל תעשייתי – על החברה לקיים את התנאי הקובע שבבעלותה יהא מפעל תעשייתי. לא אחת עולות מחלוקות בין רשות המסים לבין חברות מועדפות בנושא קיומו או אי קיומו של "מפעל".

היקף ייצוא – היקף המכירות של החברה לשוק העולמי הוא 25% או יותר מסך המכירות בשנת המס השוטפת.

פעילות ייצורית בישראל – עיקר פעילות החברה בשנת המס היא "פעילות ייצורית" אשר מבוצעת במדינת ישראל. הגדרת פעילות ייצורית- לרבות ייצור מוצרי תוכנה ופיתוח.

"הכנסה מועדפת" – רק הכנסה אשר מוגדרת כ"הכנסה מועדפת" תהיה זכאית להטבות המס בחוק.

מיקום החברה – השליטה על עסקי החברה וניהולם מופעלים בישראל.

להלן שיעורי המס שנקבעו על הכנסה מועדפת לפי מיקומו של המפעל המועדף:

שנת המס	שנת המס על הכנסה מועדפת		שיעור מס חברות רגיל
	אזור א'	אזור אחר	
2012	10%	15%	25%
2013	7%	12.5%	25%
2014-2015	9%	16%	26.5%
2016	9%	16%	25%
2017	7.5%	16%	24%
2018-2023	7.5%	16%	23%

קיימים שני מסלולים לקבלת ההטבות:

מסלול רולינג – פנייה יזומה לחטיבה המקצועית ברשות המסים (מחלקת חוק עידוד השקעות הון) לקבלת החלטת מיסוי בהסכם (רולינג) לפיה לחברה הפונה מפעל תעשייתי הזכאי להטבות בגין פעילותו. במידה וניתנה החלטת מיסוי בהסכם לפיה לחברה זכאות להטבות, לפקיד השומה סמכות מוגבלת לבדוק סוגיות שנבדקו ואושרו ביחס לחוק עידוד השקעות הון על ידי המחלקה המקצועית.

המסלול הירוק – הגשת הדוחות כמפעל תעשייתי הזכאי להטבות, לעיתים בהתבסס על חוות דעת מומחה. במסלול זה לפקיד השומה סמכות לבדוק את הזכאות להטבות בגין פעילות החברה, ולקבוע שומה לפי שיקול דעתו. כלומר, כל עוד לא נקבעו שומות סופיות קיים חוסר וודאות ביחס לזכאות להטבות. נציין כי במקרים מסוימים, לאחר בדיקה במסגרת דיוני השומות, מאשרת רשות המסים את קבלת ההטבות רק עבור חלק יחסי מפעילות החברה, תוך הפרדה בין הפעילות המועדפת הזכאית להטבות, ובין הפעילות שאינה מועדפת.

שיעורי המס על דיבידנד:

עד שנת 2013 שיעור המס המוטל על דיבידנד שמקורו בהכנסה שזכתה להטבה מכח החוק לעידוד השקעות הון (הכנסה מועדפת, מוטבת או מאושרת) היה 15%. בתיקון נקבע כי **שיעור המס על דיבידנד שחולק החל מיום 1.1.2014 יועלה ל-20%** לגבי הכנסה שמקורה בהכנסה מועדפת וכן במקרים נוספים כמפורט להלן:

סעיף בחוק לעידוד	מקור הכנסה ממנה מחולק הדיבידנד	הוראות תחולת התיקון
51 יח	הכנסה מועדפת	לגבי דיבידנד שיחולק החל מיום 1.1.2014 ואילך.
51ב (ג) (1)	הכנסה מוטבת	לגבי דיבידנד שיחולק החל מיום 1.1.2014 מהכנסה של חברה מוטבת שהיא בעלת מפעל מוטב, שהושגה בתקופת ההטבות שתחילתה בשנת בחירה, שהיא שנת המס 2014 ואילך.
47 (ב) (2) (א)	הכנסה של מפעל מאושר תיירותי או של בעל חברה שהיא מפעל מחקלאי מאושר	לגבי דיבידנד שיחולק החל מיום 1.1.2014 מהכנסה של חברה כמפורט להלן: 1. חברה שהיא בעלת מפעל מאושר שהוא מפעל תיירותי, שקיבלה מענק בשל הקמת מפעל לראשונה או בשל הרחבה קודמת שלו, והתכנית להקמת/הרחבת המפעל אושרה בידי המנהל ביום 1.1.2014 ואילך. 2. חברה שהיא בעלת מפעל חקלאי מאושר- לגבי הכנסתה שהושגה בתקופת ההטבות בסעיפים 34 או 35 לחוק האמור שתחילתה בתכנית שאושרה ביום 1.1.2014 ואילך.
	מפעל מאושר תעשייתי במסלול מענקים או מסלול חלופי	אין התייחסות בתיקון

הערות:

• לגבי דיבידנד מהכנסה מועדפת

אין הבחנה בין השנים שבהן נוצרה ההכנסה המועדפת עד וכולל לשנת 2013 או אחריה.

• לגבי דיבידנד שמקורו בהכנסה מוטבת

מפעל תעשייתי:

על דיבידנד ממקור זה שיחולק החל מיום 1.1.2014 ימשיך לחול מס בשיעור של 15%.

מפעל תיירותי:

על חלוקת דיבידנד ממפעל מוטב ששנת הבחירה שלו היא לפני שנת 2014 ימשיך לחול שיעור מס של 15%, גם אם יחולק החל מיום 1.1.2014 ואילך. התיקון רלבנטי רק למפעל תיירותי ששנת הבחירה שלו 2014 ואילך.

• **לגבי דיבידנד שמקורו בהכנסה מאושרת של מפעל תיירותי או של מפעל חקלאי מאושר**

שיעור המס של 15% ימשיך לחול גם לגבי דיבידנד שיחולק החל מיום 1.1.2014 כל עוד מדובר בתכנית שאושרה לפני 1.1.2014.

• **לגבי דיבידנד שמקורו בהכנסה מאושרת של מפעל תעשייתי במסלול מענקים או מסלול חלופי**

אין כל התייחסות בתיקון. לכן, שיעור המס של 15% ימשיך לחול גם לגבי דיבידנד שיחולק החל מיום 1.1.2014.

לסיכום:

נקבע כי לגבי דיבידנד שיחולק החל מיום 1/1/2014 יועלה שיעור המס המופחת ל-20% במקרים הבאים:

1. דיבידנד מהכנסה של מפעל תיירותי מאושר (כהגדרתו בסעיף 40 א לחוק עידוד) - אם תכנית השקעות שלו להקמה ו/או להרחבה אושרה על-ידי המנהלה לאחר 1/1/2014.

2. דיבידנד מהכנסה של מפעל חקלאי - שהושגה בתקופת הטבות של תכנית שאושרה לאחר 1/1/2014.

3. דיבידנד מהכנסה של מפעל תיירותי מוטב - שהושגה בתקופת ההטבות שתחילתה בשנת בחירה 2014 ואילך.

4. דיבידנד מהכנסה של מפעל מועדף - כאשר הדיבידנד יחולק ביום 1/1/2014 ואילך.

שיעור מס מופחת בגובה 15% ימשיך ויחול על דיבידנד מהכנסה, אף אם החלוקה תבוצע לאחר 1/1/2014

במקרים הבאים:

1. דיבידנד מהכנסה של מפעל תיירותי מאושר - שהופקה או נצמחה מתכנית השקעות שאושרה על ידי המנהלה לפני 1/1/2014.

2. דיבידנד מהכנסה של מפעל תעשייתי מוטב.

3. דיבידנד מהכנסה של מפעל תיירותי מוטב - שהושגה בתקופת ההטבות של תכנית ששנת הבחירה שלה היא עד וכולל 2013.

4. דיבידנד מהכנסה של מפעל תעשייתי מאושר (הן במסלול חלופי והן במסלול מענקים).

3.2 תקנות עידוד השקעות הון (תנאים בהתקיימם יראו במפעל המוכר רכיב למפעל אחר,

מפעל זכאי להטבה), (תיקון) התשע"ז-2017

תקנות יצואנים עקיפים, קבעו כללים לעניין תנאי בר תחרות הקבוע בסעיף 18א לחוק. התקנות קבעו, שלצורך הוכחת העמידה בתנאים, נדרש קבלן המשנה להמציא אישור חתום של רואה החשבון של המפעל האחר (היצואן הישיר). המצאת האישור החתום על ידי רואה החשבון יצרה קשיים רבים להמצאת האישורים על ידי אותם קבלני משנה ולכן במסגרת תיקון התקנות נקבע שניתן להסתפק באישור נושא משרה אצל המפעל האחר ורואה החשבון של קבלן המשנה עצמו ובתנאי שהמפעלים אינם צדדים קשורים. התקנה קבעה את ההקלה כאמור באופן רטרואקטיבי משנת 2014 ואילך. כמו כן במסגרת תיקון התקנות לעיל הופחתו מחזורי המינימום הנדרשים להחלת התקנות באזורים שאינם אזורי פיתוח א, מ-20 מיליון ש"ח 15 מיליון ש"ח.

3.3. החוק לעידוד בניית דירות להשכרה

כיום קיימים שני דברי חקיקה לעידוד בניית דירות להשכרה בהיקף משמעותי: הראשון והוותיק המצוי בפרק שביעי של החוק לעידוד השקעות הון, תשי"ט – 1959 (להלן "חוק עידוד"). והשני, במסגרת החוק לעידוד בניית דירות להשכרה, התשס"ז-2007 (להלן "החוק החדש").

1. הטבות המס במסגרת חוק עידוד השקעות הון

שיעורי מס מופחתים

שיעורי המס על הכנסות הנובעות מהשכרה ומכירה של "בניין חדש להשכרה" שיעור של 11% בידי חברה ושיעור מס של 20% בידי יחיד, כאשר קיימים שיעורי מס מופחתים למשקיעי חוץ. שיעור המס על הדיבידנד המחולק מרווחי מפעל מאושר שהוא בניין להשכרה למגורים הינו 20% (כך ששיעור המס המשוקלל עד הבית במסגרת חברה 25.70%). שיעורי מס אלה הם קבועים ואינם מוגבלים לתקופת הטבות מסוימת.

פחת מואץ

שיעור הפחת על דירה שהייתה מושכרת למגורים בשנת המס הינו 20% (אם הדירה הושכרה במשך חלק משנת המס יינתן פחת בשיעור יחסי). נציין כי הפחת ניתן רק על מרכיב הבנייה (המבנה בנטרול מרכיב הקרקע). אם ההכנסה החייבת מבניין להשכרה קטנה מסכום הפחת, וטרם חלפו חמש שנים מיום תחילת ההשכרה, יש להתיר את סכום הפחת בניכוי או בקיזוז רק כנגד ההכנסה הנובעת מהבניין להשכרה. בהינתן שיעורי הפחת האמורים, צפוי כי בשנים הראשונות לפרויקט לא ישולם מס על הכנסות השכירות השוטפות. כמו כן, באפשרות היזם לתכנן את מועד מכירת הדירות הניתנות למכירה, כך שכנגד הרווח הגלום במכירה זו יקוזז הפחת מהמבנה.

פטור ממס ערך מוסף

בנוסף לפטור הכללי ממע"מ על הכנסות מהשכרה למגורים, סעיף 31(א1) נותן פטור ממע"מ על מכירת אותו חלק מבניין שאושר כבניין להשכרה, במידה שהחלק היה מושכר במשך חמש שנים. במקביל, מס התשומות בגין חלק זה אינו מותר בניכוי. לצורך תביעת הטבת המס נדרש כי יתקיים תנאי דמי השכירות המקסימאלי במהלך חמש שנות ההשכרה, המשמעות האופרטיבית הינה הנאה ממרכיב המע"מ בגין הרווח היזמי.

תנאים ומגבלות לקבלת ההטבות לפי חוק עידוד

זהות הבעלים

בעל הבניין יכול להיות יחיד או חברה. לגבי יחיד ניתן לאשר תוכנית הכוללת עד 20 דירות, כאשר מקרים חריגים יובאו לאישור המנהלה. בנוסף נדרש, כי המבקש הינו הבעלים הרשום הן של הבניין והן של הקרקע עליה הוקם הבניין.

"בנין חדש להשכרה"

הטבות המס ניתנות לבניין העונה על התנאים של הגדרת "בניין חדש להשכרה". בניין שהינו בניין להשכרה שקיבל את אישור מנהלת מרכז השקעות ושלפחות מחצית משטח מרצפותיו מיועד להשכרה למגורים (התייחסנו לבניין שאושר החל מיום 1.1.2009. קיימות הוראות מעבר בחוק לגבי בניינים שאושרו לפני מועד זה). בניין להשכרה יכול לכלול אף מתחם של מספר בניינים, שנבנו כחטיבה אחת באותה תקופה באותו אתר. בנוסף, בניין להשכרה יכול לכלול חלק מבניין, ובלבד

שבחלק המאושר יהיו לפחות שש דירות המשמשות למגורים (לגבי בניין שלם אין מגבלה על מספר הדירות המינימאלי בבניין).

משך תקופת ההשכרה והגבלת המכירה

נדרשת תקופת השכרה ממוצעת של לפחות מחצית משטח הדירות המושכרות למגורים, אין המדובר בהכרח בבעלות על בניין שלם - על פי החוק נדרש תנאי שלבעלים יהיו 6 דירות מגורים לפחות, ושתקופת ההשכרה הממוצעת שלהן תהיה חמש שנים לפחות מתוך שבע השנים שלאחר תום הבנייה. משטח זה ינוטרלו שטחי מסחר, חנויות, מקלטים וכיוצא באלה, כך שתנאי זה ייבחן לגבי סך שטחי הדירות למגורים שבבניין בלבד. כאמור, קיימת הגבלה על מכירת מחצית משטח הבניין לפני שחלפו חמש שנות השכרה.

דמי שכירות מקסימאליים

נכון להיום, נקבע בנוהל שפרסם מרכז ההשקעות תקרה לדמי שכירות החודשיים, וזאת בהתאם לגודל הדירה המושכרת, למספר החדרים בדירה ולמיקומה הגיאוגרפי. הטבות המס, כאמור, יינתנו רק לדירות שגובה דמי השכירות בגין לא יעלה על המגבלה הנ"ל.

גובה דמי השכירות החודשי הממוצע לדירה בבניין להשכרה למגורים לא יעלה על 6,200 ש"ח. לגבי דירות בהם גובה דמי השכירות הינו בין 6,201 ש"ח ל-8,000 ש"ח תינתן הטבת המס על סך של 6,200 ש"ח בלבד, ואילו לגבי דירות בהם גובה השכירות הינו מעל 8,000 ש"ח לא תינתן הטבת מס. דמי שכירות אלה יתעדכנו אחת לשנה לפי "מדד מחירי דירות בבעלות הדיירים. כמו כן נקבע, כי בגין דירות מרוהטות יתווספו 10% מעל דמי השכירות הנ"ל.

2. הטבות המס במסגרת החוק לעידוד בניית דירות להשכרה, התשס"ז-2007

חוק זה חל אך ורק על חברות ומטרתו הינה הגדלת מלאי הדירות המיועדות להשכרה. החוק מעניק הטבות לחברות בלבד, בדרך של הענקת פחת מואץ ופטור מלא ממס שבח, בתנאים מסוימים על דירות בבניינים המיועדים כל כולם להשכרה למגורים.

ככלל, החוק נועד להוות נדבך נוסף בעידוד בניית דירות להשכרה באמצעות תמריצים נוספים בדמות פטור מלא ממס שבח במכירה (בכפוף למספר תנאים), ובדמות פחת מואץ בשיעור 20%. עם זאת, בניגוד לחוק עידוד השקעות הון, תחת חוק זה לא קיים שיעור מס מופחת על הכנסה מהשכרת דירה למגורים ולא קיים שיעור מס מופחת על חלוקת דיבידנד. למעשה, מרבית ההטבות בחוק זה הינן לטווח הארוך, פרט לפחת המואץ הניתן בשוטף. ניצול מקסימאלי של יתרונות המס בטווח הקצר (הפחת המואץ) מתאפשר באמצעות הוראה מיטיבה נוספת שקבע המחוקק לפיה הפסד שנוצר בשל הפחת המופחת ייראה כהפסד עסקי לפי סעיף 28(א) לפקודה או כהפסד מהשכרת בניין לפי סעיף 28(ח) לפקודה, לפי בחירת החברה. כך, תוכל חברה לקזז את הכנסותיה החייבות ממקורות אחרים (אם וככל שישנן כאלה) כנגד הפסד הנוצר מניכוי הפחת המואץ.

נציין כי החוק מטיל מגבלות רבות, אשר חלקן מחמירות יותר מאלו הקיימות בחוק עידוד השקעות הון, העלולות להרתיע יזמים מליישמו.

עיקרי מגבלות חוק זה:

הפטור ממס במכירה יחול רק אם הבניין להשכרה נמכר בשלמותו ולא יחול על מכירת דירות בנפרד או על מכירה של חלק מהבניין; הפטור המלא יחול אך ורק לאחר השכרה של 25 שנה. היה ויימכר הבניין קודם (ובלבד שלא לפני תום 10 שנות השכרה), הרי שיידרש למכרו אך ורק לחברה שתתחייב להמשיך ולהשכירו למשך תקופה נוספת, כך שסה"כ תקופות ההשכרה תגיענה ל-25 שנה רצופות;

לפחות 70% מהדירות שבבניין משמשות למגורים, ובשאר הדירות לא נעשה שימוש שאינו השכרה למגורים; הטבות המס יחולו רק על חברה ולא על יחידים או על חברה הנחשבת שקופה לצרכי מס; במקרה של מכירה - יידרשו ערבויות מהחברה הרוכשת שיבטיחו שאם היא לא תעמוד בתנאים הנ"ל, ניתן יהיה לגבות ממנה את מס השבח (או חלק ממנו) שלגביו ניתן פטור למוכרת - והכל בצירוף הצמדה וריבית.

כמו כן נציין, כי קיימות בחוק מגבלות רבות נוספות, כגון לגבי גודל הדירות (עד 100 מ"ר), חיוב החברה לנהל ולתחזק את הרכוש המשותף בבניין, חובת רישום הערות במרשמי המקרקעין ובמנהל מקרקעי ישראל, חברה הבוחרת בתחולת ההטבות של החוק לא תוכל לחזור מבחירתה, מגבלות ביחס לאופן ההשכרה וכו'.

3.4 מסלול הטבות מס חדש לעידוד בניית דירות מגורים להשכרה ארוכת טווח

מסלול ההטבות הקיים

כיום קובע החוק הטבות מס לזיס, יחיד או חברה, הבונה בניין דירות מגורים להשכרה. הטבות המס ניתנות על ההכנסות מהשכרת הדירות ועל השבח הריאלי או ההכנסה החייבת ממכירתן, כדלהלן: חברה - מס בשיעור 11%, יחיד - מס בשיעור 20%.

כמו כן מעניק החוק פחת מואץ על דירת מגורים המושכרת למגורים בשיעור שנתי של 20% ומס מופחת על דיורידנד שמחלקת חברה לבעלי מניותיה מאותן ההכנסות.

אחד התנאים המרכזיים במסלול הקיים קובע כי לפחות מחצית משטח הרצפות של הבניין היא דירות שהיו מושכרות למגורים, לתקופה ממוצעת של חמש שנים לפחות מתוך שבע השנים שלאחר תום הבנייה. ההטבות כפופות לקיומם של תנאים נוספים ובהם קבלת אישור מהרשות להשקעות ולפיתוח התעשייה והכלכלה שבמשרד הכלכלה (להלן "רשות ההשקעות") ועמידה בנהלים המתפרסמים על ידיה מעת לעת.

מסלול ההטבות בחוק החדש (שכירות מוסדית)

- נקבע כי המסלול הישן ימשיך לחול עבור בניינים להשכרה שלגביהם הוגשו בקשות לאישור עד ל-31 בדצמבר 2023.
- **ההטבות הינן בגין בניין חדש ובעלות של חברה או של יחיד, לצד חברות שקופות, חברות בית וכדומה, לצד התאמות מס מבחינת ההטבות.** זאת בניגוד לנוסח החוק המקורי בו יחיד לא היה זכאי למסלול ההטבות.
- **באזור שאינו פריפריאלי הבניין צריך לכלול, אחד משני אלה, לפי האופציה הגבוהה מבין השתיים;**
 - הבניין כולל 10 דירות להשכרה.
 - לפחות 66% מהדירות בבניין אשר שטחן מהווה לפחות 50% משטח הבניין הכולל מיועדות להשכרה.
- **באזור פריפריאלי, הבניין צריך לכלול, אחד משני אלה, לפי האופציה הגבוהה מבין השתיים;**
 - הבניין כולל 6 דירות להשכרה.
 - לפחות 30% מהדירות בבניין אשר שטחן מהווה לפחות 30% משטח הבניין הכולל מיועדות להשכרה.
- זאת, בשונה מהמצב הקודם בו הדרישה למספר דירות להשכרה היתה נמוכה יותר; מינימום של 4-6 דירות להשכרה או לפחות 50% מהדירות בבניין מיועדות להשכרה.

- **לעניין הטבות המס נקבע מודל מדורג, שיאפשר מכירה רק לאחר 15 שנות שכירות ויעודד שכירות בת 20 שנה:** ב-5 השנים הראשונות תזכה החברה המשכירה למס מופחת על הכנסה משכירות בגובה 11% (בתנאי שהדירות הושכרו בממוצע ל-5 מתוך 6 השנים הראשונות), לאחר 5 שנים ועד 10 שנים ל-9% מס, אחרי 10 שנים ועד 15 שנים ל-7% מס (לאחר 15 שנים ניתן למכור), ולאחר 15 עד 20 שנה ומעלה ל-5%.

- **לעניין יחידים נקבעו השיעורים הבאים:** ב-5 השנים הראשונות מס מופחת על הכנסה משכירות בגובה 29% (בתנאי שהדירות הושכרו בממוצע ל-5 מתוך 6 השנים הראשונות), לאחר 5 שנים ועד 10 שנים ל-27.5%, אחרי 10 שנים ועד 15 שנים ל-25.5% מס (לאחר 15 שנים ניתן למכור), ולאחר 15 עד 20 שנה ומעלה ל-24%.

פחת מואץ ושיעור הדיבידנד – ללא שינוי, כלומר ההטבות הקיימות כיום יישארו- שיעור הפחת השנתי על דירה מושכרת למגורים לפי חוק זה הוא 20% (ללא הטבת המס שיעור הפחת לדירה מושכרת למגורים הוא 4% לכל היותר).

במסגרת רצון למשוך חברות להשקיע בפרויקטים לשכירות ארוכת טווח, נקבע כי תתאפשר מכירת פרויקטים בין גופים, לצד שמירת משך תקופת השכירות. כך במידה וחברה מוכרת את זכויותיה לחברה אחרת, תיכנס החברה לנעליה ותמשיך את משך השכירות לעניין כל הדירות המושכרות, כך שתקופת השכירות בסך הכל לא תרד מ-15 שנה, כאשר חברה הרוכשת את הזכויות תחל את הליך הדירוג של הטבת המס מתחילתו – 5 שנים ראשונות לאחר הרכישה – מס בן 11% וכן הלאה.

במידה ובונה הבניין מוכר אותו למשכיר ממשיך עפ"י התנאים הנ"ל, הרוכש ייהנה משיעור מס רכישה של 0.5% במקום 6%, היה ועמד בכל התנאים וההתחייבויות.

במקרה של הפרת תקופת השכירות נקבע כי הפרה תחייב את בעלי הנכס בתשלום מלא של שיעורי המס. במקרה שההפרה נעשתה לאחר שגוף רכש את הנכס מגוף קודם (בתקופה השנייה - לאחר לפחות 5 שנים), אזי ההפרה תוביל לשלילת הטבת המס גם של הגוף הרוכש וגם של הגוף הראשון שהחזיק בנכסים. במקרה של הפרת תקופת השכירות בתקופה השלישית (בתקופה שבין 10 ל-15 שנה), ישללו ההטבות בגין 2 התקופות האחרונות, לא כולל התקופה הראשונה.

3.5 שינויים בחוק עידוד השקעות הון לעניין רווחים כלואים

ב-15 לנובמבר 2021, פורסם חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2021-2022), התשפ"ב 2021, במסגרתו נקבעה הוראת שעה בעניין שחרור רווחים כלואים (להלן: "הוראת השעה").

כזכור, במסגרת החוק לעידוד השקעות הון, חברות שסווגו כמפעל מאושר ומפעל מוטב, זכו ליהנות מפטור ממס חברות על הכנסותיהן החייבות, בכפוף כי הכנסות אלו לא יחולקו כדידידנד לבעלי המניות וישמשו את החברה לצרכיה. עם זאת, במידה וחברה בחרה לחלק את אותה הכנסה חייבת שהופטרו כדידידנד, החברה תהיה חייבת לשלם את מס החברות שהופטרה ממנו, בהתאם לשיעור המס שהיה חל בשנת הנהגת ההכנסה החייבת שהופטרה ממס.

כידוע, במשך שנים נמנעו חברות מלחלק דידידנדים מרווחים פטורים על מנת שלא להשלים את מס החברות שהופטרו ממנו וזאת לצד מחלוקות רבות בין מס הכנסה לחברות לגבי תחולת סעיף 51 לחוק עידוד השקעות הון והפקעת הפטור.

על מנת לעודד תשלום מס על הרווחים שהצטברו ע"י החברות בשנים בהן היו אותם רווחים פטורים ממס חברות (להלן: "רווחים כלואים"), נקבעה הוראת השעה לקביעת מנגנון לתשלום מס מוטב לשחרור רווחים אלו.

לצד מנגנון הפחתת המס, תוקן סעיף 74 לחוק עידוד השקעות הון כך שהחל מיום 15.8.2021 כל חלוקת דידידנד (לרבות דידידנד לפי סעיף 51) ע"י חברה שלה רווחים כלואים כאמור, יהא עליה ליחס חלק מאותה חלוקה גם לאותם רווחים כלואים (פרו-רטה).

מנגנון הפחתת המס:

- הפחתת חבות המס בגין השלמת מס החברות כתלות ביחס הרווחים הכלואים שיופשו מתוך סך הרווחים הכלואים ובשיעור השקעת החוץ בשנים בהן נוצרו הרווחים.
- כך שכל שיחס הרווחים הכלואים שיופשו גבוה יותר, המס לתשלום בגין החלוקה נמוך יותר.
- שיעור המס המינימלי לתשלום הוא 6%.
- על החברה לעמוד בביצוע "השקעה מיועדת" תוך 5 שנים החל מאותה שנת מס שבה חילקה/הפשירה רווחים.
- "השקעה מיועדת" - 30% מההכנסה הפטורה מוכפל ביחס ההפירה ובמס החברות שהחברה הופטרה ממנו. סכום זה יושקע ברכישת נכסים יצרניים, הוצאות מחקר ופיתוח בישראל או תוספת עובדים.

תחולה:

הפחתת מס החברות כאמור תחול על רווחים שיופשו (ללא חובת חלוקתם בפועל) למשך שנה מיום פרסום החוק.

לחצו כאן - לחצו כאן

4. קיזוז הפסדים

4.1 הפסדים מעסק

- סעיף 28 לפקודה קובע כי הפסד עסקי שנוצר בשנה השוטפת, שאילו היה רווח היה חייב במס לפי הפקודה, ניתן לקיזוז מכל הכנסה באותה שנה.
- הפסד עסקי שלא ניתן לקיזוז בשנה שבה נוצר יועבר לשנים הבאות. הפסד עסקי מועבר משנים קודמות יקוזז מהכנסות מעסק או ממשלח-יד, כולל רווח הון מעסק.
- יש לזכור כי קיימת חובה לקזז את ההפסד, ורק אם לא ניתן לקזזו בשנה בה נוצר הוא יועבר לשנים הבאות. עם זאת, לא נקבעו כללים ברורים בדבר סדר קיזוז ההפסדים וכל אחד רשאי לבחור בדרך שבה נוח לו לפעול ולקזז בצורה שייחסך לו יותר מס.
- ניתן לקזז הפסד מועבר מעסק גם מהכנסה ממשכורת. הדבר אפשרי בהתקיים התנאים המפורטים, ובתנאי שאם ניתן לקזז את ההפסד בשנה השוטפת, הוא לא יועבר לשנה שלאחריה:
 - (1) לאותו אדם לא הייתה הכנסה מעסק או ממשלח יד בשנת הקיזוז.
 - (2) אותו אדם חדל לעסוק בעסק או במשלח היד שאת ההפסד שהיה לו בו הוא מבקש לקזז.
 - (3) מקורו של ההפסד שהיה לאותו אדם אינו מחברת בית או מחברה משפחתית.
 - (4) ההפסד לא היה ניתן לקיזוז בשנים הקודמות.

4.2 הפסדים מהכנסות פסיביות

- **הפסדים מהשכרת נכסים**

הפסד מהשכרת בנין יותר לקיזוז מול ההכנסה מאותו בניין בשנים הבאות. עם זאת, אם ההפסד נובע מהוצאות שההכנסה בגין הוקדמה לפי סעיף 8ב לפקודה יותר ההפסד (יותרו למעשה ההוצאות) לניכוי מכל מקור שהוא.
- **הפסדי הון**

הפסדי הון שמקורם בשוק ההון יותרו בקיזוז מול כל רווח הון שהוא - כולל שבח מקרקעין. בכל מקרה, יש להבחין בין הפסדי הון שוטפים (נוצרו ומומשו בפועל בשנת המס השוטפת) לבין הפסדי הון מועברים משנים קודמות. ניתן לבקש שלא לקזז הפסד, שוטף או מועבר, מול סכום אינפלציוני או כנגד רווח הון, ריבית או דיווידנד, אם שיעור המס החל עליהם אינו עולה על 20%.

א. הפסדי הון שוטפים

(1) קיזוז הפסד הון מרווח הון:

- ✓ הפסדי הון שוטפים לסוגיהם, בידי יחיד או חברה, ניתנים לקיזוז כנגד רווח הון לפי העקרונות הקבועים בסעיף 92 לפקודה.
- ✓ בהתאם לעקרונות אלו, ניתן לקזז הפסדים שנוצרו מנכס בארץ או בחו"ל מרווחים שמומשו בארץ או בחו"ל.
- ✓ הפסד הון (שוטף או מועבר) ממכירת נכס מחוץ לישראל יקוזז תחילה כנגד רווח הון ממכירת נכס מחוץ לישראל. במידה ואין רווח כזה - יקוזז מול רווח כנ"ל בישראל.

(2) קיזוז הפסדי הון כנגד ריבית ודיבידנד:

✓ ניתן לקזז הפסדי הון שוטפים מניירות ערך גם מול הכנסות מריבית או דיבידנד הנובעים מאותו נייר שמומש.

✓ ניתן לקזז הפסדי הון שוטפים כאמור גם כנגד הכנסות מריבית ודיבידנד מניירות ערך אחרים (סחירים ושאינם סחירים) (לרבות מדיבידנד רעיוני בחברת LLC ודיבידנד ממפעל מאושר) - בכפוף לכך שהמס על הריבית או הדיבידנד אינו עולה על 25%.

בהקשר זה נזכיר כי סעיף 92(א)(4) לפקודה, מתיר לקזז הפסדי הון מניירות ערך מהכנסות מדיבידנד או ריבית ובתנאי ששיעור המס החל עליהם אינו עולה על השיעור הקבוע בסעיף 126 (א) לפקודה. לאור תיקוני החוק שהוזכרו לעיל - לבעל מניות מהותי (30% מס) בטלה האפשרות לבצע קיזוז הפסדי הון מאותן הכנסות.

טבלה מסכמת - קיזוז הפסדי הון שוטפים בשנת 2017 - כלל הנישומים:

סוג ההכנסה	סוג הפסד	רווח הון מני"ע נסחרים בישראל	רווח הון מני"ע נסחרים בחו"ל	ריבית/דיבידנד מני"ע (*)	ריבית מפיקדונות בבנקים או מתכנית חסכון	רווח הון מנכס לא סחיר בישראל או בחו"ל
הפסד מני"ע נסחרים בישראל	ניתן	ניתן	ניתן	ניתן	לא אפשרי	ניתן
הפסד מני"ע נסחרים בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	ניתן	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל	לא אפשרי	לגבי נכס בישראל - היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל
הפסד הון מנכס בארץ	ניתן	ניתן	ניתן	ניתן מול נכס שהוא ני"ע לא סחיר	לא אפשרי	ניתן
הפסד הון מנכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	ניתן	היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל	היתרה שלא קוזזה כנגד רווח הון ממכירת נכס בחו"ל שהוא ני"ע לא סחיר	לא אפשרי	לגבי נכס בישראל - היתרה שלא קוזזה הון ממכירת נכס בחו"ל

(*) לפי סעיף 92(א)(4) קיזוז הפסדי הון שוטפים כנגד הכנסות ריבית ודיבידנד שאינם נובעים מנייר הערך שמומש - הקיזוז אפשרי כל עוד שיעור המס על הריבית או הדיבידנד אינו עולה על השיעור הקבוע בסעיף 126 (א) לפקודה.

ב. הפסדי הון מועברים משנים קודמות

- הפסדי הון מועברים משנים קודמות ניתנים לקיזוז מול רווח הון בלבד.
- הפסד הון ממכירת נכס מחוץ לישראל יקוזז תחילה מול רווח הון ממכירת נכס מחוץ לישראל.

כלומר, הפסד הון מועבר שגובש בשנים קודמות אינו ניתן לקיזוז בשנת המס כנגד הכנסות מריבית או מדיבידנד שיתקבלו בשנה זו.

4.3. עקרונות קיזוז הפסדים עסקיים ופאסיביים שנוצרו בחו"ל

סעיף 29 לפקודה, דן בקיזוז הפסדים עסקיים ופאסיביים בחו"ל, וסעיף 92(א)(3) לפקודה, דן בקיזוז הפסדים הוניים בחו"ל.

1. קיזוז הפסדים ממקורות פאסיביים בחו"ל

הפסד ממקור פאסיבי שהיה לתושב ישראל מחוץ לישראל בשנת המס, יקוזז כנגד הכנסה פאסיבית חייבת מחוץ לישראל. יתרת הפסד שלא קוזזה, תועבר ותקוזז כנגד הכנסה פאסיבית מחו"ל כאמור בשנים הבאות בזו אחר זו. נישום רשאי לקבוע את סדר הקיזוז בתוך קבוצת ההכנסות הפאסיביות. **לעניין זה, הכנסה פאסיבית** - הכנסה מריבית, הפרשי הצמדה, דיבידנד, דמי שכירות או תמלוגים, שאינה הכנסה מעסק או ממשלח יד.

על אף האמור, הפסד מדמי שכירות מהשכרה פסיבית של בניין בחו"ל, שמקורו בפחת, יותר בקיזוז גם כנגד רווח הון במכירת אותו בניין.

נציין, כי להבדיל מהפסד מהשכרה שמקורו בחו"ל, הפסד מהשכרת בנין בישראל אינו ניתן לקיזוז ממקור אחר (אף לא בשנת המס בה הוא נוצר), אלא ניתן לקזזו רק כנגד הכנסה מאותו בנין בשנים הבאות.

כמו כן, נקבע כי הוראות סעיף 28(ג) לפקודה, הקובע כי ניתן לבקש שלא לקזז הפסדים עסקיים כנגד הכנסות מועדפות, יחולו בהתאמה גם במקרה זה.

2. קיזוז הפסדים מעסק בחו"ל (שאינו נשלט ומנוהל מישראל) או ממשלח יד בחו"ל

הפסד שהיה לתושב ישראל בעסק (שאינו נשלט ומנוהל מישראל) או במשלח יד, מחוץ לישראל, יחולו לגביו ההוראות הבאות:

יקוזז תחילה כנגד ההכנסה החייבת באותה שנת מס מעסק או ממשלח יד מחו"ל, לרבות רווח הון בעסק או במשלח יד בחו"ל;

ונותרה יתרת הפסד לאחר הקיזוז כאמור תקוזז היתרה כאמור כנגד הכנסה פאסיבית חייבת מחו"ל (שנותרה באותה שנה לאחר קיזוז כאמור בסעיף 1 לעיל);

יחד עם זאת, נקבע כאמור לעיל, כי אם ביקש זאת הנישום, לא יקוזז הפסד כאמור כנגד רווח הון, ריבית או דיבידנד כל עוד שיעור המס החל עליהם אינו עולה על 25%.

היה ונותרה יתרת הפסד היא תועבר לשנים הבאות, בזו אחר זו, ותקוזז כנגד הכנסה מעסק או ממשלח יד בחו"ל, לרבות רווח הון בעסק או במשלח יד בחו"ל.

3. קיזוז הפסד עסקי מעסק בחו"ל, שהשליטה עליו וניהולו מופעלים מישראל

הקיזוז של הפסד מעסק בחו"ל, שהשליטה בו וניהולו מופעלים בישראל (להלן: "העסק הנשלט"), בידי תושב ישראל, יהיה בהתאם לאמור בסעיף 2 לעיל. בנוסף, לגבי יתרת ההפסד מהעסק הנשלט, ניתן לבקש את קיזוזו כנגד הכנסה חייבת שהופקה או שנצמחה בישראל באותה שנת מס (מכל מקור שהוא); אם נותרה יתרת הפסד לאחר קיזוז כאמור, היא תועבר לשנים הבאות, ותקוזז כנגד הכנסה מעסק או ממשלח יד בחו"ל; בנוסף בכל שנה, אם נותרה יתרת הפסד לאחר קיזוז, היא תקוזז אם בחר זאת הנישום, כנגד הכנסות מעסק או ממשלח יד בישראל, לרבות רווח הון או שבח בעסק או במשלח יד. יודגש כי בסעיף 207ד' לפקודה נקבע, כי במידה ובוצע קיזוז הפסד מעסק נשלט כנגד הכנסה חייבת שהופקה או שנצמחה בישראל. כאמור, לא יינתן בישראל זיכוי ממס זר כנגד מסו ישראל שבהם חייב הנישום על ההכנסה החייבת שהייתה לו מעסק מחוץ לישראל, בשנתיים שקדמו לשנת המס שבה קוזז ההפסד ובחמש השנים שלאחריה, בזו אחר זו, עד לגובה ההפסד שקוזז כאמור.

4. קיזוז הפסד הון מחו"ל

הפסד הון במכירת נכס בחו"ל (למעט הפסד הון בשוק ההון), אשר אילו היה רווח הון היה מתחייב במס בישראל, יקוזז תחילה כנגד רווחי הון מחו"ל (תחילה כנגד רווח ההון הריאלי ולאחר מכן כנגד הסכום האינפלציוני החייב, שמקורם בחו"ל), והיתרה תקוזז כנגד רווח הון או שבח מקרקעין בישראל באותה שנה (תחילה כנגד רווח ההון הריאלי ולאחר מכן כנגד הסכום האינפלציוני החייב, שמקורם בישראל). יתרת הפסד כאמור שלא קוזזה, תהא ניתנת לקיזוז בשנים הבאות בזו אחר זו, ללא מגבלת שנים, כנגד רווח הון או שבח, ובלבד שבכל שנה תקוזז היתרה תחילה כנגד רווח הון בחו"ל, כמוסבר לעיל.

5. פס"ד אמות השקעות - חובה לקזז הפסד עסקי כנגד הכנסה ממקור זר, גם אם זה מונע את ניצול

הזיכוי בשל המס הזר

ביום 5 ביוני 2017 פרסם ביהמ"ש המחוזי בתל-אביב את פסק הדין בעניין אמות השקעות. לפסק דין זה חשיבות רבה במקרים בהם עולה שאלה, האם חברה שהפיקה הכנסה שמקורה בחו"ל, חייבת לקזז כנגד הכנסת החוץ האמורה הפסד עסקי לפני שהיא דורשת זיכוי בגין המס הזר ששולם על הכנסת החוץ כנגד המס הישראלי שעשוי לחול, דהיינו, האם למרות שאין תשלום מס נוסף בישראל בגין ההכנסה שמקורה בחו"ל (בשל מסי החוץ ששולמו), עדיין קיימת חובה לקזז תחילה הפסד עסקי כנגד אותה הכנסה מחו"ל? פסק הדין מקבל את עמדת פקיד השומה וקובע כי זיכויים בגין מסי חוץ ניתנים מכוח סעיף 200(א) לפקודה תוך יישום מכלול שלם של הוראות החוק בעניין קיזוז הפסדים. אין עיגון בהוראות החוק לדילוג על שלב קביעת ההכנסה, לרבות קיזוז הפסדים, לפני בירור סכום המס הישראלי הלכאורי ולפני זקיפת הזיכוי בשל מסי חוץ.

5. מוניטין

סוגיית המוניטין זכתה להתייחסויות רבות לאורך השנים. בעלי עסקים רבים בחרו להעביר לחברות או לגופים אחרים מוניטין שצברו במהלך שנות פעילותם במטרה ליהנות משיעורי מס מופחתים. החל משנת 2003 נקבעו כללים חדשים הקשורים למיסוי מוניטין:

- רווח ההון ממכירת מוניטין שלא שולם בעבורו ברכישה, הן במכירה בידי יחיד והן במכירה בידי חברה, חייב במס בשיעור 25% החל מיום 1.1.2012, ללא כל אבחנה או חלוקה ליניארית של התקופות החלה על נכסים אחרים. יש לזכור כי המס משולם מיידית, גם אם התמורה בפועל עבור המוניטין טרם שולמה, דבר המהווה בעצם תשלום מראש שיש לבחון את כדאיותו.
- רווח הון ממכירת מוניטין ששולם בעד רכישתו במכירתו החל מיום 1.1.2012 - ייערך חישוב ליניארי לרווח לגבי שלוש תקופות (ולא שתי תקופות, כפי שנערך היום). תקופה ראשונה (יום הרכישה עד 1.1.03) על פי שיעור מס שולי, תקופה שנייה – מ-1.1.03 עד 1.1.12) לפי שיעור מס של 20% ותקופה שלישית (מיום 1.1.12 עד יום המכירה) לפי שיעור מס של 25%. כל זאת בהתאם לרווח היחסי המחושב לתקופה הרלבנטית, לפי השיטה הליניארית.
- גוף אשר רכש מוניטין ושילם בעבורו, רשאי להפחיתו בשיעור שנתי של 10% (תקנות מס הכנסה) (שיעור פחת למוניטין), התשס"ג-2003) בתחולה על מוניטין אשר נרכש מיום 1 ביולי 2003 ואילך.
- שיעור הפחת הנ"ל אינו חל אם הרכישה נעשתה מקרוב כהגדרתו בסעיף 105א לפקודה, או מתושב חוץ, אלא אם כן הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה שהרכישה הייתה חיונית לצורך ייצור ההכנסה ונעשתה בתום לב ומטעמים עסקיים בלבד.
- נציין כי באותם מקרים בהם יש צפי שהפחתת המוניטין לא תותר לניכוי אצל הרוכש, ניתן למכור את המוניטין ללא תמורה או תמורת מניות לפי סעיף 104 לפקודה.

6. חוק מיסוי מקרקעין

6.1 מס שבח

מס שבח מקרקעין הנו למעשה מס רווח הון, המוטל על מוכר זכות במקרקעין/מבצע פעולה באיגוד מקרקעין בישראל אשר אינה מהווה בידיו מלאי עסקי.

סעיף 6 לחוק קובע כי מס שבח מקרקעין יוטל על השבח במכירת זכות במקרקעין.

לעניין שיעורי המס והזיכויים ממנו, יראו את השבח כחלק מההכנסה החייבת במס הכנסה בשנת המס שבה נעשתה המכירה.

החוק קובע את דרך חישוב השבח, את ההוצאות המותרות בניכוי, את ההוראות לקביעת יום המכירה ושווי המכירה ואת ההוראות לקביעת יום הרכישה ושווי הרכישה. בנוסף, קובע החוק פטורים שונים והקלות ממס.

להלן פירוט שיעורי מס שבח:

המוכר/הנכס הנמכר	שיעור מס שבח
חבר בני אדם	שיעור מס חברות על השבח הריאלי
יחיד (לרבות - חברה משפחתית):	
דירה יחידה (כהגדרתה בחוק)	פטור מוחלט ממס
מכירת "דירת מגורים מזכה" שאינה "דירה יחידה" של המוכר	שבח עד 31.12.13 - פטור ממס שבח ריאלי מיום 1.1.14 - 25%
"זכות אחרת" במקרקעין	שבח ריאלי עד 6.11.2001 - מס שולי שבח ריאלי עד 31.12.2011 - 20% שבח ריאלי מיום 1.1.2012 - 25%
פעולה באיגוד מקרקעין ע"י "בעל מניות מהותי" (המחזיק ב-10% לפחות מהון המניות)	שבח ריאלי עד 6.11.2001 - מס שולי שבח ריאלי עד 31.12.2011 - 20% שבח ריאלי מיום 1.1.2012 - 30%
חילוף 2 דירות באחת (49ה) ומכירת "זכויות בנייה" צמודות לדירה מזכה (49ז)	עד שווי הדירה והתקרות - שיעור מס של "דירת מגורים מזכה" יתרה עודפת - שיעור מס של "זכות אחרת"

ניכוי הוצאות

סעיף 39 לחוק מיסוי מקרקעין קובע כי לשם קביעת סכום השבח יותרו בניכוי הוצאות שהוצאו לרכישת הזכות במקרקעין או במכירתה, אם אינן כלולות בשווי הרכישה ואינן מותרות בניכוי לפי פקודת מס הכנסה. לרשימת ההוצאות המותרות בניכוי מהשבח ראה סעיף 39 לחוק מיסוי מקרקעין. חשוב להבהיר כי רשימת ההוצאות איננה בבחינת רשימה סגורה.

קיצוז הפסדים

- לעניין קיצוז הפסדים ראה בפרק קיצוז הפסדים בסעיף 4 לעיל.
- קיצוז הפסד מהשבח טעון קבלת אישור פרטני מפקיד השומה. נישום שלא קיבל את האישור הנדרש ישלם את מס השבח לפי הוראות החוק, ורק לאחר שיגיש לפקיד השומה את הדוח על הכנסותיו, יהיה רשאי לקזז את ההפסד מהשבח.

6.2. מס רכישה

סעיף (2א) לחוק קובע כי במכירת זכות במקרקעין יהא הרוכש חייב במס רכישה. מס הרכישה הינו בשיעור משווי העסקה. בנכסים שאינם מהווים דירת מגורים, שיעור המס קבוע לכל השווי (6%) ואילו בדירות שישמשו למגורים שיעור המס מדורג. כמו כן קיימות תקנות מיסוי הקובעות פטורים והקלות ממס רכישה.

6.3. מס רכישה בגין הקצאת מניות באיגוד מקרקעין

החל מתיקון 76 לחוק (1.8.2013) כל הקצאת מניות באיגוד מקרקעין חייבת במס רכישה.

6.4. מס רכישה לגבי דירות מגורים

בהתאם להוראות סעיפים 9(ג1) (3) לחוק רוכש של דירת מגורים יחידה (בהתאם להגדרות בחוק) החל מיום 16.1.23 ועד ליום 15.1.24 יחויב במס רכישה בהתאם למדרגות להלן:

להלן ריכוז מדרגות ושעורי מס רכישה לרוכש דירת מגורים יחידה:

דירה יחידה		יום הרכישה
0%	על חלק השווי שעד 1,919,155 ש"ח	החל מיום 16/01/2023
3.5%	על חלק השווי העולה על 1,919,155 ש"ח ועד 2,276,360 ש"ח	
5%	על חלק השווי העולה על 2,276,360 ש"ח ועד 5,872,725 ש"ח	
8%	על חלק השווי העולה על 5,872,725 ש"ח ועד 19,575,755 ש"ח	
10%	על חלק השווי העולה על 19,575,755 ש"ח	

להלן ריכוז מדרגות ושעורי מס רכישה לרוכש דירת מגורים שאינה דירתו היחידה:

ביום 28.11.2021 פורסם ברשומות חוק מיסוי מקרקעין (שבח ורכישה) (תיקון מס' 98), התשפ"ב-2021 ("הוראת השעה") ([קישור להוראת השעה](#)).

בהתאם להוראת השעה הוגדל שיעור מס הרכישה לרוכשי דירות מגורים אשר הדירה הנרכשת אינם דירתם היחידה, וזאת למשך התקופה שתחילתה ביום 28.11.2021 (יום פרסום הוראת השעה ברשומות) וסיומה ביום 31.12.2024 ("התקופה הקובעת").

כך, נקבע, כי במכירה בתקופה הקובעת של זכות במקרקעין שהיא דירת מגורים שאינה דירה יחידה יחול מס רכישה בשיעור 8% על חלק השווי שעד 5,872,725 ש"ח ומס רכישה בשיעור 10% על חלק השווי העולה על סכום זה.

שינויים במס רכישה לגבי דירות מגורים		
דירה נוספת		יום הרכישה
8%	על חלק השווי שעד 5,872,725 ש"ח	מיום 16/1/2023
10%	על חלק השווי העולה על 5,872,725 ש"ח	

[לחץ כאן להוראת ביצוע מיסוי מקרקעין מספר 1/2023 - עדכון הסכומים בחוק מיסוי מקרקעין ותקנות מס רכישה](#)

6.5. חבות במס שבח במכירת דירות מגורים

החל משנת 2014 נעשתה ררוויזה בכללי הפטור, בוטל הפטור של אחת לארבע שנים ונותרו שלושה מסלולי פטור עיקריים:

1. פטור לדירת מגורים יחידה.
2. פטור לדירת ירושה.
3. פטור חד פעמי למכירת 2 דירות ורכישת דירה חלופית (פטור למשפרי דיור).

הפטור ניתן אך ורק לתושב ישראל וכן לתושב חוץ שאין לו דירת מגורים במדינה שבה הוא תושב (זאת בכפוף לקבלת אישור משלטונות המס במדינת תושבותו). עוד נקבע כי פטור זה יוגבל לתקרה של כ-4.8 מיליון ש"ח (הסכום מתעדכן אחת לשנה בהתאם לעליית המדד), כלומר גם אם המוכר זכאי לפטור בשל מכירת דירתו, ייהנה מהפטור עד לתקרה האמורה בלבד. ככל ששווי המכירה יעלה על תקרה זו, יינתן פטור חלקי בלבד, כך שהשווי העולה על התקרה יחויב במס תוך מתן חלק יחסי מהניכויים.

א. הפטור במכירת דירה יחידה

תהא פטורה ממס שבח אם היא "דירת מגורים מזכה" והמכירה עומדת בתנאים הבאים:

- המוכר הוא "תושב ישראל", או "תושב חוץ" שאין לו דירת מגורים במדינה בה הוא תושב והמציא אישור על כך משלטונות המס במדינת התושבות שלו, למעט כשמדובר בתושב חוץ המוכר דירה הנמכרת בתמורה לקבלת שירותי בנייה בבניין שיבנה על הקרקע שעליה נמצאת הדירה (49א).
- אין למוכר דירה אחרת בישראל ובאזור.
- הדירה הייתה בבעלות המוכר לפחות 18 חודש מאז שהייתה ראויה למגורים.
- המוכר לא מכר במשך 18 החודשים שקדמו למכירה דירה אחרת בפטור זה.
- למוכר אין דירת מגורים בבעלות איגוד, אשר הוא מחזיק למעלה משליש מהזכויות בו. לרבות, זכויות בפירוק, זכויות לרווחים או זכויות למנות מנהלים לאיגוד, במישרין או בעקיפין, למעט דירה שהיא מלאי עסקי, או דירה שהושכרה בשכירות מוגנת לפני 1.1.1997 (49ד).
- תקרת הפטור תוגבל עד לשווי מכירה העולה על כ-4.85 מיליון ש"ח (נכון לשנת 2023). השווי העולה על תקרה זו יהיה חייב במס שבח יחסי לגבי תקופת ההחזקה מיום 1.1.2014 ואילך ביחס לכלל תקופת ההחזקה בדירה. הסכום העודף יתחייב במס בשיעור של 25%.

הפטור ממס בגין דירת מגורים יחידה יחול גם כאשר יש למוכר, בנוסף על הדירה הנמכרת, דירת מגורים שנתקיים לגביה אחד מאלה:

- היא נרכשה כתחליף לדירה הנמכרת ב-18 החודשים שקדמו למכירה.
- היא הושכרה למגורים בשכירות מוגנת לפני יום 1 בינואר 1997.
- חלקו של המוכר בבעלותה הוא פחות מ-33%.
- הדירה התקבלה בירושה ממוריש שהיה בן זוג, הורה או בן זוג של צאצא של המוריש ולמוריש הייתה רק דירת מגורים אחת לפני פטירתו.

ב. פטור במכירת דירת ירושה

פטור זה משקף את הפטור שהיה זכאי לו המוריש אילו היה מוכר את דירתו עוד בחייו. נקבעו מספר תנאים לקבלת הפטור:

1. המוכר הוא בן זוגו של המוריש, או צאצא של המוריש, או בן זוגו של צאצא של המוריש.
2. לפני פטירתו היה המוריש בעלה של דירת מגורים אחת בלבד.
3. אילו המוריש היה עדיין בחיים והיה מוכר את דירת המגורים, הוא היה זכאי לפטור ממס במכירתה.

ג. פטור חד פעמי במכירת שתי דירות לשם רכישת דירה אחרת (הפטור למשפרי דור)

זהו פטור חד פעמי הניתן, בכפוף למספר תנאים, למוכר אשר מעוניין למכור שתי דירות זולות בסמיכות במטרה לרכוש דירה אחת חלופית גדולה יותר, התנאים העיקריים לזכאות לפטור זה הם:

1. במועד המכירה של הדירה הראשונה יש בבעלות המוכר, דירת מגורים נוספת אחת בלבד (הדירה הנוספת).
2. המוכר מכר את הדירה הנוספת בפטור ממס בתוך 12 חודשים מיום מכירת הדירה הראשונה.
3. סכום השווי של הדירה הראשונה ושל הדירה הנוספת, יחד, לא עלה על 2,180,000 ש"ח.
4. המוכר רכש בשנה שלפני מכירת הדירה הנוספת או ירכוש בשנה שלאחר מכירתה, דירת מגורים אחרת בסכום השווה ל-75% לפחות משווי הדירות הנמכרות.

יצוין כי אף אם שווי הדירות הנמכרות עולה על 2,180,000 ש"ח אך הוא נמוך מ-3,625,000 ש"ח יוכל המוכר בתנאים מסוימים, ליהנות מפטור חלקי.

ד. הטלת מס שבח במכר דירה נוספת מיום 1.1.2014 ועד ליום 31.12.2017

(1) לאור העובדה שמסלול הפטור העיקרי שהיה לפני התיקון (הפטור אחת לארבע שנים) בוטל, וכדי למנוע השלכות רטרואקטיביות, נקבעו כללי מיסוי מטיבים במכירת דירת מגורים החל מיום 1/1/2014.

בהתאם לכך, במכירת דירת מגורים מזכה, יינתן פטור ממס על השבח הריאלי שנוצר עד 1.1.2014, כך שיוטל מס רק על השבח הריאלי שנצבר אחרי 1.1.2014. ייחוס השבח יבוצע לפי יחס התקופות (נוסחה לינארית).

עם זאת, על מנת למנוע ניצול מוגבר של הפטור הלינארי החדש בשנים הראשונות בהם עיקר השבח פטור ממס, נקבע בהוראת שעה כי חישוב מיטיב זה יחול בשנים 2014-2017, בכפוף למגבלות מסוימות, בגין עד שתי דירות מגורים מזכות באופן הבא:

(2) במידה ויום רכישתה של דירת המגורים הנוספת הוא לפני יום 1/1/2014, יחול מס המחושב באופן לינארי לפי יחס תקופות ההחזקה בדירה כדלקמן:

- על השבח הריאלי עד יום 1/1/2014 - פטור ממס שבח;

- בתקופה שבין 1/1/2014-31/12/2017 ("תקופת המעבר") יחולו הוראות מעבר, כך שהנישום ייהנה מחיוב מס ליניארי (חלק פטור וחלק חייב ב- 25% מס) רק לגבי שתי דירות שנרכשו לפני 1.1.14 בהתאם לתנאים המצטברים הבאים:
 - ✓ במכירה של לפחות אחת משתי דירות המגורים בתקופת המעבר, המוכר היה זכאי לפטור לפי סעיף 49ב(1) אלמלא בוטל הסעיף, קרי המוכר לא מכר בארבע השנים שקדמו למכירה דירה אחרת בפטור ממס.
 - ✓ עומדים בתקופת הצינון הנדרשת לגבי דירה שנתקבלה במתנה, על פי הוראות סעיף 49 טרם תיקונו.
 - ✓ המכירות אינן לקרוב, בין בתמורה ובין ללא תמורה.
- כל מכירה נוספת תמוסה במלואה ללא חלוקה ליניארית של פטור וחייב במס, ובמידה ורלוונטי יחולו שיעורי מס גבוהים בהתאם לחלוקה ליניארית (מס שולי לגבי נכסים שנרכשו לפני 7/11/2011).

ה. מכירת דירה נוספת מיום 1.1.2018 ואילך

תהיה חייבת במס שבח בשיעור 25% על חלק השבח הריאלי היחסי לתקופת הבעלות בדירה 1.1.2014 ועד יום המכירה, ופטור ממס שבח מיום הרכישה ועד ליום 31.12.2013.

בחוק ההסדרים לשנים 2021-2022 הוצע לקבוע כי יחיד אשר רכש קרקע בונה עליה דירת מגורים, יהיה זכאי לחישוב מוטב של מס השבח לפי סעיפים 48א(ב2) או 48א(ב3) לחוק מיסוי מקרקעין לפי העניין (לינאריות חדשה) רק אם הוצא היתר בנייה עד ליום 31 בדצמבר 2024.

ו. מתן זכות במקרקעין לרבות דירה במתנה ללא תמורה מיחיד לקרוב

1. סעיף 62א(א) לחוק מיסוי מקרקעין קובע כי מכירה ללא תמורה מיחיד לקרובו תהא פטורה ממס שבח. לעניין זה צומצמה הגדרת "קרוב" החל מיום 1.8.2013 כך שהיא תכלול: בן זוג, הורה, הורי הורה, צאצא, צאצאי בן זוג ובני זוגם של כל אחד מאלה. וכן אח או אחות, רק לגבי זכות שקיבלו מהורה או מהורי הורה בלא תמורה או בירושה. כלומר, מתנה בין אחים או אחיות הוחרגה מתחולת הפטור למעט במקרים בהם קיבלו האחים את הזכויות במתנה או בירושה מהוריהם או מסביהם.
 2. סעיף 149 לחוק מיסוי מקרקעין כי לא יינתן פטור במכירת דירת מגורים שהמוכר קיבל אותה במתנה אם לא חלה תקופת צינון. כלומר, על מקבל המתנה להמתין תקופה מסוימת בין קבלת הדירה במתנה ובין מכירתה טרם יהיה זכאי לפטור ממס שבח.
- תקופת הצינון שהייתה קבועה בסעיף עובר לתיקון נעה בין שנה לארבע שנים והייתה תלויה במספר גורמים וביניהם מקום מגוריו של מקבל המתנה ובמצבו המשפחתי. כחלק מהתיקון נקבע כי תקופת הצינון תהא תלויה רק במקום מגוריו של מקבל המתנה כלהלן:
- א. אם וככל שמקבל המתנה התגורר בדירת המתנה, תקופת הצינון לזכאותו לפטור תהיה שלוש שנים מהיום שקיבל את הבעלות עליה.
 - ב. אם לא התגורר בדירת המתנה, תקופת הצינון תהא ארבע שנים מיום קבלת הבעלות.

ז. מכירת דירה בפטורים מיוחדים

פטור ל-"מוסד ציבורי" (649ב(6)) יוגבל גם הוא עד כ- 4.8 מיליון ש"ח במכר מיום 1.1.2014 ואילך. הפטור לזכויות בנייה נלוות לדירה עד התקרה הקבועה בסעיף (49ז) ימשיך. הפטור החד-פעמי במכירת שתי דירות כנגד רכישת דירה אחת חלופית עד התקרה הקבועה בסעיף (49ה) בכפוף לשינויי תנאים שנעשה בפטור חד-פעמי ספציפי זה כאמור בסעיף י' להלן. במכר דירה בעסקת קומבינציה יינתן רק פטור יחסי בהתאם לשיעור המכר החלקי.

ח. חלוקת רווחי שיערוך שנרשמו בגין זכויות במקרקעין

סעיף 5 לחוק מיסוי מקרקעין קובע פעולות נוספות שייחשבו למכירת זכות במקרקעין. סעיף 5(ה) החדש קובע כי בנסיבות בהן מחולקים רווחי שיערוך שנרשמו בגין זכות במקרקעין או זכות באגוד מקרקעין כדידידנד, אזי יראו לצורך מס שבח את הזכות שבגינה נוצרו רווחי השיערוך כאילו נמכרה ונרכשה מחדש ביום החלוקה, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 100א1 לפקודת מס הכנסה.

6.6. קיצור התקופה לשיחלוף דירת מגורים

במטרה לעודד רוכשי דירות חלופיות להקדים ולמכור את דירותיהם הישנות שהיו דירות יחידות עד למועד הרכישה, נקבעה, במסגרת התיקון, הוראת שעה לתקופה של 5 שנים, לפיה קוצר פרק הזמן הקבוע בסעיף 9(ג)(2)(ב) לחוק למכירת דירתו האחרת של הרוכש מ-24 חודשים ל-18 חודשים. עוד נקבע כהקלה, כי גם דירה שהתקבלה בירושה שחלקו של המוכר או הרוכש בה, לפי העניין, אינו עולה על מחצית, לא תבוא במניין הדירות, הן לעניין הפטור לפי סעיף 49ב(2) לחוק והן ולעניין מדרגות מס רכישה לדירה יחידה.

להלן עיקרי התיקון:

א. מס רכישה

תקופת מכירת הדירה הנוספת

סעיף 9(ג)(2)(ב) לחוק העניק לרוכש עד לתיקון פרק זמן של 24 חודשים מיום רכישת הדירה החלופית למכירת דירתו האחרת, שהיתה עד למועד הרכישה דירתו היחידה, וליהנות משיעורי מס רכישה מופחתים לדירה יחידה.

על מנת להגדיל את היצע הדירות בשוק ולהוריד את מחירי הדירות, קוצרה התקופה למכירת דירה ישנה בפטור ממס שבח לדירה יחידה, כאשר נרכשה לפני כן דירה חלופית והרוכש מבקש לקבל ברכישת דירה זו מדרגות מס רכישה לדירה יחידה, כך שהטבות המס (שבח ורכישה) יינתנו רק אם הרוכש ימכור את הדירה הישנה בתוך 18 חודשים מרכישת הדירה החלופית (במקום 24 חודשים כיום).

יובהר, כי הוראות החוק בקשר לרכישת דירת מגורים מקבלן או קבוצת רכישה (מכירה תוך שנה מיום מסירת החזקה בדירה, בהתאם לחוזה או בפועל, כמפורט בסעיף) נותרו על כנן. לאור האמור, בתקופה זו, על מנת שדירה שנרכשה מקבלן תהנה משיעור מס רכישה החל על דירה יחידה, על הרוכש למכור את דירתו הישנה תוך 12 חודשים ממועד המסירה, או תוך 18 חודשים מיום רכישת הדירה מהקבלן, לפי המאוחר.

מניין הדירות בהגדרת דירה יחידה

סעיף 9(ג)(4)(א) לחוק קובע חזקה, לפיה יראו את דירת המגורים הנרכשת כדירת מגורים יחידה גם אם יש למוכר, בנוסף על הדירה הנרכשת, דירה או חלק מדירה כמפורט בסעיף. לעניין זה תוקן

הסעיף כך שדירה שהתקבלה בירושה ושחלקו של הרוכש בה אינו עולה על מחצית (50% ומטה) לא תבוא בחשבון במניין דירותיו של הרוכש (זאת ללא קשר לזהות המוריש ולמניין דירות המוריש ביום פטירתו). יובהר כי לגבי דירות שלא התקבלו בירושה לא בוצע שינוי, כלומר החזקה של עד 1/3 (כולל) מדירה לא תחשב לדירה נוספת. תחילת התיקון מיום פרסום החוק, והוא יחול על רכישות שנעשו מיום 06.04.2016 ואילך.

ב. מס שבח

מניין הדירות שבבעלות המוכר עפ"י סעיף 49ג

סעיף 49ג לחוק קובע חזקה לפיה במקרים מסוימים בהם למוכר זכויות בדירה נוספת, הן לא תבואנה במניין דירותיו של המוכר בבואו למכור דירה בפטור לפי סעיף 49ב(2) לחוק. במסגרת התיקון נוספה גם דירה שהתקבלה בירושה כאמור וחלקו של המוכר בבעלותה אינו עולה על 50%. תחילת התיקון מיום פרסום החוק, והוא יחול על מכירות שנעשו מיום 06.04.2016 ואילך.

דירה חליפית

סעיף 49ג(1) לחוק מעניק למי שבבעלותו דירת מגורים יחידה, הרוכש דירת מגורים חליפית, פרק זמן של 18 חודשים במהלכו יכול להיחשב לבעלים של דירה יחידה לצורך קבלת הפטור ממס שבח הניתן לבעל דירה יחידה, הגם שבפועל בבעלותו שתי דירות.

התיקון קובע כי בתום תקופת הוראת השעה (רכישות החל מיום 31.05.2025) פרק הזמן במהלכו יכול המוכר להיחשב לבעלים של דירה יחידה יעמוד על פי האמור בסעיף 49ג(1) על 24 חודשים במקום 18 חודשים.

כמפורט בהוראת ביצוע 5/13, במקרה שנרכשה דירה על הנייר, התקופה תימנה מיום סיום הבנייה של הדירה החליפית שנרכשה.

כתוצאה מן התיקון, כאמור, תקופת ההמתנה למכירת הדירה הישנה, לצורך עמידה בחזקת דירת מגורים יחידה, הן לעניין מס שבח והן לעניין מס רכישה, תעמוד על תקופה של 18 חודשים.

לאחר תום התקופה, דהיינו מיום 31.05.2025 ואילך, תקופת ההמתנה כאמור תעמוד על 24 חודשים, הן לעניין מס שבח והן לעניין מס רכישה.

6.7. חוק ההסדרים לשנים 2023-2024 - תיקונים בחוק מיסוי מקרקעין

קיצור התקופה למכירת הדירה הישנה של משפרי דיור

על מנת להגדיל את היצע הדירות בשוק ולהוריד את מחירי הדירות, קוצרה התקופה למכירת דירה ישנה בפטור ממס שבח לדירה יחידה, כאשר נרכשה לפני כן דירה חלופית והרוכש מבקש לקבל ברכישת דירה זו מדרגות מס רכישה לדירה יחידה, כך שהטבות המס (שבח ורכישה) יינתנו רק אם הרוכש ימכור את הדירה הישנה בתוך 18 חודשים מרכישת הדירה החלופית (במקום 24 חודשים כיום).

קיצור התקופה יהיה בתוקף למשך שנתיים החל מיום 1.6.2023.

במסגרת התיקון לא חל שינוי בהוראה לפיה ברכישת דירה מקבלן התקופה המרבית למכירת הדירה הישנה תהיה 12 חודשים מיום קבלת המפתח של דירת הקבלן.

שלילת זכאות לחישוב לינארי מוטב במכירת דירת מגורים על קרקע פנויה

עד היום מוכר דירת מגורים מזכה יכול היה לעשות שימוש בשיעור המס הלינארי המוטב (שלפיו מוענק פטור ממס שבח לתקופה שמיום הרכישה עד ליום 1.1.2014) כמעט ללא מגבלה. כך, מי שרכש קרקע

פנויה (ששיעור המס הליניארי המוטב לא חל עליה) יכול היה לבנות עליה דירת מגורים וליהנות משיעור המס המוטב בעת מכירת דירת המגורים, וזאת מיום רכישת הקרקע הפנויה.

במסגרת חוק ההסדרים הוגבלה תחולת הטבה זו, כך שהזכאות לחישוב הליניארי המוטב לא תחול במכירת דירות שלא היו דירות מגורים בעת רכישתן או ב-1.6.2023, ואשר השלמת הבנייה שלהן חלה לאחר 31.12.2030.

הפחתת שיעור מס השבח על זכות במקרקעין לבנייה

זכות במקרקעין אשר תימכר עד ליום 31.12.2027 ויש עליה תוכניות מאושרות לבניית 8 יחידות דיור ומעלה, וכן הבנייה של אותן יחידות תסתיים תוך 48 חודשים מיום המכירה (ככל והבנייה תסתיים במועד מאוחר יותר תהיה "הפחתה" לינארית של ההטבה) אזי ששיעור מס השבח על מכירת הזכות במקרקעין יוגבל ל- 25%, במקום שיעור מס גבוה משמעותית. ההטבה תינתן גם לעסקאות קומבינציה אך למעט במכירה ללא תמורה ו/או לחברה בשליטת המוכר ו/או בכל מכירה ששחל עליה פטור ממס מלא או חלקי. יובהר כי ההטבה רלוונטית רק לזכויות במקרקעין אשר נרכשו בין השנים 1961 ל- 2001 שכן לגבי מקרקעין אלו שיעור מס השבח שחל הינו גבוה מ- 25%.

התחדשות עירונית במסגרת החוק

נעשתה רפורמה משמעותית בכל הקשור להתחדשות עירונית (תמ"א 38 ו-2). בין השינויים שנכללים ברפורמה ניתן למנות את הגבלת הפטור לתמורה כספית נוספת בפינוי בינוי לדירה אחת בלבד, הענקת פטור לתמ"א 38 בדרך של הריסה לשתי דירות חלף דירה אחת טרם הרפורמה (באזורים לא מוטבים), ביטול הגבלת מספר הדירות הזכאיות לפטור לפי תמ"א 38 בדרך של הריסה באזורים פריפריאליים ובדירות ציבוריות, הקלות לקשי שים ולנזקקי סיעוד ועוד.

מיסוי דירות מעטפת כדירות מגורים

נקבע מפורשות כי מיסוי רכישת דירות מעטפת (דירות הנמכרות על ידי הקבלן ללא שנעשו בהן עבודות פנים) יהיה לפי שיעורי מס רכישה הקבועים לדירות מגורים (8%-10% למי שזו אינה דירתו היחידה) ולא לפי שיעור מס הרכישה הקבוע לנכס שאינו דירת מגורים (5%-6%), וזאת על ידי הוספת "דירת מעטפת" להגדרת "דירת מגורים". תיקון זה נועד לשים סוף לתכנון המס של משקיעים הרוכשים דירת יוקרה במצב של "דירת מעטפת" על מנת לשלם מס מופחת.

תיקון זה ייכנס לתוקף החל מיום 1.1.2024

7. מס ערך מוסף

7.1 שיעור מס ערך מוסף

נקבע בצו כי שיעור מס ערך מוסף המוטל על עסקה בישראל יהיה 17%, וכי המס המוטל על מוסדות כספיים יהיה בשיעור של 17%.

7.2 מועד החיוב במע"מ

ככלל, כל העוסקים חייבים לדווח למע"מ על בסיס מצטבר למעט רשימה מסוימת שתפורט בהמשך. עוסק החייב לדווח על פי בסיס מצטבר ינפיק חשבונית מס תוך שבועיים מיום השלמת העסקה ללא קשר לקבלת התשלום בפועל.

עוסק המורשה לדווח על פי בסיס מזומן ינפיק חשבונית מס תוך שבועיים מיום קבלת התשלום.

להלן פירוט העוסקים הרשאים לדווח על בסיס מזומן לצורכי מע"מ:

1. בעלי מקצועות חופשיים כגון: עורכי דין, רואי חשבון, אדריכלים, יועצים, טכנאי שיניים, כלכלנים, עורך פטנטים ושמאים. ללא הגבלת מחזור הכנסות או מספר מועסקים.
2. רופאים, בעלי בתי ספר לנהיגה, בעלי בתי ספר, סוחר מקרקעין, סוחר רכב, עוסק במתן אשראי, מכירת מנויים לעיתון או מופעים ללא הגבלת מחזור הכנסות או מספר מועסקים.
3. נותני שירותים אשר מחזור עסקאותיהם לא כולל מע"מ אינו עולה על 15,000,000 ש"ח בשנה.
4. עוסקים אשר מחזור עסקאותיהם כולל מע"מ אינו עולה על 2,000,000 ש"ח לשנה.
5. יצרנים אשר מחזור עסקאותיהם כולל מע"מ עולה על 2,150,000 ש"ח לשנה אך אינו עולה על 3,800,000 ש"ח.
6. יצרנים אשר מחזור עסקאותיהם כולל מע"מ פחות מ-2,150,000 ש"ח אך בעסקו יותר מ-6 מועסקים ולא יותר מ-17 מועסקים.
7. בעסקאות מקרקעין וקבלנים יחול בסיס המזומן למע"מ, לגבי מקדמות המתקבלות לפני מסירת המקרקעין או גמר עבודות הבנייה לקונה.
8. עוסק או מלכ"ר או מוסד כספי שקיבל שירות לפי תקנה 6א לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 מאדם שאינו רשום כעוסק ועיקר הכנסתו ממשכורת, גמלה או קצבה (חשבונית עצמית).

להלן טבלה מסכמת המפרטת את מועדי החיוב במע"מ:

מועד החיוב במס חל:	מכירת טובין
סעיף 22 לחוק מע"מ קובע, כי במכר <u>טובין חל החיוב במס עם מסירתם לקונה</u>. לאור האמור, מועד החיוב במס הוא מועד מסירת הטובין ללקוח, ולא מועד עריכת הסכם המכר או מועד תשלום התמורה. מועד הוצאת החשבונית הוא תוך 14 יום ממועד מסירת הטובין.	

מכירת טובין	מועד החיוב במס חל :
בעסקה של מכר טובין על ידי עוסק שמחזור עסקאותיו אינו עולה על 2 מיליון שקלים	בסיס מזומן
א. יצרן שמחזור עסקו עולה על 2,150,000 ש"ח אך אינו עולה על 3,800,000 ש"ח. ב. יצרן שמחזור עסקו פחות מ-2,150,000 ש"ח אך בעסקו יותר מ-6 מועסקים ולא יותר מ-17 מועסקים.	מועד החיוב במס חל עם קבלת התמורה ועל הסכום שהתקבל.
מתן שירות	מועד החיוב במס חל :
בשירות שניתן על ידי עוסק שמחזור העסקאות שלו עולה על 15 מיליון שקלים חדשים בשנה וחלה עליו החובה לנהל פנקסי חשבונות לפי תוספת י"א להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות), התשל"ג-1973	יחול החיוב במס עם נתינת השירות ; ניתן השירות כאמור חלקים חלקים, יחול החיוב על כל חלק שניתן, בשירות שניתנו מתמשכת ושלא ניתן להפריד בין חלקיו – יחול החיוב לגבי כל סכום ששולם על חשבון התמורה, בעת תשלומו או עם גמר מתן השירות, לפי המוקדם ;
עסקאות שירות שמחירן הושפע מיחסים מיוחדים, או שלא נקבע להן מחיר	בסיס מצטבר -עם קבלת השירות
עסקאות שירות שהתמורה כולה או חלקה אינה בכסף	בסיס מצטבר עם קבלת השירות
במתן שירות על ידי עוסק שמחזורו בשנת לא עלה על 15,000,000 ₪ (כולל מע"מ) לא כולל עסקאות שירות שמחירן הושפע מיחסים מיוחדים, או שלא נקבע להן מחיר, או שהתמורה כולה או חלקה אינה בכסף, (החריגים שלעיל).	החיוב במס חל עם קבלת התמורה
מתן שירות על ידי מקצועות חופשיים : כלכלן אדריכל, הנדסאי, חוקר פרטי, טוען רבני, טכנאי, טכנאי שיניים, יועץ לארגון יועץ מס, יועץ לניהול, יועץ מדעי, מהנדס, מודד, מנהל חשבונות, אגרונום, מתורגמן, עורך דין עורך פטנטים, שמאי, בעל מעבדה כימית או רפואית ורואה חשבון . רופאים, וטרינר, פיזיותרפיסט, רופא שיניים מרפא שיניים ופסיכולוג. מורה נהיגה ובעל בית ספר לנהיגה בעל בית ספר מתווכי מקרקעין מתווכי רכב	"בסיס מזומן" החיוב במס חל עם קבלת התמורה
קבלת עמלות	מועד החיוב במס בשל קבלת עמלות הוא בדרך כלל על בסיס מזומן .

מועד החיוב במס חל :	מתן שרות
עבודות בניה בחוק מע"מ כוללות את כל סוגי העבודות במקרקעין, כגון: בניה, חפירה, הריסה, ביוב וניקוז, הנחת צינורות, סלילת כבישים, הכשרת קרקע וכדומה. בעסקאות אלו מועד החיוב במס הוא עם השלמת העבודה, עם העמדת המקרקעין שבהם בוצעו עבודות הבניה לרשותו של המזמין, או במועד קבלת התמורה, המוקדם מביניהם.	עבודות בניה
מועד החיוב בעסקאות מסוג מכר מקרקעין נקבע בסעיפים 28 ו-29(1) לחוק ולפיהם במכר של מקרקעין יחול החיוב במס לפי המועד המוקדם מבין: 1. מועד העמדת המקרקעין לרשות הקונה או לשימוש. 2. מועד רישום המקרקעין על שמו של הקונה בפנקס המתנהל לפי כל דין. 3. מועד תשלום התמורה.	מכירת מקרקעין
על עסקאות של השכרת נכסים חל, ככלל, מע"מ על בסיס מזומן לפי -תקנה 7(א)(2) לתקנות, דהיינו, מועד החיוב במס יחול עם קבלת התמורה ועל הסכום שנתקבל.	השכרת נכסים
עפ"י תקנה 7 (א)(4) לתקנות, מועד החיוב במס בגין עסקאות של מתן אשראי חל בעת קבלת הריבית /הפרשי ההצמדה /הפרשי השער. על עיסקה של מתן אשראי שמחירה מושפע מיחסים מיוחדים בין הצדדים, או שלא נקבע לה מחיר, או שתמורתה כולה או מקצתה אינה בכסף, לרבות אשראי הניתן על ידי העוסק למנהליו, בעלי המניות ועובדיו מועד החיוב במע"מ ייקבע בהתאם לחלופות הבאות: א. כאשר נזקפת ריבית לעובד מדי חודש, מועד החיוב במס לעניין מע"מ יחול באותו המועד. ב. כאשר העוסק מחשב את הריבית על בסיס שנתי, מועד החיוב במס לעניין מע"מ יחול ב- 31/12 בכל שנה	עסקאות של מתן אשראי

מתן שרות	מועד החיוב במס חל :
יבוא טובין	ביבוא טובין מוחשיים חל מועד החיוב עם פדייתם מפיקוח רשות המכס. ביבוא טובין בלתי מוחשיים חל החיוב במס עם רכישת מטבע החוץ אצל מוסד כספי לשם תשלום בעד רכישתם, או עם העברתו של מטבע החוץ למוכר, לפי המוקדם, ואם לא נרכש או הועבר מטבע חוץ כאמור – עם מתן התמורה

7.3 מועד הוצאת חשבונית

סעיף 46(א) לחוק מע"מ קובע כי חשבונית תוצא **תוך ארבעה עשר יום ממועד החיוב במס**, בין אם מועד החיוב הוא על בסיס מצטבר ובין אם על בסיס מזומן, ובלא תלות במחזור העוסק או בתוספת הספציפית שחלה עליו לפי הוראות ניהול ספרים.

7.4 חובת רישום "מספר הרישום במע"מ" של הלקוח

בהתאם לסעיף 47(ב)(1) לחוק מע"מ, חלה חובה לרשום בכל חשבונית מס המופקת ללקוח בין אם הוא עוסק מורשה, מלכ"ר, גוף ממשלתי או עירוני, את מספר העוסק או מספר הישות של הלקוח.

חובה זו לא תחול לגבי:

- לקוחות פרטיים. כלומר, מכירה או מתן שירות ללקוח פרטי, ללא קשר לגובה העסקה, אין צורך לרשום את מס' תעודת הזהות שלו.
 - עסקה הנמוכה מ-5,000 ש"ח לפני מע"מ, לא תחול חובה לרשום את מספר העוסק של הלקוח.
- על מנת לעמוד בדרישה כאמור, יש לוודא כי:**
- כל מספרי העוסק של לקוחותיכם הקבועים מצויים בידכם ועם הצטרפות לקוח חדש יש לעדכן את מספר העוסק שלו בהתאם.
 - כל הספקים ונותני השרותים שאיתם עובדים יודעים את מספר העוסק שלכם, וכי מספר זה מודפס נכון על גבי החשבוניות שאיתם מקבלים מהם.
 - עסקים קטנים המפיקים חשבוניות ידניות - יוסיפו את מספר העוסק של הלקוח ידנית.
 - בחשבונית המופקת ללקוחות באיחוד עוסקים: ככלל, יש לרשום את מספר העוסק של האיחוד. יחד עם זאת, במידה ומתבצעות מכירות למספר קונים הרשומים באותו איחוד עוסקים ומתנהלת התחשבות כספית נפרדת עם כל אחד מהם, ניתן לציין בחשבונית את מספר הרישום של השותף באיחוד.

7.5 החובה לדרוש חשבונית מס ואי תשלום במזומן

חוק מס ערך מוסף קובע כי ברכישה לצורכי העסק, של נכסים או שירותים בסכום שמעל 336 ש"ח, אך לא יותר מ-26,951 ש"ח, על הרוכש לדרוש ממוכר, שהוא עוסק מורשה חשבונית מס או לשלם בהעברה בנקאית, בכרטיס אשראי או בשיק שהוא חתום עליו כמושך ונאמר בו, כי התשלום הוא למוכר בלבד.

ברכישה כאמור בסכום שמעל 26,951 ש"ח או יותר, חייב הרוכש לדרוש ממוכר שהוא עוסק מורשה חשבונית מס ולא ישלם בשטרי כסף, ואם שילם בשיק מוסב יוסיף על גב השיק את שמו, חתימתו ומספר הרישום במשרד מס ערך מוסף.

7.6. האיסור לדרוש חשבונית מהספק בטרם שולמה התמורה

בחוק נקבע כי במקרה בו המועד לחיוב הינו על בסיס מזומן, חל איסור על הקונה לדרוש חשבונית מס טרם תשלום התמורה או חלקה. מדובר בין השאר על בעלי מקצועות חופשיים, נותני שירותים ויצרנים שמחזור עסקאותיהם הינו עד 1,950,000 ש"ח. הוראה זו באה למנוע את המצב לפיו לקוחות דרשו חשבונית מס כתנאי לביצועה של העסקה.

7.7. דיווח מקוון למע"מ בשנת 2023

לשם הגברת האכיפה ומניעת הונאות בתחום המע"מ נקבעה חובת דיווח מקוון לצורכי מע"מ כשתכלית השינוי הינה להגברת האכיפה ומניעת הונאות בתחום המע"מ (בעיקר בתחום החשבוניות הפיקטיביות). במסגרת תיקון מספר 37 לחוק מס ערך מוסף אשר פורסם ביום 13.7.2009, שונה חוק מס ערך מוסף בנוגע לתוכן הדיווח התקופתי, אופן הגשתו ועוד.

בעקבות התיקון נידרש חלק מציבור העוסקים להגיש דיווח מפורט על עסקאותיהם ותשומותיהם. הדיווח המפורט מוגש בתדירות חודשית באופן מקוון והוא כולל מידע מפורט על העסקאות והתשומות בתקופת הדיווח.

חובת הדיווח המפורט חלה בהדרגה על אוכלוסיות שונות של החייבים במס כהגדרתם בחוק על-פי היקף וסוג פעילותם, כמפורט להלן:

עוסקים החייבים בדיווח מפורט:

חובת הדיווח המקוון (הדיווח המפורט) למע"מ תחול בשנת 2023 על עוסקים, מלכ"רים ומוסדות כספיים, כמפורט להלן:

1. עוסק שמחזור עסקאותיו בשנת 2022 עלה על 2,500,000 ש"ח או שחלה עליו חובה לנהל פנקסי חשבוניות לפי שיטת החשבונאות הכפולה מכוח הוראות ניהול ספרים.
2. עוסק אשר מחזור עסקאותיו בשנת 2022 עלה על 1,500,000 ש"ח ואשר התקיים לגביו אחד מאלה:
(א) הוא חייב לפי כל דין בהכנת מאזן ובמינוי רואה חשבון מבקר (או מבקר אחר כאמור בסעיף 20 לפקודת האגודות השיתופיות);
(ב) הוא רשום כשותפות או באיחוד עוסקים ולגבי אחד השותפים או אחד העוסקים התקיים התנאי האמור בפסקת משנה (א).
3. מלכ"ר אשר מחזורו השנתי בשנת 2020 עלה על 20 מיליון שקלים חדשים.
4. מוסד כספי אשר מחזורו השנתי בשנת 2021 עלה על 4 מיליון שקלים חדשים.

יובהר כי חובת הדיווח המקוון (הדיווח המפורט) אינה תלויה בקבלת הודעה מרשות המסים, ואין באי קבלת הודעה בכדי לפטור את חייבי הדיווח המקוון (הדיווח המפורט) העונים לאחד מהקריטריונים דלעיל מחובה זו.

לצורך קבלת מענה על שאלות, תמיכה וברורים בכל הנוגע להגשת הדיווח המקוון, ניתן לפנות למוקד הטלפוני של רשות המסים, שמספרו 4954* (*מסים), או 02-5656400; כמו כן ניתן לפנות בדוא"ל: mokedreshut@shaam.gov.il.

7.8 מועדי הדיווח והתשלום למע"מ

להלן מועדי הדיווח והתשלום שיחולו על ציבור העוסקים:

א. **עוסקים החייבים בדיווח מפורט** - ישדרו וישלמו את המס הנובע מדו"ח תקופתי מפורט לא יאוחר מיום ה-23 לחודש שלאחר תקופת הדיווח.

ב. **עוסקים שאינם חייבי הדיווח המפורט ואשר משדרים את הדו"ח התקופתי ומשלמים באופן מקוון** - יהיו רשאים לדווח ולשלם את המס לא יאוחר מיום ה-19 לחודש שלאחר תקופת הדו"ח. עם זאת, עוסק כאמור אשר יבחר להגיש דו"ח תקופתי מפורט ("מתנדב") רשאי להגישו ולשלם את המס הנובע מהדו"ח עד 23 לחודש. מובהר כי במידה והדו"ח לא יוגש עד 23 לחודש המועד החוקי הינו 15 לחודש.

ג. **עוסקים שאינם חייבי דיווח מפורט** - מועד הגשת הדו"ח התקופתי ותשלום המס הנובע, הינו לא יאוחר מיום ה-15 לחודש שלאחר תקופת הדו"ח (כפי שהיה עד כה). כל עוסק שחייב בדיווח מפורט כאמור לעיל, יחויב להגיש את הדוח התקופתי באופן מקוון בלבד (כלומר, לא ניתן יהיה לדווח בפנקס, ואף לא ישלחו פנקסים לעוסקים אלו). גם עוסקים אשר לא חייבים בדיווח מפורט כאמור לעיל יוכלו לדווח באופן מקוון לפי בחירתם.

7.9 עוסק פטור

"עוסק פטור" פטור מתשלום מס עסקאות ומנגד אינו רשאי לנכות מס תשומות ובנוסף לכך הוא פטור מהגשת דוחות תקופתיים. עם זאת, עליו להצהיר עד ליום 31 בינואר בכל שנה על מחזור עסקאותיו בשנה שחלפה. בשנת 2023 נחשב כעוסק פטור, מי שמחזור עסקאותיו - עוסק שמחזור עסקאותיו אינו עולה על 107,692 ש"ח בשנה.

7.10 יישום מודל הקצאת חשבוניות ע"י רשות המיסים

ביום 1.1.2024 ייכנס שלב א' של מודל חשבוניות ישראל לתוקף, ויכלול את הליך מתן מספר הקצאה לחשבוניות מס. בשנת 2024 רק הנפקת חשבונית בסכום העולה על 25,000 ₪ (ללא מע"מ) תחייב קבלת מספר הקצאה בן 9 ספרות מרשות המיסים.

יוזכר כי התחולה לגבי סכום החשבונית עליה יחול התיקון, תיעשה באופן מדורג כך שתחילתו יהא ביום 1.1.2024 ובשנה זו התנאי לניכוי מס התשומות בחשבונית מס אשר הוקצה לה מספר ע"י המנהל יחול בגין חשבוניות מס שערכן, ללא מרכיב המס, עולה על 25,000 ש"ח. סכום זה יופחת בהדרגה במשך 4 שנים בגובה של 5,000 ש"ח מדי שנה, עד שיגיע לסכום של 5,000 ש"ח החל מיום 1.1.2028.

משמעות התיקון הינה שעוסק המקבל חשבונית מס בסכום שעולה על התקרה שנקבעה, יוכל לנכות את מס התשומות רק אם לחשבונית המס שהתקבלה מהספק הוקצה מספר. ככל שהעוסק חייב בהגשת "דיווח מפורט למע"מ", עליו לכלול את המספר גם במסגרת הדוח.

בהתאם למתווה שנקבע בחוק, בשנת 2024 כל בקשה למספר הקצאה תאושר.

על מנת לאפשר היערכות ליישום התיקון, רשות המסים פנתה ליצרני התוכנה ופרסמה הנחיות מתאימות. עוסק המוציא חשבונית מס, ומעוניין לקבל "מספר הקצאה" לחשבונית, **יוכל לבחור באחת**

משתי חלופות :

א. הגשת בקשה באמצעות תוכנת הנהלת החשבונות שברשותו - התוכנה, שתותאם למתווה החדש, תבצע את הפנייה אל רשות המסים לקבלת "מספר הקצאה" באופן אוטומטי, כך שחשבונית המס שתופק תכלול את מספר ההקצאה.

ב. הגשת בקשה באמצעות כניסה עצמאית ליישום אינטרנטי ייעודי – היישום שיעלה לאוויר במהלך נובמבר 2023 ויהיה זמין באזור האישי באתר רשות המסים, נועד לעוסקים המשתמשים בפנקסי חשבוניות, וכן למקרים בהם לא ניתן להשתמש בחלופה האוטומטית .

עוסק המקבל חשבונית מס, ומעוניין לוודא ש"מספר הקצאה" לחשבונית תקין, יוכל לבדוק זאת באמצעות היישום האינטרנטי.

להלן הנחיות לעוסקים המעוניינים לבקש מספרי הקצאה :

1. על מנת לבקש מספר הקצאה באחת מהחלופות שהוצגו לעיל, יש לבצע רישום חד פעמי למערכת **"הרשאה לפעולות דיגיטליות"** ([לקישור לחץ כאן](#)) הסברים בדבר הרישום למערכת, ניתן למצוא [בקישור להלן](#) המערכת כבר פתוחה לרישום, ואנו ממליצים לפנות להירשם בהקדם, כדי להיות ערוכים לשימוש במערכות.
2. אם הנכם משתמשים בתוכנת הנהלת חשבונות רשומה ([כלולה ברשימה זו](#)) מומלץ לוודא מול יצרן התוכנה, שהגרסה המותקנת אצלכם תכלול את התיקון הנדרש במועד הקבוע בחוק. על מנת לאפשר היערכות ליישום התיקון, רשות המסים פנתה ליצרני התוכנות הרשומות ופרסמה הנחיות כדי לאפשר להם להיערך לפיתוח הנדרש. לקראת כניסת החוק לתוקף, תוודאו שאתם משתמשים בתוכנה שערכה את ההתאמות הנדרשות.
3. אם הנכם משתמשים בתוכנה שאינה חייבת ברישום (אינה כלולה ברשימה לעיל), יש לוודא שהתוכנה תכלול את התיקונים הנדרשים במועד הקבוע בחוק.

כמו כן, יצוין כי בשנת 2024 כל בקשה למספר הקצאה תאושר (בכפוף להפקת חשבונית תקינה אשר עברה את הבדיקות הלוגיות לפי הנדרש בדיווח המפורט).

לצפייה במכתב הנחיות של רשות המסים - [לחצו כאן](#)

הוראת ביצוע מס ערך מוסף מספר 1/2023 בנושא "מודל חשבוניות ישראל – הקצאת מספרי חשבוניות" ([קישור להוראה](#))

לצפייה בשאלות ותשובות נפוצות - [לחצו כאן](#)

בעקבות מלחמת "חרבות ברזל", ולאור ההבנה כי בימים קשים אלו ישנם עוסקים הנדרשים לזמן נוסף על מנת להשלים את הפיתוח הטכנולוגי הנדרש כדי לעמוד בדרישות החוק, רשות המסים החליטה להתיר ניכוי מס תשומות באמצעות חשבונית מס גם ללא מספר הקצאה, **וזאת עד ליום 31 במרץ 2024.**

7.11. סכומים ושיעורים במע"מ

רצ"ב סכומים ושיעורים מעודכנים המופיעים בחקיקה ובתקנות ורלוונטיים לנושא מס ערך מוסף לשנת 2023 :

תאור/נושא	סכום בש"ח/שיעור	סעיף בחוק/תקנה
"עוסק פטור" - עוסק שמחזור עסקאותיו אינו עולה על	107,692 ש"ח	סעיף 1 לחוק
חובתו של חייב במס לדרוש חשבונית מהמוכר החל מסכום של	336 ש"ח	סעיף 47 לחוק
דו"ח תקופתי שיש בו עודף מס תשומות בסכום הנמוך מהמצוין יוגש בבנק	20,105 ש"ח	תקנת משנה 23(ג)
קביעת תקופת דיווח על פי מחזור העסקאות של העוסק - דיווח דו-חודשי למחזור עד	1,615,000 ש"ח	תקנת משנה 20(ג)(1)
קביעת תקופת דיווח על פי מחזור העסקאות של העוסק - דיווח חודשי למחזור מעל	1,1615,000 ש"ח	תקנת משנה 20(ב)
קנס על אחור בהגשת דו"ח (לכל שבועיים או חלק מהם)	233 ש"ח	סעיף 94 לחוק
קנס על אי ניהול ספרים (הקנס מסך כל מחיר העסקאות או מסך כל השכר והרווח לפי העניין)	1% ולא פחות מ-350 ש"ח	סעיף 95(א) לחוק
קנס פיגורים (לכל שבוע)	0.2%	סעיף 2 לחוק
הפרשי ריבית (לשנה)	4%	סעיף 93 לחוק
קנס בשל אי תשלום במועד - לכל שבוע וזאת עד חצי שנה איחור	1/4%	סעיף 96 לחוק
קנס בשל אי תשלום במועד - לכל שבוע וזאת מעל חצי שנה איחור	1/2%	סעיף 96 לחוק
תלוש מכירה של קופה רושמת שהוציא עוסק, יחשב כחשבונית מס לעניין שרות שמחירו אינו עולה על	268 ש"ח	תקנה 9א

7.12. קבלן מבצע-מועד הוצאת חשבונית מס לפי חוק מע"מ

מועד הוצאת חשבוניות מס לפי חוק מע"מ החל על חברות שהינן קבלן מבצע הינו כדלקמן :

לגבי חשבוניות חלקיים - כל עוד מדובר בהוצאת חשבוניות ביצוע חלקיים, טרם השלמת העבודה ו/או העמדת המקרקעין לרשות מזמין העבודה, מועד הוצאת החשבונית הינו בעת תשלום סכום כל שהוא על חשבוניות הביצוע החלקיים, דהיינו, עם קבלת התמורה.

לגבי החשבון הסופי - עם סיום העבודה ו/או העמדת המקרקעין לרשות מזמין העבודה, חלה על החברה החובה להוציא חשבונית מס, דהיינו, בגמר ביצוע העבודה יש להוציא חשבונית מס סופית, ללא קשר למועד התשלום.

להלן סעיפי החוק:

סעיף 28 (ב) לחוק קובע כי "בעבודות בניה חל החיוב במס עם השלמת העבודה או העמדת המקרקעין שבהם נעשתה העבודה לרשות הקונה או לשימוש, לפי המוקדם. הועמד חלק מהמקרקעין לרשות הקונה, חל החיוב לגבי אותו חלק מאותה שעה".

בסעיף זה "עבודות בניה" - לרבות עבודות חפירה, הריסה, ביוב וניקוז, הנחת צינורות, סלילת כבישים ודרכים, הכשרת קרקע וכיוצא באלה".

סעיף 29 (1) לחוק קובע כי "בעסקה שסעיף 18 חל עליה ובסוג עסקאות אחרות שקבע שר האוצר אם שילמו סכומים כל שהם על חשבון התמורה לפני מועד החיוב על פי פרק זה, יחול החיוב לגבי כל סכום ששולם כאמור, בעת תשלומו".

7.13. החלטת מיסוי 6637/14 - החבות במע"מ של רכישת דירת מגורים ע"י חברה שלא

עוסקת בענף המקרקעין והשכרתה לבעל המניות החלטת מיסוי בהסכם

בהתאם להחלטת המיסוי לעיל חברה שהינה עוסק מורשה שאינה עוסקת בענף המקרקעין, אשר תרכוש דירת מגורים מאדם פרטי ותשכיר הדירה לבעל השליטה בה - יהיו היבטי מע"מ כדלקמן:

הרכישה הינה עסקת אקראי. אי לכך על החברה להוציא חשבונית עצמית. **מס התשומות בחשבונית עצמית זו אינו ניתן לניכוי!!** בשל העובדה כי השכרת הדירה למגורים הינה עסקה הפטורה ממע"מ (מובן כי במכירה בעתיד לפרטי - לא יחול מע"מ).

החלטת המיסוי מוסיפה וקובעת, שהאמור לעיל יתקיים גם במקרים שהדירה תירכש מגורם שאינו קשור לחברה או שהדירה תושכר לגורם שאינו קשור לחברה וכן גם במקרים שעוסק שאינו מאוגד כחברה בע"מ ירכוש לצרכי עסקו דירת מגורים מאדם פרטי והוא ישכיר את הדירה למגורים.

יצוין כי בעבר ניתנו אישורים בידי רשויות מע"מ לפיהם ברכישת דירת מגורים בידי חברה שאין עיסוקה במקרקעין, אשר לא תשמש כמלאי או ציוד בחברה ורכישתה אינה לשימוש העסק – אין לראות בה כעסקה החייבת במע"מ כלל, לא בידי הקונה ולא בידי המוכר (לא ישולם ולא ינוכה מע"מ לא ברכישה ולא במכירה).

למעבר להחלטת המיסוי - לחץ כאן

7.14. הקלות במע"מ לפרויקטים של תמ"א 38 ופינוי בינוי

נקבע בחוק כי יחול מע"מ בשיעור אפס על עסקאות תמ"א 38 ועסקאות פינוי בינוי, במקום הפטור ממס שנקבע במסגרת תיקון 34 לחוק מע"מ.

השינוי יאפשר ליזמים, קבלנים ולנותני שירותים העוסקים בתחום פינוי בינוי ותמ"א 38 לנכות את מס התשומות הכלול בחשבוניות המס שהוצאו להם גם בגין שירותי החיזוק, ולקבל את החזר המע"מ בגין הטובין והשירותים הנרכשים על ידם לצורך ביצוע שירותי החיזוק.

כמו כן, נקבע מס בשיעור אפס גם על מתן שירותי בניה במסגרת תכניות לחיזוק בדרך של הריסת המבנה והקמתו מחדש (תמ"א 38/2).

שינויים אלו, האמורים להגדיל את הכדאיות הכלכלית של פרויקטים מסוג זה.

תחולת התיקון נקבעה לגבי מכירת זכות ביחידת מגורים חלופית או מתן שירותי בנייה שמועד החיוב במס לגביהם חל ביום 25.11.2014 ואילך (דהיינו, התיקון יחול גם לגבי עסקות שנחתמו בעבר ובלבד שהעבודות על-פיהן טרם החלו, וזאת כפועל יוצא מהוראות החוק שעניינן במועד החיוב במס).

7.15. החלטת מיסוי 6369/18 בדבר חשבונית מס מרוכזת בגין שירותים ונכסים בלתי

מוחשיים המיובאים מתושב חוץ

במסגרת ההחלטה אושר לחברה להוציא חשבונית מס עצמית מרוכזת אחת לחודש בגין התמורה שתשולם לספקים הזרים במהלך אותו חודש בשל יבוא הנכסים הבלתי מוחשיים ויבוא השירותים.

תמצית ההסדר ותנאיו:

- א. תקנה 6 לתקנות מס ערך מוסף, התשל"ו-1976 (להלן: "התקנות") ותקנה 6 לתקנות קובעות את אופן הדיווח במס בשל יבוא נכסים בלתי מוחשיים ובשל יבוא שירותים.
- ב. מנגנון הדיווח בשל הייבוא כאמור, כאשר המס אינו נגבה על ידי הסוחר המוסמך כאמור בתקנה 6ג(א) לתקנות, נקבע בתקנה 6ג(ד) לתקנות באופן הבא:
 1. אם המייבא הוא עוסק - יוציא חשבונית ערוכה על שמו (להלן: "חשבונית עצמית"), וידווח על היבוא בדו"ח שעליו להגיש לפי תקנה 23 לתקנות בשל עסקאותיו וישלם את המס המגיע עם הגשת הדו"ח.
 2. אם המייבא אינו עוסק - ידווח על היבוא באופן שיש לדווח על עסקת אקראי כאמור בתקנה 15א(א) ו-15ב(ב) לתקנות מס ערך מוסף (רישום), התשל"ו-1976, וישלם את המס המגיע עם הגשת הדו"ח.
 - ג. בשל העובדה, כי חובת הדיווח בהתאם לתקנה 6ג ו-6ד לתקנות חלה בשל מספר רב של תשלומים המשולמים על ידי החברה מידי חודש בחודשו לספקים רבים, הרינו לאשר כי החברה תהא רשאית להוציא חשבונית מס עצמית מרוכזת אחת לחודש בגין התמורה אשר תשולם לספקים הזרים במהלך אותו חודש בשל יבוא הנכסים הבלתי מוחשיים ויבוא השירותים (להלן: "חשבונית המס העצמית המרוכזת") וזאת בהתקיים כל התנאים המפורטים להלן:
 1. בחשבונית המס העצמית המרוכזת יצוין בצורה בולטת המשפט: "חשבונית מס עצמית מרוכזת על פי הקלה מרשות המסים ועל פי החלטת מיסוי מספר 6369/18".
 2. חשבונית המס העצמית המרוכזת תוצא אחת לחודש בשל יבוא השירותים ו/או ייבוא הנכסים הבלתי מוחשיים אשר תמורתם שולמה באותו חודש.
 3. חשבונית המס העצמית המרוכזת תיכלל בדיווח התקופתי המוגש למע"מ בגין אותו החודש.
 4. בחשבונית המס העצמית המרוכזת יפורטו בצורה מסודרת ובשורה נפרדת הפריטים שלהלן:
 - התאריך.
 - שם הספק ומענו.
 - הסכום אשר שולם במהלך אותו חודש לרבות עמלת הסליקה, ככל והתשלומים נעשו באמצעות חברת סליקה.
 - תיאור הנכס הבלתי מוחשי ו/או תיאור השירות.
 5. לחשבונית המס העצמית המרוכזת תצורף אסמכתא המעידה על התשלומים אשר נשאה בהם החברה בקשר עם היבוא.

- ד. מובהר, כי אין באמור לעיל כדי להוות אישור לניכוי מס תשומות בהסתמך על חשבונית המס העצמית המרכזת. ניכוי מס התשומות לגבי כל תשלום ותשלום יהא בכפוף לתנאים הקבועים בסעיפים 38 ו-41 לחוק ובכפוף לכל דין.
- ה. כמו כן מובהר, כי אין באישור זה קביעה כי לספקים הזרים אין עסקים או פעילות בישראל לעניין סעיף 1 ו-30(ג) לחוק מע"מ ולעניין מינוי נציג לפי סעיף 60 לחוק מע"מ.
- ו. בנוסף מובהר, כי אין האמור באישור זה כדי לקבוע את מעמדם של הספקים הזרים לעניין קיומו של "מוסד קבע" בישראל ו/או קביעה לעניין מחירי העברה בהתאם להוראות פקודת מס הכנסה.
- ז. אישור זה ניתן בתנאי שיוקפד על מילוי נאות של כל יתר ההוראות בדבר ניהול פנקסים. אישור זה יהיה בתוקף לשלוש שנים או עד לביטולו, הכול לפי המוקדם. כמו כן, על החברה לדווח למחלקה המקצועית – מע"מ על כל שינוי אשר יחול באופי העסק ובהיקפו אשר לגביהם אושרה ההקלה.
- ח. עוסק הרואה עצמו עומד בתנאי ההסדר כמתואר לעיל יהיה רשאי לפעול בהתאם לתנאי ההסדר על כל תנאיו.
- ט. הסוגיה ועמדת רשות המיסים הובאה בתמצית בלבד.
- י. החלטה זו מבטלת מיום פרסומה עמדות מקצועיות שניתנו בעבר ע"י הנהלת רשות המיסים, המשרדים האזוריים או גורם אחר, במידה והן קבעו אחרת.

להחלטת המיסוי - [לחץ כאן](#)

8. נקודות לעיון ולביצוע עד תום שנת 2023

8.1 דיווח מע"מ מפורט - היערכות

שיטת הדיווח למע"מ הולכת ומתקדמת בהדרגה לדיווח מקוון מלא. עוסקים נכנסים בהדרגה למערכת הדיווח המקוון, ולפי הודעת רשות המסים, בעוד מספר שנים הדיווח המקוון יחול על כלל העוסקים במשק.

כזכור, במסגרת המאבק בחשבוניות הפיקטיביות נקבע כי יש לדווח באופן מקוון ומפורט הן על העסקאות והן על התשלומים, כאשר על הדיווח להיחתם בחתימה אלקטרונית מאושרת. במסגרת שיטת הדיווח, חשבוניות המס המוצאות על-ידי העוסק יכללו את מספר העוסק של הלקוח. חשבונית שלא תכלול את מספר העוסק של הלקוח תחשב כלא תקינה.

חובת הדיווח המפורט חלה **בשנת 2024** על עוסקים, מלכ"רים ומוסדות כספיים, כמפורט להלן:

1. עוסק שמחזור עסקאותיו בשנת 2023 עלה על 2,500,000 ש"ח או שחלה עליו חובה לנהל פנקסי חשבוניות לפי שיטת החשבוניות הכפולה מכוח הוראות ניהול ספרים.
2. עוסק אשר מחזור עסקאותיו בשנת 2023 עלה על 1,500,000 ש"ח ואשר התקיים לגביו אחד מאלה:
(א) הוא חייב לפי כל דין בהכנת מאזן ובמינוי רואה חשבון מבקר (או מבקר אחר כאמור בסעיף 20 לפקודת האגודות השיתופיות);
(ב) הוא רשום כשותפות או באיחוד עוסקים ולגבי אחד השותפים או אחד העוסקים התקיים התנאי האמור בפסקת משנה (א).
3. מלכ"ר אשר מחזורו השנתי בשנת 2022 עלה על 20 מיליון שקלים חדשים.
4. מוסד כספי אשר מחזורו השנתי בשנת 2022 עלה על 4 מיליון שקלים חדשים.

יש לבחון בכל עסק את קיום חובת הדיווח המפורט ולהיערך בהתאם. על כל מי שנדרש לדווח לראשונה בדיווח מקוון לבדוק עם ספק תוכנת הנהלת החשבונות שלו את ההיערכות הנדרשת ממנו לצורך התאמת התוכנה לדרישות הדיווח. כן נזכיר כי ניתן לשדר דיווחי מע"מ מפורטים אך ורק באמצעות כרטיס חכם. לפיכך, יש להצטייד בכרטיס זה לצורך הגשת הדיווחים. יש לעקוב אחר הודעות רשות המיסים בדבר הליך החקיקה.

8.2 ביטוח לאומי - עצמאים

לעצמאים המשלמים מקדמות חודשיות למוסד לביטוח לאומי כדאי להקדים ולשלם את מקדמת חודש דצמבר 2022 (שמועד תשלומה החוקי הוא 15.1.2024) עד סוף דצמבר 2023, וכך יוכלו ליהנות מניכוי של 52% מסכום דמי הביטוח ששולמו עוד בשנה הזו (שהם כ-35% מהסך הכולל של התשלומים לביטוח לאומי כולל ביטוח בריאות). כן מומלץ להקדים ולשלם את הפרשי דמי הביטוח המתייחסים לשנת 2023 ולשנים קודמות. יש לפנות לביטוח לאומי להסדרת תשלום ההפרשים בהקדם.

נפנה את תשומת הלב לכך שחוק ביטוח לאומי מחייב דמי ביטוח גם על הכנסות פסיביות מסוימות (הכנסה אחרת - הכנסה מהמקורות בסעיף 2 לפקודת מס הכנסה ואינה הכנסה מעבודה כעובד שכיר או כעובד עצמאי). בהתאם לכך חייבות בדמי ביטוח גם הכנסות מתמלוגים שהיו פטורות עד כה אם היו נמוכות מההכנסות מיגיעה אישית.

8.3. מלאי

בעסקים בהם יש מלאי יש להיערך לביצוע ספירת המלאי. נדגיש כי מי שעורך את ספירת המלאי שלו שלא במסגרת תאריכים אלו חייב להודיע על כך מראש לפקיד השומה.

לפני תום השנה כדאי לבחון את ערכם של הפריטים אשר תנועתם איטית או שערכם ירד משמעותית. במידה וקיימים במלאי פריטים אשר עברו את תאריך התפוגה שלהם (מוצרי מזון, מוצרי קוסמטיקה וכו') יש לערוך פרוטוקול מסודר שיכלול את שמות הפריטים, תאריכי תפוגה ופריטים מזהים אחרים לפני גריעתם מהמלאי.

8.4. התאמת המחזור

יש לערוך התאמה של המחזור הרשום בספרים למחזור שדווח לרשויות מס ערך מוסף ולמס הכנסה במסגרת דיווחי המקדמות. התאמה כנ"ל יש לערוך גם לגבי תשומות שנתבעו ודיווח על חיובי ריבית והצמדה לפי סעיף 3 ט' לפקודה. במידה שמתגלים הפרשים במחזור יש להגיש דוח מתקן.

8.5. חובות מסופקים ואבודים

בכל מקרה של חוב שצופים קשיים בגבייתו, מומלץ לנסות לגבש הסדר פשרה על גובה החוב עד תום שנת המס, כך שהנחה או זיכוי שיסוכמו יירשמו ויופחתו מההכנסות עוד בשנה זו. במידה ואין אפשרות להגיע להסדר, מומלץ לפתוח בהליכי גביה לפני תום שנת המס על מנת לאפשר הכרה לצורכי מס בחובות האבודים בשנה זו.

בהתאם להוראות מס הכנסה, חוב אבוד יוכר רק אם הוא עסקי, בלתי אפשרי לגביה (למשל, החייב פשט את הרגל או שהוא חברה בפירוק), בתאריך המאזן הגיע מועד פירעון החוב. נדגיש כי ההוצאה תותר לצרכי מס הכנסה רק אם יוכח - להנחת דעתו של פקיד השומה - כי נעשו כל המאמצים לגבות את החוב. לפיכך, רצוי להיערך לביצוע פעולות לגביית החובות, כגון - פנייה חוזרת לחייבים, פנייה לעורכי דין, הגשת תביעות משפטיות וכו'. יש גם אפשרות להמחות חובות רעים לחברת גבייה ולנכות את ההפרש בין סך החוב לבין הסכום שיתקבל בעבורו כהוצאה לצורכי מס.

ויתור על חוב עסקי של חברות קשורות לא יוכר כחוב אבוד אלא אם ניתן יהיה להוכיח כי נעשו מאמצים לגבות את החוב. מומלץ לשמור תיעוד המוכיח את הפעולות שנעשו לגביית החוב.

8.6. הפקדות לפיצויים

יש לבצע את חישוב ההתחייבות לפנסיה ולפיצויים לעובדי החברה, תוך התחשבות בהוראות החוק החדשות בדבר ביטוח פנסיוני ולקבל החלטות בדבר הטיפול בסכומים החסרים לצורך תשלום פיצויים ופנסיה או ליצור תכניות פנסיוניות לעובדים שטרם בוצעו להם תכניות כאלו ולהפקיד את מלוא הסכום הנדרש וכך להבטיח את ההכרה בהוצאה עוד בשנת המס. יש לשים לב כי לא ניתן להפקיד יותר כספים לקופות מרכזיות לפיצויים.

8.7. תזכורות מס

8.7.1. תזכורות מס - עד ליום 30/11/23

"חברה משפחתית" יכולה להודיע לפקיד השומה, עד חודש לפני תחילת שנת המס, שהיא חוזרת בה מבקשתה להיחשב כ"חברה משפחתית". כלומר, יש להודיע עד 30/11/23. ההודעה היא עבור שנת 2024 (תחדל להיות חברה משפחתית החל מ- 1/1/24). ראו סעיף 64א(ב) לפקודה, כנוסחו לאחר תיקון 197 לפקודה. לתשומת לבכם, חברה משפחתית שביקשה לחדול מהיותה חברה משפחתית, לא תוכל לשוב ולהיות בהמשך שוב חברה משפחתית.

8.7.2. תזכורות מס - עד ליום 31/12/23

- נישום אשר חייב לערוך "רשימת מלאי" (בהתאם להוראות ניהול ספרים), חייב לערוך "מפקד מלאי" ביום 31/12/2023. ניתן גם לערוך את "מפקד המלאי" בין 21/12/2023 ל- 10/1/2024, בתנאי שנערכה רשימת התאמה ליום 31/12/2023. כמו כן, ניתן לערוך את "מפקד המלאי" גם בין התאריכים 1/12/2023 ל- 31/1/2024, בתנאי שנערכה רשימת התאמה, כאמור, ובתנאי נוסף - שנמסרה על כך הודעה מראש לפקיד השומה. במידה ומעוניינים בשנת 2024 לנהל "מלאי תמידי", כאמור בסעיף 26 להוראות ניהול ספרים - יש להודיע על כך בכתב לפקיד השומה עד ליום 31/12/2023, וכמובן, לעמוד בשאר התנאים שקיימים בסעיף.
- בהתאם להוראות התקנות - ביום 1/1/2024 יש למלא טופס 101 לכל העובדים.
- ביום 31/12/2023 יש לרשום את מס הק"מ של כל הרכבים בעסק. למרות שהתקנות שונו וחישבו. ההוצאה המוכרת אינה מתבססת עוד על מס' הק"מ, הרי שחובת רישום מד הק"מ עדיין קיימת, ומהווה תנאי להכרה בהוצאות הרכב.
- במידה ורוצים להגיש דוח מס מאוחד לשנת המס 2023, בהתאם להוראות חוק עידוד התעשייה (מיסים), תשכ"ט-1969 - יש להודיע על כך לפקיד השומה, לכל המאוחר עד ליום 31/12/2023.
- לפני תחילת שנת 2024 יש לבדוק ולוודא אלו הוראות ניהול ספרים חלות על העסק, ולבדוק אם חלו שינויים בהוראות משנה קודמת (עקב גידול ב"מחזור" או מס' המועסקים, וכו').

8.7.3. תזכורות מס - עד ליום 31/1/24

- סעיף 122 לפקודת מס הכנסה מאפשר לשלם מס סופי בשיעור של 10% מ"מחזור ההכנסות" מדמי-שכירות, מהשכרת דירות לצרכי מגורים. אין תקרה בסעיף, וניתן בכל גובה הכנסה שהיא ("מדמי שכירות למגורים") לשלם מס סופי של 10%, בתנאי שאין המדובר ב"הכנסה מעסק" (בהתאם ל"מבחנים" השונים שנקבעו בפסיקה). התנאי בסעיף הוא תשלום המס עד 30 יום מתום שנת המס. קרי - יש לשלם את המס בשיעור 10% עבור ההכנסות מדמי שכירות למגורים בשנת 2023 עד ליום 30/1/2024. להזכירכם, הכנסה מדמי-שכירות למגורים עד לסך החודשי של 5,471 ש"ח (בשנת 2023) פטורה ממס, כך שסעיף 122 לפקודה רלוונטי בעיקר במצבים בהם ההכנסה החודשית מדמי-שכירות למגורים עולה על סכום זה.

- נישום החייב להגיש דוח שנתי למס הכנסה, והיו לו הכנסות מני"ע שלא נוכה בגין מס, יגיש דיווח על רווחי-הון בדוח חצי-שנתי. בגין החודשים יולי עד דצמבר 2023, יש להגיש את הדוח עד ליום 31/1/2024.
- ניתן לשלם למס הכנסה עד ליום 31/1/2024 את יתרת "חוב המס" בגין שנת 2023, ולקבל פטור מלא מריבית והפרשי-הצמדה בגין תשלומים אלו.
- לפי תקנה 15 לתקנות מס ערך מוסף (רישום), תשל"ו 1976- "עוסק פטור" חייב להצהיר עד ליום 31/1/2024 מה היה "מחזור העסקאות" שלו בשנת 2023.
- לפי סעיף 18(א) לפקודה, בכדי ש"תשלומים סוציאליים" לקופת-גמל יוכרו כהוצאה בשנת המס 2023 (בגין שכר 12/2023) יש לשלם לקופת-הגמל עד ליום 31/1/2024.
- מי שרוצה (ויכול לפי הוראות התקנות) לנהל את ספרי החשבונות לפי ה"תקנות הדולריות" בשנת 2024, חייב להודיע על כך עד ליום 30/1/2024.
- הגשת דיווח מקוון של מעסיק למוסד לביטוח לאומי (נתוני שכר) עד יום 18/1/2024 לגבי החודשים ינואר עד דצמבר 2023.

8.7.4 תזכורות מס - עד ליום 28/2/24

- ניתן לשלם למס הכנסה עד ליום 28/2/2024 את יתרת "חוב המס" בגין שנת 2023 ולקבל פטור מחצית הפרשי ההצמדה והריבית, בגין תשלומים אלו.

8.7.5 תזכורות מס - עד ליום 31/3/24

- בהתאם להוראות סעיף 71א' לחוק מע"מ, יש להגיש דוח מסכם לעוסקים שנרשמו כאחד ("איחוד עוסקים"). כל אחד מחברי האיחוד חייב להגיש דוח זה בגין שנת המס 2023, עד ליום 31/3/24.
- תשלומים ל"בעלי שליטה" ("מענק מנהלים") בגין שנת המס 2023 (ב"חברה שהיא בשליטתם של לא יותר מחמישה בני אדם") יוכרו כהוצאה רק אם המס בגינם נוכה עד ליום 31/3/2024, והועבר לפקיד השומה עד ליום 7/4/2024.
- ניתן לשלם למס הכנסה עד ליום 31/3/2024 את יתרת "חוב המס" בגין שנת 2023 ולקבל פטור של- 25% מהריבית והפרשי ההצמדה בגין תשלומים אלו.
- "עוסקים", שבהתאם להוראות תקנה 21א' לתקנות מע"מ חייבים בדיווח למע"מ רק אחת לשנה (במקום הדיווח התקופתי החודשי או הדו-חודשי), יגישו את הדיווח עבור שנת המס 2023 עד 15/3/2024.
- יש חובה למסור, עד ליום 20/3/2024, אישורים שנתיים (טופס 867), לשנת המס 2023, בגין ניכוי מס שנוכה במקור.
- אישורים אלו הינם בגין ניכוי מס שנוכה, שלא ממשכורת, והינו אחד מאלה (בהתאם לתקנות): מריבית, מדמי שכירות, משירותים או נכסים, עבודות מתכת, הלבשה, חשמל ואלקטרוניקה, הובלה, בנייה, הימורים והגרלות, שכר אומנים, שכר בוחנים, שכר מרצים, שכר מעניקי שירותי משרד, שכר דירקטורים, שכר ספורטאים, שכר סופרים, עמלת ביטוח, עיבוד יהלומים, מסחר ביהלומים, עבדה חקלאית או תוצרת חקלאית.

- יש חובה למסור לעובדים טופס 106 לשנת המס 2023 עד ליום 31/3/2024. ראה תקנה 13(א) לתקנות מס הכנסה (ניכוי ממשכורת ומשכר עבודה), התשנ"ג-1993.

8.7.6. תזכורות מס - עד ליום 30/4/24

- יחיד שאינו חייב בדיווח מקוון של הדוח השנתי, חייב להגיש דוח שנתי עד ליום 30/4/24.
- יש להגיש דיווח מקוון של טופסי 856 ו-126 בגין שנת מס 2023 עד ליום 30/4/24.

8.7.7. תזכורות מס - עד ליום 31/05/24

- לפי סעיף 132 לפקודה - מועד הגשת הדוח השנתי לשנת 2023, למי שמנהל הנה"ח כפולה ולעצמאי שחייב בהגשת דוח מקוון הינו עד ליום 31/5/24.

8.7.8. תזכורות מס - עד ליום 31/07/24

- נישום החייב להגיש דוח שנתי למס הכנסה, והיו לו הכנסות מניירות ערך שלא נוכה בגין מס במקור, יגיש דיווח על רווחי הון בדוח חצי שנתי, בגין החודשים ינואר עד יוני 2024. יש להגיש את הדוח עד ליום 31/7/24.
- הגשת דיווח מקוון של מעסיק למוסד לביטוח לאומי (נתוני שכר) עד יום 18/7/2024 לגבי החודשים ינואר עד יוני 2024.

8.7.9. תזכורות מס - עד ליום 30/09/24

- לפי סעיף 64ב' לפקודה, במידה ונישום מבקש להחליף את "בן הזוג הרשום", עליו להודיע לפקיד השומה, בטופס 4435, לפחות שלושה חודשים לפני תחילת שנת המס.
- בהתאם לסעיף 3(ב) להוראות ניהול ספרים, במידה ומבקשים "הקלה" בניהול ספרי החשבונות בעסק, עבור שנת המס 2025 ניתן לפנות לפקיד השומה עד ליום 30/9/24. במידה ולא מקבלים התייחסות לבקשה - יראו את הבקשה כמאושרת עבור שנת המס 2025.

9. מבנה משפטי של עסק - פעילות כיחיד לעומת פעילות חברה

פעילות עסקית ניתן לקיים במסגרת של עסק של יחיד, שותפות של מספר יחידים או חברה בה בעל מניות יחיד או מספר בעלי מניות. שותפות וחברה הן גופים מאוגדים על פי דין (אם כי ניתן לקיים גם שותפות שאינה רשומה על פי פקודת השותפויות), כאשר החברה גם יוצרת גוף משפטי נפרד מבעלי המניות שלה. רשויות מס הכנסה מכירות בחברה כנישום נפרד, בניגוד לשותפות בה יחידה נישומים על חלקם בהכנסות השותפות והשותפות אינה נישומה כגוף משפטי. במס ערך מוסף, לעומת זאת מכירים גם בשותפות כעוסק העומד בפני עצמו.

פעילות כיחיד לעומת פעילות חברה

את נושא הפעילות במסגרת חברה מומלץ לבחון מעת לעת בחיי העסק בהתייחס להיבטים משפטיים, תדמיתיים ומיסויים. ההיבטים המיסויים אותם יש לשקול, הם צמצום פערי המס בין יחידים לחברות המחלקות את רווחיהן וקיום שני שלבי מיסוי (שלב מיסוי החברה הישיר ושלב חלוקת הדיבידנד לבעל המניות) שהופכים למשמעותיים במיוחד כשמדובר ברווחי הון. עם זאת, לאור ביטולן של הפחתות המיסים לחברות, העלאת שיעור המס על יחידים והטלת מס יסף על הכנסות מעל 698,280 ש"ח בשנה המותיר את הפער בשיעורי המס לגבי רווחים לא מחולקים, עדיין קיימת בחלק מהמקרים כדאיות לפעילות באמצעות חברות. בבואנו לבחון את כדאיות הפעילות במסגרת חברה כמסגרת עסקית "חוסכת מס", יש לבחון את **שיעורי המס החלים על רווחיה הלא מחולקים של החברה ואת המס הנוסף החל בעת חלוקתם.**

יש לזכור כי יחידים זכאים לשיעורי מס מופחתים על רווחי הון ממימוש נכסים ועל פעילויות בשוק ההון, בעוד שמרבית החברות אינן זכאיות לשיעורים אלו וכן נזכיר גם כי על הכנסת היחיד (במגבלות תקרה) מוטלים דמי ביטוח לאומי וביטוח בריאות ששיעורם (בניכוי החלק המותר לניכוי לצרכי מס) הוא כ - 13%. נזכיר גם כי בעת חלוקת רווחי החברה כדיבידנד מוטלת חבות מס נוספת (בשיעור של 30% לבעל מניות מהותי או 25% לכל בעל מניות אחר) בלא קשר למקור ההכנסה, וכך יש חיוב מס נוסף גם על רווחי הון או שבח מקרקעין. על חלוקה זו לא מוטלים דמי ביטוח לאומי.

עצמאי הבוחר להפוך את עסקו לחברה עומד בפני טענה אפשרית מצד רשויות המס כי ביצע בפועל מכירה של המוניטין שצבר בעסקו כיחיד.

על מנת להימנע מטענות כגון אלו, מומלץ בכל מקרה של מעבר לפעילות בחברה, לבחון את הנושא ולבחור באחת מהחלופות הקיימות: העברה תמורת מניות (לפי סעיף 104), או עריכת חוזה לפיו המוניטין נותר בבעלות המוכר ולא עובר לחברה, או מכירת המוניטין בערך השוק שלו לחברה תוך תשלום מס רווחי הון.

בכדי למנוע את הניצול לרעה של מודל המיסוי הדור שלבי, הוסף לפקודה סעיף 62א, הקובע כי חברות "הארנק" יהיו שקופות מבחינת מס: נקבע בסעיף כי הכנסותיה של חברת מעטים הנובעות מפעילות של יחיד שהוא בעל מניות מהותי בה, יחשבו כהכנסתו של היחיד.

התיקון קובע שיש להתעלם מקיומה של החברה, ולחייב את בעל המניות נותן השירות, באופן ישיר, במס על כלל ההכנסות הנובעות לחברה מיגיעתו האישית, בהתקיים אחד משני המצבים הבאים:

1. פעילות כנושא משרה או הענקת שירותי ניהול.
2. פעילות עבור אדם אחר כנותן שירותים, מסוג הפעולות הנעשות בידי עובד בעבור מעסיקו.

להרחבה בנושא ראה סעיף 2.11 בדבר "חברות ארנק"

במידה והכנסת החברה נובעת מפעילותו של היחיד והיא מסוג הפעולות הנעשות בידי עובד עבור מעסיקו, תחויב הכנסת בעל המניות כמשכורת בהתקיים התנאים מסוימים.

מצ"ב טבלה הבאה לרכז את ההבדלים בפעילות באמצעות יחיד או חברה (בעל מניות מהותי):

הנושא	עצמאי	חברה בע"מ
הקשר עם רשויות המס	בעל העסק עומד אישית מול רשויות המס השונות ואחראי לתשלומי מקדמות המס השונות.	החברה עומדת מול רשויות המס השונות. לבעל השליטה נפתח תיק במס הכנסה והוא חייב בהגשת דוח שנתי.
שיעורי מס הכנסה	מס שולי - עד שיעור של 50% כולל מס יסף.	23% - מס חברות. בעת חלוקת דייוידנד - 30% מס נוסף, סך הכל מס ליחיד ולחברה - 48.41% (כולל מס יסף).
ביטוח לאומי וביטוח בריאות	חבות בשיעור של כ - 18% מהרווח עד לתקרה שנקבעה. רק 52% מדמי הביטוח (לא כולל ביטוח בריאות) מותרים לניכוי למס הכנסה.	אין חבות בדמי ביטוח על רווחי החברה. על שכר בעל השליטה יש חיוב דמי ביטוח בדומה ליחיד למעט סעיפי ביטוח מסוימים שלא חלים על בעלי שליטה (אבטלה, פשיטת רגל). אין חיוב בדמי ביטוח על דיבידנד.
מוניטין ויציבות	מבוססים רק על בעל העסק.	העברת בעלות נוחה בדרך של מכירת מניות.
שיטת ניהול פנקסי חשבונות	באחת מהשיטות החד צידית או כפולה- לפי הנחיות והוראות ניהול ספרים.	יש חובת ניהול ספרים בשיטה הכפולה בלבד, ללא קשר לגודל החברה.
שיעורי מס על הכנסות מועדפות	מס סופי לפי השיעורים שנקבעו (ראה פירוט בפרק מיסוי יחיד)	מס חברות ובעת חלוקת הרווח מס נוסף על הדיבידנד.
חשיפה של בעל העסק	חשיפה אישית כלפי נושים שונים.	אין חשיפה אישית, למעט במקרים בהם ניתנות ערבויות אישיות (בד"כ בנקים). (*) או במקרים בהם הוכחה "רשלנותו" של מנהל.
תהליך הקמה	פתיחת תיקים במוסדות: מס הכנסה, ביטוח לאומי, ניכויים (כמעסיק) ומס ערך מוסף.	נדרש לרשום חברה ברשם החברות ולפתוח לחברה תיקים במוסדות בדומה לעצמאי.

להלן ההבדלים בשיעורי המס בין פעילות כיחיד לעומת פעילות בחברה:

שנת מס 2023 ו-2024	שיעור מס חברות	שיעור מס כולל חלוקת דיבידנד (*)	שיעור מס שולי מכסימלי	הפרש ללא חלוקת רווחים	הפרש לאחר חלוקת רווחים
ללא מס יסף	23%	46.1%	47%	24%	0.9%
כולל מס יסף	23%	48.4%	50%	27%	1.6%

(*) שיעור המס החל על בעל מניות מהותי. נזכיר כי בעל מניות שאינו מהותי מתחייב ב-25% מס על דיבידנד.

המסקנות העולות מניתוח פעילות כיחיד לעומת פעילות חברה:

- **לגבי מיסוי רווח הון**

ימשיך להתקיים יתרון מס משמעותי במיסוי רווחי הון של יחידים לעומת חברות. נטל המס אצל יחיד יהיה 25%, או 30% - באם אותו יחיד הינו בעל מניות מהותי, ועל הכנסות מעל 698,280 ש"ח בשנה (מעודכן לשנת 2023) תוספת של 3%, ואילו נטל המס הכולל על רווח הון בידי חברה וחלוקתו כדיבדנד ליחיד (שהינו בעל מניות מהותי בחברה) יהיה בשנת המס 2023 לכל הפחות 46.1% (23% מס חברות + 77%*30% על דיבדנד).

- **לגבי פעילות עסקית**

ניתן לראות על פי הניתוחים שלהלן, כי קיימת עדיפות בשיעורי המס הכוללים לגבי מיסוי הפעילות של הכנסות עסקיות רגילות אצל חברות וחלוקתן כדיבדנד לעומת מיסוי פעילות עסקית על ידי יחידים, הן השנה (2023) והן בשנה הבאה, (2024) וזאת עוד מבלי להביא בחשבון את דמי הביטוח הלאומי המוטלים על יחידים.

שיעור המס השולי המירבי לפעילות באמצעות היחיד יהיה - 47%, ועל הכנסות מעל 698,280 ש"ח בשנה תוספת של 3% ובסך הכל -50%.

לעומת זאת, שיעור המס הכולל על החברה ובעלי מניותיה בחלוקת דיבדנד לבעל מניות מהותי יהיה 46.1% (23% מס חברות + 77%*30%) ואם מדובר על יחיד עם הכנסות שנתיות מעל 698,280 ש"ח יהיה שיעור המס הכולל בפעילות באמצעות חברה - 48.4% (23% מס חברות + 77%*33%).

על כן, בשנות המס 2023 ו-2024 עשוי להיות יתרון לפעילות עסקית באמצעות חברה, אפילו אם מושכים את הרווחים באופן שוטף.

- **הכנסות ריבית שלא ממוסד בנקאי**

הלוואות שניתנות לחברה על ידי יחיד (שאינו בעל מניות מהותי באותה חברה) הכנסת הריבית הריאלית, בהלוואה צמודה, ממוסה בידי היחיד בשיעור של 25% ובהלוואה לא צמודה הכנסת הריבית ממוסה בשיעור של 15%.

שיעור המס על הכנסות מריבית הנובעות במישרין או בעקיפין מחברה שהיחיד הינו בעל עניין מהותי בה הינו לפי שיעור המס השולי ולא 15% / 25% בהתאמה.

- **הפרשי הצמדה על הלוואה**

הפרשי הצמדה פטורים ממס בידי היחיד (בין אם הוא בעל מניות מהותי, בין אם לאו) בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף 9(13) לפקודה. לגבי יחיד בעל שליטה יחולו לחילופין גם תקנות מ"ה (פטור ממס על הפרשי הצמדה בשל יתרה מזכה של בעל שליטה), התשנ"ח-1998.

מומלץ לכל נישום לבחון את המבנה העסקי ההולם את סוג פעילותו. בבחינה זו יש להתייחס גם לשיקולים שאינם שיקולי מס כגון, בין השאר, הגבלת האחריות והחשיפה האישית בפעילות באמצעות חברה, לעומת עלויות נוספות הכרוכות בהפעלת חברה לעומת עסק יחיד, שיקולי המשכיות העסק לאחר פרישה, אפשרות מכירת העסק, קיזוז הפסדים וכד'.

10. החוק לצמצום השימוש במזומן

ביום 18 במרץ, 2018, פורסם ברשומות החוק לצמצום השימוש במזומן, התשע"ח - 2018 ("החוק"). החוק נועד להגביל את השימוש במזומן, כדרך להיאבק בפשיעה ובהלבנת ההון, ולאפשר שימוש באמצעי תשלום מתקדמים ויעילים. החוק קובע מספר איסורים ומגבלות על שימוש במזומן ובשיקים, תוך הבחנה בין עסקאות אשר עוסק (כל מי שמוכר נכס או נותן שירות במהלך עסקיו) צד להן לבין עסקאות בין אנשים פרטיים.

החוק נכנס לתוקפו ביום 1 בינואר 2019.

החוק קובע הגבלות על תשלום או קבלת כסף מזומן, בין היתר, כמפורט להלן:

1. עוסק לא ייתן או יקבל תשלום במזומן עבור עסקה במסגרת עסקו, אם מחיר העסקה עולה על סך של 11,000 ש"ח (לעניין עסקאות שהתמורה בהן עולה על 11,000 ניתן לשלם מקדמה בגובה של 10% מערך העסקה אך בכל מקרה סך המקדמה לא יעלה על 11,000 ש"ח).
 2. אדם שאינו עוסק (לרבות עוסק שלא במסגרת עסקו), לא ייתן תשלום במזומן לעוסק בעבור עסקה במסגרת עסקו, אם מחיר העסקה עולה על סך של 11,000 ש"ח.
 3. אדם שאינו עוסק (לרבות עוסק שלא במסגרת עסקו), לא ייתן לאדם אחר שאינו עוסק תשלום במזומן עבור עסקה, אם מחיר העסקה עולה על סך של 50,000 ש"ח. כמו כן, לא יקבל אדם שאינו עוסק תשלום במזומן עבור עסקה, אם מחיר העסקה עולה על סך של 50,000 ש"ח.
 4. עוסק לא יקבל תשלום במזומן מתייר עבור עסקה במסגרת עסקו ותייר לא ייתן תשלום לעוסק בעבור עסקה במסגרת עסקו, אם מחיר העסקה עולה על סך של 55,000 ש"ח.
 5. עו"ד או רו"ח לא יקבל, במסגרת מתן שירות עסקי ללקוח, כהגדרת המונח בסעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון, סכום במזומן העולה על סך של 11,000 ש"ח או 50,000 ש"ח, לפי העניין, לכל שירות עסקי.
 6. אדם לא ייתן ולא יקבל תשלום במזומן כשכר עבודה, כתרומה או כהלוואה (למעט ביחס להלוואה שנתן גוף פיננסי מפקח) אם עולים הם על סך של 11,000 ש"ח.
 7. אדם לא ייתן ולא יקבל תשלום במזומן כמתנה, אם הסכום עולה על סך של 50,000 ש"ח.
- יש לציין כי, ההגבלות המפורטות לעיל, לא יחולו על תשלומים במזומן בין קרובי משפחה (למעט בעניין שכר עבודה), וכן על רשות מרשויות המדינה (שייקבעו בצו).

הגבלות על שימוש בשיקים והסבתם, בין היתר, כמפורט להלן:

1. עוסק לא ייתן ולא יקבל, במסגרת עסקו, תשלום בשיק בעבור עסקה או כשכר עבודה, כתרומה, כהלוואה או כמתנה, בלי ששמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין.
2. אדם שאינו עוסק לא יקבל ולא ייתן לאדם אחר תשלום בשיק העולה על סך של 5,000 ₪, בעבור עסקה או כשכר עבודה, כתרומה, כהלוואה או כמתנה, בלי ששמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין.
3. אדם שאינו עוסק לא ייתן לעוסק, במסגרת עסקו של העוסק, תשלום בשיק בעבור עסקה או כשכר עבודה, כתרומה, כהלוואה או כמתנה, בלי ששמו נקוב בשיק כנפרע או כנסב, לפי העניין.
4. אדם לא יסב ולא יקבל שיק מוסב, מבלי ששמו ומספר זהותו של המסב נקובים בשיק.

הפרה של הוראות החוק על ידי עוסק, מהווה במקרים מסוימים עבירה פלילית (העשויה לגרור קנס ואף מאסר במקרים של מרמה או רישום כוזב) וכן עשויה לגרור הטלת עיצום כספי בשיעור של עד 30% מהתשלום במזומן או מסכום השיק או כפל הסכום במקרה של הפרה חוזרת.

לחוזר רשות המסים - [לחץ כאן](#)

החל מיום 1 באוגוסט 2022, עודכנו תקרות הסכומים בחוק לצמצום השימוש במזומן ושיעורי הקנסות המנהליים שיוטלו על אנשים פרטיים

ביום 27.10.2021 אישרה ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת את הצו של שר האוצר, בעניין הפחתת תקרת הסכומים בחוק לצמצום השימוש במזומן, כך שהסכום המירבי שיותר לתשלום אצל עוסק יעמוד על 6,000 ש"ח במקום 11,000 ש"ח, ובין אנשים פרטיים יעמוד על 15,000 ש"ח במקום 50,000 ש"ח, למעט בעת רכישת רכב ע"י אדם פרטי, שם התקרה תעמוד על 50,000 ש"ח.

הצו נכנס לתוקף ביום ב-1 באוגוסט 2022.

בנוסף, אישרה הוועדה את התקנות של שר המשפטים לפיהן יוטל קנס מנהלי בגין הפרת החוק ע"י אנשים פרטיים. בחוק נקבעו הוראות בנוגע למתן או קבלת תשלום במזומן או בצ'ק, שהפרתן מהווה עבירה פלילית בגינה ניתן להגיש כתב אישום. הקנסות המנהליים שאושרו יהיו חלופה לכתב אישום ויאפשרו אכיפה יעילה יותר.

כאמור, הוועדה אישרה את שיעורי הקנסות המנהליים כדלקמן:

1. אם התשלום במזומן, התשלום בצ'ק או צ'ק מוסב הוא עד 25,000 ש"ח, שיעור הקנס המנהלי יעמוד על 10%.
2. אם התשלום במזומן, התשלום בצ'ק או הצ'ק המוסב הוא מ-25,000 ש"ח עד 50,000 ש"ח, שיעור הקנס המנהלי יעמוד על 15%.
3. אם התשלום במזומן, התשלום בצ'ק או הצ'ק המוסב גבוה מ-50,000 ש"ח, שיעור הקנס המנהלי יעמוד על 25%.
4. ולעניין מקבל תשלום במזומן עבור שכר עבודה בסכום של מ-6,000 ש"ח ועד 8,500 ש"ח, שיעור הקנס המנהלי יעמוד על 5%.

עוד נקבע כי בעבירה מנהלית חוזרת יווסף על הקנס המנהלי הקבוע לאותה עבירה סכום השווה לקנס המינהלי הראשון. נקבע שעבירה מנהלית חוזרת תהיה עבירה שנעברה בתוך שנתיים מהעבירה הקודמת של אותה הוראה בחוק שבגינה הוטל הקנס המנהלי. וכן נקבע כי מ-1 באוגוסט 2022 (כניסת עדכון הסכומים לתוקף) ולמשך שנתיים, לא יוטל קנס מנהלי על עובר עבירה של קבלת תשלום שכר עבודה במזומן בסכום של עד 8,500 ש"ח, אלא אם נשלחה לו התראה לפיה אם יעבור את העבירה פעם נוספת יוטל עליו קנס מנהלי בשל אותה עבירה.

לפרטים נוספים בהודעה באתר רשות המסים - [לחצו כאן](#)

11. השכרה למגורים - מסלולי מיסוי

הכנסות פסיביות מהשכרת דירת מגורים בישראל בידי יחידים נישומות בשלושה מסלולים:

1. מסלול פטור לפי חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), התש"ן-1990 וזאת עד תקרה מסוימת.
2. מסלול מס מופחת בשיעור של 10% לפי סעיף 122 לפקודה.
3. מסלול החייב במס מלא מחד, ומאידך מאפשר לדרוש הוצאות.

11.1 מסלול פטור ממס (מלא או חלקי)

בחוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה משכר דירה למגורים), התש"ן - 1990 נקבעו מספר תנאים מצטברים למתן פטור ממס על הכנסה משכר דירה למגורים בישראל:

- ✓ הדירה מיועדת לשמש למגורים לפי טיבה.
- ✓ הדירה איננה רשומה בספרי העסק של המשכיר או איננה חייבת ברישום כאמור.
- ✓ הדירה מושכרת לשוכר שהוא יחיד. ניתן גם להשכיר לחבר בני אדם, אך נדרש כי עיקר פעילותו של חבר בני אדם הוא מטרות של מתן דיור לזכאים שקבע משרד הבינוי, לקליטת עליה, לבריאות וסעד ופעילותם אינה לצורכי רווח ובלבד שהתקבל אישור מנהל רשות המיסים לחבר בני אדם השוכר.
- ✓ הדירה משמשת לשוכר למגורים בלבד, ברשותו של המשכיר ישנה הצהרה בכתב על כך או לחילופין חוזה שכירות לפיו ברור כי הדירה משמשת לשוכר למגורים בלבד.
- ✓ הכנסה חודשית משכר דירה כוללת את ההכנסות מכל דירות המגורים המושכרות על ידי המשכיר, בן זוגו המתגורר עמו או של ילדו עד גיל שמונה עשרה. בין אם הדירה מושכרת למגורים, ובין אם למטרה עסקית (כגון דירת מגורים המושכרת לעו"ד).

חישוב הפטור:

1. פטור מלא:	
אם סכום ההכנסה החודשית משכר דירה אינו עולה בכל חודש במהלך השנה על סכום של 5,471 ש"ח בשנת 2023 (להלן "תקרת הפטור"), יחול פטור מלא על הכנסה מהשכרת דירה למגורים העומדת בתנאים לעיל.	
2. פטור חלקי:	
כאשר סכום ההכנסה החודשית משכר דירה גבוה מתקרת הפטור (5,471 ש"ח) אולם אינו עולה על כפל תקרה זו (10,942 ש"ח), יש לחשב את הפטור באופן הבא:	
א. מפחיתים מסכום ההכנסה החודשית משכר דירה שהתקבלה בפועל את סכום תקרת הפטור, ההפרש ביניהם יחשב כסכום עודף.	
ב. מפחיתים מסכום תקרת הפטור את הסכום העודף. ההפרש המתקבל הוא הסכום הפטור.	
ג. מסכום ההכנסה החודשית משכר דירה למגורים שהתקבל בפועל מפחיתים את הסכום הפטור. ההפרש המתקבל הוא הסכום החייב במס.	

לדוגמה:

סכום ההכנסה החודשית משכר דירה למגורים שהתקבל בפועל היה 6,000 ש"ח, גבוה מתקרת הפטור אך נמוך מכפל התקרה.

סכום (בש"ח)	תיאור	
6,000	סכום ההכנסה משכר דירה למגורים בפועל	א.
(5,471)	תקרת הפטור	
529	סכום העודף על התקרה	
5,471	תקרת הפטור	ב.
(529)	סכום העודף על התקרה	
4,942	הסכום הפטור	
6,000	סכום ההכנסה משכר דירה למגורים בפועל	ג.
(4,942)	הסכום הפטור	
1,058	הסכום החייב במס	

על הסכום החייב במס יחול שיעור המס השולי של המשכיר בהתחשב במכלול הכנסותיו. (לגבי הכנסות משכ"ד, מדרגת המס הראשונה היא 31%, למעט מי שמלאו לו בשנת המס ששים שנה, שלגביו מדרגת המס הראשונה היא 10%).

המשכיר רשאי לנכות כנגד הסכום החייב במס הוצאות שוטפות הקשורות להפקת ההכנסה משכר דירה כגון: שכר טרחת עו"ד שערך את חוזה השכירות, תיקונים שוטפים ששילם המשכיר בשנת המס וכן פחת בשיעור של 2% מעלות רכישת המבנה (נציין כי מפעם לפעם מועלות טענות על-ידי רשויות המס, שאין להתיר בניכוי חלק יחסי של הוצאות הפחת כנגד סכום ההכנסה החייבת במס (הסכום העולה על תקרת הפטור), אך נושא זה טרם נבחן בפסיקה).

ההוצאות יותרו כיחס שבין סכום ההכנסה החייב במס משכר דירה, לבין סך ההכנסה משכר דירה. **היעדר פטור:** כאשר סכום ההכנסה החודשית משכר דירה עולה על כפל תקרת הפטור (10,942 ש"ח), לא יחול כל פטור וכל סכום ההכנסה החודשית משכר דירה יהיה חייב במס. במקרה זה, ניתן יהיה לבחור במסלול חיוב במס מופחת בשיעור של 10% או במסלול מדרגות המס (ראה להלן).

11.2 שינויים במסלול הפטור ממס בהשכרת דירת מגורים

חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה מהשכרת דירת מגורים), תש"ן-1990 מקנה פטור ממס ליחיד המשכיר דירה לשוכר יחיד לצורכי מגוריו ובלבד שלא הייתה לו (או לבן-זוגו המתגורר עמו או לילדו עד גיל 18) הכנסה מהשכרת דירות מגורים בסכום כולל העולה על 5,471 ש"ח לחודש.

נבקש לעדכנכם, כי פורסמה הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (תיקון מס' 268), התשפ"ג-2023, שבה מוצע לבצע מספר שינויים בקשר למסלול הפטור כמפורט להלן:

חובת דיווח

כיום, בהתאם לתקנות מס הכנסה (פטור מהגשת דין וחשבון), מי שהכנסתו מהשכרת דירת מגורים נמוכה מהתקרה, פטור מהגשת דו"ח שנתי.

בהתאם להצעת החוק, מוצע להוסיף לפקודת מס הכנסה את סעיף 1א134, לפיה יחיד שהייתה לו בשנת-המס הכנסה מהשכרת דירת מגורים בסכום שאינו עולה על התקרה, יהיה חייב להגיש דו"ח שנתי, אלא אם כן הגיש למנהל רשות המיסים או לפקיד-השומה, עד יום 30 באפריל של שנת המס העוקבת לשנת הפקת ההכנסה, הצהרה ערוכה לפי טופס שיקבע המנהל, שיכלול בה את פרטי הדירות שהשכיר וסכום דמי השכירות ששולמו לו והתקיימו לגבי התנאים לקבלת פטור ממס בגין דמי השכירות.

ההצהרה תוגש באופן מקוון במערכת שתיפתח לצורך כך, ואולם יחיד אשר נולד לפני שנת 1955 יהיה רשאי להגיש את הדיווח גם באופן שאינו מקוון.

תחולת התיקון היא לגבי הצהרה שיש להגישה לגבי דמי שכירות שהתקבלו בשל השכרת דירה בשנת-המס 2023 ואילך.

עם זאת, בהצעת החוק מוצע לאפשר "תקופת ביניים" שבה האכיפה תינקט רק נגד מי שקיבל התראה בכתב ושב וביצע את ההתנהגות האסורה (לא דיווח). מוצע לקבוע, כי בשנת-המס הראשונה שבה חלה חובת הדיווח, לא יינקטו אמצעי אכיפה בשל אי-דיווח על הכנסה שהופקה מדמי שכירות מתחת לתקרת הפטור, אלא אם כן המפר קיבל על כך התראה בכתב שעליו להגיש את הדו"ח כנדרש בתוך 60 ימים והוא לא הגיש את הדו"ח בתוך 60 הימים האמורים.

ביטול ההצמדה של תקרת הפטור

תיקון נוסף שנכלל, הינו ביטול מנגנון ההצמדה של תקרת הפטור ממס בהשכרת דירת מגורים. התקרה האמורה מתואמת מדי שנה לפי שיעור עליית המדד בשנת-המס הקודמת וכעת מוצע לבטל את ההצמדה האמורה ולקבוע את התקרה על סכום קבוע של 5,470 ש"ח לחודש.

(להצעת החוק לחץ כאן)

11.3. מסלול מס בשיעור 10%

מסלול חיוב במס מופחת בשיעור של 10% : על פי סעיף 122 לפקודת מס הכנסה, ניתן לשלם מס מופחת בשיעור של 10% בשל הכנסה מהשכרת דירת מגורים בישראל. מסלול זה יחול בתנאים הבאים :

- א. הדירה משמשת למגורים בישראל.
- ב. ההכנסה מדמי השכירות איננה הכנסה מעסק כמשמעותה בסעיף 1(2) לפקודת מס הכנסה.

סעיף 122 לפקודת מס הכנסה מאפשר מסלול המטיל 10% מס בלבד על הכנסה ברוטו מהשכרת דירת מגורים, וזאת ללא קביעת תקרה לגובה ההכנסות.

הדרישות היחידות בסעיף הינן, שהמשכיר הינו יחיד (לרבות נישום מייצג בחברה משפחתית), ושהדירה המושכרת משמשת למגורים בישראל.

לתשומת ליבכם, אם בחרתם במסלול הזה **אינכם** זכאים לנכות הוצאות שהוצאו בייצור הכנסה משכר דירה, או פחת בשל הדירה ולא תהיו זכאים לקיזוז, זיכוי או פטור (לרבות הפטור במסלול הפטור) בגין ההכנסה משכר דירה או מהמס החל עליה. אם מכירת דירת המגורים לגביה נבחר מסלול המס המופחת תהיה חייבת במס שבה, ינוכה משווי הרכישה הפחת אותו היה ניתן לדרוש כנגדה הכנסה בשיעור מס מופחת.

יודגש כי במסלול זה יש לשלם את המס לכל המאוחר תוך 30 יום מתום שנת המס שבה התקבלה ההכנסה משכר דירה. תשלום לאחר המועד לעיל יחייב את המשכיר בתשלום ריבית והצמדה על חוב המס.

משכירים, להם יש תיק במס הכנסה, יכולים לשלם באתר האינטרנט של הרשות ביישום תשלומי מס הכנסה. במסך הכניסה ליישום יש לבחור את האפשרות תשלום על חשבון שכר דירה 10% והכנסות מיוחדות אחרות.

משכירים להם אין תיק במס הכנסה, ישלמו באמצעות שובר דיווח מקוצר "בקשה לתשלום מס על הכנסה מהשכרת דירה" שיינתן במשרד השומה באזור מגוריהם ואותו יש לשלם בבנק הדואר. בגב השובר מפורטות הנחיות למילוי השובר.

לידיעתכם, אם הכנסתכם השנתית משכר דירה, בגינה שילמתם מס מופחת בשיעור 10% אינה עולה על 363,000 ש"ח בשנת 2022 ואינכם חייבים בהגשת דו"ח שנתי למס הכנסה, לא תידרשו להגיש דו"ח שנתי על כלל הכנסותיכם, אלא אם כן פקיד השומה ידרוש זאת מכם.

למען הסר ספק, לא ניתן לדרוש פטור מכוח "חוק מס הכנסה (פטור ממס על הכנסה משכר דירה למגורים), התש"ן - 1990" וגם שיעור מופחת של 10% על הכנסת שכ"ד מאותה דירת מגורים.

11.4. קיזוז הוצ' דמי שכירות במסלול מס בשיעור 10%

בהתאם לסעיף 122 לפקודה, טרם חוק ההסדרים, יחיד שהייתה לו הכנסה מדמי שכירות יכול לשלם עליה מס בשיעור של 10% ללא ניכוי הוצאות כלשהן. במסגרת התיקון, החל משנת המס 2023, יכול יחיד אשר משכיר דירה יחידה, ובמקביל שוכר דירה (לצורך מגוריו שלו), לנכות מהכנסות השכירות את דמי השכירות שהוא משלם (עד אלפי ש"ח) אך לא יותר מהכנסות השכירות. מדובר בהטבה משמעותית לציבור רחב של משכירי דירות אשר משכירים ושוכרים במקביל. יודגש כי יחיד שיש לו דירה יחידה ודמי השכירות בגינה עולים על דמי השכירות שהוא משלם עבור הדירה אותה הוא שוכר ובה הוא מתגורר, ישלם מס בשיעור של 10% בלבד על ההפרש.

11.5. מסלול חייב וניכוי הוצאות

מסלול אפשרי נוסף הוא תשלום מס בשיעורים הרגילים על ההכנסה מדמי שכירות בניכוי הוצאות שהוצאו בייצור אותה הכנסה. הכוונה היא בעיקר להוצאות פחת, אחזקה, תיקונים וריבית על ההלוואה לרכישת הדירה. במידה ונוצר הפסד מההשכרה הוא ניתן לקיזוז בשנים הבאות מהכנסות מאותה דירה.

נזכיר כי לגבי הכנסות משכר דירה, מדרגת המס הראשונה היא 31%, למעט מי שמלאו לו בשנת המס ששים שנה, שלגביו מדרגת המס הראשונה היא 10%.

לכל מי שבחר במסלול זה, נזכיר כי לפי הוראות סעיף 8ב' לפקודה, מתחייבות הכנסות מדמי שכירות במס בשנה בה נתקבלו - גם אם מדובר בהכנסות מראש. במקביל קובע הסעיף כי הוצאות בגין הכנסות שחויבו במס כנ"ל יותרו לניכוי מכל מקור הכנסה בשנה שבה הוצאו בפועל. משמעות הדבר היא כי ניתן יהיה להקדים קבלת הכנסות מהשכרת נכסים לשנה בה צפויים שיעורי מס נמוכים ולקזז את ההוצאות בשנה בה ההכנסות גבוהות יותר.

11.6. בחינת שילוב בין המסלולים השונים

השילוב בין מסלול פטור למסלול מס בשיעור 10% כמעט תמיד אינו כדאי, מכיוון שבחישוב תקרת הפטור יילקחו כל דירות המגורים בחשבון, גם כאלה שאינן במסלול הפטור. אנו בדעה, כי לשון החוק מאפשרת שילוב בין המסלולים השונים, כך שלגבי דירה מסוימת יוחל חוק הפטור ועל הדירה הנוספת יידרש מסלול ה- 10%. ברם, לעניין קביעת סכום ההכנסה הפטורה והפגיעה בתקרת הפטור, יילקחו בחשבון ההכנסות מכל דירות המגורים, ולכן אפשרות השילוב הנ"ל מוגבלת ורלבנטית במקרים הבאים:

1. בהשכרת מספר דירות מגורים - רק כאשר סך ההכנסות הינן גבוהות מתקרת הפטור, אך נמוכות מכפל תקרת הפטור.
2. ניתן לשלב את המסלול הפטור עם המסלול החייב כאשר קיימות מספר דירות, ככל שהכניסה למסלול החייב אינה מחויבת בדין, דהיינו אין המדובר בהכנסה מעסק אלא בהכנסה פסיבית, והנישום בחר מסיבותיו הוא (לדוגמא, פחת ומימון גבוהים) להיכנס למסלול החייב. ואולם, אף כאן, ההכנסה במסלול החייב תופחת מתקרת הפטור.

כאשר סך ההכנסות מהדירות אינו עולה על תקרת הפטור, אין כדאיות בשילוב המסלול הפטור ביחד עם המסלולים האחרים, אולם אם סך ההכנסות עולות על תקרת הפטור אך לא מעבר לכפל תקרת הפטור, יש לבחון את כדאיות השילוב.

11.7. שילוב מסלול 10% עם מסלול חייב

אין מניעה לשילוב מסלול 10% עם מסלול חייב, היות ומסלול זה אינו מוגבל בתקרה. ניתן, לדוגמא, לשלם 10% מס על דירה אחת (נניח דירה ישנה שנרכשה לפני שנים רבות, שאין בגינה הוצאות מימון ואשר הפחת בגינה נמוך), ואילו על דירה אחרת להיכנס למסלול החייב (דירה שנרכשה במימון גבוה והזכאית לפחת גבוה).

11.8. כדאיות הבחירה בין המסלולים השונים

1. כאשר המדובר בהכנסה כוללת העולה על גובה תקרת הפטור, כדאיות הבחירה במסלול הפטור, קטנה בדרך כלל לעומת מסלול ה- 10%.
2. במקרה של דירות שנרכשו לאחרונה ואשר נלקחו בגינן אף משכנתאות, מומלץ לשקול להיכנס לגביהן למסלול החייב, ואילו לגבי דירות ישנות, ללא עלות גבוהה וללא מימון, כדאי להיכנס למסלול 10%, כך שהשילוב יביא למס משוקלל הנמוך מ- 10%.
3. במקרה שבו ישנה למעלה מדירה אחת וסך ההכנסות עולה על תקרת הפטור, אך לא עולה על כפל תקרת הפטור, ישנם מצבים שבהם שילוב בין מסלול הפטור למסלולים האחרים נותן את תוצאת המס הנמוכה ביותר.
4. מומלץ בכל שנה לבצע בדיקת חבות המס בכל אחד מהמסלולים על בסיס ההכנסות והעלויות (לרבות פחת), ולקבל החלטה בהתאם לתוצאות הבדיקה.
5. אין כל מניעה כי בכל שנה ושנה ייבחר המסלול המטיב ביותר עם הנישום.

11.9. פטור מדמי שכירות שקיבל קשיש המתגורר בבית אבות- סעיף 9 (25) לפקודה

בנוסף למסלולים הכלליים שתוארו לעיל, קיים גם פטור על הכנסה מדמי שכירות מהשכרת דירת מגורים שקיבל קשיש המתגורר בבית אבות בשל הדירה שבה גר לפני כניסתו לבית האבות - עד לסכום מחצית התשלום השנתי ששילם בעד החזקתו בשנת המס בבית האבות.

11.10. דמי שכירות מנכס מחוץ לישראל

ליחיד בעל הכנסה מהשכרה בחו"ל קיימים שני מסלולים:

1. מסלול חייב, שבו פרט לניכוי הוצאות, ניתן אף לקבל זיכוי בגין המס ששולם בחו"ל.
 2. מסלול בו ישולם מס על ההכנסה ברוטו (אך לאחר ניכוי פחת) בשיעור 15%, ללא מתן אפשרות להתיר הוצאות אחרות וללא מתן זיכוי מהמס החל בחו"ל, וזאת בהתאם להוראות סעיף 122 א לפקודה.
- אין כל מניעה כי ייערך חישוב לגבי כל נכס ונכס ועל פי תוצאות המס, על נכס א' יוחל מסלול 15% ועל נכס ב' יוחל המסלול החייב.
- מלשון החוק ניתן להסיק לכאורה שאין מניעה, כי בכל שנה ושנה ייבחר מסלול שונה בחו"ל, לגבי אותו הנכס, וזאת לאור תוצאות המס המשתנות (גידול/קיטון) בהוצאות.

11.11. כדאיות הבחירה בין המסלולים השונים

ככל שסכום הפחת גבוה יותר ושיעור המס בחו"ל נמוך לעומת שיעור המס בישראל, כך עולה עדיפות מסלול ה- 15% - לעומת המסלול החייב.

נדגיש כי בנכס בחו"ל אין הבחנה בין השכרה למגורים והשכרת נכס עסקי.

לכל מי שמשכיר נכסים בחו"ל, נזכיר כי הכדאיות בבחירת מסלול זה או אחר נבחנת ספציפית לפי שיעורי המס וההוצאות החלות בארץ בה נמצאים הנכסים ויש לבחנה מעת לעת לאור שינויים בשיעורי המס ובהוצאות אלו.

11.12. חבות בדמי ביטוח לאומי על הכנסות מהשכרה למגורים

סעיף 350(א) (7) לחוק ביטוח לאומי קובע כי דמי שכירות למגורים, בארץ ובחו"ל, שחל עליהם שיעור מס מוגבל (פטור, 10% בארץ ו- 15% בחו"ל) פטורים מתשלום דמי ביטוח. נקבע כי הכנסות **מדמי שכירות למגורים בישראל** יהיו פטורות מדמי ביטוח ללא תקרת סכום, גם באותם מקרים בהם יש תשלום מס, וזאת בהתאם לחוות דעת משפטית שנתקבלה.

הכנסות מהשכרת דירת מגורים לעסק אינן פטורות מדמי ביטוח.

11.13. ניכוי מס במקור

אם השוכר ירצה לדרוש בניכוי את הוצאות השכירות ולמשכיר תהיה הכנסה חייבת, יחולו הוראות צו מס הכנסה (קביעת דמי שכירות כהכנסה לעניין ניכוי במקור), התשנ"ח-1998, ותקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלום דמי שכירות), התשנ"ח-1998. אי יישום הוראות ניכוי מס במקור יקים את הסנקציות שבסעיף 32א לפקודה. יש לשים לב שבמקרה ש"עובדים מהבית" ומדובר בדירה שכורה, אם רוצים לנכות חלק יחסי משכר הדירה כהוצאה - תחול חובת ניכוי מס במקור. לא בטוח כי המשכיר, שייתכן שמדווח על השכרת הדירה כהשכרה פטורה למגורים, יסכים להסדר כאמור.

למדריך לתשלום ולהקלות במס על הכנסה של יחיד מהשכרת דירה למגורים בישראל - לחץ כאן

12. מתווה מיסוי להכנסות ממתקנים להפקת חשמל

בשנת 2016 נכנס לתוקף החוק לעידוד השקעה באנרגיות מתחדשות (הטבות מס בשל הפקת חשמל מאנרגיה מתחדשת) התשע"ז-2016. מטרת החוק לתת הקלות והטבות מס ליצרן חשמל ביתי ולמשכיר מקרקעין להצבת מתקן להפקת חשמל.

התנאים לקבלת הטבות:

ההטבות ניתנות ל"צרכן ביתי" (צרכן חשמל המשלם עבור חשמל לפי תעריף ביתי) המפיק חשמל ממתקן פוטו וולטאי או טורבינת רוח ולמשכיר מקרקעין למתקנים הללו בתנאים הבאים:

1. מתקן פוטו וולטאי או טורבינת רוח המחוברים לבית מגורים פרטי או בית משותף.
2. הפקת החשמל/ השכרת המקרקעין אינה מגיעה לכדי עסק.
3. בעל המתקן לא ניכה פחת בגינו החל מכניסת החוק לתוקף.
4. החשמל נמכר לחברת החשמל.
5. נמסרה הודעה לחברת החשמל על גבי טופס 1400 / 1401

ההטבות למפיק חשמל:

- א. הכנסה עד 26,100 ש"ח לשנה (נכון לשנת 2023) פטורה ממס.
- ב. אם ההכנסה השנתית עולה על הסכום שלעיל אך לא עולה על תקרת עוסק פטור (בשנת 2023 – 107,692 ש"ח) ניתן לבחור במסלול 10% ללא ניכוי הוצאות (ניתן לנכות חלק יחסי של ההוצאות בקשר להכנסה העולה על תקרת עוסק פטור).
- ג. צרכן ביתי בעל הכנסה מהפקת חשמל שאינה עולה על תקרת עוסק פטור לא חייב לנהל ספרים ולהגיש דוח (אלא אם הוא חייב לנהל ספרים ולהגיש דוח מסיבות אחרות), בתנאי שאם ההכנסה אינה פטורה, ינוכה במקור מלוא המס המתחייב.
- ד. צרכן ביתי בעל הכנסה מהפקת חשמל שאינה עולה על תקרת עוסק פטור אינו חייב להירשם במע"מ כעוסק, בתנאי שאינו רשום כעוסק בקשר לפעילויות אחרות. הכנסה מהפקת חשמל בידי צרכן ביתי פטורה מדמי ביטוח ודמי בריאות.
- ה. משך ההטבה – 25 שנה מיום מסירת ההודעה לחברת החשמל לכל מתקן להפקת חשמל בנפרד.

הטבות למשכיר מקרקעין למתקן להפקת חשמל:

פטור עד תקרה של 5,400 ש"ח לשנה (בשנת 2023). זוהי "תקרה מצטמצמת" בדומה לפטור להשכרת דירת מגורים (כלומר תקרת פטור מצטמצמת בסכום הכנסה העולה על התקרה המלאה). סכום שאינו פטור חייב במס קבוע בשיעור 31%. ניתן לנכות חלק יחסי של ההוצאות בקשר להכנסה המחויבת בשיעור מס 31% או עולה על תקרת עוסק פטור.

לחלופין ניתן לשלם מס בשיעור 10% ללא הגבלת סכום הכנסה.

על משכיר מקרקעין יחולו הטבות הדומות לאלה החלות על מפיק חשמל כגון פטור מניהול ספרים והגשת דוח ופטור מרישום במע"מ. החוק לא פוטר משכיר מקרקעין מדמי ביטוח לאומי לכן הכנסה מהשכרה העולה על רבע השכר הממוצע (כ-30 אלף ש"ח לשנה) חייבת בדמי ביטוח לאומי.

משך ההטבה – 25 שנה מיום מסירת ההודעה לחברת החשמל.

לצפייה בהוראת הביצוע - לחצו כאן

13. שיפורים במושכר

שיפורים במושכר שמבצע שוכר - האם הם מהווים הכנסה בידי המשכיר או לא? ובמידה והם הכנסה - מהו עיתוי ההכרה בהכנסה והחייב במס (ובמיוחד לאור הוראת סעיף 38' בו המחייב במס הכנסה מדמי שכירות לפי בסיס מזומן) ומה גובה ההכנסה החייבת.

במאי 2011 פורסם חוזר מס הכנסה מס' 5/2011 הדן בנושא חיוב הכנסות דמי שכירות ששולמו בדרך של ביצוע שיפורים במושכר. החוזר מסדיר את עיתוי ההכרה בהכנסה, כימות ההכנסה, השפעת החיוב במס על שבח המקרקעין בעת מכירת הנכס, אופן התרת הוצאות בידי משכיר הנכס שנוקפו לו הכנסות בשל שיפורים במושכר, והיחס בין שיפורים במושכר לעומת הוצאות להתאמת המושכר.

יודגש כי באותם מקרים בהם קיים ויתור על דמי שכירות תמורת ביצוע השיפוץ על ידי השוכר יחשבו הוצאות השיפוצים כחלק מהכנסות השכירות בידי המשכיר.

לפי תקנות מס הכנסה ניתן לנכות הוצאות בגין שיפורים במושכר בשיעור של 10% לשנה, ללא קשר לתקופת השכירות בפועל.

יש לזכור כי בדיקת הנושא נעשית תוך בחינת הוראות חוזה השכירות והתאמתן לתנאי השוק הקיימים, כך שגם אם לא נאמר בחוזה במפורש כי קיים ויתור על הכנסות מהשכרה, הרי התאמת דמי השכירות לדמי שכירות אחרים באותו מבנה או באותה הסביבה עשויה להוות אינדיקציה לקיומו של ויתור כזה.

14. תקנות מס הכנסה (פחת מואץ בתקופת ההתמודדות עם נגיף הקורונה) (הוראת שעה)

כחלק מחבילות התמריצים של הממשלה לשם התמודדות המשק עם המשבר הכלכלי שנגרם כתוצאה מנגיף הקורונה, אושרו תקנות העוסקות במתן פחת מואץ לגבי ציוד שיירכש החל מספטמבר 2020 ועד לחודש יוני 2021, וישמש לשם ייצור הכנסה בכלל הענפים במשק (בניגוד לטיטות התקנות אשר הציעה להעניק את ההטבות רק לענפים ספציפיים במשק). תקנות אלו, מגלמות הטבת מס משמעותית (דחיית מס) וכפועל יוצא עשויות להשפיע על קבלת החלטות ברכישת ציוד בענפים שבתחולת התקנות.

בהתאם לתקנות נקבע כי נישום הפועל בישראל, יהיה רשאי לבקש, כי על ציוד שנרכש בתקופה שמיום 1 בספטמבר 2020 ועד 30 ביוני 2021 יחול פחת בשיעור כפול משיעור הפחת החל לגביו על פי הדין הקיים.

הפחת הנוסף יקטין את ההכנסה החייבת של אותם עסקים בשנים הקרובות, ויביא לכך שנטל המס עליהם יקטן באותם שנים. הגדלת שיעור הפחת לצורכי מס, והעמדתו על שיעור גבוה יותר לתקופת זמן קצובה, הופכת רכישת ציוד לכדאית יותר מבחינה כלכלית בתקופה זו, ומעודדת רכישה והפעלה של ציוד בתקופת ההטבה.

סקירה כללית של הוראת השעה המעודכנת:

תחולה – על ציוד שיירכש בתקופה מ – 1 בספטמבר 2020 ועד ל – 30 ביוני 2021 (להלן: "תקופת ההטבה"). קרי ההטבה תהיה גם על ציוד שנרכש לפני כניסת התקנות לתוקף, זאת כאמור בכפוף להפעלתו במועד הנדרש, ראה להלן.

ציוד – כמשמעותו בתקנות הפחת, לרבות מכונות ורכב עבודה, למעט משאיות ולמעט נכסים בלתי מוחשיים ונדרש כי :

ו. יום רכישתו של הציוד יהיה בתקופה הקובעת.

ז. בתקנות נקבעו תנאים לגבי מועד הפעלת הציוד בייצור הכנסה :

1. ככלל - תוך שלושה חודשים מיום הרכישה או 30.6.2021 - לפי המאוחר.
2. לגבי ציוד מסוג שאינו ניתן להפעלה תוך שלושה חודשים מיום רכישתו או ציוד במפעל תעשייתי - תוך תשעה חודשים מיום הרכישה או 30.6.2021 - לפי המאוחר.
- ח. החל לשמש בישראל ביצור הכנסה בתוך שלושה חודשים, ובמפעל תעשייתי תוך תשעה חודשים, מיום רכישתו או עד תום תקופת ההטבה, כמאוחר (לעניין רכישת ציוד מסיבי שלא ניתן להשמישו בתוך 3 חודשים, יקבלו עסקים אלה הארכה ל-9 חודשים בדומה לענפי התעשייה).
- ט. הציוד מופעל בישראל.

נדרש כי הציוד הנרכש שימש בייצור הכנסה בידי הנישום בפעילות בישראל בכל התקופה עד לסיום הפחתתו. נקבע כלל אנטי תכנוני במסגרתו אם בתוך תקופת ההפחתה המואצת או ארבע שנים מסוף תקופת הפחת המואץ יימכר הציוד לקרוב, יראו את המחיר המקורי של הציוד בידי הרוכש הקרוב כאפס.

הוראת השעה לא תחול על ציוד שנקנה מקרוב, נתקבל בלא תמורה, רכישה לפי סעיף 85 (שינוי ייעוד), רכישות שחלות עליהן הוראות חלק ה-2 לפקודה (שינוי מבנה ומיזוג) וגם על ציוד המשמש לפעילות של נישום שקיבל רישיון, חזקה, זיכיון או זיכיון משנה מהמדינה בתחום הנפט.

יצוין כי ההטבה ניתנת לבחירת הנישום, העשוי שלא לבחור בכך אם צפוי שיוכל ליהנות יותר מקבלת פחת בשנים מאוחרות.

בהתאם לעמדת רשות המיסים התקנות לא יחולו:

כלי רכב שאינם רכב עבודה-כלי רכב פרטיים, כלי רכב המיועדים להובלת משאות, כגון משאיות, כלי רכב להסעת נוסעים, כגון אוטובוסים, מוניות, רכבים של מורי נהיגה וכו'.

שיפורים במושכר-ציוד לעניין התקנות אינו כולל הוצאות להתאמת המושכר שהוציא השוכר או שהוציא המשכיר, לפי העניין, לצורך התאמת המושכר לשימושו כהגדרתם בתקנות מס הכנסה (כללים בדבר ניכוי הוצאות להתאמת מושכר), התשנ"ח-1998. לכן, הוצאות כאמור אינן מזכות בכפל פחת לפי התקנות שבנדון, יחד עם זאת, הנישום יהיה זכאי לדרוש כפל פחת בגין ציוד שהותקן במסגרת התאמת המושכר, ובתנאי שהציוד ניתן להפרדה (לדוג' מזגן) ושהתקיימו יתר התנאים שבתקנות.

לתקנות הפחת המואץ – [לחצו כאן](#)

15. הוראת ביצוע מס הכנסה מס' 11/2019 – תיק עיזבון במשרד השומה

בהוראה זו מפרטת הכללים הנוגעים להחלת סעיפים 120(ג)-(ה) לפקודת מס הכנסה ולטיפול בפתיחת תיק עיזבון, לאחר פטירתו של הנישום המנוח לפי העניין.

מדובר בנסיבות בהן יורשי המנוח אינם ידועים לרשות המסים, כולם או מקצתם ו/או לא ידוע לרשות המסים שיעור חלקם בעיזבון ו/או שקיימת מחלוקת בין היורשים לגבי נכסי העיזבון.

לקריאת ההוראה – [לחצו כאן](#)

16. רפורמה במיסוי הכנסת עבודה של ישראלים העובדים בחו"ל תחת מעביד ישראלי

כללי מס הכנסה (בעלי הכנסה מעבודה בחוץ לארץ), התשמ"ב-1982, (להלן: "הכללים") פורסמו מכח הוראות סעיפים 164 ו-243 לפקודת מס הכנסה (להלן: "הפקודה"). הכללים מסדירים את חישוב המס על משכורתם של עובדים ישראלים המועסקים בחו"ל על ידי מעסיק תושב ישראל. הכללים, כפי שנוסחו עד היום, העניקו הטבות למועסקים בחו"ל לתקופה העולה על ארבעה חודשים, בדרך של התרת הוצאות דיור, חינוך, טיפול רפואי ועוד. כמו כן, קבעו הכללים חישוב מס מיוחד (חישוב עפ"י מדרגות מס דולריות), אי התרת נקודות זיכוי ועוד. עם השנים נוצר מצב בו חישוב המס עפ"י הכללים היה גבוה יותר לעומת המס על יחידים בישראל, זאת בעקבות השינויים בשער החליפין של הדולר לעומת השקל, שינויים במיסוי היחיד ובעקבות זאת ירידה בנטל המס על יחידים בישראל. הפערים בחישוב המס יצרו בעיות רבות ביישום, לדוג' כאשר הכללים חלו רק על חלק משנת המס.

ביום 6 במאי 2018, פורסמו ברשומות בקובץ התקנות 7795 כללי מס הכנסה (בעלי הכנסה מעבודה בחוץ לארץ) (תיקון), התשע"ח-2018 (להלן: "התיקון/הכללים החדשים"), המתקנים את הכללים. בכללים החדשים נקבע כי חישוב המס יערך בהתאם לחישוב המס בישראל, עודכנו סכומי הוצאות והוארכה תקופת השהייה המינימלית לעניין תחולת הכללים. הכללים החדשים פשוטים יותר ליישום ותיקנו את העיוותים שנוצרו בחישוב המס עפ"י הכללים לעומת חישוב המס בישראל.

הכללים החדשים יחולו החל מ-1.1.2018, תוך מתן אפשרות בחירה לגבי שנת 2018, כפי שיפורט בהמשך.

להלן פירוט השינויים כפי שהם מופיעים בכללים החדשים ואת העקרונות לפיהם יש לחשב את המס על הכנסת העובד, כדלקמן:

3. הגדרות:

י. בסעיף 1 לכללים החדשים תוקנה הגדרת "עובד", ומעתה הכללים יחולו רק על יחיד תושב ישראל המועסק במדינת חוץ לתקופה רצופה העולה על שמונה חודשים (לעומת ארבעה חודשים בעבר). הארכת תקופת העבודה בחו"ל כאמור, רלוונטית הן לעובד שנשלח על ידי מעסיקו למדינת חוץ (סעיף 1 להגדרת "עובד") והן לעובד מקומי ישראלי. (עמ"י, סעיף 2 להגדרת "עובד"). לעניין סעיף 1 להגדרת עובד, עובד שאינו עמ"י - רשאי המנהל לאשר תקופה רצופה קצרה יותר מטעמים ביטחוניים, בהתייעצות עם מנכ"ל משרד הביטחון או מנכ"ל משרד ראש הממשלה לפי העניין. יא. לאור חישוב המס החדש בהתאם לחישוב המס בישראל, בוטלו ההגדרות "משכורת בסיסית ו"הטבות", כמו כן עודכנו בהתאם הגדרות "משכורת חוץ" ו- "מדינת חוץ".

4. שיעורי המס הניכויים והזיכויים:

שיעורי המס הניכויים והזיכויים יחושבו בהתאם להוראות הפקודה (בכפוף לאמור בכללים החדשים). לאור כך, בוטלו מדרגות המס הדולריות שהיו בסעיף 2 לכללים. בנוסף, בוטל סעיף 3 לכללים ששלל מתן נקודות זיכוי ובוטל סעיף 5 שקבע פטור ממשכורת בסיסית.

5. **הוראות ניכוי מס במקור:**

סעיף 4 לכללים החדשים, העוסק בהוראות ניכוי מס במקור קובע:

- א. חובת הניכוי במקור ממשכורת חוץ תתבצע בהתאם לחלק י' לפקודה, כלומר על פי סעיפים 162 עד 173ב, (סעיפים אלו עוסקים בניכויים על חשבון המס) ובלבד שבעת הניכוי במקור יילקחו בחשבון הוצאות עפ"י סעיפים 5ב' ו-6 והזיכוי לפי סעיף 10 לכללים.
- סעיף 10 לכללים נותר ללא שינוי ובו נקבעו כללי זיכוי ממסי חוץ במטרה למנוע כפל מס.
- סעיפים 5ב' ו-6 לכללים מתירים ניכוי של הוצאות ביקור מולדת, דיור, חינוך ילדים וטיפול רפואי בכפוף לעמידה בתנאים שבכללים (התיקונים בסעיף יפורטו בסעיף 5 להלן).
- ב. סעיף 4(ג) קובע את מנגנון ההמרה ממטבע חוץ לשקל חדש, לפי הכללים טרם התיקון, לצורך חישוב המס היה נדרש לתאם מטבע חוץ כלשהו לשער החליפין של הדולר. בתיקון נקבע שתתבצע ההמרה של משכורת החוץ, ההוצאות עפ"י סעיפים 5ב' ו-6 והזיכוי לפי סעיף 10 ממטבע חוץ לשקל החדש. מנגנון ההמרה עצמו נותר כפי שהיה ובלבד שכעת לא נדרש לתאם מטבע חוץ כלשהו לשער החליפין של הדולר אלא לשקל החדש.

6. **שווי השימוש ברכב:**

סעיף 5א לכללים החדשים קובע כי בעניין שווי השימוש ברכב שהועמד לרשות העובד, יחולו תקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987, כפי שהיו חלות, לו היה הרכב מועמד לרשות העובד בישראל.

ההטבה שהייתה בעבר לזקיפת שווי רכב מוגבל בתקרה ל"עובד בכיר" בלבד – בוטלה.

7. **התרת הוצאות:**

סעיף 5ב לכללים מתיר החזר הוצאות ביקור מולדת ממשכורת חוץ ולא חל בו שינוי. סעיף 6 לכללים החדשים הדין בנושא התרת הוצאות קובע את סוג ההוצאה המותרת בניכוי, סכומה והתנאים להתרת ההוצאה, כדלקמן:

א. **הוצאות דיור** - הוצאות הדיור לא השתנו למעט ביטול הדרישה להמצאת תצהיר והסכם שכירות לגבי דמי השכירות שהעובד מקבל על הכנסתו מהשכרת הדירה בישראל, או תצהיר על כך שאין לו הכנסה מהשכרת דירה בישראל. כמו כן, הוספו מספר ערים לתוספת הראשונה (התוספת הראשונה מתייחסת לסכום המרבי בדולרים שיותר בניכוי בשל הוצאות דיור לחודש).

ב. **הוצאות שכר לימוד בשל ילד שטרם מלאו לו 19 בשנת המס** - בסכום שלא יעלה על הסכום הנקוב בתוספת השניה לכללים החדשים או על הסכום שהחזיר לו המעסיק, לפי הנמוך שביניהם. התוספת השניה, נוספה בכללים החדשים וקבעה את הסכום המירבי המותר בניכוי בכל עיר או מדינה, זאת במקום התקרה שהופיעה בסעיף 6(2) לכללים. יובהר כי לגבי מדינות שאינן מופיעות בתוספת במפורש הסכום המרבי שיותר בניכוי הוא 18,000 דולר או סכום גבוה יותר שיקבע המנהל לפי בקשה ספציפית של העובד או המעסיק לפי מאפייני המדינה שבה הוא עובד.

ג. **הוצאות בגין טיפול רפואי** - כפי שמפורט בכללים, לא חל שינוי.

ד. בסעיף 6(5) המגדיר את התנאים להתרת הוצאות בשל דיור או בשל חינוך ילדים, נוספה פסקת משנה (3). בהתאם לפסקה זו, על העובד להמציא למעסיקו תצהיר על סכום הוצאותיו בעד דיור או חינוך, לפי העניין, וקבלה או הסכם שכירות המעיד על ההוצאה.

ה. בסעיף 6(4) - פסקת משנה (ב) נמחקה, מדובר בסעיף לא רלוונטי לאור ביטול תקנות אש"ל בישראל.

8. שינויים נוספים:

בוטל סעיף 7 לכללים העוסק במתן הטבות שלא הובאו בחשבון בשלב הניכוי במקור.
בוטל סעיף 9 העוסק במתן נקודות זיכוי באופן יחסי עפ"י הוראות הפקודה להכנסה אחרת, הסעיף לא רלוונטי בכללים החדשים לאור כך שחישוב המס על הכנסה ממשכורת חוץ נערך על פי חישוב המס בישראל ועל כן העובד זכאי לנקודות זיכוי כנגד ההכנסה ממשכורת חוץ.
תוקן סעיף 8 העוסק בשיטת חישוב המס בשומה, הסעיף הותאם לחישוב המס החדש שנקבע בכללים אלו - כמפורט בסעיף 4 לכללים החדשים.

9. הוראות תחולה:

הכללים החדשים יחולו על משכורת חוץ המשתלמת החל מחודש ינואר 2018 ואילך. הגדרת "עובד" בנוסחה החדש תחול על מי שהחל עבודתו במדינת חוץ ביום פרסום הכללים החדשים. המשמעות היא שיחיד שהחל לקבל משכורת חוץ לפני 6.5.2018 (מועד פרסום התיקון) תחול עליו הגדרת "עובד" טרם התיקון.
בנוסף, ניתנה אפשרות בחירה לגבי שנת המס 2018, כך שעובד רשאי לבחור שבשנת המס 2018 יחולו עליו הכללים בנוסחם ערב התיקון.

10. טפסים וכללי דיווח:

בהתאם להוראות הפקודה ולתקנות מ"ה (ניכוי במקור ממשכורת ושכר עבודה) התשנ"ג-1992, (להלן: "התקנות") החל משנת 2018 יש לדווח כדלקמן:
א. טופס 106 - יש להנפיק לעובד טופס 106 כקבוע בתקנות. בטופס יש לפרט את ההוצאות שהותרו בניכוי עפ"י הכללים לרבות התיקון ולפרט לגבי כל סוג הוצאה בנפרד. כמו כן, יש לציין בנפרד בטופס את הזיכוי שחושב מכוח סעיף 10 לכללים.
ב. טופס 126 - בטופס קיימים סוגי משרה לעובד ישראלי בחו"ל וכן שדות דיווח על הוצאות שהותרו. עם פרסום הטופס לשנת 2018, יידרש להוסיף לדיווח קוד מזהה לעובדים שבחרו בהחלת הכללים הישנים בשנת 2018, וכן יידרש להוסיף שדה לדיווח המס שזוכה בהתאם לסעיף 10 לכללים.

לתיקון כללי מס הכנסה (בעלי הכנסה מעבודה בחוץ לארץ) (תיקון), התשע"ח – 2018 - לחץ כאן

17. הוראות הקשורות למערכת החשבונות

17.1. ניהול ספרי חשבונות

הוראות ניהול ספרי חשבונות של מס הכנסה ומע"מ כוללות מספר מאפיינים (סוג העסק, מחזור המכירות ומספר מועסקים), הקובעים את ניהול הספרים הנדרש בעסק בשנה הבאה. שינוי במחזור המכירות או במספר המועסקים עלול לגרום לניהול ספרים שונה מהשנה הקודמת - עד כדי מעבר לניהול ספרים בשיטה הכפולה למי שניהל עד כה ספרים בשיטה החד צידית.

"מחזור" מוגדר בהוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות) כ"סכום המכירות וסכום התמורה בעד שירותים לרבות מיסים עקיפים בשנת המס הקודמת או בשנת המס האחרונה של גביה נערכה שומה סופית, לפי הגבוה..."

יש לבחון לפני תום שנת המס את נתוני העסק בשנת 2023 באם נדרשים שינויים במערכת החשבונות כדי לעמוד בדרישות אלו בשנת 2024. יש לשים לב לשינויים הצפויים בשנת 2024 בכל הקשור לניהול ספרים ולדיווח מקוון למע"מ ולניכויים. בבדיקת המחזור הרלבנטי יש להתייחס לסכום המחזור המדווח, בתוספת מס ערך מוסף. לגבי מספר מועסקים, יש לבחון מספר מועסקים ממוצע לפי היקף המשרה.

17.2. תוכנת הנה"ח

רק תוכנות שאושרו על ידי נציבות מס הכנסה מותרות לשימוש. בעת רכישת תוכנה יש לוודא קיום אישור כזה.

רשות המיסים מפעילה באתר האינטרנט שלה יישום המאפשר בדיקה האם לתוכנה כלשהיא יש תעודת רישום תקפה ברשויות המיסים. הבדיקה נעשית לפי פרטי בית התוכנה או לפי שם התוכנה.

כתובת אתר רשות המיסים היא: www.mof.gov.il.

כן נזכיר לאלו המפיקים מהמחשב תיעוד כמו חשבוניות, קבלות וכד' כי יש לוודא כי קיים במחשב מנגנון שיבטיח את שלמות ורציפות הנתונים בעת הפסקות חשמל.

בתי תוכנה נדרשים לשלב בתוכנה לניהול מערכת חשבונות ממוחשבת מודול אשר מבצע את הפקת הקבצים **במבנה אחיד**. רשות המיסים פרסמה הנחייה לחברות התוכנה בדבר ההליכים להתאמת התוכנות לדרישות אלו. **רשות המיסים הבהירה כי מהדורת תוכנה בתוקף, שאינה מכילה את השינוי, תיחשב כתוכנה שאינה עומדת בהוראות.**

17.3. שמירת מערכת החשבונות

על פי סעיף 25 להוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות), נקבעו הוראות בדבר תקופת השמירה של מערכת החשבונות וכן מסמכים אחרים שברשות; אמצעי האחסון ומקום שמירתם.

להלן כללי השמירה:

1. מערכת החשבונות שחובה לנהל (כמפורט בסעיף 3(א) להלן)

את מערכת החשבונות חובה לשמור במשך 7 שנים מתום שנת המס שאליה היא מתייחסת (ראה מקרה א') או במשך 6 שנים מיום הגשת הדוח לאותה שנת מס (ראה מקרה ב'), הכל לפי המאוחר. דוגמה לגבי שנת המס 2016 (לענייננו השנה האחרונה הרלוונטית בדרך כלל לבדיקה):

המקרה	שנת המס	יום הגשת הדוח	יום סיום חובת השמירה
א'	2016	31.10.17	31.12.23 *
ב'	2016	31.05.18	31.05.24 **

* 7 שנים מתום שנת המס. ** 6 שנים מיום הגשת הדוח.

2. מסמכים אחרים שברשות (כמפורט להלן)

את המסמכים המפורטים בסעיף 3(ב) להלן, חובה לשמור במשך 3 שנים לפחות מיום הגשת הדוח על ההכנסה.

דוגמה לגבי שנות המס 2019-2020 (השנים האחרונות הרלוונטיות בדרך כלל לבדיקה):

המקרה	שנת המס	יום הגשת הדוח	יום סיום חובת השמירה
א'	2019	31.1.2021	31.1.2024
ב'	2020	31.8.2021	31.8.2024

3. הגדרת מערכת חשבונות ומסמכים אחרים לעניין תקופת השמירה

(א) מערכת החשבונות (שחובה לנהל) כוללת:

1) את כל ספרי החשבון (לרבות כרססת חשבונות) ותיעוד (תיעוד פנים ותיעוד חוץ), לרבות מערכת חשבונות ממוחשבת - שחובה לנהל על פי הוראות התוספת הספציפית לניהול פנקסים, החלה על עסק.

מערכת החשבונות הממוחשבת כוללת גם את התוכנה, טבלאות העזר (כגון טבלאות לתרגום שערי מטבע, טבלאות לניכוי במקור וכיוצ"ב) ואמצעי אחסון ממוחשבים (כגון- סרטים מגנטיים, תקליטורים, דיסקים אופטיים וכיוצ"ב) למעט קובץ זמני (קובץ המשמש כטיוטה בלבד, להבדיל מקובץ קבוע - שבו אין אפשרות למחוק רשומה והרשומות מוספרו באופן אוטומטי במספר עוקב, כשרצף המספרים העוקבים, נשמר מעיבוד לעיבוד במשך שנת המס).

2) מסמכים נוספים שלגביהם נקבע בהוראות שיש לשמרם יחד עם מערכת החשבונות, כגון: העתקים או ספחים של דוחות תקופתיים למס ערך מוסף; העתקי חשבונות שנתקבלו מהבנק לגבי תקבולים שלא נרשמו בספר קופה, מאחר שהופקדו בבנק ביום קבלתם או למחרתו; הוראה דומה קיימת לגבי ספר תקבולים ותשלומים, וכן מסמכים מסוימים שנערכו על ידי קבלנים, סוחרי מקרקעין ורופאים.

(ב) מסמכים אחרים (מסמכים שברשות) כוללים:

מסמכים שאינם בגדר תיעוד חובה לפי ההוראות לניהול פנקסי חשבונות, ואינם חלק ממערכת החשבונות, (כמפורט בסעיף 25 בהוראות).
מסמכים אלה הם: מסמכים סטטיסטיים, הזמנות, רישומים פנימיים בין מחלקתיים, מקור תיעוד אשר נסרק למחשב לצורך משלוחו כמסמך ממוחשב, חוזים ופרוטוקולים, במידה שנוהג הנישום לערכם או לקבלם, וכן תיעוד ופנקסים שאין חובה לנהלם על פי ההוראות, ואשר נוהלו, בין מרצון ובין מכוח דין אחר.

(ג) מסמכים מיוחדים

בטרם השמדת מערכת חשבונות ומסמכים אחרים שברשות, כאמור לעיל, ראוי לשקול ולבדוק אם לא רצוי לשמור בעסק מעבר לתקופות שלעיל, מסמכים מסוימים אשר עשויים להידרש בעתיד, גם מטעמים שאינם קשורים לדיני המס, כגון - מסמכים על רכישת נכסים (לרבות נכסי מקרקעין), חוזי שכירות, הסכמים והתקשרויות לטווח ארוך, מסמכים הקשורים בתנאי עבודה ושכר עובדים, מסמכים אשר קיימת בגינם תביעה תלויה בבית משפט ועוד.

(ד) מקום ואופן שמירת המסמכים

יצוין שההוראות לניהול פנקסי חשבונות מחייבות להחזיק את הספרים במען העסק (בישראל, למעט אם נתקבל הסדר מס המתיר שמירת חלק ממערכת החשבונות בחו"ל) שצוין בדיון וחשבון השנתי על ההכנסות (מותר להוציאם זמנית רק לשם ביקורת על ידי רואי חשבון או לשם השלמת רישומים, עיון בהם או הצגתם או לשם מסירת עדות). מי שמחזיק את ספריו שלא במען, חייב להודיע על כך לפקיד השומה.

ההוראות לניהול פנקסי חשבונות מאפשרות לשומר על גבי אמצעי אחסון ממוחשבים, בתנאי שניתן להפיק מהם פלט מודפס, או לשמרם בצורת העתק צילומי ממוזער (מיקרופיש), אך זאת בתנאים מגבילים מסוימים (על פי המפורט בנספח ד' לסעיף 36 בהוראות לניהול פנקסים). סריקת מסמכים לא תיחשב כעומדת בדרישות השמירה.

מערכת חשבונות ממוחשבת - תישמר באמצעי אחסון ממוחשבים.

יש לערוך גיבוי למערכת חשבונות ממוחשבת (למעט התוכנה לניהול חשבונות) אחת לרבעון. גיבוי כאמור יישמר במקום שעליו הודיע הנישום בכתב לפקיד השומה ושונה ממקום החזקת המערכת הממוחשבת של הנישום. עוד נקבע כי במערכת חשבונות ממוחשבת תתאפשר הפקה זמינה של פלט מודפס וחזותי של מערכת החשבונות הממוחשבת או כל חלק ממנה וכן מגיבוי כאמור.

מסמך ממוחשב ששלח או קיבל הנישום, בחתימה אלקטרונית שבה נחתם, יישמר באמצעי אחסון ממוחשבים, כחלק בלתי נפרד ממערכת החשבונות של הנישום.
לתשומת לבכם - בתיקון שפורסם בקובץ התקנות 6521 שתחולתו מיום 1 בינואר 2007, נקבע כי הרישום במערכת החשבונות ייעשה באופן שהוא יישאר קריא וברור למשך התקופה הנדרשת לפי הוראות אלה. בהודעה לציבור מיום 3 בנובמבר 2009 של הרשות למסים, הופנתה תשומת לב לכך שחשיפת נייר טרמי למקור חום, יכולה לגרום לאובדן הפרטים המודפסים על

גבי הנייר. לפיכך, נאמר בהודעה, שהוראות ניהול פנקסים מחייבות את עורכי תיעוד הפנים להפיק את התיעוד הנמסר ללקוח על גבי נייר באיכות הנדרשת בהוראות ואת ציבור המשתמשים לאחסון בתנאים נאותים, אשר יתרמו לשמירת התיעוד כאמור בהוראות, וכן **שאי עמידה כאמור לעיל, יכול לגרום למשלוח הודעות על אי קבילות פנקסים וכן, לאי הכרה בהוצאות.**

(ה) שמירת תיעוד חוץ באמצעות סריקה ממוחשבת

בקובץ התקנות 7196 מיום 27 בדצמבר 2012 פורסמו הוראות מס הכנסה (ניהול פנקסי חשבונות) (תיקון), התשע"ג-2012, המעדכנות את הוראות שמירת מערכת חשבונות, כך שתתאפשר שמירה של תיעוד חוץ (שובר קבלה, תעודת משלוח, חשבונית, חשבונית מס, הודעת זיכוי, הזמנה – שקיבל הנישום מגורם חוץ) באמצעות סריקה ממוחשבת ושמירתה בארכיב דיגיטלי. מסמך שהתקבל בידי הנישום כ"מסמך ממוחשב" חייב להישמר על-ידו כ"מסמך ממוחשב" והוראות אלו אינן חלות עליו. תחילתו של התיקון מיום 1 בינואר 2013.

לפני השמדת חומר כלשהו יש לבדוק האם לא כדאי לשמור אותו תקופה ארוכה יותר מטעמים אחרים שאינם קשורים לדיני המס. לדוגמא, רצוי לשמור דוחות שנתיים על עובדים לתקופה בלתי מוגבלת, משום שהם עלולים להתבקש למימוש זכויות בביטוח לאומי וכיוצ"ב.

17.4. ניכוי מס במקור מנכסים ומשירותים

חובת ניכוי המס במקור מתשלומים בעד שירותים או נכסים חלה בהתאם ל"צו מס הכנסה (קביעת תשלומים בעד שירותים או נכסים כהכנסה), התשל"ז-1977", שהוצא על פי סעיף 164 לפקודת מס הכנסה. הכוונה היא לניכוי במקור מכל מי שאין לגביו חובת ניכוי במקור מכוח צו ספציפי כגון שירותי משרד, שכר דירה, שכר עבודה וכד'.

שיעור הניכוי במקור הוא 30% או שיעור אחר המופיע באישור שהציג המקבל שניתן לו על ידי פקיד השומה או זה המופיע באתר מס הכנסה. יצוין כי חובה לבדוק את שיעור הניכוי במקור העדכני של מקבלי תשלומים באתר מס הכנסה באינטרנט. (כתובת האתר היא: <http://taxes.gov.il> ומומלץ להשתמש בו גם לשם הורדת טפסים שונים וביצוע פעולות אחרות).

חובת הניכוי מוטלת על: מי שמחזור עסקיו עולה על סכומים שנקבעו, גופים מסוימים ללא קשר למחזור העסקים או כל מי שחייב בניהול ספרי חשבונות לפי שיטת החשבונאות הכפולה. יש להמציא אישור שנתי לכל ספק ובנוסף להכין ריכוז שנתי (טופס 856) של הסכומים ששולמו, פרטי המקבלים והמס שנוכה להתאימם לרשום בספרים ולהעבירו למס הכנסה עד 30 לאפריל 2023. **ההעברה תיעשה באמצעות שידור לאינטרנט.**

17.5. ניכוי מס במקור מהעברות לחו"ל

סעיף 170 לפקודת מס הכנסה קובע כי כל המשלם לתושב חוץ כל "הכנסה חייבת" לפי פקודה זו (שאינה הכנסה שנוכה ממנה מס לפי סעיף 164 לפקודה) חייב לנכות מס בשיעור 25% אם מקבל התשלום הוא יחיד ומס חברות (23% בשנת 2021) אם מקבל התשלום הוא חברה, אלא אם כן המציא אישור על פטור או הפחתה מאת פקיד השומה. לעניין סעיף זה, נקבע כי גם מוסד כספי שבאמצעותו משתלמת ההכנסה נחשב כ"משלם", כך שחובת ניכוי המס במקור תחול גם עליו. נציין, כי בהתאם להוראות הפקודה, אדם שחייב לנכות מס ולא ניכה את הסכום, כולו או מקצתו, רשאי פקיד השומה לשום לפי מיטב שפיטתו את סכום המס שאותו אדם היה חייב לנכותו.

תשלומים שלא מחויבים בניכוי מס במקור

בהוראת הביצוע שפרסמה רשות המיסים בנושא נקבעה שורה של תשלומים שהעברתם לתושב חוץ תותר בלא ניכוי מס במקור, על בסיס הצהרת המשלם בטופס סמ/114 או תחליפו. בין התשלומים האלה ניתן למנות את אלה:

- שירותים שניתנו ובוצעו במלואם בחו"ל ע"י נותני שירותים בחו"ל, לרבות סוכנים, בתנאי שהמשלם הצהיר כי המקבל או מי מטעמו לא שהה בישראל לעניין ביצוע השירותים שבגינם שולם התשלום, וסך התשלום בגין שירותים אלה בשנת המס ע"י אותו משלם אינו עולה על \$250,000.
 - הוצאות פרסום בחו"ל. יש לציין כי לפי הגישה שהונהגה בשנים האחרונות, שירותי פרסום באינטרנט (גוגל, פייסבוק וכדומה) אינם נכללים במסגרת זו.
 - שירותי תיירות המבוצעים בשלמותם בחו"ל.
 - שירותי ביטוח בחו"ל לכיסוי סיכונים בחו"ל.
 - החזר מקדמה ללקוח, ובלבד שסכום ההחזר אינו כולל ריבית ואינו עולה על סכום המקדמה;
 - דמי השתתפות במכרזים בחו"ל.
 - רכישת טובין מוחשיים (למעט תוכנות מחשב) עם רשימון יבוא.
- כמו כן, ניתנה לחברה המסווגת כ"חברה מיוחדת", שעונה על מספר תנאים ואשר קיבלה אישור ספציפי מפקיד השומה להיותה "חברה מיוחדת", הרשות להעביר לחו"ל כל תשלום ללא אישור מוקדם מרשויות המס (למעט מספר חריגים). חברה כאמור נדרשת להציג למוסד הכספי המעביר אישור על היותה חברה מיוחדת ואישור, חתום על ידי מורשה חתימה המוסמך לעניין זה, על היות ההעברה פטורה ממס או שיחול עליה מס מופחת.

הנחיות רשות המסים לאיגוד הבנקים בנוגע לניכוי מס במקור בגין העברות לחו"ל

במטרה לשפר את ההליכים הקשורים בהעברת כספים לחו"ל ובכדי להקל על ציבור המשלמים, הושק בספטמבר 2017 מסלול הצהרה בדבר תשלום לתושב חוץ לצורך השקעות או למתן הלוואות בחו"ל (להלן: "המסלול הירוק"). על פי המסלול הירוק, התאגידים הבנקאיים יהיו רשאים להעביר תשלומים לתושב חוץ, על סמך הצהרת המשלם בטופס מיוחד שנקבע לשם כך (טופס 2513/2), בלא אישור על ניכוי מס במקור מרשות המסים, וזאת בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

1. העברת התשלום הינה לתושב מדינת אמנה ולחשבון בנק במדינת אמנה.

2. התשלום מתבצע בעבור אחד מאלה :

- א. השקעה במניות חבר בני אדם ;
- ב. השקעה בנדל"ן בחוץ לארץ ;
- ג. השקעה בנכסים אחרים בחו"ל (נכסים מוחשיים בלבד) ;
- ד. מתן הלוואות לתושב חוץ ;
- ה. מתן הלוואות בעלים לחבר בני אדם ;
- ו. החזר קרן הלוואה על-ידי חברה (באישור רואה חשבון) ;
- ז. השקעה בזכויות בשותפות ;
- ח. רכישת אופציות ;
- ט. תוספת מימוש המשולמת במימוש אופציות.

3. טופס 2/2513 מולא על כל חלקיו.

במכתב מיום 29 בינואר 2018 של רשות, נאמר כי הרשות הנחתה את איגוד הבנקים בנוגע לניכוי מס במקור בגין העברות לחו"ל במספר מקרים נוספים, וביניהם :

- לא ינוכה מס במקור בגין החזר קרן הלוואה אם צורף אישור מרו"ח שהתשלום אכן מהווה תשלום בגין החזר קרן הלוואה.
- אי ניכוי במקור בגין הוצאות פרסום באינטרנט, אם המעביר יצהיר כי התשלום הינו בגין פרסום בחו"ל בעת העברת תשלומים בגין "החזקת תוכנה", "פיתוח תוכנה" ו/או "שירותים המבוצעים באינטרנט" יש לפנות לאישור פקיד השומה.
- ניתן לנכות מס במקור על תשלומי ריבית למוסדות כספיים ממדינות אמנה, בהתאם לשיעורים באמנה, רק אם יש אישור מפורט בו קיימת מגבלת מועד תוקף לאישור.
- כאשר אין אפשרות למעביר לזהות את הגורם שאליו מועברים הכספים, עליו לתת הצהרה מי הגוף המועבר חברה או ישות אחרת, אחרת יש לנכות מס בשיעור 25%.

17.6. חובת ניכוי מס במקור מדמי שכירות לצורך ההכרה בהם כהוצאה מוכרת לצרכי מס

בהתאם לתקנות מס הכנסה (ניכוי מתשלום דמי שכירות), תשנ"ח-1998, חייב כל שוכר המשלם דמי שכירות ואשר רוצה לתבוע אותם כהוצאה, לנכות מהם מס במקור, ללא קשר להיקף עסקו או מחזורו. מדובר בתשלומים בעד שכירות של מקרקעין המשמשים בייצור ההכנסה כגון, חנות, מגרש, דירה, מחסן, אולם כנסים וכו', בין אם השכרה חד פעמית ובין השכרה שוטפת.

שיעור הניכוי במקור:

שיעור הניכוי במקור יעמוד על 35%, אלא אם ימציא המשכיר אישור מיוחד על פטור/הקטנה מדמי שכירות מאושר על ידי פקיד השומה. בעת כל תשלום חייב השוכר לרשום את סך התקבול, שיעור הניכוי במקור, סכום הניכוי במקור וסכום התשלום נטו על ספח השיק, או על הקבלה שהתקבלה. אם אין קבלה מודפסת למשכיר, יש להכין פרטי תשלום אלו בקבלה ידנית. בהתאם להוראות תקנה 66 לתקנות מע"מ, כאשר בעל הנכס/המשכיר אינו עוסק לצרכי מע"מ, על השוכר להוציא חשבונית מס עצמית בגין דמי השכירות.

דיווחים לרשויות:

1. השוכר יהיה חייב בפתיחת תיק ניכויים ובדיווח על התשלום בגין השכירות והמס שניכה וזה עד ה-15 לחודש עבור התשלום בגין החודש שחלף.
2. הדיווח לניכויים יתבצע בפנקס הניכויים בטופס 102 סוג ניכוי 067 (תשלומים שלא משכר) ויש לשלם את המס שנוכה לרשות המסים.
3. יש לדווח עד ל-30 באפריל של השנה העוקבת בטופס 856 ריכוז שנתי על תשלומים ועל ניכוי במקור מספקים.
4. השוכר ירשום את פרטי המשכיר על טופס 0851 - לצפייה בטופס - [לחץ כאן](#)
5. השוכר ימציא אישור למשכיר על גבי טופס 0857 (לצפייה בטופס - [לחץ כאן](#)) על דמי השכירות ששילם לו ועל הניכוי במקור שנוכה ממנו בשנת המס.

נציין כי ניכוי המס במקור אינו פוטר את המשכיר מדיווח על ההכנסה.

18. הוצאות שאינן מוכרות לצרכי מס - "הוצאות עודפות"

יש לבחון את ההוצאות המפורטות להלן בהתאם לכללים המפורטים בתקנות מס הכנסה, לבדוק את חלק ההוצאה שאינו מותר בניכוי.

על חבר בני אדם לשלם מקדמות בשיעור של 45% (בחבר בני אדם שסעיף 3(ז) לפקודה חל עליו 90% - מוסד ציבורי ומלכ"ר). התשלום צריך להתבצע, לכל המאוחר, במסגרת הדיווח של חודש דצמבר 2023. סכום המקדמות בגין הוצאות עודפות ניתן לקיזוז מהמקדמות השוטפות כך שמומלץ לשלמן באופן שוטף ולקזז מתשלומי המס השוטפים.

פקודת מס הכנסה מטילה קנסות בגין אי דיווח ותשלום של מקדמות מס בגין הוצאות עודפות. בחברה רווחית מוטלים קנסות בלבד, בחברות מפסידות נדרש גם תשלום המקדמה בנוסף לתשלום הקנס.

18.1 נסיעות לחו"ל

- יש לערוך דוח מפורט לכל נסיעה בנפרד. דוח זה יכלול את: שם הנוסע ותפקידו, מטרת הנסיעה וימי שהות עסקיים (מומלץ לערוך את הדוח בסמוך לנסיעה).

יש לשמור על קבלות נאותות בגין הוצאות לינה, טיסה, נסיעות, השתלמויות וכו'. המצאת מסמכים אלו מהווה תנאי חשוב להתרת ההוצאה בעתיד. הננו להזכיר כי הוצאות נסיעה לחו"ל יותרו בניכוי באם יוכח לפקיד השומה כי הנסיעה הייתה הכרחית ליצור ההכנסה, ולכן רצוי לצרף הזמנות לתערוכות ולקונגרסים, כרטיסי ביקור של ספקי חו"ל או כל מסמך אחר המעיד על התקשרות בחו"ל.

נדגיש כי לגבי הוצאות אש"ל, קיימת אפשרות להתרתן בלא מסמכים. לגבי לינה - לא יותרו לניכוי הוצאות לינה באם לא יצורפו קבלות. **תמצית מידע חודשי של חברת האשראי אינה מהווה אסמכתא לעניין זה.**

הוצאות עסקיות שונות כגון טלפונים, אירוח, ציוד משרדי וכד' יותרו לניכוי בהתאם לכללים הנהוגים לגבי אותן הוצאות בארץ, כנגד הצגת קבלות מתאימות. כנ"ל גם רכישת ציוד לצרכי העסק (מחשב למשל).

- לגבי מספר מדינות יותרו בניכוי סכומי הוצאות הגבוהים ב- 25% מהסכומים המובאים להלן. רשימת המדינות החדשה כוללת מעכשיו את המדינות הבאות: אוסטרליה, אוסטרליה, איטליה, אוסטרליה, אוסטרליה, איסלנד, אירלנד, אנגולה, בלגיה, גרמניה, דובאי, דנמרק, הולנד, הונג קונג, הממלכה המאוחדת (בריטניה), טיוואן, יוון, יפן, לוקסמבורג, נורווגיה, ספרד, עומאן, פינלנד, צרפת, קטאר, קוריאה, קמרון, קנדה, שבדיה, שווייץ.

- הוצאה עבור כרטיס טיסה במחלקת עסקים ומחלקת תיירים תוכר במלואה. לגבי מחלקה ראשונה, תותר ההוצאה עד גובה מחיר כרטיס במחלקת עסקים באותה טיסה. לכל מי שטס במחלקה ראשונה, מומלץ להצטייד באישור מסוכן הנסיעות על מחיר כרטיס במחלקת עסקים באותה טיסה.

- לעניין מנין ימי השהיה בחו"ל נדגיש כי שתי נסיעות שלא הייתה ביניהן שהיה רצופה בארץ של 14 יום ייחשבו כנסיעה אחת. מדובר בתקנה ארכאית שאינה ברורה אך יש להיות מודעים לקיומה.

ריכוז סכומי הוצאות מותרות בגין נסיעה לחו"ל:

הוצאות אחרות	הוצאות לינה - לפי קבלות	משך השהות
ללא קשר למשך השהות: א. \$94 ליום אם נדרשו הוצ' לינה ב. \$157 ליום אם לא נדרשו הוצ' לינה ג. שכירות רכב - עד \$74 ליום, כולל כל ההוצאות הקשורות לרכב (דלק, חניה וכד').	עד \$335 ללילה עד \$147 - כל ההוצאה. מעל \$147 - 75% מההוצאות הלינה המוכרות, לא פחות מ-\$147 ללינה ולא יותר מ-\$251.	שבע לינות ראשונות לינה שמינית עד תשעים לינות
	עד \$147 ללילה, לפי קבלות החל מהלילה הראשון.	מעל תשעים לינות
עד \$840 לחודש <u>לילד בתנאי שהוצגו קבלות להוכחת ההוצאה.</u>		הוצאות חינוך בשל ילדים- שטרם מלאו להם 18 בשנת המס אם השהייה בחו"ל הייתה בתקופה רצופה העולה על 10 חודשים
מותרות מלוא ההוצאות.		כרטיס טיסה (1) במחלקת תיירים או עסקים
מותרות ההוצאות עד לגובה מחיר כרטיס במחלקת עסקים באותה טיסה.		(2) במחלקה ראשונה
מוכרות ההוצאות כנגד קבלות.		הוצאות עסקיות אחרות צרכי משרד, מוניות, טלפונים

18.2. מתנות בשל קשר עסקי (ללקוחות וספקים) ולעובדים לרגל אירוע אישי

- יש לערוך רשימת מקבלי מתנות, תוך הפרדה בין מקבלי מתנות שהינם עובדים לבין כל השאר, ולפרט בה את הקשר שבין מקבל המתנה לבין העסק.
סכום המתנה אשר יותר כהוצאה הוא:
- עד ל-230 ש"ח לאדם בשנה.
 - אם ניתנה בחו"ל - עד ל-15 דולר ארה"ב לאדם בשנה.
 - מתנה לעובד לרגל אירוע אישי - חתונה, לידת ילד, בר-מצווה (תותר בניכוי מבלי שתחשב הכנסת עבודה בגבולות הסכומים שבסעיף (א) לעיל (230 ש"ח) (סכום מעבר לכך - ייחשב כהוצאה עודפת. (מתנה לעובד לחגים - יש לזקוף שווי למשכורתו).

18.3. הוצאות ביגוד

תקנה 2(6) לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסויימות), התשל"ב-1972 קובעת, כי הוצאות הביגוד יותרו בניכוי רק בהתאם לאמור להלן:

80% מההוצאות, שהוציא הנישום לרכישת ביגוד בעבורו או בעבור עובדו; ואולם אם לא ניתן להשתמש בביגוד שלא לצורכי עבודה - יותרו ההוצאות כאמור במלואן. לעניין זה, "ביגוד" - בגדים, לרבות נעליים, שנועדו לשמש לצורכי עבודה ומתקיים בהם אחד מאלה:

- א. ניתן לזהות בהם, באופן בולט, השתייכות לעסקו של הנישום.
 - ב. על-פי דין קיימת חובה ללבוש את הביגוד.
- עמדת מס הכנסה היא כי במקרה שמעביד מממן רכישת ביגוד אשר אינו עומד בקריטריונים הנ"ל לעובדים, ייחשב הדבר טובת הנאה שיש לזקוף לשכר העובד.

18.4. אירוח, כיבודים ואש"ל

- יש לערוך הפרדה בין אירוח אורחים מחו"ל לבין אירוח אורחים מקומיים. הוצאות סבירות בגין אירוח אורחים מחו"ל יותרו לניכוי באם נוהל לגביהן רישום הכולל את שם האורח, ימי האירוח ונסיבותיו, הקשר לאורח וכד'. בכל מקרה אחר לא יותרו לניכוי הוצאות אירוח בארץ. יודגש כי נקבע בפסיקה כי ארוחות לעובדים מהוות טובת הנאה בשווה כסף ויש לראותן כהכנסת עבודה אצל העובד.

נציין כי הדבר אמור גם לגבי מסעדות ואולמות אירועים הנותנים לצוות העובדים אפשרות לאכול ארוחות במקום עבודתם. במקרה זה יש לערוך תיאום גם לסכום מס הערך המוסף בהתאם.

- לגבי כיבוד במקום העיסוק, יותרו בניכוי 80% מההוצאות כיבוד קל (שתיה, עוגיות וכד' בלבד) במקום העסק. לפי האמור בחוזר מס הכנסה 14/2000, מדובר בכיבוד לאורחים ולעובדי העסק. נזכיר כי על הוצאות הכיבוד לעמוד במבחני סבירות הוצאה (יחסית לסוג הפעילות, מחזור וכד'). בעקבות פניות שהתקבלו בנושא, לרבות פניות ממשרד הבריאות במסגרת התכנית הלאומית לחיים פעילים ובריאים, רשות המסים עדכנה את עמדתה, והסיפא של הגדרת "כיבוד קל" (וכיוצא באלה) יכולה לכלול גם פירות וירקות העונה.

לחזר רשות המסים - לחץ כאן

- לגבי אש"ל בארץ לתושב ישראל - ההכרה בהוצאות אש"ל בארץ בטלה בשנת 2011.
- לגבי לינה בתפקיד בתחומי הארץ (למעט לינה במסגרת כנס מקצועי לגביה חלים הכללים שנקבעו בסעיף 17 לפקודה) נקבעו הכללים הבאים:
 - א. לינה במרחק של פחות מ-100 ק"מ ממקום העיסוק או מקום המגורים לא תותר בניכוי אלא אם שוכנע פקיד השומה שההוצאה הייתה הכרחית ליצור ההכנסה.
 - ב. לינה במרחק העולה על 100 ק"מ, תותר עד גובה הסכום המותר בשל לינה בחו"ל מעל ל-8 לינות. (לינה שעלותה נמוכה מ-147 דולר - מלוא הסכום, לינה שעלותה גבוהה מ-147 דולר - 75% מהסכום, אך לא פחות מ-147 דולר ולא יותר מ-\$251).

18.5. הוצאות רכב

18.5.1. רישום רכב במשרד הרישוי

בעקבות תוספת מס' 1 להוראת ביצוע 6/90 מ-2.8.93, "טיפול בנכסים שנקנו בכספי תאגיד ונרשמו על שם בעלי מניות, מנהלים, או אנשים אחרים" היה מקובל להניח כי ניתן לרשום במשרד הרישוי כלי רכב של חברה על שם בעלי מניות, מנהלים ואחרים במידה ורכישתו מומנה מאמצעיה הכספיים. במקרה שכזה - הטילה הוראת הביצוע על החברה לבסס את הרישום בצורה זו ובהוכחות, כלהלן:

- א. יש להוכיח כי הרכב רשום בספרי החברה וכי הוא מופיע במאזן שלה.
- ב. יש לציין בביאור למאזן כי הרכב הוא בבעלות החברה, אף על פי שהוא רשום על שם אדם פרטי.
- ג. החברה התייחסה אל הרכב, מהיבט המס, כאילו הוא שייך לה. לדוגמה: היא התייחסה אל הרכב כאל נכס ותבעה בגינו פחת; היא דיווחה בקשר אליו על רווח הון במכירה; וכד'.
- ד. יש להוכיח כי הרכב משמש בפועל את החברה, את בעל המניות שלה או את המנהלים הפעילים.
- ה. החברה תמציא לפקיד השומה, בתוך 30 יום ממועד רכישת הרכב, תצהיר בכתב, חתום בידי החברה והבעלים הרשום של הרכב, כי אומנם הרכב רשום על שם אדם פרטי, אולם הוא בבעלות החברה ובשימושה.
- ו. יוצהר כי ידוע למצהירים, כי אם אומנם יראו את הרכב כאילו הוא רשום על שם החברה, כי תהיה אפשרות לעקלו, או לפעול כל פעולה אחרת לצורך גביית מסים, שהחברה חייבת לשלם או תהיה חייבת לשלם; וכן יוצהר, שהמצהירים מביעים את הסכמתם, שרשויות המס יודיעו למשרד הרישוי, כי הרכב הוא בבעלות קניינית של החברה.

ביוני 2007 פרסמה רשות המיסים הודעה הדנה בנושא רישום רכב בבעלות חברה על שם בעל מניות או מנהל. בהודעה מבהירה רשות המיסים כי, יש לבטל את ההקלה הקיימת, כך שלא תינתן עוד לתאגיד האפשרות לטעון בפני רשות המיסים כי כלי הרכב הוא בבעלותו אם במרשמי רשות הרישוי כלי הרכב אינו רשום על שמו. בהתאם להודעת רשות המיסים - **ההחלטה תהיה תקפה לגבי כלי רכב אשר יירכשו ע"י חברות החל מיום 1.9.07. רכב אשר יירכש ממועד זה ואילך, ייחשב כרכב התאגיד רק אם יוכח (באמצעות הצגת רישיון הרכב) כי הרכב רשום במרשמי רשות הרישוי ע"ש התאגיד.**

נוסיף ונציין כי, בהתאם לחוות דעת משפטית שניתנה ללשכת רואי חשבון, עמדת רשויות המס אינה תואמת את דיני הקניין ואין כל מניעה להמשיך ולנהוג כבעבר, תוך הוכחת בעלות החברה על הרכב, תוך שימוש באמצעים שפורטו בסעיף 18.5 לעיל. מומלץ לכל מי שבוחר להסתמך על חוות הדעת ולנקוט בעמדה השונה מזו של רשות המיסים, לתת בדוחות הכספיים של התאגיד גילוי מלא לעובדה זו (גילוי בביאורים הנדרש לפי תנאי ההוראה במקור).

לצורך ניכוי הוצאות רכב חלות תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב) (תיקון) התשס"ז-2007 ותקנות מס הכנסה (שווי שימוש ברכב) (תיקון), התשס"ז 2007 (להלן - התקנות). התקנות מגדירות רכב כדלקמן: - "אופנוע שסיווגו L3 (נפח מנוע מעל 125 סמ"ק והספק מעל 33 כ"ס) רכב נוסעים פרטי, רכב פרטי דו-שימושי, רכב מסחרי אחד ורכב מסחרי בלתי אחד, כמשמעותם בתקנות התעבורה, תשכ"א-1961, למעט רכב עבודה כמשמעותו בפקודת התעבורה ולמעט רכב תפעולי, בין שבבעלותו של הנישום ובין שלא בבעלותו, ובלבד שמשקלו הכולל המותר פחות מ-3,500 ק"ג".

בתקנות מוגדר **"רכב תפעולי"** - שהוא רכב שהתקיים בו, להנחת דעתו של פקיד השומה, אחד מאלה:

(1) הרכב הוא רכב ביטחון, כהגדרתו בתקנות התעבורה, התשכ"א-1961, המשמש בפעילות מבצעית או ביטחונית בלבד;

(2) הרכב לא הועמד לרשות עובד כלשהו של המעביד, הוא משמש רק לצורכי המעביד או בעל משלח היד או העסק, לפי העניין, מקום העיסוק של המעביד, של בעל משלח היד או של בעל העסק, לפי העניין - אינו בבית מגוריו ובתום שעות העבודה הרכב אינו יוצא מחוץ למקום העיסוק.

ברכב תפעולי תותרנה הוצאות אחזקת הרכב במלואן. עם זאת, יש להוכיח את היות הרכב רכב תפעולי ויש לשים לב שבמקום שבו מקום המגורים זהה למקום העיסוק. אין אפשרות להגדיר רכב כתפעולי.

- התקנות קובעות (לגבי עצמאי בלבד) שרירותית את ההכרה בהוצאות לפי הגבוה שבין:

(1) 45% מהוצאות הרכב (הכוללות: פחת או דמי שכירות, רישוי, ביטוח, דלק ותיקונים).

(2) סך הוצאות הרכב בניכוי סכום שווי השימוש שנקבע לרכב בתקנות.

קביעה זו היא לגבי רכב שאינו אופנוע שסיווגו L3 לגבי רכב דו גלגלי, שהספקו גבוה מ-33 כ"ס (L3) נקבע כי שווי השימוש יהיה 910 ש"ח לחודש. ניכוי ההוצאות יהיה סך ההוצאות בניכוי שווי השימוש או 25% מההוצאות - כגבוה שבהם.

- לגבי רכב דו גלגלי שהספקו עד 33 כ"ס (קבוצות L1-L2) נקבע כי לא יחול עליו שווי שימוש.
- לגבי רכב שמעביד העמיד לרשות עובדו יותרו בניכוי ההוצאות במלואן (ראה להלן בנושא שווי שימוש).

יש לשים לב שאין דרישה של תיאום ההוצאה במידה ולא נזקף שווי שימוש לרכב. במהלך ביקורת ניכויים יחויב מעביד כזה במלוא שווי השימוש ברכב.

- יש למיין את מסמכי ההוצאות עבור כל כלי רכב בנפרד.
- יש לרשום לכל רכב בנפרד את מספר הקילומטרים בתחילת השנה ובסופה.

להלן טבלת סיכום מרכזת לניכוי הוצאות רכב:

התרת הוצאות החזקת רכב	התרת הוצאות החזקת אופנוע L-3		
מעביד	צמוד	כל ההוצאה תותר בניכוי במקביל יש לזקוף שווי	כל ההוצאה תותר בניכוי במקביל יש לזקוף שווי
	לא צמוד (רכב תפעולי)	כל ההוצאה תותר בניכוי	כל ההוצאה תותר בניכוי
עצמאי	כגובה מבין:		כגובה מבין:
	1. הוצאות הרכב בניכוי שווי רכב רעיוני. 2. 45% מההוצאה.		1. הוצאות החזקת אופנוע בניכוי שווי רעיוני. 2. 25% מההוצאה.

18.5.3.

שווי שימוש ברכב צמוד - המודל הליניארי

שווי שימוש הוא סכום שנזקף להכנסתו של עובד שקיבל רכב ממעבידו. סכום זה מהווה שווי כספי של טובת ההנאה הגלומה בשימוש הפרטי ברכב. בנוגע לכלי רכב שנרשמו לראשונה מיום 1.1.2010, מחושב שווי השימוש כשיעור מתוך מחיר המחירון של הרכב בהיותו חדש.

תקרת מחיר המחירון לעניין חישוב שווי השימוש בשנת 2022 עומדת על 518,190 ש"ח. שווי השימוש יתואם למדד המחירים לצרכן (למעט בשנה הראשונה בה נרשם הרכב לתנועה), לעניין החישוב, יילקח מחיר המחירון של הרכב, תוך התאמות נדרשות למחיר הממוצע בפועל בשנת המס בה הוא נרשם לראשונה, כמפורט בהוראת ביצוע.

הנוסחה לחישוב שווי שימוש:

שיעור שווי שימוש (2.48%) * מחיר מתואם (מחיר המחירון של רכב חדש בתוספת התאמות והצמדה).

רשות המיסים מפרסמת בכל שנה מס באתר שלה [לחץ כאן](#) את המחיר המתואם לצרכן וסכום שווי השימוש שיש לזקוף בגין כל דגם של רכב.

• שווי השימוש ברכב ששנת רישומו לפני שנת 2010:

קבוצת מחיר	שווי שימוש לחודש
1	2,940
2	3,190
3	4,100
4	4,920
5	6,810
6	8,830
7	11,360
*אופנוע L3	980

* אופנוע שנפח מנועו עולה על 125 סמ"ק והספק מנועו מעל 33 כוח סוס.

• **הפחתה משווי השימוש לרכב היברידי**

- בנוגע לרכב היברידי שאיננו נטען מרשת החשמל - הפחתה 530 ש"ח לחודש.
- בנוגע לרכב היברידי שנטען מרשת החשמל (פלאג-אין) – הפחתה 1,050 ש"ח לחודש.
- בנוגע לרכב חשמלי – הפחתה 1,260 ש"ח לחודש.

• **השימוש ביומן רכב ממוחשב לבדיקת השימוש ברכב פרט, (כדוגמת שימוש בתוכנת savetax)**

ביהמ"ש העליון הכריע, כי התקנות הנוגעות לשווי שימוש ברכב, הן חזקה שאינה ניתנת לסתירה ובכך קיבל את עמדתה של רשות המיסים כי השימוש בתוכנות אלו לחישוב שווי השימוש ברכב/ הוצאות הרכב המותרות אינו תואם את הוראות החוק.

עמדתה של רשות המיסים בעניין קביעת שווי רכב צמוד לעובד הינה כדלקמן:

1. הדרך לקביעת שווי השימוש ברכב הינה אך ורק עפ"י תקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987.
2. הדרך לחישוב הוצאות הרכב המותרות בניכוי הינה אך ורק עפ"י תקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות רכב), התשנ"ה-1995.

ביום 23 במאי 2019 ניתן פסק-הדין בבית המשפט העליון שדן בערעורים שהוגשו על פסקי דין של בית המשפט המחוזי בעניין האפשרות לסטות מתקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב). המערערות טענו שהתקנות אינן מבטאות את החלוקה הנכונה בין השימוש העסקי לשימוש הפרטי ובכך פוגעות בעקרון גביית "מס אמת". המערערות הציעו שימוש באמצעים טכנולוגיים המותקנים ברכב לצורך ביצוע ההפרדה הנדרשת.

בית המשפט דן בקצרה גם בנושא ההטבה הגלומה ברכב ודרך חישובה ובשאלה את תועלתו של מי היא באה לשרת, וסקר את לשון החוק שבחרה במפורש להגדיר את חיובו של העובד בגין שווי שימוש ברכב שבו הוא עושה שימוש.

הערעורים נדחו ובית המשפט העליון קבע כי תקנות כגון אלה, הנוגעות לשווי שימוש ברכב, הן חזקה שאינה ניתנת לסתירה בית המשפט דחה את טענת המערערות. הוא קיבל את עמדת רשות המיסים וקבע שהסדרת אופן החישוב בדרך של נוסחה אחידה וברורה יש בה כדי לקדם את היעילות, הפשטות והבהירות בגביית מס ובכך להביא לקידום התכלית שעניינה מניעת העלמת מס. בית המשפט אינו מתעלם מכך שהשימוש בכללים (ובחזקות חלוטות) מעורר חשש לפגיעה בעקרון היסוד של גביית "מס אמת", אך אין בחשש זה כדי לבטל את משקלם של שיקולי ודאות, יעילות וסופיות העומדים בבסיס דיני המסים, מה גם שהסדרים אלה אינם ייחודיים לשימוש ברכבים אלא גם להוצאות אחרות (פחת, שימוש בטלפונים וכו').

למעבר לפסק הדין – לחץ כאן

לאור שווי השימוש הגבוה ברכב, מומלץ לבחון את כדאיות רכישת כלי הרכב על ידי חברות. בכל אותם מקרים בהם מדובר ברכב שמחירו גבוה - ומכאן נגזר גם שווי שימוש גבוה לחיוב. באותם מקרים שהרכב נוסע מספר מועט של קילומטרים בשנת המס הרי סכום ההוצאה העודפת גבוה ובמידה ומדובר בחברות מפסידות - קיים כאן נטל מס נוסף. דין דומה ניתן לגזור לגבי כלי רכב ישנים יחסית עליהם מוטל שווי שימוש גבוה (כמו מכוניות יוקרה מסוימות). מומלץ לבדוק את נטל המס הנובע משווי השימוש לפני רכישת הרכב.

ביום 21.10.2014 פרסמה סמנכ"לית בכירה שומה ובקורת של רשות המסים בישראל חוזר בנושא מיסוי שווי שימוש ברכבי מאגר/ איגום הקובעת את אופן המיסוי של ההטבה הנובעת מהשימוש ברכבי מאגר, כפי שנקבע בהסכם הפשרה בין רשות המסים לבין עובדי סגל המחקר ברפא"ל, בתביעה שהוגשה ע"י האחרונים. ההסכם נוגע רק **לרכב מאגר** שהשימוש בו הוא לפעילויות שוטפות של המעביד ואינו מוקצה לעובד כלשהו, ובלבד שלא הוצמד רכב אחר כלשהו לאותו עובד, והכל בנסיבות מיוחדות של העמדת הרכב, הן באשר לחריגה משעות העבודה הרגילות והן באשר לפעילות מחוץ למקום העבודה הקבוע, וכן בכפוף לאישורים של הדרג הבכיר אצל המעביד ולניהול רישומים מפורטים לצרכי ביקורת המס. ההסכם אינו משליך על ההוראות באשר לקביעת שווי שימוש לעובד בשל רכב צמוד. כאשר מדובר ברכב צמוד יש לקבוע את השווי בהתאם ל- תקנות מס הכנסה (שווי השימוש ברכב), התשמ"ז-1987.

יובהר כי, באופן עקרוני, במקרים בהם יש שימוש פרטי ע"י עובד ברכב איגום או פוטנציאל שימוש שכזה (למשל במקרה בו רכב נותר בחניית העובד בסמוך לביתו), ייזקף במשכורת של אותו עובד שווי השימוש ברכב, גם אם לא מדובר ברכב צמוד במשמעות הרגילה של המושג.

הקלות באשר לזקיפת שווי שימוש ברכב מאגר / איגום:

רשות המסים אישרה שורה של הקלות באשר לזקיפת שווי שימוש ברכב איגום, במקרים כדלקמן:

- אין צורך לזקוף שווי לעובד, אם הרכב נותר בידי העובד ללילה, לצורך חניה בביתו באופן חד פעמי בחודש, ביום שבו עבד העובד עד לשעות הלילה, לא בסופי שבוע (החל מיום ה' בערב), באופן אקראי ולא שיטתי.
- במקרה של שימוש ברכב איגום יותר מפעם אחת בחודש, ייזקף שווי יחסי שבין מספר ימים שהרכב נותר ברשות העובד ללילה, לבין 30 יום, ובלבד שהתקיימו כל התנאים הבאים:
 - א. הועמד/ו לרשות העובד רכב/י מאגר (לרבות חניית לילה בחניית העובד) במהלך חודש קלנדרי מספר ימים מוגבל שאינו עולה על 10 ימים, וכן במספר ימים מוגבל במהלך שנה קלנדרית שאינו עולה על 100 ימים;
 - ב. לא הועמד לרשותו של העובד רכב אחר באותו חודש (אין לו רכב צמוד);
 - ג. לא מדובר ברכב המוצמד לעובד, אלא רכב מאגר המיועד לפעילויות שוטפות;
 - ד. הרכב נותר בידי העובד למשך הלילה בלבד (החל מתום יום העבודה המלא של העובד, בתום פעילות מחוץ למקום העבודה הקבוע שהסתיים לאחר שעות העבודה הרגילות, או לקראת פעילות מחוץ למקום העבודה הקבוע ביום המחרת, הדורשת יציאה לעבודה לפני שעות העבודה הרגילות). הרכב יוחזר למחרת בבוקר למקום העבודה הקבוע, למעט אם נדרש לפעילות כאמור לעיל ביום המחרת;
 - ה. הרכב הועמד לשימוש העובד באופן אקראי ולא שיטתי, בשל צרכי העבודה, ועל פי אישור של הגורם המוסמך במקום העבודה;
 - ו. הרכב לא נמצא בידי העובד החל מסוף יום ה' ועד יום א', בחגים, בשבתון, ימי חופשה, ימי מחלה או בכל יום היעדרות אחר מהעבודה.

דגשים נוספים באשר לזקיפת שווי שימוש ברכבי מאגר/איגום:

- בכל מקרה אחר של שימוש ברכבי איגום שאינו עומד בתנאים שלעיל, ייזקף שווי שימוש חודשי מלא;
 - בגין רכב איגום אחד לא ייזקף יותר משווי שימוש חודשי מלא אחד;
 - על המעסיק להקפיד על רישום ותיעוד באשר לקיום התנאים המפורטים לעיל.
- להנחיית מס הכנסה בנושא מיסוי שווי שימוש ברכבי מאגר/איגום לחץ כאן**

18.6. הוצאות טלפון

18.6.1. טלפון סלולרי נייד

- לא יותרו בניכוי הוצאות החזקת טלפון סלולרי המשמש בייצור הכנסה, בסכום של 1,380 ש"ח בשנה (115 ש"ח לחודש) או מחצית מההוצאה בפועל, לפי הנמוך.
- "טלפון סלולרי נייד" - למעט טלפון המותקן באופן קבוע במרכזיה במקום העסק שהוצאותיו מותרות במלואן לניכוי.
- על אף האמור לעיל, הוצאות מעביד בשל טלפון סלולרי, שהועמד לרשות עובד, יותרו במלואן. יש לוודא שהעובד חויב בשווי שימוש חודשי בגובה מחצית מההוצאה החודשית או 115 ש"ח, לפי הנמוך, והכל בניכוי סכום הוצאה החודשית ששילם העובד בשל אותו טלפון. במקרה ומדובר בטלפון שניתן להתקשר ממנו למקום העבודה בלבד לא נדרש חיוב בשווי שימוש כ"ל.
- הוצאות שאינן מותרות לניכוי לפי תקנות אלו מוגדרות כהוצאות עודפות בגין יש לשלם מקדמת מס, כאמור בסעיף 181ב' לפקודה.
- לא יותרו בניכוי הוצאות החזקת רדיו טלפון נייד שהוצאו בייצור הכנסת עבודה.
- כן נזכיר כי בהתאם להוראת פרשנות אגף המכס ומס ערך מוסף 1/98, במידה ועיקר השימוש בטלפון הנייד הוא לצורכי העסק, ניתן לקזז רק 2/3 ממס התשומות הגלום ברכישה ובשימוש בטלפונים הניידים.

18.6.2. טלפון בבית המגורים המשמש את העסק

- לא יותרו בניכוי הוצאות בשל החזקת טלפון שאינו נייד במקום מגוריו של הנישום או של בעל השליטה בנישום, אלא אם כן הוכח להנחת דעתו של פקיד השומה, כי בית המגורים משמש את עיקר עסקו או משלח ידו של הנישום. במקרה זה, ההוצאות שיותרו הינם כדלהלן:
- אם סכום ההוצאה השנתי נמוך מ-25,700 ש"ח, יותרו לניכוי 80% מההוצאות או חלק ההוצאה העולה על 2,600 ש"ח - כנמוך.
- אם סכום ההוצאה עולה על 25,700 ש"ח, יותר בניכוי חלק ההוצאה העולה על 5,100 ש"ח.
- האמור לעיל חל על שיחות בארץ. לגבי שיחות לחו"ל תותר ההוצאה, מבלי שתהיה דרישה שמקום המגורים יהווה את מקום העיסוק, לפי רישום פרטי השיחה המלאים (תאריך, שעה, יעד השיחה, משך השיחה ונושאה).
- ניתן לסכם את הטיפול בהוצאות החזקת טלפון שאינו נייד בטבלה כדלקמן:

סכום הוצ' אחזקת טלפון בשנה בש"ח	הסכום שיותר בניכוי בש"ח
0-2,600	0
2,600-25,700	סכום ההוצאה שעולה על 2,600 או 80% מההוצאה, לפי הנמוך
מעל 25,700	סכום ההוצאה שעולה על 5,100

18.7. זקיפת שווי הטבה בגין ימי גיבוש לעובדים

רשות המסים פרסמה הנחייה בה היא מבהירה את עמדתה בנושא זקיפת שווי הטבה בגין ימי גיבוש לעובדים.

השאלה מה דינו של אירוע גיבוש שעורך ומממן המעסיק, לעניין זקיפת שווי הטבה לעובד, עלתה במספר מקרים בהם נתבקשה רשות המסים להבהיר את עמדתה בנוגע לנושא זה. סוגיה זו נדונה גם בבית דין לענייני עבודה בפס"ד דה נשון טרפיק בע"מ נ' המוסד לביטוח לאומי (30052-07-12). ככלל, במקרים בהם "טובת המעסיק" גוברת על "טובת העובד", אין לזקוף שווי לעובד המשתתף בפעילות.

הנחיה זו נועדה לאפיין את המקרים בהם ניתן לראות בפעילות גיבוש לעובדים, כפעילות שבה טובת המעסיק גוברת על טובת העובד.

על פי הנחיית רשות המסים, במקרים בהם מתקיימים **כל התנאים שלהלן**, ניתן לראות באירוע ככזה שבו טובת המעביד גוברת על טובת העובד, ולכן, אין צורך לזקוף שווי לעובדים.

- צרכי העבודה מצדיקים עריכת אירוע גיבוש לעובדים, כגון: מקומות עבודה בעלי מספר רב של עובדים, נדרשת עבודת צוות וכיוצ"ב.
- ההחלטה על קיום האירוע היא של המעסיק והעובדים הרלוונטיים מוזמנים לאירוע.
- ימי הגיבוש נחשבים ימי עבודה ומשולם שכר מלא בגינם.
- העובדים לא זכאים לצרף בן/בת זוג לאירוע הגיבוש או לחלק ממנו (לרבות כל קרוב, כהגדרתו בסעיף 76(ד) לפקודת מס הכנסה).
- פעילות הגיבוש נערכת רק במהלך שבוע העבודה. במידה וחלק מהפעילות נערכת בסוף שבוע ו/או במהלך חופשות, יש לזקוף שווי מלא על כל הפעילות לו"ז הפעילות נקבע או מאושר על ידי המעסיק.
- הפעילות נערכת בישראל.
- מטרת הפעילות הינה לצורך שיפור העבודה והממשקים בין העובדים. כמו כן, הפעילות חייבת לכלול הרצאה מקצועית או פעילות העשרה.

הבהרות ודגשים נוספים:

- על המעסיק לשמור מסמכים מאמתים לקיום הכללים לעיל.
- העלויות בהן עמד המעסיק הינן סבירות ביחס לפעילות ומטרתה. לעניין זה, עלויות העומדות בהוראות תכ"מ, הינן עלויות סבירות (נכון להיום - 400 ש"ח לפעילות של יום שלם ללא לינה או 700 ש"ח ליום לפעילות הכוללת לינה).
- בכל מקרה שאינו עומד בכללים אלו, יש לזקוף שווי הטבה.

לצפייה בהנחיית רשות המסים - לחצו כאן

19. נתונים לחישוב חבות המס ליחיד בשנת 2023

19.1. שיעורי המס ליחידים בשנת 2023 על הכנסה מיגיעה אישית

1. מדרגות המס החלות על הכנסות מיגיעה אישית (ש"ח)

הכנסה חודשית	שיעור המס	הכנסה שנתית	שיעור המס
עד 6,790	10%	עד 81,480	10%
מ- 6,791 עד 9,730	14%	מ- 81,481 עד 116,760	14%
מ- 9,731 עד 15,620	20%	מ- 116,761 עד 187,440	20%
מ- 14,621 עד 21,710	31%	מ- 187,441 עד 260,520	31%
מ- 21,711 עד 45,180	35%	מ- 260,521 עד 542,160	35%
מ- 45,181 עד 58,190	47%	מ- 542,161 עד 698,280	47%
מעל 58,190 (מס נוסף)	50%	מעל 698,280 (מס נוסף)	50%

מדרגות המס החלות על הכנסות שאינן מיגיעה אישית (ש"ח)

הכנסה חודשית	שיעור המס	הכנסה שנתית	שיעור המס
עד 21,710	31%	עד 260,520	31%
מ- 21,711 עד 45,180	35%	מ- 260,521 עד 542,160	35%
מ- 45,181 עד 58,190	48%	מ- 542,161 עד 698,280	47%
מעל 58,191 (מס נוסף)	50%	מעל 698,280 (מס נוסף)	50%

מס נוסף על הכנסות גבוהות

על פי סעיף 121ב לפקודה, יחיד אשר הכנסתו החייבת בשנת המס עלתה על 698,280 ש"ח (58,190 ש"ח לחודש), יהיה חייב במס נוסף על חלק הכנסתו החייבת העולה על הסכום הנ"ל, בשיעור של 3%.

"הכנסה חייבת" – כהגדרתה בסעיף 121 ב לפקודה.

מעסיק אשר משלם משכורת העולה על 58,190 ש"ח לחודש (698,280 ש"ח לשנה) ינכה, בנוסף לשיעורי המס עפ"י סעיף 121 לפקודה, גם את המס הנוסף עפ"י סעיף 121ב לפקודה בשיעור של 3%.

2. חבות המס על הפקדת המעסיק למרכיב הפיצויים

קביעת תקרה להפקדה שוטפת במרכיב הפיצויים

בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016, נוסף סעיף 3(ה1)(א) לפקודה בו נקבעה תקרת הפקדה שאינה חייבת במס למרכיב הפיצויים בקופת גמל.

תקרת ההפקדה השנתית לפיצויים שאינה חייבת במס לשנת 2023: כ- 39,300 ש"ח לשנה או משכורת חודשית מובטחת, הנמוך שבהם (הפקדה חודשית בסכום של 3,275 ש"ח או 8.33% מהמשכורת החודשית המבוטחת, הנמוך שבהם).

לאור האמור, מעסיק אשר שילם, למרכיב הפיצויים בקופת גמל סכום העולה על התקרה הנקובה, יזקוף שווי הטבה לצרכי מס בסכום שבו עלתה ההפקדה למרכיב הפיצויים על התקרה, ויראו בסכום האמור הכנסת עבודה במועד ההפקדה. הכנסה כאמור תדווח לקופת הגמל בהתאם להוראות רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון.

בהתאם לאמור בסעיף 3(ה1)(א)(ב) לפקודה, מי שהפקיד לקרן ותיקה סכום העולה על התקרה שנקבעה, לא יחויב במס במועד ההפקדה. יובהר, אם הייתה הפקדה נוספת לקופה שאינה קרן ותיקה, יחויב במס במועד ההפקדה ההפרש שבין מלוא הסכום המופקד בקופות הגמל לגבוה מבין התקרה או הסכום המופקד בקרן ותיקה.

על המעסיקים להציג בתלוש השכר החודשי את נתוני ההפקדה לפיצויים:

1. המשכורת המבוטחת (לא כולל פנסיה תקציבית).

2. סכומי ההפקדה לפיצויים:

- חלק ההפקדה שחויב במס.

- חלק ההפקדה שלא חויב במס.

3. סכום ההפקדה לפיצויים בקרן ותיקה.

נתונים אלו יש לצבור לשם דיווח בדוח השנתי 126.

קביעת תקרה להשלמת התחייבות בהתאם לחוק פיצויי פיטורים

התיקון קובע בסעיף 3(ה3)(א1)(ב) לפקודה, כי ניתן לבצע הפקדה בקופת גמל לקצבה לטובת השלמת פיצויים.

השלמת פיצויים הינה השלמה עד גובה השכר המבוטח כשהוא מוכפל בתקופה העבודה שבה הפקיד המעביד לקופת גמל לקצבה בגין אותו עובד, בניכוי הסכומים הצבורים בכל קופות הגמל. הפקדה כאמור ניתן יהיה לייעד לקצבה.

הפקדה מעבר לתקרת ההשלמה לפיצויים (שכר מבוטח או 34,900 ש"ח הנמוך שבהם), תחויב במס במועד ההפקדה או במועד תשלומה על ידי המעסיק. השלמה זו אפשרית במועד הפרישה מהמעסיק ובהתאם להוראות רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון.

בכל הפקדה של סכום חד פעמי להשלמת פיצויים יצורף לדיווח של המעסיק לקופת הגמל, חישוב ההשלמה והסכום ששולם בגינו מס.

החלת רצף קצבה על עובד שפרש ולא ביצע בחירה

החל משנת 2017 נוספה לסעיף 9(א7) פסקה (ז1) הקובעת כי יראו עובד כמי שבחר ברצף קצבה, גם אם לא הודיע למנהל לפי פסקה (ז) ולא ביקש אחרת לפי פסקת משנה (א)(4) בהתקיים אלה:

- מקור הכספים בקופה הינו בהפקדות שוטפות והפקדות להשלמת פיצויים לקופת הגמל, שנשארו בקופה במועד סיום העבודה.
- היתרה הצבורה במרכיב הפיצויים של העובד בכל הקופות הינה 360,000 ש"ח או התקרה שנקבעה לעיל לכל שנת עבודה, הגבוה שבהם.

המעסיק ידווח על פרישתו של עובד באמצעות טופס 161 ומסירת עותק מטופס 161 כאמור לרשות המסים ולקופות הגמל.

19.2. ריכוז הזיכויים, הפטורים, הניכויים והתיאומים לשנת 2023 (בש"ח)

19.2.1. פירוט הסכומים המתואמים לשנת 2023 - בש"ח:

א.	נקודת זיכוי	
	נקודת זיכוי	235
		לחודש
ב.	קופות גמל וקרנות השתלמות	
	הכנסה מזכה שהיא הכנסת עבודה - סעיף 47(א)(1)	9,400
		לחודש
	הכנסה מזכה שאינה הכנסת עבודה - סעיף 47(א)(1)	13,300
		לחודש
	סכום החיסכון המזערי - סעיף 45(ד)	183
	תקרת הסכום לזיכוי בעד דמי ביטוח ותמלוגים 45	183
	45(א)(ה)(1)	
	תקרת הסכום לזיכוי בעד דמי ביטוח ותמלוגים 45	18,800
	45(א)(ה)(2)	
	הכנסה לעמית עצמאי - סעיף 47(א)(3)	9,400
	הכנסה נוספת - סעיף 47(א)(5)	23,500
		לחודש
	תקרת קצבה מזכה - סעיף 9(א)	9,120
		לחודש
	פטור מקצבה לפי סעיף 9א - 52% בין השנים 2020-2024	4,742
		לחודש
	סכום ההפרשה המרבי למרכיב הפיצויים בקופ"ג לקצבה - סעיף 32(9)(א)(2)	13,310
		לחודש
	"שכר מינימום" לצורך משיכה בפטור מקופת גמל	5,300
		לחודש
	משכורת קובעת מרבית שההפרשה בעדה לקרן השתלמות פטורה ממס בעת ההפרשה (הכנסת עבודה)	15,712
		לחודש
	הכנסה קובעת משוקללת לקרן השתלמות לעצמאי	283,905
		לשנה
	הפקדה מוטבת - סעיף 9(א16) ו-9(ב16) לפקודה	19,920
		לשנה
	תקרת הסכום להפרשת המעביד לקופת גמל לקצבה הפטורה ממס בעת ההפרשה - סעיף 3(ה)(1)	29,675
	תקרה לפיצויים - סעיף 3(ה)(1)(א)	39,300
		לשנה
		לחודש
	שכר ממוצע במשק	11,870
	עמית מוטב-16% מהשכר הממוצע במשק	1,899
	חוק הפיקוח על קופות גמל	
	מרכיב התגמולים-סכום צבירה מזערי	100,771
		למועד המשככה
	סכום קצבה מזערי	4,850
		לחודש

סכומים מתואמים ליום 1 בינואר 2023 ואילך (בש"ח) (המשך)

ג.	הטבות מס	
	מענקים פטורים ממס לפי סעיף 9(א7)	
לכל שנת עבודה	13,310	עקב פרישה
לכל שנת עבודה	26,620	עקב מוות
לתקופת הצבירה	392,770	רצף קצבה - סעיף 9 (א7)(1ז)
לשנה	193,972	משכורת מרבית שמלכ"ר משלם, הפטורה ממס שכר
לשנה	200	תרומות למוסדות ציבור המזכות בזיכוי - סכום מזערי, סכום העולה על
לשנה	10,019,808	סכום מרבי
	317,000	פדיון מניה באגודה שיתופית
לחודש	8,760	התקרה לצורך סעיף 9(21) לפקודה – פיצויי הלנת שכר
לשנה	12,120	עבודה במשמרות 10(ב) -זיכוי 15%
לשנה	138,480	עבודה במשמרות 10(ג)-תקרת הכנסה
לחודש	14,300	משכורת למומחה חוץ
ליממה או כפי שיקבע פקיד השומה	350	הוצאות שהייה מרביות למומחה חוץ
ליממה או כפי שיקבע פקיד השומה	350	הוצאות שהייה לעיתונאים וספורטאים זרים
לחודש	1,930	הוצאות לינה בשל עבודה באזור פיתוח למי שמשפחתו גרה בישוב אחר
לחודש	5,471	שכר דירה פטור ממס אם לא עלה על
אין תקרה מ-1.1.2003		שכר דירה החייב במס בשיעור של 10%
לשנה	182,000	תקרת הכנסה חייבת של נטול יכולת לעניין הזיכוי לפי סעיפים 44 או 45 ליחיד:
לשנה	291,000	לזוג
		הכנסת עיוור ונכה 100%:
לשנה	661,200	תקרת הכנסה מיגיעה אישית הפטורה ממס - סעיף 9(א5)
לשנה	430,800	תקרת הכנסה מיגיעה אישית הפטורה ממס - סעיף 9(א5)(1א)
לשנה	79,320	תקרת הכנסה שאינה מיגיעה אישית הפטורה ממס - סעיף 9 (ב5)

סכומים מתואמים ליום 1 בינואר 2023 ואילך (בש"ח) (המשך)

		הכנסה מיגיעה אישית (סעיף 9(א5)):	
לשנה	326,280	תקרת הכנסה מריבית בשל פיקדון שמקורו בפיצויים עבור נזקי גוף	
		עד 184 יום - אין פטור.	
		364 - 185 יום - חלק יחסי עד לתקרה של 79,320 ₪	
		365 יום או יותר - חלק יחסי עד לתקרה של 661,200 ₪ או 430,800 ₪ כשהיא מוכפלת במספר ימי הפטור ומחולקת ב-365.	
		הכנסה שאינה מיגיעה אישית (סעיף 9(ב5)):	
		עד 184 יום - אין פטור.	
		364 - 185 יום - חלק יחסי עד לתקרה של 79,320 ₪ כשהיא מוכפלת במספר ימי הפטור ומחולקת ב-365.	
		אם מדובר בהכנסה מריבית בשל פיקדון שמקורו בפיצויים עבור נזקי גוף - עד לתקרה של 326,280 ₪.	
		כל האמור לעיל כפוף להוראות סעיף 9(5) לפקודה.	
		מתנות בשל קשר עסקי	
לשנה	230 לאדם	תקנה 2(4) לתקנות מס הכנסה (ניכוי הוצאות מסוימות)	
להגרל / הפרס	32,760	הגרלות הימורים ופרסים (תקרת הפטור)	
לשנה	105,000	תקרת הפטור למלגה אצל חוקר – סעיף 9(29)	
		ד. ניכויים	
		ניכוי מריבית - סעיף 125ד לפקודה:	
לשנה	67,560	תקרה מוטבת - סעיף 125ד(א)	
לשנה	10,560	ניכוי למעוטי הכנסה - סעיף 125ד(ב)	
לשנה	14,520	ניכוי גיל פרישה חובה ליחיד - סעיף 125ד(ג)(1)	
לשנה	17,760	ניכוי גיל פרישה חובה לזוג - סעיף 125ד(ג)(2)	
לשנה	38,304	פטור מרבי של 35% - סעיף 125ה לפקודה	
		הוצאות לינה בארץ:	
	מלוא הסכום	לינה שעלותה נמוכה מ-147\$	
	147\$	לינה שעלותה גבוהה מ-147\$	
	$X \ 335\$ = \$ \ 251$ (75%)	ולא יותר מ	
		הוצאות למתנדב במוס ציבורי:	
לאדם באירוע	30	- כיבוד קל	
לחודש	240	- נסיעה בתחבורה ציבורית	
לחודש	730	- הוצאות דלק	
לחודש	120	- שיחות טלפון מביתו/נייד	
		הוצאות החזקת טלפון שאינו נייד:	
לשנה	25,700	1 - אם סכום ההוצאה אינו עולה על	
	2,600	סכום ההוצאה המוכרת – סכום ההוצאה שעולה על	
		או 80% מההוצאה, לפי הנמוך	
	25,700	2 - אם סכום ההוצאה עולה על	
	5,100	סכום ההוצאה המוכרת – סכום ההוצאה שעולה על	
		ה. סכומים אחרים	
	5,280	תשלום חד-פעמי בעד שירותים או נכסים שאין לנכות ממנו מס במקור (חוק עסקאות גופים ציבוריים)	

סכומים מתואמים ליום 1 בינואר 2023 ואילך (בש"ח) (המשך)

לשנה	8,400	סכום הלוואה לעניין סעיף 3(ט) שחל עליו רק שיעור עליית המדד
לשנה	3.87%	שיעור הריבית לעניין סעיף 3(ט)
	19,000	תשלום "בתקופת הבחירות"
		מזונות לתושב חוץ - סעיף 20ב :
לחודש	6,010	מזערי
לחודש	12,020	מרבי
	87,580	סכום המחייב קטין בהגשת דוח
לחודש	540	עיצום כספי – סעיף 195ב(א)
	5,490	עיצום כספי – סעיף 195ב(ב)
	5,440	עיצום כספי – סעיף 195י(ב)
	54,390	עיצום כספי – סעיף 195י(ג)
	27,190	עיצום כספי – סעיף 195י(ד)
		<u>חוק עידוד השקעה באנרגיה</u>
	26,100	תקרת הפטור ממכירת חשמל
	107,692	תקרה נוספת מס 10%
	5,400	תקרת הפטור מהשכרת מקרקעין
		<u>פטור מהגשת דוח (לשנת המס 2022):</u>
	700,000	תוספת א' – משכורת
	363,000	תוספת ב' – הכנסה נוספת
	363,000	תוספת ד' – הכנסת חוץ
	693,000	תוספת ה' – ריבית
	2,719,000	הכנסה מנייר ערך (מחזור)
	2,018,000	תקנה 3(א)(6) – נכסי חוץ
	2,018,000	תקנה 3(א)(7) – יתרה בחשבון תאגיד בנקאי חוץ
	698,280	תקנה 3(א)(8) – מי שחייב במס נוסף עפ"י סעיף 121ב
		פטור מהגשת דוח מקוון – סעיף 131(ב)(2)(4)
	87,580	הכנסה ליחיד
	175,160	הכנסה לזוג
	2,719,320	תקרת עלות שכר בתאגיד פיננסי לפי סעיף 32 (17)

19.2.2. מס שכר

<u>מס שכר</u>	<u>שיעור מס</u>
מלכ"ר	7.5%
מוסד כספי	17%

19.2.3. ניכוי מס הכנסה מתשלומים שאינם משכורת או שכר עבודה

כאשר הניכוי הוא לפי השיעור שנקבע בתקנות, יש לנכות מס הכנסה בשיעורים הבאים :

<u>סוג התשלום</u>	<u>שיעור הניכוי</u>
שכר סופרים	47%
סוגי שכר	47%
משיכות מקרן השתלמות	47%
תשלום למעביד מקופת גמל	40%
תשלום שלא כדין מקופת גמל לתגמולים	35%
תשלום שלא כדין מקופת גמל לקצבה	הגבוה מבין 35% ושיעור המס השולי
עמלת ביטוח	40%
דמי שכירות מקרקעין	35%
עבודות הלבשה, מתכת, חשמל ואלקטרוניקה ועבודות הובלה	30%
עיבוד יהלומים ומסחר ביהלומים	30%
עבודות בניה והובלה	30%
עבודה חקלאית	30%
תוצרת חקלאית	15%
דיבידנד	25%
דיבידנד לבעל מניות מהותי	30%
תשלום לתושב חוץ יחיד	25%
תשלום לתושב חוץ שהוא חבר בני אדם	24%
שירותים או נכסים	30%
דמי השאלה ליחיד	47%
דמי השאלה לחבר בני אדם	24%
דמי השאלה לקרן נאמנות חייבת	20%
השתכרות או רווח שמקורם בהימורים, הגרלות או פעילות נושאת פרסים	35%
דיבידנד מהכנסה מועדפת של מפעל מועדף - סעיף 51יח	20%
דיבידנד מהכנסה מוטבת של מפעל מוטב ששנת הבחירות לגביו היא 2014 ואילך - סעיף 51ב(ג)(1)	20%
דיבידנד מהכנסה מוטבת של מפעל מוטב ששנת הבחירה לגביו היא עד 2013 - סעיף 51ב(ג)(1)	15%
דיבידנד שחולק מהכנסה חייבת של מפעל מאושר שכתב האישור לגביו ניתן החל מיום 1.1.2014 - סעיף 47(ב)(2)(א)	20%
דיבידנד שחולק מהכנסה חייבת של מפעל מאושר שכתב האישור לגביו ניתן עד ליום 1.1.2014 - סעיף 47(ב)(2)(א)	15%

19.2.4. דוגמאות למתן נקודות זיכוי על פי מצב המשפחתי

מספר נקודות זיכוי	הזכאים לפי מצב המשפחתי
1	2.25 רווק ללא ילדים
	נשוי ללא ילדים
	אלמן/גרוש ללא ילדים
2	2.75 רווקה ללא ילדים
	נשואה ללא ילדים
	אלמנה/גרושה ללא ילדים
3	3.25 נשוי (יחיד מוטב) שלאשתו אין הכנסה ואין ילדים נער בגיל 16-17 גבר החי בנפרד ומשלם מזונות בגין ילד (מעל גיל 5) שאינו בחזקתו אישה נשואה ולה ילד בוגר
4	3.75 אב הורה חד הורי ולו ילד בוגר בחזקתו נערה בגיל 16-17 אישה נשואה ולה ילד בגיל 6 עד 17 אב לילד בשנת הלידה
5	4.25 גבר הורה חד הורי ולו ילד אחד, בגיל 6 עד 17 , בחזקתו אישה החיה בנפרד ולה ילד בוגר בחזקתה אם לילד בשנת הלידה (ללא ניוד הנקודה)
6	4.75 אב לילד אחד בשנה שלאחר שנת הלידה ועד לשנה בה מלאו לו 5 שנים אב החי בנפרד ולו ילד שנולד בשנת המס ואינו בחזקתו ומשלם מזונות בגינ
7	5.25 אב החי בנפרד ולו שני ילדים בגילאים 6-17 בחזקתו אם לילד אחד בשנה שלאחר שנת הלידה ועד לשנה בה מלאו לו 5 שנים
8	5.75 אב החי בנפרד ולו ילד אחד בחזקתו בשנה שלאחר שנת לידתו ועד שנה שבה מלאו לו 5 שנים
9	6.25 אישה החיה בנפרד ולה ילד אחד בחזקתה בשנה שלאחר שנת לידתו ועד שנה שבה מלאו לו 5 שנים
10	6.75 אישה הורה יחיד ולה ילד שנולד בשנת המס
11	7.25 גבר החי בנפרד ולו 2 ילדים. ילד אחד בשנת לידתו וילד שני בשנה שלאחר שנת לידתו ועד לשנה שמלאו לו 5 שנים, בחזקתו
12	7.75 אישה הורה יחיד ולה 2 ילדים. ילד אחד בשנת לידתו וילד שני בגילאים 6 עד 17 , בחזקתה

יחיד מוטב: יחיד שהוא או בן זוגו הגיע לגיל פרישה או עיוור או נכה לפי סעיף 9(5) לפקודה.

הורה יחיד: הורה במשפחה חד-הורית שהיה לו ילד שבשנת המס טרם מלאו לו 19 שנים
שההורה השני שלו נפטר או שהילד רשום במרשם האוכלוסין בלא פרטי ההורה השני.

19.3. תשלומים לקרן השתלמות

<u>שקל חדש</u>	
188,544	<u>שכירים:</u> משכורת מקסימלית לקבלת הטבות בהפקדה לקרן
14,141 4,714 18,960	<u>שכיר שאינו בעל שליטה:</u> תקרת תשלום המעביד לצורך קבלת ניכוי (7.5%) תשלום העובד (2.5%) תקרת ההפקדה המוטבת
8,484 2,828 14,141 4,714	<u>שכיר שהינו בעל שליטה:</u> תשלום המעביד לצורך קבלת ניכוי (4.5%) תשלום מינימלי מקביל של בעל השליטה (1.5%) אפשרי גם תשלום נוסף (3%), סה"כ תשלום 7.5% (*) ראה 2 להלן. תשלום מינימלי מקביל של בעל השליטה (2.5%)
283,905 12,776	<u>עצמאים:</u> סכום התשלומים המעניק מירב ההטבות כאשר ההכנסה השנתית גדולה או שווה ל"הכנסה קובעת" שהיא תשלום מירבי לצורך קבלת ניכוי (4.5%) - ראה סעיף 1 להלן.

הערות:

- בשנת 2017 חל שינוי בניכוי בגין הפרשה לקרן השתלמות לעצמאים. בעבר קיבל עצמאי ניכוי בגין סכום ההפרשה העולה על 2.5% מהכנסתו הקובעת. לפי נוסחה זו, כדי לקבל ניכוי של 4.5%, היה העצמאי צריך להפריש 7%. החל משנת 2017 מקבלים העצמאים ניכוי החל מהשקל הראשון עד 4.5% מהכנסה הקובעת.
- לגבי בעל שליטה, החוק קובע כי גובה ההפרשה שתותר למעביד בניכוי הוא 4.5% מהמשכורת הקובעת. התרת הניכוי אצל המעביד כהוצאה מותנית בכך שבעל השליטה יפקיד לקרן שליש מהסכומים ששילם המעביד (1.5%). בנוסף, יכול המעסיק להפריש עד עוד 3% (סה"כ 7.5%) ובלבד שהעובד יפריש עד עוד 1%. (סה"כ 2.5%), חלק זה לא יוכר למעסיק כהוצאה אולם לא ייזקף לעובד כהכנסה.
- לגבי עצמאי שהוא גם שכיר, נקבע כי תיבדק הכנסתו כעצמאי עד גובה ה"תקרה הקובעת" (כ-283,905 ש"ח) וממנה יופחת סכום השכר בגינו הפריש לו מעבידו כספים לקרן השתלמות בשנת המס.
- לגבי שכיר העובד במספר מקומות, תחושב תקרת המשכורת הקובעת לפי סך כל הכנסתו ולא לגבי כל מקום עבודה בנפרד. במסגרת תיאום המס של מס הכנסה קיימת הנחייה לגבי סכומים המותרים להפרשה.
- משיכת כספים מקרן השתלמות פטורה ממס אם חלפו 6 שנים ממועד פתיחת הקרן (שהוא החודש הראשון לגביו שולם התשלום הראשון אך לא לפני תחילת שנת המס בה שולם). לגבי גברים ונשים מעל גיל פרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה התשס"ד-2004, המועד מתקצר ל-3 שנים. המועד הוא 3 שנים גם במקרה בו מדובר על שימוש בכספים לצרכי השתלמות.

19.4. תרומות למוסדות מוכרים

סעיף 46 לפקודה מעניק ליחידים זיכוי ממס בשיעור של 35% בשל תרומות למוסדות מוכרים בסכום כולל העולה על 200 ש"ח, ובתנאי שסכום התרומות שבעדו ניתן הזיכוי לא עולה על 30% מהכנסה החייבת או על 10,019,808 ש"ח, כנמוך שבהם. לגבי חברות הוגבל שיעור הזיכוי לשיעור מס החברות החל, כלומר - 23% בשנת 2023.

סכום תרומה העולה על התקרה המזכה בזיכוי יועבר נומינלית לשלוש שנות המס הבאות.

בשנת 2023 ניתן לדרוש זיכוי ממס בגין תרומות שניתנו בשנים 2020-2022 ולא נתקבל בגין זיכוי.

הזיכוי ממס מותנה בהמצאת **קבלה מקורית** הכוללת את שם התורם או שאינה כוללת את שם התורם אך סכום התרומה נקוב ע"ג הקבלה. על הקבלה צריך להיות רשום, בנוסף לפרטי המוסד הציבורי המלאים והמילה "תרומה" גם ציון העובדה שלמוסד אישור לעניין תרומות לפי סעיף 46 לפקודת מס הכנסה.

יודגש כי הזיכוי ניתן כנגד כל הכנסה, כולל הכנסות שאינן מעסק.

19.5. הטבות מס בגין הפרשות לקופ"ג לקצבה ואובדן כושר עבודה

תיקון מס' 3 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (חוק קופות הגמל) הגדיר החל משנת 2008 שני סוגי קופות בלבד: קופה משלמת לקצבה וקופה שאינה משלמת לקצבה. לפיכך הפכו קופות הגמל ההוניות לקופת גמל לא משלמת.

קופת גמל לא משלמת היא קופת גמל לכל דבר, פרט לכך שבמועד הפרישה הכספים שנצברו בה לא יימשכו כקצבה באמצעותה, אלא באמצעות קופת גמל אחרת - משלמת לקצבה - שאלה יועברו הכספים שנצברו כדי שתשלם קצבה לפורש.

בכך התבטל למעשה מסלול התגמולים ההוניים.

החוק אינו מאפשר למשוך כספים שנצברו באופן חד-פעמי (הוני). עם זאת, בהגיע העמית לגיל פרישה, יוכל להוון חלק מכספי הצבירה כחוק. זאת, אם יוכיח הפורש שמובטח לו סכום קצבה מזערי בסך 4,850 ש"ח לחודש. סכום הקצבה המזערי יעודכן בכל שנה לפי שיעור עליית המדד והוא כפוף להסדרי ההיוון הקבועים בתקנון הקופה.

משיכת הכספים באופן חד-פעמי על ידי מי שאינו עומד בתנאים האמורים (גיל, הוכחת קצבת מינימום), מהווה "משיכה שלא כדין", שחייבת במס מינימלי בשיעור 35% (עד לגובה המס השולי - הגבוה מביניהם), על פי סעיף 87 לפקודה.

הזיכוי בגין הפקדה בכל סוגי הקופות עומד לכן על 35%.

א. הגדרות			
1.	קופת גמל משלמת לקצבה		
	כל קופת גמל לקצבה לשעבר שאינה קופת גמל הונית ("תגמולים"). מיום 1.1.08 בוטל האפיק ההוני (פרט לקרן השתלמות) וכל הפקדה לקופת גמל מיום זה הינה לקצבה בלבד.		
2.	עמית מוטב		
	יחיד שבשל הכנסתו שולמו בעדו לקצבה לפחות 16% מהשכר הממוצע במשק (בשנת 2022 סך כולל של 22,790 ש"ח שנתי עובד + מעביד). השכר הממוצע במשק בשנת 2023 - 11,870 ש"ח לחודש. בחישוב שנתי: $22,790 \text{ ש"ח} = 12 \times 11,870 \times 16\%$		
ב.	להלן תקרות ושיעורי הפקדות מוטבות לכלל סוגי העמיתים:		
1.	עמית שאינו מוטב (שלא שולמו בעדו לקצבה לפחות 16% מהשכר הממוצע במשק):		
א.	תקרת הכנסה מזכה <u>לניכוי</u> לפי סעיף 47 לפקודה (מתייחס להפקדות כעמית עצמאי בלבד) בגין הכנסה <u>לא מבוטחת</u> (כל הכנסה אחרת שלא משכר עבודה או הכנסה משכר עבודה שלא מבוטחת):		
1.	רק בגין הכנסת עבודה (שכר בלבד) - 112,800 ש"ח (9,400 ש"ח לחודש) - יינתן ניכוי של 5% - 5,640 ש"ח (470 ש"ח לחודש).		
2.	רק בגין הכנסה שלא מעבודה - 159,600 ש"ח (12,600 ש"ח לחודש) - יינתן ניכוי של 7% - 11,172 ש"ח (931 ש"ח לחודש).		
3.	בגין הכנסת עבודה והכנסה שלא מעבודה (שכר שיש לו גם הכנסות אחרות לרבות הכנסה מעסק וכו'):		
א.	בגין הכנסת עבודה - עד תקרה של 112,800 ש"ח יינתן ניכוי לפי סעיף 1א לעיל.		
ב.	בגין הכנסה שלא מעבודה - עד 159,600 ש"ח בניכוי הכנסת העבודה או 112,800 ש"ח - לפי הנמוך יינתן ניכוי לפי סעיף 2א לעיל.		
ב.	יינתן <u>זיכוי</u> של 35% עד תקרת הכנסה המזכה לפי סעיף 45 לפקודה (מתייחס להפקדות כשכיר וכעצמאי):		
1.	הכנסה מבוטחת (שכיר בלבד) - 7% מהכנסה עד 112,800 ש"ח (הפקדה של 7,896 ש"ח - חלק העובד בלבד).		
2.	הכנסה לא מבוטחת - 5% מהכנסה עד 159,600 ש"ח (הפקדה של 7,980 ש"ח) בניכוי ההפקדות כעמית שכיר (במידה והיו).		
3.	יינתן זיכוי נוסף של 0.5% בגין הכנסה לא מבוטחת מעסק או משלח יד בלבד עפ"י התקרות בסעיף ב.1.2 לעיל (225,600 ש"ח בשנה), והכל בתנאי שלא נתבע ניכוי בגין הפקדות לאובדן כושר עבודה.		
2.	עמית מוטב:		
א.	תקרת הכנסה מזכה <u>לניכוי</u> לפי סעיף 47 לפקודה (מתייחס להפקדות כעמית עצמאי בלבד) בגין הכנסה <u>לא מבוטחת</u> :		
1.	יינתן ניכוי מכסימלי בשיעור 11% בגין הכנסה לעמית עצמאי (סך ההכנסה החייבת עד 112,800 ש"ח (9,400 ש"ח לחודש) בניכוי הכנסתו המבוטחת - 12,408 ש"ח (אם הכנסתו המבוטחת מעל 112,800 ש"ח לא יינתן ניכוי לפי סעיף זה).		
2.	יינתן ניכוי נוסף בשיעור 7% בגין "הכנסה נוספת" (הכנסה לא מבוטחת עד 112,800 ש"ח) - 7,896 ש"ח.		
3.	אם יתרת ההפקדה לקצבה לאחר ניכוי סעיף 1א.2 מחולק בהכנסה הנוספת עולה על 12%, יינתן ניכוי נוסף של עד 4% נוספים מההכנסה הנוספת בגין הסכומים העולים על 12% והנמוכים מ-16% - מקסימום ניכוי נוסף של 4,512 ש"ח.		

קבלת הניכוי הנוסף של עד 4% היא בתנאי שסך כל ההפקדות לקצבה (עמית שכיר + עמית עצמאי) בניכוי ניצול ההפקדה מסעיף 1.א.2 יהיה גבוה מ-16% מהשכר הממוצע במשק (קרי – מעל 22,790 ש"ח). <u>לדוגמא:</u> הכנסה לעצמאי מעסק 300,000 ש"ח. הפקדות כעמית עצמאי לקצבה – 37,000 ש"ח. לפי סעיף 1.א.2 נקבל ניכוי של 12,408 ש"ח. יתרת ההפקדה לקצבה לאחר ניכוי ההפקדה מסעיף 1.א.2 הינה סך של 37,000 ש"ח פחות 12,408 ש"ח = 24,516 ש"ח. ה- 24,516 ש"ח גבוה מ-16% מהשכר הממוצע במשק (22,790 < 24,516). ניתן להיכנס לסעיף 3.א.2 ולקבל הטבה נוספת של עד 4% ניכוי בגין יתרת ההפקדה העולה על 12% מההכנסה הנוספת ועד 16% מאותה הכנסה. כלומר, 24,516 ש"ח חלקי 112,800 ש"ח = 21.7% (גבוה מ-16%). נקבל ניכוי נוסף של 4% = 4,512 ש"ח.				
ב. יינתן זיכוי של 35% עד תקרת הכנסה המזכה לפי סעיף 45 לפקודה (מתייחס להפקדות כשכיר וכעצמאי):				
1. הכנסה מבוטחת (שכיר בלבד) - תקרת הכנסה עד 112,800 ש"ח אל מול ההכנסה המבוטחת בפועל, לפי הנמוך – והכל כפול 7% (הפקדה של עד 7,896 ש"ח).				
2. הכנסה לא מבוטחת - תקרת הכנסה עד 112,800 ש"ח בניכוי הנמוך מבין ההכנסה המבוטחת או 112,800 ש"ח - והכל כפול 5% (הפקדה של עד 5,640 ש"ח).				
3. יינתן זיכוי נוסף של 0.5% בגין הכנסה לא מבוטחת מעסק או משלח יד בלבד עפ"י התקרות בסעיף ב.2.ב.2 לעיל, והכל בתנאי שלא נתבע ניכוי בגין הפקדות לאובדן כושר עבודה.				
ג. אובדן כושר עבודה				
ההוצאה שתותר בגין סכומים שהופקדו לביטוח אובדן כושר עבודה:				
1. עצמאי - עד 3.5% מההכנסה מעסק או משלח יד עד תקרה של פעמיים וחצי (2.5) מהשכר הממוצע במשק 29,675 ש"ח לחודש (בשנת 2023 תקרה של 2.5 מהשכר הממוצע במשק - 356,100 ש"ח).				
2. שכיר - עד 3.5% מהכנסת העבודה עד תקרה של פעמיים וחצי (2.5) מהשכר הממוצע במשק (בשנת 2023 - 356,100 ש"ח) - 12,463 ש"ח, ובלבד שמהשכר הנ"ל יופחת שיעור הפקדת המעביד לקצבה שמעבר ל-4% ביחס של 1:1. למשל - אם המעביד הפקיד 6% מתקרת השכר כאמור, ההוצאה שתותר היא השכר מוכפל ב-1.5% { (4%-6%) - 3.5% }				
מסקנה - אם המעביד הפקיד 7.5% בגין תקרת ההכנסה - לא תותר ההוצאה בגין הפקדות המעביד לאובדן כושר עבודה.				

19.6 הפרשות סוציאליות בגין בעל שליטה

חברה תהיה רשאית לנכות כהוצאה לצורכי מס סכומים שתשלם בעבור בעל השליטה לצורך הבטחת זכויות הקצבה, כמפורט להלן:

בגין מרכיב התגמולים בעבור חבר בעל שליטה העובד בה כשכיר (במשכורת חודשית), וזאת עד לסכום מרבי של 2,473 ש"ח המהווים את השיעור הקבוע בחוק (7.5% מתקרת שכר של פעמיים וחצי (2.5) השכר הממוצע במשק), בדיוק כפי שמקובל לעניין עובד שכיר רגיל. יובהר כי סכום/שיעור זה כולל את השיעור המרבי לביטוח אובדן כושר עבודה (אכ"ע) העומד על 3.5% ממשכורת בעל השליטה. המגבלה שהייתה תקפה לעניין ההוצאה המוכרת לפני תיקון החוק שלפיה אפשר היה לנכות כהוצאה רק 13,310 ש"ח בשנה, עדיין תקפה לעניין הפקדת מרכיב הפיצויים בלבד.

19.7. שיעור הפרשות לביטוח פנסיוני לפי צו הרחבה (חוק פנסיה חובה)

החל משנת 2008 יש לבטח כל עובד בביטוח פנסיוני המתבצע באמצעות הפרשות, גם של העובד וגם של המעסיק, לביטוח הפנסיוני של העובד. בנוסף, המעסיק מחויב להפריש סכומים מסוימים לקרן פיצויי פיטורים של העובד.

כיום שיעור ההפרשות הוא 18.5% מהשכר, מתוכם 6% על חשבון העובד והיתר (12.5%) על חשבון המעסיק (6.5% הפרשות מעסיק לרכיב תגמולים ו-6% הפרשות מעסיק לרכיב פיצויים). העובד זכאי לבחור את סוג הביטוח הפנסיוני שבו הוא רוצה להיות מבוטח (קרן פנסיה, קופת גמל או ביטוח מנהלים).

העובד אינו רשאי לוותר על זכותו לביטוח פנסיוני ואינו יכול למנוע את ניכוי חלקו של העובד בהפרשות מתוך השכר.

במקומות עבודה שבהם חל על העובדים הסדר מיטב בביטוח פנסיוני, המעסיק מחויב להפריש סכומים על-פי הסדר זה, אם תנאיו טובים יותר מהתנאים שנקבעו בצו ההרחבה.

ההפרשות מחושבות מתוך **השכר הקובע** שהוא השכר ברוטו (השכר ללא שעות נוספות ולפני הניכויים השונים) של העובד או מתוך השכר הממוצע במשק (11,870 ש"ח נכון לשנת 2022), **לפי הנמוך מבין השניים**. אולם אם בהסכם העבודה שחל על העובד נקבע שההפרשות יחושבו מתוך שכר גבוה יותר, ינהגו לפי מה שקבוע בהסכם העבודה.

אם ההפרשות מבוצעות לביטוח שאינו קרן פנסיה, אז:

- חייב חלקו של המעסיק לכלול תשלום עבור רכישת כיסוי למקרה של אובדן כושר עבודה בשיעור הדרוש להבטחת 75% מהשכר הקובע של העובד.
- בכל מקרה שיעור הפרשות המעסיק לחלק התגמולים לבדו (בלי רכיב אובדן כושר עבודה) לא יפחת מ- 5% מהשכר הקובע.
- אם לצורך הבטחת 75% מהשכר הקובע של העובד לכיסוי בגין אובדן כושר עבודה, נדרשת הגדלת העלויות למעסיק מעבר ל-6.5%, סך כל העלויות למעסיק בגין רכישת אובדן כושר עבודה והפרשות המעסיק לדמי תגמולים, לא יעלו בכל מקרה על 7.5% מהשכר.

החל מיום ואילך	הפרשות מעביד	הפרשות עובד	הפרשות המעביד לפיצויים	סה"כ
1.1.2011	3.33%	3.33%	3.34%	10%
1.1.2012	4.16%	4.16%	4.18%	12.5%
1.1.2013	5%	5%	5%	15%
1.1.2014	6%	5.5%	6%	17.5%
1.7.2016	6.25%	5.75%	6.00%	18.00%
1.1.2017 ואילך	6.50%	6.00%	6.00%	18.50%

19.8. ריכוז תקרות וסכומים להפקדות לקרן פנסיה, ביטוח מנהלים, קופת גמל וקרן השתלמות

בשנת 2023

הפקדה לקופת גמל עבור שכיר/בעל שליטה

נושא	תיאור	סכום שקל חדש	שנתי/חודשי
תקרת הכנסה מזכה	תקרת המשכורת בגינה ניתן זיכוי ממס בגין הפקדה לקופת גמל	9,400	חודשי
הפקדה מרבית לזיכוי ממס	סכום הפקדה חודשי מרבי בגינו יינתן זיכוי ממס (= 7% מתקרת הכנסה מזכה)	658	חודשי
סכום מרבי לזיכוי ממס	סכום הזיכוי החודשי המרבי בגין הפקדה לקופת גמל (= 35% מתקרת ההפקדה)	230	חודשי
הוצאה מוכרת לפיצויים עבור בעל שליטה	סכום מרבי להפקדת רכיב פיצויים בקופת גמל של בעל שליטה, המוכר לחברה כהוצאה בשנת המס	13,610	שנתי
תקרת הפקדת פיצויים פטורה	תקרת הפקדה לפיצויים בגינה העובד אשר לא תיזקף לעובד כהכנסה חייבת במס בעת ההפקדה (= 8.33% * 39,300)	3,275	חודשי
2.5 פעמים השכר הממוצע במשק	תקרת השכר אשר תגמולי המעסיק לקופת גמל, עד 7.5% ממנה, לא ייזקפו כהכנסה חייבת בידי העובד בעת ההפקדה	29,675	חודשי
הכנסה מרבית לסעיף 47	מי ששכרו המבוטח עולה על הכנסה זו אינו זכאי לזיכוי בגין הפקדות כנגד השכר הלא מבוטח	23,500	חודשי

הפקדה לקופת גמל עבור עצמאי

נושא	תיאור	סכום שקל חדש	שנתי/חודשי
תקרת הכנסה מזכה לעצמאי	תקרת הכנסה שנתי בגינה זכאי עמית עצמאי שהוא עמית מוטב לקבל הטבות מס בגין הפקדה לקופת גמל * עמית מוטב = עמית שהופקדו עבורו כספים בקופת גמל בסכום השווה ל- 16% מהשכר הממוצע במשק (= 20,258 ש"ח במונחים שנתיים)	225,600	שנתי
סכום הפקדה מרבי	הפקדה מרבית לקופת גמל לקצבה בגינה יקבל עמית עצמאי שהוא עמית מוטב הטבות מס (= 16.5% מתקרת ההכנסה)	37,224	שנתי
סכום מרבי לזיכוי ממס	עמית עצמאי שהוא עמית מוטב זכאי לזיכוי ממס (בשיעור 35%) בגין הפקדה לקופת גמל לקצבה בשיעור מרבי של 5.5% מההכנסה המזכה (או 5% במידה ולא ניצל הטבות מס בגין רכישת א.כ.ע.)	12,408	שנתי
סכום מרבי לזיכוי ממס	עמית עצמאי שהוא עמית מוטב זכאי לזיכוי בשיעור מרבי של 11% מההכנסה המזכה בגין הפקדה לקופת גמל	24,816	שנתי
פנסיה חובה לעצמאי- תקרת הכנסה	תקרת הכנסה בגינה מחויב עצמאי להפקיד לקופת גמל (= 12 * שכר ממוצע במשק)	142,440	שנתי
פנסיה חובה לעצמאי- תקרת הפקדה חובה	עצמאי מחויב להפקיד 4.45% מהכנסה עד מחצית השכר המוצע במשק + 12.55% בגין הכנסה בין מחצית השכר הממוצע במשק לשכר הממוצע במשק.	12,107	שנתי

הפקדה לקרן השתלמות עבור שכיר/בעל שליטה

נושא	תיאור	סכום/שיעור (הסכום בש"ח)	שנתי/חודשי
תקרת משכורת קובעת	משכורת מרבית שההפרשה בעדה לקרן השתלמות פטורה ממס	15,712	חודשי
שיעור הפקדת מעסיק	שיעור הפקדה של המעסיק עד גובה תקרת המשכורת הקובעת אשר לא ייזקף לעובד כהכנסה חייבת ולא יחויב במס רווח הון	עד 7.5%	חודשי
שיעור הפקדת עובד	שיעור הפקדה של העובד עד גובה תקרת המשכורת הקובעת בגינו לא יחויב במס רווח הון, שיעור זה חייב להיות לפחות שליש משיעור הפקדת המעסיק	עד 2.5%	חודשי

הפקדה לקרן השתלמות עבור עצמאי

נושא	תיאור	סכום שקל חדש	שנתי/חודשי
תקרת הכנסה קובעת	תקרת הכנסה שנתית בגינה זכאי עמית עצמאי לקבל הטבות מס בגין הפקדה לקרן השתלמות	283,905	שנתי
סכום הפקדה מרבי	סכום הפקדה מרבי בגינו יקבל עמית עצמאי ניכוי בגין הפקדה לקרן השתלמות (= 4.5% מתקרת ההכנסה הקובעת).	12,776	שנתי
תקרת הפקדה מוטבת	תקרת הפקדה שהרווחים הריאליים בגינה פטורים ממס רווח הון	19,920	שנתי

שונות

נושא	תיאור	סכום שקל חדש	שנתי/חודשי
תקרת הפקדה חודשית לקרן פנסיה מקיפה חדשה	סכום הפקדה מרבי בקרן פנסיה מקיפה חדשה (הסכום שווה ל- 20.5% מפעמיים שכר ממוצע במשק)	4,867	חודשי
שכר ממוצע במשק	שכר ממוצע במשק לשנת 2023	11,870	חודשי
שכר מינימום	שכר מינימום לצורך משיכה מקופת גמל בפטור ממס בשל עילת מיעוט הכנסות	5,300	חודשי
תקרת פטור מענק פרישה	תקרת סכום כספי פיצויים ומענקי פרישה פטורים ממס (לכל שנת עבודה)	13,310	שנתי
תקרת פטור מענק פרישה עקב מוות	תקרת סכום כספי פיצויים ומענקי פרישה פטורים ממס לשאירי נפטר (לכל שנת עבודה)	26,620	שנתי
סכום קצבה מזערי	סכום קצבה מינימאלי שמעליו ניתן להוון סכומים בקופת גמל לקצבה	4,850	שנתי
תקרת קצבה מזכה	סכום הקצבה המרבי בגינו מגיע פטור ממס בשיעור 52% (תקרת הקצבה המזכה)	9,120	חודשי
פטור מרבי בגין קצבה מזכה	סכום הפטור המרבי ממס בגין קצבה מזכה (9,120*52%)	4,742	חודשי
תקרת ההפקדה לפיצויים	תקרת ההפקדה לפיצויים אשר הפקדה בגינם לא תיזקף כהכנסה בידי העובד במועד ההפקדה. 2,908 ₪ בחודש	39,300	חודשי

20. החזר מס בלו ששולם על הסולר

בהתאם לצו הבלו על דלק (פטור) התשס"ה - ניתן לדרוש החזר מס בגין רכישת סולר ("מס בלו").
להלן נוהלי הדיווח לדרישת החזר בלו על הסולר ודגשים למיצוי מקסימלי של הזכויות להישבון מס בלו.

- הישבון בלו על הסולר - מי זכאי להחזר מס?
עוסקים הרשומים כעוסק מורשה במס ערך מוסף יהיו זכאים להחזר בלו ששולם על הסולר לגבי רכבים/ציוד ששימשו לייצור הכנסה מחשבוניות מס שהוצאו להם כדין ע"י עוסק שעיסוקו מכירת דלקים (חברת דלק או תחנת דלק).
להלן פירוט השימושים המזכים בהישבון "מס בלו" כאשר הסולר:
 - ✓ משמש כחומר בעירה לייצור במפעל תעשייתי.
 - ✓ משמש ספינת דייג כמפורט בצו.
 - ✓ משמש לציוד הנדסי כהגדרתו בסעיף 1 לחוק רישום ציוד הנדסי, התשי"ז-1957 (ראה פירוט ציוד הנדסי להלן).
 - ✓ משמש ברכב מנועי בעל רישיון תקף כמפורט להלן:
 - א. רכב מסחרי שמשקלו הכולל המותר 10,000 ק"ג או יותר ולגבי רכב אשר חוק שרותי ההובלה חל עליו-יהיה רשיון מוביל.
 - ב. רכב מסחרי שמשקלו הכולל המותר עולה על 4,500 ק"ג ואינו עולה על 10,000 ק"ג.
 - ג. אוטובוס שמשקלו הכולל המותר עולה על 5,000 ק"ג.
 - ד. טרקטור המשמש רק לצרכי חקלאות.
 - ה. רכב עבודה כהגדרתו בפקודת התעבורה, שמשקלו הכולל עולה על 4,500 ק"ג.
 - ו. מונית.
 - ז. אוטובוס ציבורי זעיר.
 - ח. רכב להוראת נהיגה.
 - ט. רכב מסחרי אחד ורכב מסחרי בלתי אחד, כהגדרתם בתקנות התעבורה, המוגן נגד ירי עם רישיון להסעת נוסעים בשכר.
 - ✓ משמש למכונה ניידת כהגדרתה בתקנות התעבורה, שמשקלה הכולל המותר עולה על 3,500 ק"ג והיא משמשת לצורכי חקלאות אלה בלבד: איסוף, קטיף או קציר של יבול, ערבול מזון לבעלי חיים, ערבול פסולת חקלאית או ריסוס.
 - ✓ משמש למחפר ימי, ובלבד שניתן לארבה שהוא מותקן עליה רישיון שיט לפי תקנות בטיחות השיט, ליעוד ארבה חופרת, ושיש עליה תעודת רישום לפי תקנות הספנות (כלי שיט) (רישום וסימון), התשכ"ב-1962.

(*) פירוט ציוד הנדסי בהתאם לחוק ולתקנות רישום ציוד הנדסי:

1. טרקטור זחלי או אופני כולל ציוד עזר מחובר;
2. טרקטור אופני המוגדר כ"מכונה ניידת" ואינו חייב רישום במשרד התעבורה;
3. מחפר או עגורן זחלי או אופני עד 59 כוח סוס, כולל ציוד עזר מחובר;
- 3.1. מחפר או עגורן זחלי או אופני בעל 60 כוח סוס ויותר, כולל ציוד עזר מחובר;

4. מפלס ממונע ;
5. מגרדה ממונעת או נגררת ;
6. חופר תעלות אופני או זחלי ;
7. מחפרון - אופני או זחלי ;
8. קודח קרקע ממונע ;
9. מוביל עפר - שעל פי מבנהו אינו חייב רישום במשרד התחבורה ;
10. מכבש להדוק קרקע ממונע ;
11. מכבש להדוק קרקע - נגרר ומופעל בכח מנועי ;
12. מטאטא כבישים ומדרכות ממונע ;
13. מכונה ליציקת אבי שפה ;
14. מיתקן לייצור אספלט ;
15. מיתקן גריסה - נייד ;
16. מכונה לסימון כבישים ;
17. עגורן צריח לבינוי ;
18. עגורן נייד - שעל פי מבנהו אינו חייב רישום במשרד התחבורה ;
19. מערבבל בטון שקיבולו 250 ליטר ומעלה ;
20. שכפן קדמי שעל פי מבנהו אינו חייב רישום במשרד התחבורה ;
21. מתז ביטומן ממונע ;
22. מדחס אוויר מוסע או נגרר בעל תפוקה של 80 רגל מעוקב לדקה ומעלה - כולל ציוד עזר נלווה ;
23. קודח סלע על מזחלת או על אופנים ;
24. מלגז שהנעתו או הפעלתו בכח מנועי (מלגזה) ;
25. מכונה לקרצוף כבישים ;
26. במה הידראולית ;
27. מעמיס טלסקופי.

• בדיקת הזכאות:

באמצעות אתר רשות המיסים ניתן לברר זכאות להסדר הסולר לפי מספר תיק עוסק או מספר רכב.

[בדיקת הזכאות להחזר מס בלו](#) או בטלפון : *4954

- **אופן הדיווח:**

הבקשה להישבון תוגש אחת לחודשיים כדיווח תקופתי, עד ל-15 בחודש שלאחר התקופה המדווחת.

- **הדיווח יתבצע באחד האמצעים הבאים:**

טופס ידני,

אתר האינטרנט של רשות המיסים,

מייצג המחובר לשע"מ,

מדיה מגנטית,

מערכת לתדלוק אוטומטי של אחד מיצרני הדלק.

- **בבקשה יש לפרט:**

בעמודת מספר רישוי את מספרי הרישוי של הרכבים/ציוד ששימשו בייצור הכנסה, בעמודת הצריכה את כמות הליטרים של הסולר שנצרכה לכל רכב/ציוד בנפרד ואת סכום הבלו הכולל להחזר.

- **דגשים למיצוי מקסימלי להחזר הבלו על הסולר:**

- **שיעור ההחזר**

במידה והדיווח מתבצע באמצעות מערכת דיווח אלקטרונית בה מחושב סכום ההחזר באופן אוטומטי- מומלץ לוודא כי שיעורי ההחזר הינם עדכניים.

- **מועד אחרון לדיווח**

על פי הוראות החוק אפשר לקבל החזר בלו אם הוגשה בקשה בתוך 6 חודשים מיום הוצאת חשבונית המס בגין רכישת דלק.

נוסף על כך, למנהל הוקנתה סמכות להאריך את המועד להגשת בקשה להחזר בלו לתקופה של שישה חודשים נוספים (כלומר, עד שנה ממועד הוצאת החשבונית), וזאת במקרים חריגים.

- **סכום ההישבון המרבי:**

סכום ההישבון המרבי (הדו-חודשי) לא יעלה על תקרת ההישבון השנתית (כמפורט להלן) מחולקת ב-6 (למעט מפעלים תעשייתיים). אם נמצא לאחר קבלת הדוח האחרון לאותה שנת מס, כי סכום ההישבון שניתן בפועל נמוך מהסכום השנתי המרבי, ולעוסק יש יתרות מדוחות קודמים באותה שנת מס, זכאי העוסק לקבלת הפרש סכום ההישבון עד לגובה הסכום המרבי השנתי. דהיינו יש לבחון בסוף כל שנת מס את היתרות בגינן לא התקבל ההישבון, בשל החריגה מתקרת הדיווח הדו-חודשית, במונחי סכום ההישבון המרבי השנתי.

- **לשיעור ההחזר לליטר נכון לשנת 2023 לחץ כאן**

- **צריכה שנתית ממוצעת:**

לצריכה השנתית הממוצעת בליטרים **המהווה תקרה שנתית להישבון בלו כאמור לחץ כאן**

21. סוגיות בדיני עבודה

21.1. ימי חופשה שנתיים

להלן פירוט ימי החופשה המגיעים לעובדים לפי חוק חופשה שנתית:

זכאות בימי עבודה בפועל (נטו)			
5 ימים בשבוע	6 ימים בשבוע	זכאות בימים (*)	ותק בשנים
12	14	16	1-5
14	16	18	6
15	18	21	7
16	19	22	8
17	20	23	9
18	21	24	10
19	22	25	11
20	23	26	12
20	24	27	13
20	24	28	14 ואילך

(*) בימי החופשה נכלל יום מנוחה אחד לכל 7 ימי חופשה.

ימי חופשה שנתיים

בהתאם לחוק חופשה שנתית, זכאות חופשה שנתית מחושבת על בסיס ימי העבודה בפועל בשנת העבודה (ולא על בסיס חודשי).

החוק מבחין בין מצב בו התקיימו יחסי עובד מעביד במשך כל שנת העבודה, לבין מצב בו התקיימו יחסי עובד מעביד רק בחלק משנת העבודה.

כאשר מתקיימים יחסי עובד מעביד במשך כל שנת העבודה		
אופן חישוב הזכאות	הזכאות	ימי עבודה בפועל בשנת העבודה
--	מלאה	לפחות 200 יום
$\frac{\text{הזכאות המלאה} \times \text{ימי העבודה בפועל}}{200}$	חלקית	פחות מ-200 יום

כאשר מתקיימים יחסי עובד מעביד רק בחלק משנת המס		
אופן חישוב הזכאות	הזכאות	ימי עבודה בפועל בשנת העבודה
--	מלאה	לפחות 240 יום
$\frac{\text{הזכאות המלאה} \times \text{ימי העבודה בפועל}}{240}$	חלקית	פחות מ-240 יום

הערה: חלק של יום חופש לא יבוא במניין ימי חופשה.

21.2. חישוב פידיון חופשה שנתית לעובד בתום העסקתו בהתחשב בהתיישנות

סעיף 31 לחוק חופשה שנתית, התשי"א-1951 (להלן - החוק), קובע כי תקופת ההתיישנות לכל תביעה עפ"י החוק, היא שלוש שנים.

סעיף 7 לחוק מדבר על אפשרות מוגבלת לצבירת ימי חופשה, ולפיו לא ניתן לצבור חופשה שנתית, אך עובד רשאי, בהסכמת המעסיק, לקחת 7 ימי חופשה לפחות ולצרף את היתרה לחופשה שתינתן בשתי שנות העבודה הבאות.

בפסק דין שניתן ביום 3.5.2017 (ע"ע 42510-06-15 ו-ע"ע 53292-06-15 אלכסנדר פינדורין נגד בן ציון וחיים זיסמן) דן בית הדין הארצי לעבודה באופן הנכון לחישוב פדיון חופשה שנתית בעת סיום יחסי עובד-מעסיק.

הדרכים השונות לחישוב פדיון ימי חופשה במעמד סיום העסקה צפו ועלו בתיק במסגרתו תבע עובד שלא נוהל לגביו פנקס ימי חופשה כדין, את פדיון ימי החופשה שלו, ועלתה מחלוקת בינו לבין המעסיק לגבי יתרת ימי החופשה הצבורים לו בסיום העסקתו. ביה"ד האזורי לעבודה קבע כי העובד זכאי ליתרת ימי חופשה של 55 ימים אך ביה"ד הארצי קבע דרך חישוב אחרת, שמשמעותה מחיקה אוטומטית של ימי חופשה, ובפועל זיכה את העובד ב- 30 ימי חופשה בלבד.

ההבדל בחישוב נעוץ ב"תקופת ההתיישנות" לימי חופשה צבורים, שנקבעה בחוק ולפיה כל הימים שנצברו ולא נוצלו בשנים שקדמו לשנת העבודה השוטפת ושלוש השנים שקדמו לה, יאבדו מהצבירה לניצול או לפדיון.

להלן הסבר הפער בין ימי החופשה שקבע ביה"ד האזורי לעבודה לבין אלה שקבע ביה"ד הארצי לעבודה:

ביה"ד האזורי בחן את מספר ימי החופשה שלא נוצלו על ידי העובד לאורך כל תקופת עבודתו, תוך התעלמות מתקופת ההתיישנות - 55 ימי חופשה. בנוסף, בחן ביה"ד האזורי את מספר ימי החופשה המקסימאליים שלהם היה זכאי העובד בשנת העבודה השוטפת ובשלוש השנים שקדמו לה וסיכמה ב- 67 ימים, מספר הגבוה מימי החופשה בפועל שלא נוצלו על ידי העובד לאורך כל שנות עבודתו (67 ימים לעומת 55 ימים).

בקביעה לפיה זכאי העובד לפדיון 55 ימי החופשה שלא נוצלו על ידו לאורך כל תקופת עבודתו, עשה ביה"ד האזורי שימוש ב"תקופת ההתיישנות" לצורך אומדן בלבד והתייחס אליהם כ"גבול מירבי". למעשה, החליף ביה"ד האזורי את תקופת ההתיישנות ב"רף מקסימלי" זה, וקבע כי אם מספר ימי החופשה שלא ניצל בכל תקופת עבודתו נמוך ממספר ימי החופש שהגיעו לו במהלך בשנת העבודה השוטפת ובשלוש השנים שקדמו לה, אזי הוא זכאי לכולם.

ביה"ד הארצי לעבודה דחה את דרך החישוב של ביה"ד האזורי, וקבע כי דרך החישוב הנכונה היא זו הלקוחה בחשבון באופן פעיל את "תקופת ההתיישנות" ועושה בה שימוש כמקור ולא כאומדן בלבד.

ביה"ד הארצי הורה על הפחתה של מספר ימי החופשה אותם ניצל העובד בפועל (37 ימים), ממספר ימי החופשה המרביים שלהם היה זכאי העובד (67 ימים), והכל בשנת העבודה השוטפת ובשלוש השנים שקדמו לה. ביה"ד הארצי קבע כי מדובר ב-30 ימי חופשה שלא נוצלו והעובד זכאי לפדותם (67 פחות 37).

פסק הדין מעורר שאלות במקרים בהם המעסיק לא מקפיד למחוק לעובדיו ימי חופשה, ותלוש השכר של העובדים משקף את יתרת ימי החופשה ללא התחשבות בתקופת ההתיישנות. סביר, שבמקרים בהם המעסיק נוהג לערוך את חישוב ימי החופשה באופן שמטיב עם העובד ותוך התעלמות מתקופת ההתיישנות, יטה ביה"ד לחייב את המעסיק לשלם לעובד את פדיון החופשה על פי מספר הימים המופיע בתלוש השכר, בין היתר משום שנוצר נוהג או מצג לאורך שנים בתלוש.

בכדי לפעול על פי פסק הדין החדש ולשנות את המצב הקיים כפי שניכר מתלושי השכר (הלא מעודכנים) רצ"ב פירוט הפעולות שיצטרכו לבצע מעסיקים :

1. לתת התראה לעובדים לגבי המעבר למצב החדש של מחיקת ימי חופשה שהתיישנו.
2. לאפשר לעובדים הזדמנות לנצל את ימי החופשה העודפת הצבורה להם (מעבר להתיישנות)- תקופת הסתגלות למצב החדש.
3. להוציא נוהל לעובדים כי ימי חופשה מעבר לתקופת ההתיישנות יימחקו מידי שנה.
4. לתת התראות לעובדים שעליהם לנצל את ימי החופשה שלהם שעתידים להתיישן.
5. לשנות ולעדכן את תלושי השכר כך שיוצגו בהם רק ימי החופשה שטרם התיישנו.

21.3 דמי הבראה

הזכויות לדמי הבראה מוסדרת בהסכם הקיבוצי הכללי בדבר תשלום דמי הבראה ובצו ההרחבה שהוצא לו. מעסיקים רבים נוהגים לשלם דמי הבראה בחודשי הקיץ. להלן ריכוז העקרונות המנחים לתשלום דמי הבראה :

1. עובד יהיה זכאי לדמי הבראה, רק לאחר שהשלים את שנת עבודתו הראשונה במקום עבודתו. להלן מספר ימי הבראה להם זכאי עובד במשרה מלאה :

בתום שנת העבודה הראשונה	5 ימי הבראה
עבור שנת העבודה השנייה והשלישית	6 ימי הבראה לכל שנה
עבור שנת העבודה הרביעית עד העשירית	7 ימי הבראה לכל שנה
עבור שנת העבודה ה-11 עד ה-15	8 ימי הבראה לכל שנה
עבור שנת העבודה ה-16 עד ה-19	9 ימי הבראה לכל שנה
עבור שנת העבודה ה-20 ואילך	10 ימי הבראה לכל שנה

2. החל מיולי 2023 תעריף יום הבראה במגזר הפרטי הינו 418 ש"ח.
3. החל מיוני 2023 עומד תעריף יום הבראה במגזר הציבורי ובמוסדות ההסתדרות על סך של 471 ש"ח.

4. צו ההרחבה בדבר תשלום דמי הבראה קובע, כי דמי ההבראה ישולמו באחד מחודשי הקיץ, מחודש יוני ועד חודש ספטמבר, אלא אם הוסכם או נהוג מועד אחר במקום העבודה. כלומר, אין חובה על פי צו ההרחבה לשלם את דמי ההבראה במועד כלשהו, ואפשר לשלמה במועדים שונים ובלבד, שהדבר נעשה בהסכמת העובדים, או בהתאם לנוהג במקום העבודה.

5. מעסיק יכול לשלם לעובדיו דמי הבראה מידי חודש, ובכך ליצור נוהג במקום העבודה בכל הנוגע למועד תשלום דמי ההבראה. מומלץ להפריד לצורך העניין רכיב נוסף בתלוש המשכורת, ולוודא שהסכום המשולם מידי חודש לא יהיה נמוך מהשיעורים שנקבעו לתשלום דמי הבראה באותו מועד, ועפ"י הוותק של העובד במקום העבודה, כאשר יש לחלק את הסכום ל-12 חודשים.

6. עובד במשרה חלקית זכאי לדמי הבראה באופן יחסי לחלקיות משרתו. משמע, על מנת לחשב את דמי ההבראה, המגיעים לעובדים במשרה חלקית, יש להכפיל את אחוז המשרה של העובד בדמי ההבראה, המגיעים לעובד במשרה מלאה.
להלן חישוב אחוז המשרה במקום בו משרה מלאה היא 42 שעות שבועיות:

מחיר יום הבראה * מס' ימי הבראה * מס' שעות עבודה בשבוע
42

יצוין, כי במידה ומספר שעות העבודה בשבוע אינו קבוע, ניתן לחשב את אחוז המשרה לפי ממוצע חודשי {ממוצע שעות עבודה לחודש/182} או לפי ממוצע שנתי {סה"כ שעות עבודה בשנה/52 (שבועות בממוצע לשנה)}.

7. עובד יהא זכאי לדמי הבראה אף לאחר סיומם של יחסי עובד ומעביד (לגבי תקופה של עד שנתיים שלפני תום תקופת העבודה) אם לא קיבל את דמי ההבראה במהלך עבודתו.

8. הזכאות לדמי הבראה בגין תקופות היעדרות

- חופשה ללא תשלום - אינה מהווה וותק לחישוב הזכאות.
- מחלה בתשלום - בהתאם לחוק דמי מחלה, דין דמי מחלה כדין שכר עבודה. לפיכך תקופת היעדרות בשל מחלה המזכה בתשלום תהווה וותק לעניין זכאות לדמי הבראה. עם זאת, אם מדובר בתקופת מחלה שבגינה העובד אינו זכאי לתשלום יש לראות בתקופה זו חופשה ללא תשלום, שלא תזכה את העובד בהבראה.
- תאונת עבודה - אין התייחסות בצו ההרחבה לתקופת היעדרות זו, ולכן מדובר בשאלה של פרשנות. אחת הפרשנויות, היא שאם מדובר בפגיעה בעבודה, שעליה מקבל עובד דמי פגיעה מהביטוח הלאומי, זכאי העובד לצבירת הבראה בגין תקופות היעדרות אלה.
- אם מדובר בתאונת עבודה, שבגינה לא מקבל העובד כל תחליף שכר מהמעסיק, או מהביטוח הלאומי, יש לראות בתקופה זו חופשה שלא תזכה את העובד בהבראה.
- חופשה שנתית - כיוון שהעובד ממשיך לקבל את שכרו הרגיל במהלך החופשה, הוא זכאי לצבירת הבראה במהלך היעדרות זו.
- חופשת לידה - חופשת לידה מהווה וותק מלא לתשלום דמי הבראה.

- שמירת הריון - צו ההרחבה בדבר תשלום דמי הבראה לא מתייחס לשאלה האם שמירת הריון מהווה וותק לתשלום דמי הבראה ולכן מדובר בשאלה פרשנית. עם זאת, חוק עבודת נשים קובע, כי היעדרות בגין שמירת הריון "לא תפגע בזכויות התלויות בוותק של העובדת אצל מעבידה" (בין אם העובדת מקבלת בגינה דמי מחלה ובין אם העובדת זכאית לגמלת שמירת הריון). בנוסף, בית הדין האזורי לעבודה קבע, שיש לקחת בחשבון את כל התקופה לצורך וותק לעניין הבראה.

21.4 שכר מינימום

להלן התפתחות שכר המינימום החל מחודש אפריל 2015:

מתאריך	עד תאריך	גובה שכר המינימום לחודש עבודה במשרה מלאה (1)	שכר מינימום לשעה
01.04.2015	31.03.2016	4,650 ש"ח	25 ש"ח
01.04.2016	30.06.2016	הסכום הגבוה מבין שני הסכומים הבאים: • 47.5% מהשכר הממוצע במשק נכון לתאריך 01.04.2016 • 4,650 ש"ח	25 ש"ח
מתאריך	עד תאריך	גובה שכר המינימום לחודש עבודה במשרה מלאה (1)	שכר מינימום לשעה
01.07.2016	31.12.2016	הסכום הגבוה מבין שני הסכומים הבאים: • 47.5% מהשכר הממוצע במשק נכון לתאריך 01.04.2016 • 4,825 ש"ח	25.94 ש"ח
01.01.2017	31.12.2017	5,000 ש"ח	26.88 ש"ח
01.01.2018 (2)		5,300 ש"ח	28.50 ש"ח
01.01.2018 (3)		5,300 ש"ח	29.12 ש"ח
החל מחודש 4/2023		5,571.75 ש"ח	30.61 ש"ח

(1) נקבע לפי 186 שעות עבודה לחודש.

(2) ביום 30 במרץ 2015, הודיעו ההסתדרות והתאחדות התעשיינים כי סיכמו על שיפור מתווה העלאת שכר המינימום והחל מיום 1.1.2018 תתווסף פעימה נוספת במסגרתה יועלה שכר המינימום במגזר הפרטי לסך של 5,300 ש"ח לחודש.

(3) נקבע לפי 182 שעות עבודה לחודש (בהתאם לצו ההרחבה מיום 15.3.2018).

חוק שכר מינימום כאמור לעיל, יחול גם על עובדי המגזר הציבורי והממשלתי.

החוק חל על כלל המעסיקים במשק, אולם בענפים ספציפיים דוגמת ענף הניקיון, השמירה, גני אירועים והבנייה, חלים הסכמים וצווי הרחבה הקובעים שכר מינימום ענפי הגבוה משכר המינימום הכללי במשק. עובדים בענפים אלו ימשיכו לקבל את שכר המינימום הקבוע בצווי ההרחבה החלים עליהם, כל עוד שכר זה אינו נמוך משכר המינימום הכללי במשק. ברגע ששכר המינימום הכללי יעלה מעבר לשכר המינימום המיוחד שנקבע לכל אחד ממגזרים אלה, יהיו העובדים זכאים לשכר המינימום הכללי הגבוה מבין השניים.

נציין כי השפעת העלאת שכר המינימום על המעסיקים אינה מסתכמת רק בהעלאה הישירה בשכר העובד. עלות העסקת עובד כוללת גם תשלומים סוציאליים ואחרים אשר נגזרים במישרין משכר העובד כגון; ביטוח לאומי, דמי חופשה, פנסיה וכדומה.

21.5. צו הרחבה בדבר קיצור שבוע עבודה במשק ל-42 שעות שבועיות.

צו ההרחבה קובע כי החל מהחודש אפריל 2018 שבוע העבודה במשק יקוצר ל-42 שעות, והשכר השעתי יחושב לפי 182 שעות בחודש (במקום 186 שעות).

להלן עיקרי צו ההרחבה שפורסם:

- היקף שבוע עבודה במשק יקוצר בשעה אחת, כך ששבוע העבודה יעמוד על 42 שעות עבודה (במקום 43 שעות, ללא הפחתה בשכר).
- בהתאמה לקיצור שבוע העבודה כאמור, שכר השעה יחושב על בסיס של 182 שעות למשרה מלאה (במקום 186 שעות). המשמעות היא עלייה בערך השכר לשעה, לרבות ערך שעה נוספת, לעובדים שעובדים במשכורת חודשית מעל ל-42 שעות בשבוע.
- קיצור שבוע עבודה יבוצע על ידי הפחתת שעת עבודה אחת ביום מוגדר וקבוע במהלך שבוע העבודה. היום המקוצר ייקבע בהתאם לצרכי העבודה, ולמקובל במפעל, וככל הניתן בהתחשב בבקשות ובצרכי העובדים.
- כאשר צרכי העבודה מחייבים זאת, רשאי המעסיק לשנות את היום שנקבע כיום מקוצר בשבוע ובלבד שיינתן לעובדים יום מקוצר אחר באותו שבוע, וככל הניתן בהתחשב בבקשות וצרכי העובדים.
- היה והעובד יידרש לעבוד בשעה המופחתת ביום המקוצר עקב צרכי עבודה, יעבוד העובד בהתאם לנדרש ובהתאם להוראות הדין, ותשולם לו תמורה בגין עבודה בשעה נוספת.
- במקומות עבודה בהם עובדים בעבודת משמרות יקבע המעסיק את שעות העבודה של כל משמרת ואת סדרי העבודה בהתאם לצרכי העבודה.
- אין בהוראות צו הרחבה זה כדי לגרוע מהוראות הסכמים והסדרים מיטיבים של שעות עבודה ומנוחה הנוהגים ערב חתימת צו זה.
- זכויות צבורות (כגון חופשה ומחלה) במקומות עבודה בהם שיטת החישוב היא על בסיס שעתי, יותאמו לשיעור הצמצום בשעות העבודה כאמור. בצו. דהיינו, הצבירה של שעות החופשה או המחלה תוכפל במספר 182 ותחולק במספר 186.

לקריאת צו הרחבה לקיצור שבוע העבודה - לחצו כאן

21.6. התיקונים לחוק פיצויי פיטורים ולחוק קופות הגמל

קביעת תקרה להפקדה שוטפת במרכיב הפיצויים

נוסף סעיף 3(ה1)(א1)(א) לפקודה בו נקבעה תקרת הפקדה שאינה חייבת במס למרכיב הפיצויים בקופת גמל.

תקרת ההפקדה השנתית לפיצויים שאינה חייבת במס לשנת 2023 : 39,300 ש"ח לשנה או משכורת חודשית מובטחת, הנמוך שבהם (הפקדה חודשית בסכום של 3,275 ש"ח או 8.33% מהמשכורת החודשית המבטחת, הנמוך שבהם).

לאור האמור, מעסיק אשר שילם, למרכיב הפיצויים בקופת גמל סכום העולה על התקרה הנקובה, יזקוף שווי הטבה לצרכי מס בסכום שבו עלתה ההפקדה למרכיב הפיצויים על התקרה, ויראו בסכום האמור הכנסת עבודה במועד ההפקדה.

בהתאם לאמור בסעיף 3(ה1)(א1)(ב) לפקודה, מי שהפקיד לקרן ותיקה סכום העולה על התקרה שנקבעה, לא יחויב במס במועד ההפקדה. יובהר, אם הייתה הפקדה נוספת לקופה שאינה קרן ותיקה, יחויב במס במועד ההפקדה ההפרש שבין מלוא הסכום המופקד בקופות הגמל לגבוה מבין התקרה או הסכום המופקד בקרן ותיקה.

קביעת תקרה להשלמת התחייבות בהתאם לחוק פיצויי פיטורים

התיקון קובע בסעיף 3(ה1)(ב) לפקודה, כי ניתן לבצע הפקדה בקופת גמל לקצבה לטובת השלמת פיצויים. השלמת פיצויים הינה השלמה עד גובה השכר המבוטח כשהוא מוכפל בתקופה העבודה שבה הפקיד המעביד לקופת גמל לקצבה בגין אותו עובד, בניכוי הסכומים הצבורים בכל קופות הגמל. הפקדה כאמור ניתן יהיה לייעד לקצבה.

הפקדה מעבר לתקרת ההשלמה לפיצויים (שכר מבוטח או 39,300 ש"ח הנמוך שבהם), תחויב במס במועד ההפקדה או במועד תשלומה על ידי המעסיק. השלמה זו אפשרית במועד הפרישה מהמעסיק ובהתאם להוראות רשות שוק ההון ביטוח וחיסכון.

בכל הפקדה של סכום חד פעמי להשלמת פיצויים יצורף לדיווח של המעסיק לקופת הגמל, חישוב ההשלמה והסכום ששולם בגינו מס.

פטור בעת המשיכה לגבי סכומים שחויבו במס בעת ההפקדה

בשל חיובם של חלק מהסכומים המופקדים בקופת גמל לקצבה במס כבר במועד ההפקדה, תוקן סעיף 9(א7) לפקודה וקבע שסכומים שראו אותם כהכנסת עבודה של העובד במועד שבו שולמו לקופת גמל לקצבה, יהיו פטורים ממס במועד משיכת הסכומים כמענק הון עקב פרישה, ובלבד שנמשכו במועד הפרישה או לאחריו. פטור זה לא יחול על ריבית ורווחים אחרים שנצברו על הסכומים האמורים במועד משיכת המענק, ועליהם מוצע להטיל מס בשיעור הקבוע בסעיף 125ג(ג) לפקודה.

נקבע, שסכומים שראו אותם כהכנסת עבודה של העובד במועד שבו שולמו לקופת גמל לקצבה, אשר התקבלו כמענק הון עקב מוות, וכן ריבית וכל רווח אחר הנובעים מהם שנצברו עד לאירוע הפטירה, יהיו פטורים ממס.

תוקן סעיף 9א לפקודה, שעניינו מתן פטור לקצבה המשתלמת מאת מעסיק או קופת גמל, ולקבוע כי סכומים ששולמו על ידי מעסיקיו של עובד, בעבור העובד, למרכיב הפיצויים, אשר ראו אותם

כהכנסת עבודה של העובד במועד שבו שולמו לקופת גמל לקצבה, יוגדרו כתשלומים פטורים לעניין סעיף 9א לפקודה. הגדרתם של הסכומים האמורים כתשלומים פטורים כאמור, ובכפוף למילוי התנאים הנוספים הקבועים בסעיף 9א לפקודה, מזכה את העובד בפטור ממס על חלק הקצבה הנובע מאותם סכומים, לרבות חלק הקצבה הנובע מריבית ורווחים אחרים שנצברו על סכומים אלה.

במקרים שבהם הכספים נמשכים על ידי המעסיק ולא על ידי העובד, יחויבו הסכומים כהכנסה בידי המעסיק וינוכה מתוכם מס בהתאם לשיעור המס המרבי הקבוע בסעיף 121 לפקודה. סכום שנוכה כאמור יישאר במרכיב הפיצויים בקופת הגמל של העובד ויראו אותו כסכום שהופקד על ידי העובד במועד שבו נמשכו הסכומים על ידי המעסיק. נמשכו הסכומים על ידי המעסיק סכום שנוכה כאמור יראו בו כמס שנוכה במקור לפי סעיף 164 לפקודת מס הכנסה, על ידי הקופה, מהכספים ששולמו למעסיק.

כספים שנותרו בקופה בעת סיום יחסי העבודה- רצף קצבה אוטומטי

ערב התיקון, סיום יחסי עבודה יצר אירוע מס שבעקבותיו נערכת התחשבנות עם העובד באופן אוטומטי, אלא אם כן הודיע העובד באופן אקטיבי כי הוא משאיר את הכספים בקופה לצורך קבלת קצבה בהמשך. ברירת מחדל זו הובילה לכך שקופות הגמל נדרשו למסות את העובד על כספי הפיצויים, אף אם הם נשארו בקופה והעובד לא ביצע משיכה בפועל. ברירת המחדל כאמור שונתה לגבי עובדים שפרשו שעומדים לזכותם במרכיב פיצויים בקופת גמל לקצבה סכומים שהפקיד אותו מעסיק בעבורם, אשר אינם עולים על 392,770 ש"ח או על תקרת הפיצויים כהגדרתם בסעיף 3(ה)2 (קרי משכורת העובד או 39,300 ש"ח לחודש) לכל שנת עבודה - לפי הגבוה, כך שסיום יחסי העבודה לא יוביל לאירוע מס, אלא אם כן ביקש העובד אחרת.

21.7. חוק הודעה מוקדמת לפיטורים והתפטרות

וותק בעבודה	עובד חודשי	עובד יומי/שעתי
מחודש ראשון ועד חצי שנה	1 יום לכל חודש עבודה	1 יום לכל חודש עבודה
מחודש שביעי ועד שנה (פחות יום)	6 ימים + 1.5 ימים לכל חודש עבודה	1 יום לכל חודש עבודה
שנה	חודש	14 יום
מעל שנה פחות משנתיים	חודש	14 יום + יום נוסף לכל חודשיים עבודה בשנה זו
שנתיים	חודש	21 יום
מעל שנתיים ופחות משלוש שנים	חודש	21 יום + יום נוסף לכל חודשיים עבודה בשנה זו
שלוש שנים ואילך	חודש	חודש

21.8. טופס 161 החדש-הודעה על פרישה מעבודה

רשות המסים חידשה ועדכנה את נהלי הדיווח, הן של מעסיקים ביחס לכספי הפיצויים שהועמדו לרשות העובד בעת פרישה והן של העובדים שפרשו ביחס לבחירתם ובקשתם בנוגע לכספי הפיצויים כאמור. הצורך בחידוש ועדכון עלה, בין היתר, לאור שינויי חקיקה שנעשו בשנים האחרונות וכן לשם שיפור נאותות דיווחי המעסיקים וייעול תהליכי השירות ובחירות העובד ביחס לכספי הפיצויים שהועמדו לרשותו בעת הפרישה.

כידוע, בעת פרישה מהעבודה, בין אם מפאת יציאה לפנסיה ובין אם מפאת התפטרות או פיטורין, העובד עשוי להיות זכאי למענק פרישה, המורכב מפיצויי פיטורים וכל תשלום אחר או זכות הנובעים מהפרישה.

נכון להיום, המעסיק נדרש לדווח לרשות המסים על כל פרישה של עובד ולכלול בדיווח את כל הסכומים והזכויות שהועמדו לרשות העובד באמצעות טופס 161; ואילו העובד שפרש נדרש להודיע על בחירותיו בנוגע לכספי המענק כדוגמת משיכת הכספים בפטור או ייעודם לקצבת פנסיה באמצעות טופס 161א.

נעדכנכם, כי רשות המסים הודיעה על השקת מהלך חדש, שבגדרו מעסיקים ועובדים ידווחו על פרישה מעבודה באמצעות טופס 161 חדש, שיחליף את טופס 161 הישן ואת טופס 161א. הטופס החדש כולל דיווחים נוספים שנועדו לשקף לעובד את כל הסכומים והזכויות שהועמדו לרשותו וכן דיווחים שנועדו לסייע לעובד בבחירותיו ביחס למענק הפרישה. כמו-כן, במסגרת הטופס החדש מובאות בפני העובד כל חלופות המיסוי ביחס למענקים תוך מתן הסברים מפורטים על-גבי הטופס.

בנוסף, הורחבו הסמכויות שניתנו למעסיקים, כך שהם יוכלו לאשר את בקשות העובד ובהתאם לכך להנחות את קופות הגמל על מתן הפטור ממס, ניכוי המס ורצפים. זאת, מבלי שהעובד יצטרך להגיע למשרדי רשות המסים על מנת לאשר את בקשתו.

כמו-כן, במקביל לפרסום הטופס החדש ולהסברים בו, רשות המסים פרסמה "מדריך לעובד שפרש", המסייע לעובד שפרש במילוי הטופס ובו דגשים והסברים לחלופות העומדות בפניו ביחס למענקי הפרישה. הגישה למדריך תתאפשר גם באמצעות סריקת ברקוד בטופס.

להורדת טופס 161 החדש, [לחצו כאן](#)

להודעת רשות המסים בנושא, [לחצו כאן](#)

למעבר ל"מדריך לעובד שפרש", [לחצו כאן](#)

21.9. ימי מחלה

זכאות לדמי מחלה		
יום היעדרות	דמי מחלה	שיעור התשלום
ראשון	אין תשלום	--
שני	מחצית דמי מחלה	50% משכר יום רגיל
שלישי	מחצית דמי מחלה	50% משכר יום רגיל
רביעי ואילך	מלוא דמי מחלה	100% משכר יום רגיל

צבירת ימי מחלה:

1. חודש עבודה מלא מזכה ב 1.5- ימי מחלה.
2. חודש עבודה חלקי מזכה בחלק היחסי.
3. ניתן לצבור 90 ימי זכאות לכל היותר.

21.10. תשלום עבור ימי חג

עובדים חודשיים זכאים לתשלום מלוא ימי החג. עובדים יומיים/שעתיים זכאים לתשלום ימי החג רק לאחר 3 חודשי עבודה במקום העבודה (אם לא נעדרו מהעבודה בסמוך לחג - יום לפני ויום אחרי, אלא בהסכמת המעסיק).
יש הטוענים שבמידה והעובד היומי היה אמור לעבוד ביום בו חל החג - יש לשלם לו את שכרו. נקבע תשלום מלא בעבור 9 ימי חג (2 ימי ראש השנה, יום כיפור, 2 ימי סוכות, 2 ימי פסח, שבועות ויום העצמאות).
העובד אינו זכאי לתשלום בגין ימי חג החלים בשבת או ביום החופשי שלו.

21.11. אופן הדיווח הנדרש על פי חוק בנוגע להפקדות מעסיק לחיסכון פנסיוני

תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל), (תיקון), תשע"ו-2015 (להלן: "התקנות"), מחילות על המעסיקים חובת דיווח על הפקדות לחיסכון פנסיוני באופן ממוכן ובמבנה אחיד.
התקנות נוגעות לתשלומי מעסיקים לקופות הגמל (בכלל זה: ביטוחי מנהלים, קרנות פנסיה, קופות גמל לתגמולים וקרנות השתלמות).

עיקרן של התקנות הוא בהסדרת העברת הנתונים וההנחיות מהמעסיקים למנהלי קופות הגמל, הן בנוגע לתשלומים לקופות הגמל והן בנוגע למידע אודות המבוטחים והעמיתים.

תקנות הדיווח מחייבות מעסיקים לדווח באופן מקוון על הפקדת תשלומים לקופות גמל, וכן מסדירות את אופן הפקדת התשלומים לקופת הגמל. התקנות מאפשרות למעסיק לבצע בקרה שוטפת אחר רישום זכויות העובדים בחיסכון הפנסיוני. בנוסף, המשוב המועבר למעסיק מאפשר לו לתקן ליקויים שנמצאו בדיווח תוך פרק זמן קצר.

הדיווח יעשה במבנה אחיד שקבע אגף שוק ההון במשרד האוצר, באמצעות רשומות דיגיטליות, לחברה המנהלת את החיסכון הפנסיוני.

הדיווח כולל, מידע מפורט לגבי הפקדות עובדים, פרטי מעסיק ועובד, פרטי הקופה אליה מפקידים, חלוקה לרכיבים, תשלומים פטורים, הפסקות עבודה, דרכי העברת כספים, בקשה להשבת תשלום ביתר, ועוד.

התקנות מטילות את מלוא האחריות להעברת הכספים לקופת הגמל על המעסיקים. אי דיווח יגרום להטלת עיצומים כספיים.

חובת הדיווח המקוון על פרטי ההפקדה, העובד והפסקת התשלומים חלה על המעסיקים הבאים, החל מהמועדים שנקבעו לגביהם:

- מי שמעסיק מעל 100 עובדים - החל מ-01.02.2016.
- מי שמעסיק בין 50-100 עובדים - החל מ-01.02.2017.
- מי שמעסיק בין 21-49 עובדים - החל מ-01.02.2018.
- מי שמעסיק בין 10-20 עובדים - החל מ-01.02.2019.
- מי שמעסיק בין 3-9 עובדים - החל מ-19.02.2023.
- **מי שמעסיק פחות מ-3 עובדים - החל מ-01.06.2024.**

על אף האמור לעיל, מעביד לא יהיה חייב לדווח באופן ממוכן ובמבנה אחיד במועד הפקדת תשלומים לקופות גמל בהתקיים כל התנאים האלה:

1. המעביד אינו מעסיק מעל חמישה עובדים;
2. לא חל כל שינוי בפרטי הדיווח שנקבעו בתקנות (פרטים לגבי העובד ולגבי ההפקדה), שמסר המעביד לחברה המנהלת (לא יראו בעדכון סכום ההפקדה כתוצאה מהצמדה למדד שינוי בפרטי הדיווח);
3. סכום ההפקדה בעד עובד זהה לסכום שהופקד בעדו במועד שבו נמסרו הפרטים כאמור בפסקה (2);
4. המעביד הורה לחברה המנהלת לגבות את התשלומים באופן קבוע באמצעות כרטיס אשראי או הרשאה לחיוב חשבון;
5. חברה מנהלת אישרה למעביד לא לדווח במועד ההפקדה.

21.12. הארכת חופשת הלידה בשבוע נוסף ושיפורים בתנאי זכאות לחופשת לידה לאב

החל ב-1 בינואר 2017 הוארכה חופשת הלידה בשבוע נוסף ל-15 שבועות (במקום 14 שבועות). מי שזכאית לתקופה חלקית - תהיה זכאית לדמי לידה עבור 8 שבועות (במקום 7 שבועות). להארכת החופשה בתשלום זכאים גם הורה מאמץ, הורה במשפחת אומנה והורה מיועד (פונדקאות). זכאות לחופשת לידה לאב:

- מעתה חופשת הלידה המינימלית של אב תהיה 7 ימים רצופים.
- אב יוכל לצאת לחופשת לידה לתקופה של 7 ימים ביחד עם בת זוגו, על חשבון ימי הזכאות של בת הזוג.

21.13. ניהול פנקס שעות עבודה

כל מי שמעביד עובד לצורך עסק, משלח יד או שירות ציבורי חייב לנהל עבורו פנקס שעות עבודה ומנוחה.

בהתאם להוראות החוק:

- רישום שעות העבודה, שעות המנוחה השבועית והשעות הנוספות יערך בפנקס שעות העבודה באופן שוטף ויכלול רישום שעות עבודה שבהן הועסק העובד בפועל.
- במקרה שהרישום הנ"ל לא בוצע באמצעים מכניים, דיגיטליים או אלקטרוניים, ייחתם הרישום מדי יום בידי העובד ויאושר בחתימת אחראי שהמעביד מינה לשם כך.
- ניהול פנקס שעות עבודה ומנוחה חייב להתבצע על ידי המעסיק עצמו. המעסיק אינו יכול להעביר את ניהול פנקס שעות העבודה ומנוחה לעובד.

פירוט פס"ד שניתנו באשר לאופן רישום וניהול שעות עבודה:

פס"ד בית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב שניתן ביום 4/12/2013:

עובד שעבד במאפייה טען כי עבד כל יום 14-16 שעות אולם העובד לא צירף כל מסמך לתמיכה בטענתו.

המעסיק מנגד טען כי העובד עבד כשש שעות מידי יום וכי מעולם לא הועסק אחה"צ, היות שלא מתבצעת חלוקת דברי מאפה אחה"צ. המעסיק הודה כי לא ניהל רישום של שעות העבודה כמתחייב על פי חוק שעות עבודה ומנוחה, תשי"א-1951 (להלן: "חוק שעות עבודה ומנוחה") ולפיכך נקבע כי נטל הראיה לעניין שעות נוספות יועבר למעסיק. בנוסף, תיקון 24 לחוק הגנת השכר התשי"ח-1958 מחייב את המעסיק להציג רישומי נוכחות. הואיל והדבר לא קרה במקרה דנן, נקבע כי חובת ההוכחה על המעסיק עומדת על 60 שעות חודשיות לכל תקופת עבודתו של העובד. המעסיק לא הצליח להוכיח כי העובד לא ביצע את השעות נוספות, אשר על כן נפסק לזכותו סך של 45,435 ש"ח.

פס"ד בית הדין האזורי לעבודה בבאר שבע ביום 20.6.12:

ביום 20.6.12 ניתנה ע"י בית הדין האזורי לעבודה בבאר שבע הכרעת דין בעניינו של גיל בן משה גיא (ת"פ 1120-09 מדינת ישראל משרד התמ"ת נ. גיל בן משה גיא).

גיל הפעיל עסק של פיצוחיה באשקלון והעסיק עובדים בפיצוחיה. בתקופה הרלוונטית, לא היה שעון נוכחות בעסק וגיל לא ניהל רישום של שעות העבודה של העובדים. לטענתו, לכל עובד בעסק מחברת שבה הוא רושם את הזכויות והחובות שלו, מתי התחיל ומתי סיים לעבוד. בסוף כל חודש נהג גיל לעבור עם כל עובד על הרישום שלו. לטענת גיל, היחסים עם עובדיו מושתתים על בסיס אמון אישי, ולכן אין לו בעיה עם ניהול השעות העצמאי של עובדיו.

כנגד גיל נפתח תיק פלילי והוגש כתב אישום בגין אי ניהול פנקס עבודה בהתאם לחוק. בהכרעת הדין, קבע בית הדין כי החובה בחוק שעניינה ניהול פנקס שעות עבודה היא חובה המוטלת על המעביד עצמו. בהקשר זה קובע החוק: "מעביד חייב לנהל פנקס בדבר שעות עבודה, שעות מנוחה שבועית, שעות נוספות, גמול שעות נוספות וגמול עבודה במנוחה שבועית ובו ירשמו הפרטים שייקבעו בתקנות..."

הטענה של גיל כי אין לייחס לו עבירה שעניינה אי ניהול פנקס שעות עבודה בנימוק שרישום השעות ניתן לעובדים, אין בה ממש משאין המעביד רשאי להתנער מחובתו שלו, לנהל את רישום שעות העבודה של העובדים ולהעביר חובה זו לידם.
לפיכך, הורשע גיל בעבירה של אי ניהול פנקס עבודה, עבירה לפי סעיף 25 ו-26(א) לחוק.

מסקנות והמלצות

1. הפרת חובת ניהול פנקס שעות עבודה, כפי שמתחייב בהתאם לחוק שעות עבודה ומנוחה, הינה עבירה פלילית על כל משמעויותיה.
2. האחריות לניהול פנקס שעות עבודה מוטלת על המעביד. לא ניתן להעביר אחריות זו לעובדים כך שהם ינהלו את פנקס שעות העבודה.

ההמלצה - להתחיל לנהל, באופן מיידי, פנקס עבודה לכל העובדים.

יש לנהל פנקס עבודה גם לעובדים אשר עובדים מחוץ לחצרי המעסיק, בין באופן קבוע ובין באופן ארעי (אנשי מכירות, סוכנים, שירות, טכנאים, אוטוסורסינג וכו').
ניהול פנקס שעות עבודה כחוק יכול להתבצע בצורה פשוטה וקלה ע"י שימוש בשעון נוכחות או מערכת אחרת לדיווח נוכחות. מערכות דיווח נוכחות מתקדמות הקיימות כיום מאפשרות לכל סוגי העובדים לדווח נוכחות במגוון דרכים, כגון: שעון נוכחות טביעת אצבע או כרטיסים, דיווח אינטרנטי, טלפוני, מסרונים וכו').

21.14. החוק להגברת האכיפה של דיני עבודה, התשע"ב-2011

ביום 19.6.2012 נכנס לתוקפו החוק להגברת האכיפה של חוקי העבודה שמטרתו להגביר ולייעל את אכיפתם של דיני העבודה בציבור העובדים בכלל ובעובדי הקבלן בפרט. במסגרת החוק הוטלו סנקציות אזהרות ופליליות במקרה של הפרת דיני העבודה, לא רק על הקבלן המעסיק באופן ישיר את העובד אלא גם על מזמין השירות מהקבלן ובנוסף הוטלה אחריות אישית על מנכ"ל התאגיד שהזמין את השירות.

בחוק נקבע כי יוטלו עיצומים כספיים על מעבידים אשר יפרו את חובותיהם לפי הוראות דיני העבודה וזאת בנוסף לחשיפה להליכים משפטיים, אזהריים ופליליים בבית הדין לעבודה.

אכיפת החוק תעשה ע"י משרד התעשייה והמסחר וכוללים עיצומים כספיים גבוהים על מעסיקים אשר התלונה בגינם הייתה מוצדקת. הטלת העיצום תעשה לאחר מתן זכות שימוע למעביד. להלן מספר דוגמאות לעיצומים כספיים:

- **עיצום כספי בסך 5,500 ש"ח למעביד ו-2,750 ש"ח ליחיד המעסיק עובדים שלא במסגרת עסק:**

- ✓ מעסיק שלא מנהל פנקס חופשה לעובדיו.
- ✓ מעסיק שלא מנהל פנקס שעות עבודה לעובדיו.
- ✓ מעסיק שמעביד עובדת בחודש חמישי להריונה בשעות נוספות ללא אישור רופא.

- **עיצום כספי בסך 21,990 ש"ח למעביד ו-10,990 ש"ח ליחיד המעסיק עובדים שלא במסגרת עסק:**

- ✓ מעסיק שלא מסר לעובד תלוש שכר.
- ✓ מעסיק שלא נתן חופשה שנתית לעובד.
- ✓ מעסיק שלא שילם שכר בגין שעות נוספות.

- **עיצום כספי בסך 38,480 ש"ח למעביד ו-19,240 ש"ח ליחיד המעסיק עובדים שלא במסגרת עסק:**

- ✓ מעסיק המלין שכר עובדים.
 - ✓ מעסיק ששילם פחות משכר מינימום.
 - ✓ מעסיק שפיטר עובד בעת מילואים.
 - ✓ מעסיק שלא שילם פנסיה לפי החוק.
- החוק מטפל גם בהפרה נמשכת והפרה חוזרת בחומרה רבה ומכפיל את העיצומים.

21.15. הודעת מעסיק לעובד על תנאי עבודתו

חלה חובה על המעסיק למסור לעובד, תוך 30 ימים מהיום שהעובד התחיל לעבוד אצלו, הודעה בכתב ובה פירוט תנאי העבודה העיקריים של העובד.

עובד שנמסר לו הסכם עבודה בכתב במועד הקבוע בחוק, הכולל את הפרטים הנדרשים בחוק, יראו במעסיקו כמי שמילא חובתו למסור הודעה לעובד.

הודעה או הסכם כאמור יכללו, **בין היתר**, את זהות המעביד והעובד, תאריך תחילת העבודה ואם חוזה העבודה הוא לתקופה קצובה - תקופת העבודה, תיאור עיקרי התפקיד, ציון שמו או תוארו של הממונה הישיר על העובד, סך כל התשלומים, המשתלמים לעובד כשכר עבודה ומועדי תשלום השכר, אורכו של יום העבודה הרגיל, או שבוע העבודה הרגיל של העובד, לפי העניין, יום המנוחה השבועי של העובד, סוגי תשלומי המעסיק והעובד לתנאים סוציאליים ופרטים נוספים כקבוע בחוק ובתקנות. עוד מחייב החוק את המעסיק למסור הודעה לעובד, אם חל שינוי בתנאי העבודה של העובד כפי שפורטו בהודעה כאמור לעיל. זאת, בתוך 30 ימים מהיום שנודע לו על השינוי (למעט שינוי הנובע משינוי בדין, או שינוי המופיע בתלוש השכר של העובד).

22. הגשת דיווח מקוון של המעסיק למוסד לביטוח לאומי

המוסד לביטוח לאומי מקבל דיווח ממעסיקים על קליטת עובדים חדשים דרך רשויות המס. דיווח זה מוגש אחת לשנה ומתקבל במוסד לביטוח לאומי רק מספר חודשים לאחר מכן. מכך יוצא כי המוסד לביטוח לאומי מקבל דיווח על עובד חדש שנקלט רק כשנה וחצי לאחר מועד קליטתו.

בשנה וחצי הנ"ל, העובד החדש ייחשב בביטוח הלאומי כמי שאינו משלם את דמי הביטוח וייתכן אף שחשבונו יעוקל בשל כך. הפערים בזמני הדיווח יוצרים בעיה נוספת הנוגעת למקבלי קצבאות. לפיכך, נקבעה חובת דיווח של מעסיק על עובדיו ישירות למוסד לביטוח לאומי, כמפורט להלן:

א. מעסיק, או מי שמשלם פנסיה מוקדמת, יגיש למוסד באופן מקוון דוח על שכר עבודה או על פנסיה מוקדמת ששילם למי שבעדו הוא חייב או היה חייב בתשלום דמי ביטוח במועדים המפורטים להלן:

1. עד יום 18 ביולי בכל שנה - לגבי החודשים ינואר עד יוני של אותה השנה;
 2. עד יום 18 בינואר בכל שנה - לגבי החודשים ינואר עד דצמבר של השנה שקדמה לה;
 3. עד יום 30 באפריל בכל שנה - לגבי שנת המס שקדמה לה. ככל שתינתן לכלל המעסיקים ארכה להגשת דוח לפי סעיף 166 לפקודת מס הכנסה, יוארך אף המועד האמור להגשת הדוח.
- ב. נוספה הוראה המסמיכה את השר לקבוע סוגי מעסיקים או משלמי פנסיה מוקדמת שיגישו דוח כאמור באופן שאינו מקוון בהתאם להוראות שיקבע.
- ג. נקבע קנס מנהלי למי שלא הגיש דוח מקוון בתוך 60 ימים מהמועדים הנקובים לעיל.

דיווח טופס 100

החל ממשכורת אוקטובר 2021 החוק מחייב את כל המעסיקים (למעט במשק בית) לשדר טופס 100 חודשי מקוון לביטוח לאומי, על כלל עובדי החברה, בכל חודש, נוסף על שידור טופס 102 חודשי שאמור להיות מקוון בלבד.

1. דיווח חודשי כללי ביחס לסך כל העובדים/מקבלי פנסיה מוקדמת - הדיווח כולל את סך שכר העבודה או הפנסיה המוקדמת וסך דמי הביטוח באותו החודש, בטופס 102 חודשי למעסיקים ובטופס 617 חודשי למשלמי פנסיה מוקדמת.
2. דיווח חודשי פרטני מקוון עבור כל אחד מהעובדים שמפורטים בטופס 102 ועבור כל אחד ממקבלי הפנסיה המוקדמת שמפורטים בטופס 617 - הדיווח הפרטני נעשה בקובץ 100 חודשי, שבו מפורטים בין היתר שמות העובדים/מקבלי הפנסיה המוקדמת, רכיבי שכר/פנסיה מוקדמת וסיווג העובד/מקבל הפנסיה המוקדמת, תאריך הפסקת עבודה, סיבת הפסקת העבודה ותאריך אחרון של תקופת ההפסקה (אם ידוע).

ככלל, הביטוח הלאומי מסר כי האפשרות להגיש את טופס 102 בפנקס (ולא בשידור) קיימת בפועל עד דצמבר 2021. החל מחודש ינואר 2022 תהיה חובת שידור טופס 102, או הקלדה של הטופס באתר הביטוח הלאומי. את הדיווחים המקוונים: אפשר יהיה לשדר, לדווח באינטרנט, או להגיע לסניף ולקבל עזרה. החל מחודש ינואר 2022 לא יונפקו יותר פנקסים כדי למנוע טעויות ולהקטין ביוורקרטיות. תשלום דמי הביטוח ניתן יהיה לביצוע בדף תשלומים שישלח בינואר 2022 אל המעסיקים הנוהגים לשלם באמצעות הדואר או הבנק.

23. יתרות הצבורות בקופה המרכזית לפיצויים

כללים לטיפול ביתרות הצבורות בקופה המרכזית לפיצויים

ביום 11 ביוני 2017, פרסמה רשות המיסים חוזר מס' 4/2017 - יתרות צבורות בקופה מרכזית לפיצויים, אשר מטרתו להסדיר ולקבוע כללים להעברת כספים ולשימוש בכספים הצבורים בקופות המרכזיות לפיצויים. חוזר זה מחליף ומבטל חוזר מספר 7/2016 שפורסם ביום 26 בדצמבר 2016.

1. רקע

1.1 בעבר נחלקו קופות הפיצויים לקופות אישיות שבהם הופקדו כספי הפיצויים הצפויים לאותו עובד ולקופות מרכזיות לפיצויים שבהן הופקדו הפיצויים הצפויים לכלל העובדים.

1.2 הבעלות והמוטב בקופות המרכזיות היה המעסיק ולפיכך, השליטה באירוע של פרישה וחובת תשלום פיצויים לעובד נשארה בידו, דבר אשר יצר העדפה בידי מעסיקים לפתוח קופות מרכזיות לפיצויים על פני קופות אישיות.

1.3 רשות שוק ההון הובילה לשינוי חקיקה בשנת 2008, הידוע כתיקון 3 לחוק הפיקוח על קופות גמל, ובו נחסמו אפיקי הפקדת כספים בקופות הוניות לרבות אפשרות להפקדה נוספת לקופות המרכזיות לפיצויים.

1.4 משמעות השינוי כאמור, היא, שעובדים אשר העסקתם הייתה קודם לתום שנת המס 2007 והופקדו בעבורם כספים לקופה מרכזית לפיצויים עד ליום 31 בדצמבר 2007 (להלן - "היום הקובע"), ניתן היה להמשיך ולהפקיד כספים בשל זכויותיהם לפיצויים עד ליום 31 בדצמבר 2010 בלבד. משמע, כי החל מיום 1 בינואר 2011 לא ניתן היה יותר להפקיד כספים לקופה מרכזית לפיצויים ולכל עובד חייבת להיות קופה אישית לפיצויים על שמו.

1.5 מטרת החוזר הינה להסדיר ולקבוע כללי מיסוי לעניין כספים הצבורים בקופות המרכזיות.

2. הגדרות

2.1. **עובדי 2007** - עובדים אשר תחילת העסקתם הייתה קודם לתום שנת המס 2007 והופקדו בעבורם כספים לקופה מרכזית לפיצויים עד לתאריך 31 בדצמבר 2007.

2.2. **סכום במחלוקת** - תביעות משפטיות בנוגע לכספי פיצויים של העובדים אשר נכללו ברשימת עובדי 2007 של המעסיק.

2.3. **חבות לפיצויים לעובדי 2007** - חבות הפיצויים (למעט הסכום במחלוקת) לכלל עובדי המעסיק, ובעבור בעלי שליטה עד לתקרה שבסעיף 32(9) לפקודת מס הכנסה (נכון לשנת 2017 - 12,200 ש"ח) אשר היו עובדיו ביום הקובע.

2.4. **זכויות צבורות לעובדי 2007** - יתרות העומדות לזכות אותם עובדי 2007 בקופות אישיות על שמם של אותם עובדים בלבד.

2.5. **סכום לעובדי 2007** - הינו הסכום העודף - היתרה הקיימת בקופה מרכזית לפיצויים לאחר ניכוי הצבירה בקופות האישיות לעובדי 2007 ולאחר ניכוי הסכום במחלוקת.

3. הנחיות פעולה

על המעסיק לבדוק את **הסכום העודף בקופה המרכזית**, אשר מורכב מהיתרה בקופה המרכזית **בניכוי** (סכום במחלוקת + החבות לעובדי 2007 - הזכויות הצבורות לעובדי 2007).

4. טיפול בעודף סכומים בקופה המרכזית

במידה ולאחר בדיקת המעסיק, ישנו **סכום עודף** בקופה מרכזית **מעל 10%**, ראשי המעסיק לפעול לפי הוראות אלה:

4.1 המעסיק יוכל למשוך את הסכום העודף, בקופה המרכזית, עד לגובה ההפקדות השוטפות למרכיב הפיצויים שביצע במהלך השנה, עבור כל עובדי המעסיק ללא תלות במועד תחילת העסקתם.

4.2 ההעברה מהקופה המרכזית למעסיק, כמצוין בסעיף 4.1 לעיל, תהווה הכנסה בידי המעסיק לפי סעיף 3(ד) לפקודה, ומנגד, ההפקדות השוטפות למרכיב הפיצויים, תותרנה בניכוי לפי סעיף 17(5) לפקודה.

4.3 במידה ולא ינוצל כל העודף בקופה המרכזית, לטובת ההפקדות השוטפות כאמור, לא תותר הוצאה לתשלום מרכיב פיצויים לפי סעיף 17(5) לפקודה עבור כלל עובדי המעסיק, וזאת עד לגובה העודף שלא נוצל כאמור.

4.4 יש לבצע בדיקת קיום עודף בקופה מרכזית בהתאם לחבות עבור עובדי 2007 אחת לשנה, עד לתאריך 31 במרץ בכל שנה עוקבת, על ידי מתן הוראה ישירה לקופה מרכזית לפיצויים, ולאחר שנתקבל אישור רואה חשבון של המעסיק או עורך דין לגבי הכספים אשר הופקדו לחשבונותיהם של כלל העובדים, הפקדות שוטפות והצגת תחשיב העודף בקופה מרכזית.

4.5 יצוין, כי את הבקשה לקופה המרכזית לשנת 2021, ניתן היה להגיש עד ליום 31 במרץ 2023 בגין שנת המס 2022.

5. הוראות המס החלות על מעסיק במשיכת כספים מקופת גמל מרכזית לפיצויים

במשיכת הכספים מקופת גמל מרכזית לפיצויים, יראו את הסכום שנפדה כהכנסה חייבת לפי סעיף 3(ד) לפקודה. כנגד הכנסה זו, ניתן יהיה לקזז הפסדים עסקיים בהתקיים שני תנאים מצטברים:

5.1 הסכום שנמשך אינו עולה על סכום העודף בקופה המרכזית.

5.2 אין הכנסה אחרת ממנה ניתן לקזז.

6. הסדרת הבעלות בקופות המרכזיות לפיצויים

הוראות החוזר חלות רק כאשר **הבעלים בקופה המרכזית לפיצויים והמעסיק של העובדים שלקופתם מופקדים הסכומים, זהים לחלוטין**. במידה ומדובר במקרים של חוסר זהות מלאה בין הבעלים בקופה המרכזית לבין המעסיק, לא ניתן לפעול על פי האמור לעיל.

במקרים בהן הייתה העברת הפעילות אגב מיזוג או העברת נכסים או על פי הוראות פרק ה-2 לפקודה, יחולו ההוראות הבאות:

6.1 **העברת עובדים אגב מיזוג** - במקרים בהם ישנה החלטת מיסוי שניתנה על ידי רשות המסים, בה

אושר מיזוג על פי סעיף 103 לפקודה, יראו גם בקופה המרכזית לפיצויים כחלק מנכסי החברה המעבירה. לפיכך, החלטת המיסוי האמורה תהווה אישור אוטומטי של העברת הבעלות בקופה

המרכזית לפיצויים כחלק מהעברת הנכסים בפטור בתהליך המיזוג, מהחברה המעבירה לחברה הקולטת כהגדרתן בסעיף 103ב לפקודה.

6.2 **העברת עובדים במהלך מכירת פעילות** - לאחר שהוסדרה העברת חבות הפיצויים, תוך העברת סכומים מהקופה המרכזית לקופות האישית של עובדי 2007 המועברים, יראו את הסכומים שנותרו בקופה מרכזית לפיצויים לאחר ביצוע העברה כאמור, כהכנסה של הבעלים על הקופה האמורה, לפי סעיף 3(ד) לפקודה, ובהתאם להוראות סעיף 5 לעיל בעניין קיזוז הפסדים.

7. **קופה מרכזית לפיצויים - הוראות רלוונטיות לחברות המנהלות**

בעלי קופות מרכזיות שאינם מעסיקים עובדים, יראו את היתרה בקופה כהכנסה בידי בעל הקופה בשנת המס 2018, וזאת על אף שלא נמשכו הכספים בקופה המרכזית על ידי המעסיק.

החל מיום 1 בינואר 2019, על ריבית ורווחים אחרים הנצברים במסלול ההשקעה האמור, יחולו שיעורי המס והוראות ניכוי מס במקור, החלים על הכנסות כאמור אילו הופקו או נצמחו במישרין בידי הבעלים של הקופה המרכזית.

העברת הכספים מהקופה המרכזית למעביד או לחליף של המעביד במקרה של פטירה, פשיטת רגל או פירוק, תיעשה רק אם כל תביעות העובדים לפי חוק פיצויי פיטורים סולקו וניתנה על כך החלטה שיפוטית ובהתאם לתקנון הקופה.

בדיקת קיום העודף בקופה המרכזית תעשה בכל שנה, נכון לתום שנת המס שקדמה למועד הבקשה למשיכת סכום העודף בקופה המרכזית.

לצפייה בהודעה רשות המסים - [לחצו כאן](#)

לצפייה בחוזר 4/2017 של רשות המסים - [לחצו כאן](#)

24. תכנוני מס החייבים בדיווח למס הכנסה

1. כללי
ביום 25.12.2006 פורסמו תקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח), התשס"ז-2006.
התקנות יחולו על פעולות שיתבצעו החל בשנת המס 2007 והלאה.
במקרים בהם תחול תוספת מס בעקבות ביקורת שומה כתוצאה מהפחתת מס שנבעה מתכנון מס המנוי ברשימה, ונקבע לגביו בשומה סופית כי הוא בגדר עסקה מלאכותית, יוטלו על הנישום קנסות גירעון מיוחדים בשיעור של 30% מגובה המס שנחסך, בנוסף לתשלום המס שבו יחויב הנישום.
2. עיקרי הפעולות עליהן יש לדווח לפי תקנות מס הכנסה (תכנון מס החייב בדיווח):
א. **תשלום מאדם לקרובו בסכום כולל של 2 מיליון ש"ח לפחות בשנת המס בשל ניהול**
כהגדרתו בתקנות, אם בעקבות התשלום פחת סכום המס שהיה משתלם על התשלום אלמלא הועבר, כיוון שמתקיים אחד מאלה (להלן: "מצבי מס מופחת"):
 1. לקרוב הפסד הניתן לקיזוז.
 2. שיעורי המס החלים על הקרוב נמוכים משיעורי המס החלים על מעביר הסכום.
 3. ההכנסה בידי הקרוב פטורה ממס.
 4. ההכנסה בידי הקרוב איננה חייבת במס בישראל.
 5. התשלום אינו מהווה הכנסה בידי הקרוב.
- ב. **מכירת נכס לקרוב שבה נוצר הפסד של 2 מיליון ש"ח לפחות, שקוזז כולו או חלקו**
בשנת המכירה או בתוך שנתיים שלאחר תום שנת המכירה.
- ג. **הסבת הפסד לקרוב.** מכירת נכס לאחר, אם הנכס הגיע לידי המוכר במכירה פטורה ממס מקרוב והמוכר מכר את הנכס בתוך שלוש שנים מיום שהגיע לידי ונוצר לו בעקבות המכירה הפסד בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות, הניתן לקיזוז, בין אם קוזז ההפסד ובין אם לאו.
- ד. **הסבת רווח לקרוב לשם קיזוז מול הפסד שקיים אצל הקרוב.** מכירת נכס לאחר, אם הנכס הגיע לידי המוכר במכירה פטורה ממס מקרוב והמוכר מכר את הנכס בתוך שלוש שנים מיום שהגיע לידי, וכנגד הרווח שנוצר לו בעקבות המכירה קיזז הפסד קודם שהיה לו בסכום של 2 מיליון ש"ח לפחות.
- ה. **מחילת חוב לקרוב שהוא חבר בני אדם, על ידי חבר בני אדם, בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות, ובשל המחילה פחת סכום המס שהיה משתלם על סכום המחילה, היות ולקרוב היו "מצבי מס מופחת".**
 1. **פירעון חוב של יחיד בעל מניות מהותי בחבר בני אדם לחבר בסכום של 1 מיליון ש"ח לפחות ברבעון האחרון של שנת המס ויצירתו מחדש, ובלבד שברבעון הראשון של שנת המס העוקבת גדל סכום החוב של בעל המניות המהותי בחבר, בשיעור שלא יפחת מ- 25% מסכום החוב שנפרע על ידיו.**
 2. **המחאת יתרת זכות שלא שולמה במלואה.** רכישת אמצעי שליטה בחבר בני אדם, אם לרוכש הומחתה זכות של אחר כלפי אותו חבר בני אדם וההתחייבויות של חבר בני אדם לאחר שולמה על ידי רוכש אמצעי השליטה או על ידי מוכר אמצעי שליטה

ולחבר בני האדם נוצר חוב כלפי רוכש אמצעי השליטה, הנובע מהזכות שהומחתה, בסכום העולה על הסכום ששולם על ידי מוכר אמצעי השליטה או רוכש אמצעי השליטה, לפי העניין.

ח. **רכישת חברה בהפסדים.** רכישת אמצעי שליטה במהלך תקופה של עד שנתיים בשיעור של 50% או יותר בחבר בני אדם שיש לו הפסד של 3 מליון ש"ח לפחות.

ט. **פעילות באמצעות חברה זרה תושבת מדינה שאינה מדינה גומלת.** רכישה או החזקה של 25% לפחות מחבר בני אדם תושב מדינה שאינה גומלת מדינה שאין בינה לישראל אמנת מס, כשיעור המס החל במדינה שבה הוא תושב, נמוך מ- 20% או קבלת תקבולים מאותו חבר בני אדם.

י. **פעילות באמצעות חבר בני אדם תושב מדינה גומלת.** רכישה או החזקה של 25% לפחות מאמצעי השליטה בחבר בני אדם תושב מדינה שלישאל יש עמה אמנה למניעת כפל מיסים, אם מרבית שווי נכסיו של אותו חבר בני אדם הם נכסים ישראל, או קבלת תקבולים מאותו חבר בני אדם.

יא. **משיכת כספים מחברה משפחתית ללא חבות במס.** תשלום מחברה משפחתית לנישום, שנדרש על ידי החברה המשפחתית כהוצאה בשנת המס, ויצר לנישום המייצג הפסד בסכום שלא פחת מ- 500,000 ש"ח.

יב. **עסקאות שירותי בנייה ומקרקעין.** לעניין פעולות במקרקעין, נקבע, כי יראו כפעולות במקרקעין החייבות בדיווח, התקשרות עם בעלים של מקרקעין למתן שירותי בניה עליהם או למתן שירותי מימון לבניה כאמור, כשהתמורה מחושבת לפי התמורה ממכירת המקרקעין וכן התקשרות עם בעלים של מקרקעין לקבוצת רוכשים המתארגנת כקבוצה לבניה על המקרקעין באמצעות גורם מארגן.

מרבית התכנונים מתייחסים לפעולות בין "צדדים קשורים" אשר בעקבותיהן נוצרה הפחתת מס. לא כל פעולה הכלולה ברשימה משמעותה תכנון מס שאינו לגיטימי, אלא תכנון כזה שהינו בר דיווח. ישנה חובת דיווח, כאשר ננקט אחד מתכנוני המס המובאים לעיל והמשמעות היא שעצם אי הדיווח, כאמור, מהווה עבירה פלילית לכשעצמה, גם אם התכנון עצמו הוא לגיטימי.

לחזור מס הכנסה מספר 2/2008 תכנוני מס החייבים בדיווח [לחץ כאן](#)

הודעה על פעולות שהן תכנון מס חייב בדיווח-מס הכנסה (טופס 1213) [לחץ כאן](#)

25. חובת דיווח על חוות דעת ונקיטה בעמדה הסותרת עמדה של רשות המסים

1. כללי

ביום 9.12.2015 פורסם תיקון מס' 215 לפקודת מס הכנסה בדבר החלת חובת דיווח במסגרת הדוח השנתי, בגין כל ייעוץ המאפשר לקבל יתרון מס, שנתקבל, במישרין או בעקיפין, בכתב, מכל גורם מקצועי שנתן את הייעוץ במהלך עסקיו.

2. נישומים עליהם לא תחול חובת הדיווח

חובות הדיווח לא יחולו על מוסד ציבורי כהגדרתו בסעיף 2(9) לפקודה, ועל עסקים קטנים (יחיד או חבר בני אדם) בעלי הכנסה בשנת המס של עד 3 מיליון ש"ח (ללא תמורה ממכירה הונית) או עד 1.5 מיליון ש"ח בגין תמורה על מכירה הונית אם חוות הדעת ניתנה בקשר לאותה מכירה.

3. חוות הדעת החייבת בדיווח

התיקון שאושר מגדיר חוות דעת "כחוות דעת בכתב, חתומה על ידי נותן חוות הדעת, שניתנה, במישרין או בעקיפין, לאדם ומאפשרת או נועדה לאפשר "יתרון מס". "יתרון מס" יוגדר בפקודת מס הכנסה כלרבות כל אחד מאלה:

(1) הנחה או הקלה מהמס, דחיית אירוע המס, הפחתה של סכום המס או של סכום מקדמה, או הימנעות ממס;

(2) הימנעות מחובה או מהתחייבות לנכות מס במקור או הוצאות, או להתחשב בהפסד;

(3) דחייה של מועד תשלום המס.

חוות דעת בשלהן יידרש דיווח:

א. **חוות דעת ששכר הטרחה בעדה תלוי בסכום יתרון המס שיווצר למקבל חוות הדעת.** לעניין זה, "שכר טרחה" מוגדר בחוק כ"סכום של 100,000 שקלים חדשים לפחות, שהוסכם בין הצדדים כי ישולם בעד חוות הדעת בגין חיסכון המס המירבי הכולל שיווצר למקבל חוות הדעת;"

ב. חוות דעת "מדף" - אחת מאלה:

(1) **תוכן אחיד** - חוות דעת בעלת תוכן אחיד בעיקרו שניתנה לשלושה לפחות בתוך תקופה של

- שנתיים, והיא אינה תלויה בעיקרה בנסיבותיו המיוחדות של מקבל חוות הדעת (על מי שנתן חוות דעת שהיא תכנון מדף מסוג תוכן אחיד מוטלת חובה להודיע על כך למי שקיבל אותה, ובלבד שהוא האדם השלישי ואילך שלו ניתנה חוות הדעת);

(2) **יוזמת נותן חוות הדעת** - חוות דעת שנותן חוות הדעת הציע אותה למקבל מיוזמתו, והמקבל חויב בחובת סודיות לגבי תוכנה.

דיווח בגין חוות דעת בנוגע למס הכנסה שעומדת בתנאים שפורטו בחוק, יבוצע בדוח השנתי שחייב בו אותו אדם שקיבל את חוות הדעת (לא יידרש דיווח ממי שאינו חייב ממילא בהגשת דוח שנתי).

הדיווח יהיה על עצם קבלת חוות הדעת, הפעולה או הנכס הנדונים בחוות הדעת, וסוגיית המיסוי המושפעת מחוות הדעת (ניכויים, פחת, סיווג הכנסה, סיווג הוצאה וכל סוגיה אחרת שיקבע המנהל). לא יידרש צירופה של חוות הדעת לרשות המסים. יצוין, כי קבלת חוות דעת לאחר הגשת הדוח לפי סעיף 131 (דוח על הכנסה) או סעיף 166 לפקודה (דוח ניכויים) לפי העניין - תחייב דיווח על קבלתה בתוך - 60 ימים מיום קבלתה.

4. דיווח על עמדה הסותרת את עמדת רשות המיסים

יידרש דיווח בגין "עמדה חייבת בדיווח" הנכללת בדוח השנתי למס הכנסה, שהינה עמדה העומדת בניגוד לעמדה שפרסמה רשות המיסים עד תום שנת המס שלגביה מוגש הדוח, ואשר יתרון המס הנובע ממנה עולה על 5 מיליון ש"ח באותה שנת מס או על 10 מיליון ש"ח במהלך 4 שנות מס לכל היותר. יצוין, כי מספר העמדות שתפרסם רשות המיסים (באתר האינטרנט שלה לא יעלה על 50 בשנה, אלא בכפוף לאישור שר האוצר וועדת הכספים של הכנסת).

5. אי קיום חובת דיווח

אדם שקיבל חוות דעת או נקט בעמדה הסותרת את עמדת רשות המיסים ולא דיווח כאמור לעיל יראוהו כמי שלא הגיש את הדוח לפי סעיף 131 או 166 לפקודה, לפי העניין. לעניין זה, יוזכר כי מלבד הסנקציות כגון קנסות, עיצומים כספיים, ריבית והצמדה, אי הגשת דוח לפי סעיפים 131 או 166 לפקודה מהווה גם עבירה פלילית אשר עלולה להביא לידי הטלת מאסר ו/או קנס. אי מתן דיווח על תכנון מדף מסוג תוכן אחיד בידי נותן חוות הדעת למקבל חוות הדעת יגרור הטלת מאסר שנה או קנס על נותן חוות הדעת.

6. תיקון חוקי המיסים העקיפים

במקביל לתיקון פקודת מס הכנסה לצורך החלת חובת דיווח על חוות דעת ונקיטה בעמדה הסותרת את עמדת רשות המיסים תוקנו במקביל גם חוקי המיסים העקיפים (מס ערך מוסף, בלו על הדלק, מכס, מס קנייה) דיווח בגין חוות דעת שניתנה בתחום מיסים עקיפים ועומדת בתנאים שפורטו בסעיף 3 לעיל, יוגש בתוך 60 ימים מתום שנת המס בה התקבל יתרון המס בגין חוות הדעת. דיווח על נקיטת עמדה במיסים עקיפים יחול על עמדה שיתרון המס הנובע ממנה עולה על 2 מיליון ש"ח בשנה או 5 מיליון ש"ח במהלך 4 שנים.

לסיכום

סעיף 131ה. לפקודת מס הכנסה מחייב כל נישום (פרט לחרוגים) החייב בהגשת דוח שנתי על הכנסותיו או דוח שנתי על ניכויים, לפרט בדוח, או בתוך 60 יום ממועד הגשת הדוח, אם נקט "עמדה חייבת בדיווח". חובת הדיווח חלה על עמדה הנוגדת לעמדה שפרסמה רשות המיסים עד תום שנת המס שלגביה מוגש הדוח. הדיווח הנדרש הוא בגין עמדה הנכללת בדוח השנתי למס הכנסה, אשר יתרון המס הנובע ממנה עולה על 5 מיליון ש"ח באותה שנת מס או על 10 מיליון ש"ח במהלך ארבע שנות מס לכל היותר. באופן דומה, הדיווח על נקיטת עמדה במסים עקיפים (מע"מ, מכס) יחול על עמדה שיתרון המס הנובע ממנה עולה על 2 מיליון ש"ח בשנה או 5 מיליון ש"ח במהלך ארבע שנים.

בחוק נקבעו סנקציות אזרחיות פליליות למי שיפר את החובה לדווח על עמדה החייבת בדיווח.

יודגש כי יש לדווח בדוחות לשנת המס 2021 על כלל העמדות שפורסמו בשנים 2016-2020.

להלן רשימת העמדות החייבות בדיווח:

- [דיווח בגין נקיטת עמדה חייבת בדיווח \(מס הכנסה, מכס, מעמ\) \(טופס 1346\)](#)
- [עמדות חייבות בדיווח שנת 2022](#)
- [עמדות חייבות בדיווח שנת 2021](#)
- [עמדות החייבות בדיווח שנת 2020](#)
- [עמדות החייבות בדיווח שנת 2019](#)
- [עמדות החייבות בדיווח שנת 2018](#)
- [עמדות החייבות בדיווח שנת 2017](#)
- [עמדות החייבות בדיווח שנת 2016](#)

26. דו"ח סיכום פעילות החטיבה המקצועית של רשות המיסים

רשות המיסים מפרסמת מעת לעת את דו"ח סיכום פעילות החטיבה המקצועית שלה לפי שנות מס [\(לקריאה לחץ כאן\)](#).

במסגרת הדו"ח, מפורטים הפרסומים המקצועיים (החלטות מיסוי, חוזרים, מסלולים ירוקים, טפסים וכו') שפורסמו על-ידי החטיבה המקצועית (יחד עם תמצית של פרסומים אלה וקישור מתאים) וכן חקיקה ופסיקה שלוו על-ידי עובדי החטיבה, וזאת תוך חלוקה בין המחלקות השונות שבחטיבה.

תשומת לבכם, כי במסגרת הדוח מפורסמות גם פניות הבהרה, הנחיות והוראות נוהל בנושאים שונים וטיוטות של חוזרים מקצועיים שעד היום טרם פורסמו לכלל הציבור.

27. נספחים

27.1. מפקד מלאי

1. מועד המפקד

31 בדצמבר 2023 הוא יום המאזן ותום שנת המס, ולכן יש לערוך את מפקד המלאי לאותו תאריך. ניתן לפקוד את המלאי תוך חודש ימים לפני יום המאזן או תוך חודש ימים לאחריו, ובלבד שאם המפקד ייעשה יותר מעשרה ימים לפני יום המאזן או יותר מעשרה ימים לאחריו יש להודיע על כך בכתב מראש לפקיד השומה. אם מפקד המלאי לא יערך ב-31 בדצמבר 2023 - יש להיערך לרישום מדויק של כל הטובין הנכנסים והיוצאים מהעסק בין מועד המפקד בפועל לבין תאריך המאזן ולערוך את התיאומים הנדרשים לקביעת המלאי לתאריך המאזן. בכל מקרה, נבקשכם להודיענו מראש על מועד המפקד המתוכנן על ידכם. חובת ההודעה ועריכת התיאומים כאמור לעיל אינה חלה על מלאי שרישומו מתנהל בספר תנועת המלאי באופן המאפשר קביעת יתרות המלאי שכל פריט בו נפקד לפחות אחת בשנה ונשלחה הודעה לפקיד השומה על בחירה בשיטה זו לא יאוחר מתחילת שנת המס.

2. עריכת המפקד

נא להכין רשימות מלאי שיכללו את כל הטובין שבבעלותכם או ברשותכם. טובין השייכים לאחרים ונמצאים ברשותכם ירשמו בנפרד (כגון טובין באגרה). כמו כן, עליכם לערוך רשימת הטובין שבבעלותכם והנמצאים, בתאריך המפקד, אצל אחרים (כגון: סחורה שנשלחה לעיבוד וטובין במחסני ערובה). הרשימות יערכו לפי הקבוצות הבאות: חומרי גלם, חומרי אריזה, חומרי עזר, תוצרת בעיבוד, מוצרים מוגמרים וכד'. גיליונות הספירה יהיו ממוספרים מראש במספר עוקב. בראש כל גיליון יצוין תאריך המפקד ומקום אחסון הטובין. רצוי לערוך הרשימה ב-3 עותקים לפחות. הרשימות יכללו לפחות פרטים אלו:

- ✓ תאור הטובין באופן המאפשר זיהוי סוגם;
- ✓ מצב הטובין תוך ציון מצב תקינותם (מיושנים, מקולקלים, במחזור איטי, פסולת וכד');;
- ✓ יחידת המדידה (ק"ג, מטרים, תריסרים וכד');;
- ✓ הכמות (מספר היחידות כאמור לעיל).

רצוי להשאיר מקום ל-2 טורים נוספים שימולאו במועד מאוחר יותר והם: מחיר היחידה ושווי כולל (מספר היחידות מוכפל במחיר).
תוצרת בעיבוד תירשם תוך ציון הכמות ביחידות פיזיות ושלב העיבוד (רמת הגמר) במועד הספירה. רצוי להשאיר 3 עמודות נוספות לחישוב תפוקה שוות הערך (כמות היחידות הפיזיות מוכפל ברמת הגמר), לעלות ליחידה ולשווי הכולל.
הרשימות ירשמו בדיו ולא בעפרון. מבצעי הספירה יחתמו בסוף כל גיליון ויציינו את שמם המלא.

3. חישוב שווי המלאי

את שווי המלאי ניתן לחשב במועד מאוחר יותר. אין לכלול בחישוב השווי טובין שאינם שייכים לכם (כגון שנמכרו לפני תאריך המאזן) אך יש לכלול פריטים הנמצאים ברשותם של אחרים והשייכים לכם.
השווי יחושב בדרך כלל לפי העלות (לא כולל מע"מ) אך במקרה של טובין שאינם תקינים (ראה לעיל) או שמחיר מכירתם המשוער נמוך מהעלות, יחושב השווי לפי "ערך המימוש הנקי" (שווי שוק בניכוי הוצאות מכירה) והדבר יודגש ברשימה תוך ציון בסיס החישוב. העלות תחושב לפי שיטת "פיפו" (ראשון נכנס ראשון יוצא) או לפי זיהוי ספציפי של מחיר קניית יחידת הסחורה. רשימות המלאי יסוכמו בנפרד לפי קבוצות כגון: חומרי גלם, חומרי אריזה, חומרי עזר, תוצרת בעיבוד, מוצרים מוגמרים וכד'.
חישוב שווי המלאי יעשה בדרך כלל על גבי גיליונות המפקד. אם החישוב נעשה שלא על גבי גיליונות המפקד המקוריים יש לדאוג לסימון שיאפשר מעקב הדדי בין רשימות המפקד לבין רשימות השווי הסופיות.

4. שמירת הרשימות

רשימות המפקד המקוריות מהוות חלק בלתי נפרד ממערכת החשבונות ויש לשמורן במשך שבע שנים מתום שנת המס או שש שנים מיום הגשת הדוח על ההכנסה, כמאוחר שבהם.
פקידי השומה נוהגים לדרוש לעיתים את רשימות מפקד המלאי זמן קצר לאחר תאריך המאזן. במקרים כאלה עליכם להמציא לפקיד השומה, מיד עם קבלת הדרישה, העתק אחד מרשימות המפקד המקוריות מבלי להמתין לחישוב השווי.

27.2. נוהל השמדת מלאי

רשות המסים פרסמה בחודש 10/2018 הוראת ביצוע ([רצ"ב הוראת הביצוע](#)) המפרטת את הכללים לפיהם על הנישום לפעול בעת השמדת מלאי. בחודש 9/2019 פורסמה הבהרה (להבהרה-[לחצו כאן](#)) להוראת ביצוע זו שר מטרתה להתייחס ליישום הוראת הביצוע בקרב עסקים בהם מתבצעת השמדת מלאי באופן שוטף.
להלן עיקרי הוראת הביצוע:

- נישום שיש בעסקו מלאי, חייב לפעול על פי הוראות הפקודה והוראות ניהול פנקסים בהתאם לסעיפים המתייחסים לרישום המלאי ונוהלי עריכת מפקד המצאי במהלך שנת המס.
קיימים כללים חשבונאיים מקובלים ושיטות שונות להערכת שווי המלאי.

המלאי מהווה גורם משמעותי ובעל השפעה ישירה על התוצאה העסקית, הן בשנת המס הנוכחית והן בשנת המס שלאחריה. לפיכך, יש חשיבות רבה למפקד מצאי והערכת מלאי כמותי וכספי מדויקים וזאת לצורך קביעת התוצאה העסקית הנכונה של העסק.

- לעתים מצטבר בעסק מלאי שלא נמכר מסיבות שונות, כגון: בלאי, השחתה, התיישנות וכו' ויש להשמידו. כמו כן, ישנם מצבים בהם על הנישום להשמיד מלאי מכוח הוראות שונות או מכח הנחיות של גופים שונים כגון: משרד הבריאות, משרד איכות הסביבה, משרד החקלאות וכדומה.

פרוטוקול השמדת מלאי

נישום אשר בכוונתו להשמיד מלאי, יודיע בכתב 30 יום מראש לפקיד השומה על כוונתו. בפנייתו יפרט:

1. הכתובת המדויקת שבה נמצא המלאי המיועד להשמדה.
 2. המועד או המועדים המתוכננים להשמדת המלאי.
 3. שווי המלאי בספרים המיועד להשמדה.
- פקיד השומה יחליט, לפי העניין, האם להיות נוכח בזמן השמדת המלאי.
 - בסמוך למועד השמדת המלאי, על הנישום לערוך פרוטוקול הכולל שני חלקים: בחלק ראשון יצוין המועד, האופן והסיבות להשמדת המלאי בחלק השני יצוינו פרטי הטובין המושמדים, לרבות שם הפריט והמספר הסידורי שלו כפי שהם מופיעים ברשימת המלאי, כך שניתן יהיה לזהות באופן חד ערכי את הפריט אשר נרשם בפרוטוקול ולהשוות אותו לרשימת המלאי.
 - במידה והטובין המיועד להשמדה נרכש במהלך השנה ולאחר עריכת רשימת המלאי האחרונה, יש לציין זאת בפרוטוקול, בצירוף האסמכתאות של רכישת פריט זה. הנישום, או מי מטעמו, יחתמו על הפרוטוקול תוך ציון התאריך, שם החותם, תפקידו ומספר תעודת הזהות שלו. נישום המנהל מלאי במערכת ממוחשבת, בצורה חלקית או מלאה, יערוך את חלק ב' לפרוטוקול ההשמדה בצורה ממוחשבת.
 - פרוטוקול השמדת המלאי יישמר כחלק בלתי נפרד ממערכת החשבונות של הנישום לשנת המס במהלכה בוצעה השמדת המלאי, על פי המועדים הקבועים בסעיף 25 להוראות ניהול פנקסים. כמו כן, יישמרו כל המסמכים והתיעוד הנוגעים להשמדת המלאי אשר התקבלו מגורמים חיצוניים אשר עוסקים בהשמדת מלאי או בפקוח על השמדה כאמור.
 - במקרים חריגים בהם נוצר הצורך להשמיד מלאי באופן מידי (מכוח חוק או הוראות של גופים מפקחים שונים), ולא ניתן להודיע 30 יום מראש כפי שנדרש יש לידע את פקיד השומה הרלוונטי באופן מיידי ולתעד את המלאי המושמד.
 - נישום, שהניח את דעתו של פקיד השומה, כי פעל על פי האמור בהוראה זו, יהיה זכאי להפחתת שווי המלאי המושמד לצרכי מס.

27.3. ספירת קופה

1. יש להכין רשימה מפורטת של הסכומים שנשארו בקופת העסק נכון ליום 31.12.23.
2. הרשימה תכיל את הפרטים הבאים:
 - א. מזומנים - ש"ח ומט"ח.
 - ב. המחאות - מס' המחאה, שם הבנק, הסכום, מועד הפירעון.
 - ג. שוברי כרטיסי אשראי.
3. יש להכין רשימה נפרדת לשקים חוזרים עם הפרוט כמופיע לעיל.
4. יש לערוך התאמה בין יתרת המזומנים וההמחאות בקופה שנספרו עם ספר הקופה (או הכרטיס בהנה"ח).
5. יש להכין צילום מדף ההפקדה האחרון והקבלה האחרונה שהוצאה השנה.